

« نکته بسیار مهم »

بر اساس مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص طرح جامع تنکابن در تاریخ ۱۳۸۲/۳/۲۶ و به استناد به ضوابط و مقررات طرح جامع این شهر که خود مستند به قوانین و مقررات موجود در کشور از جمله « اصلاحیه مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۹ مصوبه در جلسه مورخ ۱۳۶۶/۲/۷ شورای عالی شهرسازی و معماری » و « ماده ۳۵ قانون تشکیل شوراهای اسلامی » و سایر قوانین و مصوبات می باشد تشکیل « صندوق عمران شهر تنکابن » در طرح جامع شهر پیش بینی شده و بر آن اساس در ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمانی تهیه شده در طرح تفصیلی شهر ارتباط تنگاتنگ و دو سویه ای بین طرح تفصیلی و صندوق مذکور برقرار شده است که تشکیل آن را اجباری و البته بسیار سودمند برای عمران شهر می نماید. « صندوق عمران شهر تنکابن » که اساسنامه آن توسط شورای اسلامی شهر و شهرداری تهیه خواهد شد پس از تصویب ، مرجع هدایت و کنترل توسعه شهر تنکابن براساس طرح های توسعه شهری مصوب و نیز برنامه های مصوب بخشی می باشد .

نظر به اهمیت تشکیل این صندوق و کمبود تجاربی از این دست ، شهرداری تنکابن ظرف مدت ۱۲ ماه پس از تصویب طرح تفصیلی فرصت خواهد داشت تا این صندوق را راه اندازی و فعال نماید . تا آن زمان در آمدهای بدست آمده از اضافه ارزش حاصل از اعمال طرح های توسعه (تغییر کاربری ، افزایش تراکم و ...) در حساب ویژه ای نگهداری و از آن محل هزینه خواهد شد .

بدیهی است در صورت اتمام فرصت مذکور و عدم تشکیل و راه اندازی صندوق عمران شهر ، ضوابط طرح تفصیلی شهر غیر قابل اجرا شده و سازمان مسکن و شهرسازی استان به عنوان ناظر بر تهیه و اجرای طرح های توسعه شهری می تواند نسبت به جلوگیری از ادامه کار با این ضوابط و یا اصلاح آن در مراجع ذیربط اقدام نماید .

۲-۲-۲- ضوابط و مقررات مربوط به نحوه استفاده از اراضی ، تراکم ها ، تفکیک زمین ،
احداث بنا ، احداث و توسعه معابر ، میادین و فضاهای شهر

● این ضوابط و مقررات بر اساس الگوی پیوست مصوبه مورخ ۱۳۷۰/۲/۹ شورایی عالی شهرسازی و معماری کشور تنظیم گردیده است .

● این ضوابط و مقررات جایگزین کلیه ضوابط و مقررات و مصوبات قبلی شده و زین پس ضوابط قبلی کارکرد نخواهند داشت .

۱- تعاریف خاص^(۱)

از آنجا که طرح جامع شهر تنکابن و در ادامه آن طرح تفصیلی شهر در راستا و براساس مبانی طرحهای سیال شهری (قابل انعطاف) تهیه شده است ، بنابراین نیازمند تعاریف خاصی است که در این طرح بدانها اشاره شده است . مهمترین تعاریف مرتبط با طرح که در مبحث ضوابط و مقررات کارکرد دارد به شرح زیر می باشد :

۱-۱- کاربریهای عمده تعیین شده :

کاربریهایی هستند که محل دقیق استقرار آنها در طرح جامع مشخص شده و در طرح تفصیلی تدقیق شده اند .

۱-۲- کاربریهای پیشنهادی طرح هادی قبلی :

کاربریهایی هستند که جزء پیشنهادات طرح هادی قبلی بوده اند ولیکن تازمان تهیه طرح جامع اجرا نشده اند .

---

^(۱) با توجه به اینکه شماره گذاریهای زیر بخشهای این بخش مطابق الگوی مصوب می باشد ، لذا نحوه تقسیم بندی آن با دیگر بخشهای گزارش طرح متفاوت می باشد .

این کاربریها که برخی از کاربریهای اجرا نشده طرح هادی هستند دارای وسعت مناسب و موقعیت مورد قبول با توجه به شبکه‌های جدید طراحی شده برای شهر و مورد نیاز محله ، ناحیه و شهر می‌باشند . کاربریهای موصوف در نقشه کاربری اراضی با عنوان کاربریهای پیشنهادی آورده شده اند .

۳-۱- کاربریهای مصوب کارگروه شهرسازی و یا کمیسیون ماده پنج طرح تفصیلی :

کلیه کاربریهای مصوب کارگروه شهرسازی و یا کمیسیون ماده پنج که تاکنون اجرا نشده اند و نیز مورد استفاده های دیگر در طرح جامع و تفصیلی قرار نگرفته اند با رنگ کاربری مربوطه و علامت (ک - ۵) در نقشه کاربری اراضی پیشنهادی نمایش داده شده است . کاربریهای مذکور همانند کاربری اراضی پیشنهادی می باشد .

۴-۱- کاربریهای مغایر با طرح هادی قبلی :

کاربریهای مغایر ، از انطباق نقشه کاربری اراضی وضع موجود بر نقشه کاربری اراضی طرح هادی قبلی بدست آمده است . کاربریهای مذکور در نقشه کاربری اراضی پیشنهادی طرح تفصیلی با رنگ کاربری مربوطه در وضع موجود نمایش داده شده و کاربری طرح هادی آنها با دایره ای رنگی به رنگ کاربری مصوب قبلی بر روی آنها نمایش داده شده است (نقشه شماره ۱ - ۱۴) .

به عبارتی کاربری وضع موجود این زمین ها در طرح جدید پذیرفته شده ولیکن جهت قانون مند شدن می بایست به شهرداری مراجعه و اضافه ارزش ناشی از تغییر کاربری که میزان آن را شورای شهر تعیین می کند ، پرداخت نمایند . این کاربریها به لحاظ برخورد به سه دسته تقسیم می شوند :

الف) دسته اول که برخلاف طرح هادی مصوب قبلی اقدام نموده اند پس از بررسی ساخت و ساز غیر مجاز در کمیسیون ماده صد و پرداخت جرایم مربوطه و نیز ارزش افزوده تعیین شده و پس از تأیید کمیسیون ماده پنج می توانند از کاربری مربوطه برخوردار باشند .

ب) دسته دوم که برخلاف طرح مصوب قبلی اقدام نکرده اند بلکه طرح قبلی بر روی استفاده های موجود آن زمان کاربری پیشنهادی گذاشته بود و یا اینکه در زمان وضع موجود طرح هادی قبلی این اراضی بصورت استیجاری در اختیار فعالیت های عمومی بوده و عیناً در طرح هادی مذکور آمده باشند که به هر حال در صورت اثبات موضوع برای کمیسیون ماده پنج نیازی به پرداخت ارزش افزوده ندارند .

طرح تفصیلی تنکابن

ج) دسته سوم املاکی هستند که دارای رأی کمیسیون ماده صد بوده و احياناً جریمه احداث بنا را پرداخته اند و یا براساس اعمال ماده واحده تعیین وضعیت املاک با اخذ پروانه احداث بنا نموده اند. لیکن بابت کاربری ارزش افزوده را نپرداختند، این دسته از املاک پس از پرداخت ارزش افزوده و حق و حقوق شهرداری، با تأیید کمیسیون ماده پنج می توانند از کاربری پیشنهادی طرح تفصیلی جدید برخوردار گردند در هر حال پلاک های مذکور در صورت مراجعه به شهرداری برای هر کار عمرانی و یا حقوقی می بایست تعیین تکلیف گردند. شهرداری می تواند جهت درآمدزایی به این قبیل املاک مراجعه نموده و آنها را جهت قانونی نمودن کاربری شان ارشاد نماید. در غیر این صورت و عدم مراجعه می تواند پرونده آنها را به مراجع ذیربط ارجاع دهد.

بند ۲ ضوابط منطقه بندی و تعیین تراکم های ساختمانی و کاربری اراضی در طرح های

توسعه شهری مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۹ اصلاح شده براساس مصوبه مورخ ۱۳۶۶/۲/۷

در مورد ساختمان ها و تأسیسات ناهماهنگ با کاربری های مصوب که بعد از تصویب طرح جامع و ضوابط منطقه بندی مقرر در طرح های جامع و تفصیلی بدون پروانه احداث گردیده و همچنین در مواردی که علی رغم تعیین نوع استفاده از ساختمان در پروانه صادره در مناطق غیر تجاری، محل کسب و پیشه یا تجارت احداث گردیده و یا به هر حال شرایط کاربری مقرر در پروانه ساختمان رعایت نشده باشد، شهرداری می تواند در صورتی که ضوابط مربوط به وصول عوارض اختصاصی از اضافه ارزش حاصله بر اثر امتیازات کاربری و تراکم های ساختمانی را به تصویب شورای شهر و تأیید وزارت کشور رسانیده باشد، بنابر تقاضای صاحب ملک و یا صاحب محل کسب و پیشه و تعهد قبول پرداخت عوارض اختصاصی مربوط بر طبق تعرفه مصوب توسط آنها، قبل از طرح موضوع در کمیسیون ماده ۱۰۰ و قلع بنا یا تعطیل محل کسب و پیشه مورد را در کمیسیون طرح تفصیلی موضوع ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مطرح سازد.

هرگاه کمیسیون مذکور با استفاده از تعدیل ضوابط منطقه بندی تشخیص دهد که ساختمان ها و تأسیسات احداث شده و بهره برداری از آنها لطمه اساسی به توازن و تناسب شهر وارد نمی سازد و در اساس طرح جامع شهر مؤثر نیست و لهدذا با اصلاح و تعدیل کاربری آن موافقت نماید شهرداری بابت ساختمان ها و تأسیسات مذکور، عوارض اختصاصی مقرر را براساس ضابطه مندرج در بند (۱) فوق وصول و با صدور گواهی پایان کار یا عدم خلاف و یا ادامه کار محل کسب و پیشه موافقت خواهد نمود. ولی در صورتی که کمیسیون مذکور با اصلاح و تعدیل ضوابط کاربری موافقت ننماید و یا آن را مغایر با توازن و

تناسب آن منطقه از شهر و یا مغایر با اساس طرح جامع تشخیص دهد برابر مفاد تبصره ۱ ماده ۱۰۰ و تبصره بند ۲۴ الحاقی به ماده ۵۵ قانون شهرداری رفتار خواهد شد .

۵-۱- تراکم پایه :

تراکم پایه تراکم حداقلی است که هر زمین با توجه به برنامه‌ریزی طرح تفصیلی و جهت حصول به جمعیت‌پذیری مورد نظر به تفکیک در هر محله ، می‌تواند بدون پرداخت حق تعدیل تراکم داشته باشد . تراکم پایه برای محلات مختلف با توجه به پتانسیل های توسعه محلات متفاوت خواهد بود که در جدول جمعیت پذیری آورده شده است .

۶-۱- حداکثر تراکم مجاز :

حداکثر تراکم مجاز ، تراکمی است که هر قطعه زمین با توجه به ویژگیهای خود ، معبر همجوار و محل استقرار با رعایت سقف توان جمعیت‌پذیری محله مربوطه می‌تواند با پرداخت حق تعدیل تراکم بپذیرد . تراکم حداکثر مجاز تا اراضی ۱۰۰۰ مترمربع و معابر با عرض ۴۵ متر در دفترچه های ضمیمه ضوابط اصلی آورده شده است . بدیهی است برای اراضی بالای هزار مترمربع لفاف فضایی مربوطه می‌بایست تهیه و به تأیید شهرداری برسد .

۷-۱- عوارض اضافه ارزش ناشی از تراکم بیش از تراکم پایه (حق تعدیل تراکم)

عوارض مذکور ما به ازایی است که برای استفاده از هر تراکمی - بیشتر از تراکم پایه - تا حد تراکم حداکثر مجاز - می‌باید پرداخت شود . حق تعدیل تراکم (و تعیین کاربری) به پیشنهاد شهرداری و توسط شورای شهر تصویب می‌شود. در تعیین میزان حق تعدیل تراکم می‌بایست به شاخص‌های زیر توجه تام داشته باشد.

الف) سرانه خدمات محله‌ای

ب) ارزش روز قیمت زمین

ج) وضعیت اجتماعی - اقتصادی محله مورد نظر

د) اولویت‌های توسعه در شهر

۱-۱- عوارض اضافه ارزش ناشی از بهره‌وری از کاربریهای انتفاعی (حق تعیین

کاربری)

عبارت از ما به ازایی است که به هنگام انتخاب کاربریهای تجاری، مسکونی و انتفاعی (تمام خدمات و کاربریهایی که توسط بخش خصوصی و غیر خصوصی جهت انتفاع تأمین می‌گردد) در مناطقی که مجاز می‌باشد باید پرداخت شود.

توجه به شاخصهایی نظیر قیمت روز زمین، نوع فعالیت و سوددهی کاربری مربوطه، موقعیت کاربری در سلسله مراتب عملکردی در تدوین حق تعیین کاربری از سوی شورای شهر الزامی است.

۲- منطقه‌بندی

طرح تفصیلی شهر تنکابن دارای سیزده منطقه اصلی به شرح زیر می‌باشد:

یک - منطقه مسکونی: برای استقرار عملکرد مسکونی و دیگر عملکردهای مجاز به شرح مندرج در بند ۳ همین گزارش.

دو - منطقه عملکردهای شهری: شامل ادارات، بیمارستانها، مراکز عمده فروشی و تجاری شهری و دیگر عملکردهای مجاز به شرح مندرج در بند ۳.

سه - منطقه عملکردهای ناحیه‌ای: شامل عملکردهایی نظیر دبیرستان، مراکز درمانی، فروشگاههای تخصصی تر و دیگر عملکردهای مجاز به شرح مندرج در بند ۳.

چهار - منطقه عملکردهای محله‌ای: شامل عملکردهایی نظیر کودکانستان، دبستان، عملکردهای مایحتاج روزانه و دیگر عملکردهای مجاز به شرح مندرج در بند ۳.

پنج - منطقه عملکرد حریم معابر سریع شهری واقع در مجاورت کمربندی و کنارگذر شهر: به شرح مندرج در بند ۳.

شش - منطقه مرکزی شهر: محدوده در برگیرنده سه راه خرم آباد - میدان شیروودی - میدان هفت تیر که در نقشه پیشنهادی مشخص شده است به شرح مندرج در بند ۳.

هفت - منطقه صنایع و خدمات کارگاهی و تجهیزات کلان شهری : شامل پهنه های مشخص در برگیرنده کارگاههای تعمیراتی ، کارگاههای قابل استقرار در محدوده قانونی شهر و دیگر کارگاهها و تجهیزات شهری کلان نظیر نمایشگاه ، مرکز عمدهفروشی ، انبار مرکزی و دیگر عملکردهای مجاز به شهر مندرج در بند ۳ .

هشت - منطقه جهانگردی - پذیرایی : شامل خدمات پذیرایی ، هتلها ، خدمات بهره‌وری از ورزش‌های آبی و ساحلی و دیگر عملکردهای مجاز به شرح مندرج در بند ۳ .

نه - منطقه آموزش عالی : شامل دانشگاهها و مراکز آموزش عالی به ویژه دانشگاه آزاد اسلامی ، مراکز تربیت معلم ، دانشگاه پیام نور و فعالیتهای مرتبط به امر آموزش عالی و دیگر عملکردهای مجاز به شرح مندرج در بند ۳ .

ده - منطقه عملکردهای خدماتی : علاوه بر عملکردهای محله‌ای ، ناحیه‌ای و شهری و نیز نه منطقه عملکردی برشمرده در قبل به شرح ؛ کاربریهای موجود خدمات رفاه عمومی ، سایر کاربریهای عمده تعیین شده ، کاربریهای تثبیت شده طرح تفصیلی ، کاربریهای خدماتی دارای مصوبه کارگروه یا کمیسیون ماده پنج و کاربریهای در اختیار به شرح مندرج در بند ۳ .

یازده - منطقه عملکردهای تولیدات کشاورزی : شامل کلیه کاربریهای زراعی ، باغی و شیلاتی واقع در محدوده قانونی شهر و کلیه عملکردهای مرتبط و مجاز به شرح مندرج در بند ۳ .

دوازده - منطقه (حوزه) استحفاظی : شامل کلیه عملکردهای مجاز به استقرار در حوزه استحفاظی شهر بر اساس ضوابط و مقررات مربوطه به شرح مندرج در بند ۳ .

سیزده - سایر مناطق عملکردی : شامل مناطقی که در مناطق دوازده گانه فوق‌الذکر عنوان نشده‌اند به شرح مندرج در بند ۳ .

۳- ضوابط مربوط به نحوه استفاده از زمین (مجاز ، مشروط ، ممنوع)

۳-۱- موارد استفاده مجاز

۳-۱-۱- کاربریهای مجاز در منطقه مسکونی و شرایط استقرار آنها

الف - استقرار واحدهای مسکونی

در منطقه مسکونی در هر زمین استقرار یا بازسازی یک یا چند واحد مسکونی با تراکم پایه بلامانع است . تراکم پایه برای هر محله متفاوت خواهد بود که در ادامه می آید .

چنانچه زمینی با توجه به ویژگیهای خود (مساحت و غیره) بتواند تراکم ساختمانی بیشتری را اختیار نماید ، باید بخشی از اضافه ارزش به دست آمده از این طریق را (بشرحی که خواهد آمد) برای عمران شهردار اختیار حساب عمران شهرداری (حساب ویژه) تا زمان تشکیل سازمان عمران شهر قرار دهد که از این پس هر یک از آنها که باشد حساب ویژه عمران شهر نامیده می شود .

اخذ این اضافه ارزش و دیگر اضافه ارزشهایی که بعداً به آنها اشاره می شود با تصویب شورای شهر صورت می پذیرد .

● اصلاحیه مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۹ مصوبه در جلسه مورخ ۱۳۶۶/۲/۷ شورای عالی شهرسازی و

معماری

یک - شهرداریهایی که دارای طرح جامع می باشند می توانند در قبال اضافه ارزشی که برای هر یک از قطعات اراضی شهر بر اثر ضوابط منطقه بندی و تعیین تراکم های ساختمانی و کاربری اراضی بیش از قیمت اراضی در مناطق مسکونی با تراکم کم ایجاد می شود با تعیین شورای شهر (مستند به بند ۱ ماده ۳۵ قانون تشکیل شوراهای اسلامی) و تأیید وزارت کشور ، مستند به تبصره بند ۸ ماده قانون ۴۵ شهرداریها و تبصره آن عوارض اختصاصی به تناسب میزان اضافه ارزش حاصله وضع و وصول نموده و در حسابی جداگانه به نام درآمد حاصله از فعالیتهای اقتصادی در ساختمانهای شهری نگهداری کرده و صرفاً در تهیه طرحهای توسعه و عمران شهری و اجرای آنها با نظر شورایی و عاملیت دستگاههای مربوطه به مصرف برسانند .

● شکل هزینه کردن درآمدهای ناشی از اضافه ارزشها

اضافه ارزشها باید صرف عمران شهر ، استقرار خدمات و ایجاد معابر گردد .

سازمان عمران شهر : پیشنهاد می شود ، جهت عمران شهر و صرف درآمدهای ناشی از مصوبه فوق (۱۳۶۶/۲/۷ شورای عالی) سازمانی با عنوان « سازمان عمران » شهر تشکیل شود . برای سازمانی مشابه ، یک چارت پیشنهادی بوسیله وزارت کشور (برای شهر اراک) تهیه شده است که پیوست است . در ضمن پیشنهاد می شود سازمانهای مؤثر در عمران شهر ، مثل آموزش و پرورش ، تربیت بدنی ، میراث فرهنگی و گردشگری ، نمایندگی نظام مهندسی و سازمان مسکن و شهرسازی استان نیز در آن به عنوان عضو (یا حداقل ناظر) ، نماینده داشته باشند .

ب - دیگر عملکردهای مجاز به استقرار در منطقه عملکردهای مسکونی

در این اراضی علاوه بر واحدهای مسکونی ، سایر استفاده‌ها با تأیید مرجع ذکر شده به این شرح مجاز می باشد :

- احداث تأسیسات آموزشی در سطح مهد کودک ، کودکانستان و دبستان طبق ضوابط و مشخصات داده شده در طرح و با تأیید کمیته کارشناسی .
- احداث درمانگاه و مرکز بهداشت ، طبق ضوابط و مشخصات داده شده در طرح و با تأیید کمیته کارشناسی .
- احداث تأسیسات رفاهی در سطح شیرخوارگاه و مرکز مشاوره و رفاه خانواده ، طبق ضوابط و مشخصات داده شده در طرح و با تأیید کمیته کارشناسی .
- احداث واحدهای مربوط به مشاغل خانگی مانند مطب پزشک ، آرایشگاه ، دوزندگی ، تدریس خصوصی ، صنایع دستی و موارد مشابه (نیاز به تأیید کمیته کارشناسی ندارد) .

توضیح ۱: در کلیه موارد فوق ، که استفاده‌های مجاز ، غیر از مسکن ، انجام می‌گیرد ، سطح فضای باز در هر یک از پلاکها بایستی برابر ضوابط حوزه مسکونی یا ضوابط آن نوع استفاده مورد نظر از اراضی ، هر کدام بیشتر است ، رعایت گردد .

توضیح ۲: در کلیه مواردی که در حوزه اراضی مسکونی استفاده‌های مجاز بجز از مسکن انجام می‌پذیرد ، سطح کل طبقات (زیر بنای کل یا همان تراکم ساختمانی) در هر یک از پلاکها بایستی برابر ضوابط حوزه مسکونی یا ضوابط آن نوع استفاده مورد نظر از اراضی ، هر کدام که کمتر است ، رعایت گردد .

توضیح ۳: سطح زیربنای واحدهای مربوط به مشاغل خانگی حداکثر ۲۰ درصد هر واحد مسکونی می‌باشد. بدیهی است ایجاد این واحدها مشروط به توافق با شهرداری خواهد بود .

توضیح ۴: در مواردی که واحدهای مربوط به مشاغل خانگی در حوزه اراضی مسکونی و به صورت مشترک احداث می‌شود ، بایستی دارای دسترسی مستقیم به معابر باشند . بدیهی است فضاهای مسکونی بایستی بتواند از فضای باز قطعه زمین استفاده کامل نماید .

تبصره یک - چنانچه ملکی در منطقه مسکونی قرار داشته و مساحت آن بر اثر اصلاح مسیر یا تعریض معبر ، کمتر از ۵۰ مترمربع و عمق آن بیشتر از ۳ متر باشد ، مشروط بر اینکه دارای سند مالکیت باشند ، در ازای خسارات وارده می‌تواند به احداث یک واحد تجاری مبادرت نماید و این واحد نیز می‌تواند فقط به خدمات محله‌ای از قبیل خواروبارفروشی ، سبزی فروشی ، فروش لوازم التحریر ، نانواپی و ... اختصاص یابد. باقیمانده املاکی که در تعریض و یا اصلاح مسیر قرار می‌گیرند و در مجاورت معابر سریع شهری واقع می‌شوند ، از این ضابطه مستثنی هستند .

تبصره دو - چنانچه ملکی در منطقه مسکونی در اجاره یکی از ادارات یا سازمانهای دولتی و یا مدارس غیرانتفاعی و یا هر نوع فعالیت رفاه عمومی و خدماتی قرار داشته باشد پس از فسخ قرارداد و تخلیه ملک مذکور (با ارایه مدارک مثبت) ، با تأیید کمیسیون ماده پنج ، دارای کاربریهای مناسب با منطقه مربوطه می‌گردد .

تبصره سه - احداث مجموعه‌های مسکونی و خدماتی در اراضی بالای دو هزار مترمربع و بیشتر و یا با زیربنای بیش از دو هزار مترمربع و یا ۶ طبقه و بالاتر در هماهنگی با ضوابط اعلام شده طرح تهیه و به تصویب کمیسیون ماده پنج می‌رسد . امضای مهندس شهرساز دارای پروانه اشتغال در خصوص نحوه استقرار بنا ، همجواری با بناهای مجاور ، رعایت لفاف فضایی ، سرانه خدماتی تأمین شده ، پارکینگ مورد نیاز و بعضاً تهیه طرح توجیهی و امکان سنجی احداث بناهای بلند مرتبه ، استقرار بلوکهای ساختمانی در زمین و ... برابر شرح خدمات پیوست طبق بخشنامه وزارت کشور الزامی است .

ج- استقرار عملکردهای غیر انتفاعی محله‌ای و ناحیه‌ای

چنانچه ملکی در منطقه مسکونی دارای شرایط تملک سهل‌تری نسبت به اراضی تعیین شده برای کاربریهای خدماتی غیر انتفاعی (مثل کودکستانها و دبستانها و فضای سبز کودکان و ...) باشد ، در صورت تأمین دسترسی و پارکینگهای مورد نیاز ، با تأیید کمیته کارشناسی تغییر کاربری آن به خدمات غیرانتفاعی در سطح محله‌ای و ناحیه‌ای ، با رعایت ضوابط همجواری معابر به شرح زیر بلامانع است :

- در جوار معابر جمع‌کننده (معابری که یک یا چند معبر بدانها وارد می‌گردد) .
- در جوار معابر دسترسی به واحدهای مسکونی بن‌باز ، به شرط آنکه عرض آنها ده متر یا بیشتر باشد .
- در جوار معابر بن‌بست دسترسی به واحدهای مسکونی تا عمق (فاصله از ابتدای معبر) ۵۰ متر برای معابر ده متری ، تا عمق ۷۵ متر در جوار معابر ۱۲ متری و تا عمق ۱۰۰ متر در جوار معابر ۱۵ متری به بالا .

مثال : چنانچه در جوار یک معبر بن‌بست به عرض ۱۲ متر ، در فاصله ۶۰ متر از شروع معبر تقاضای احداث یک کودکستان شود پاسخ مثبت ، ولی اگر در فاصله ۸۰ متری تقاضا شود ، پاسخ منفی است .

۲-۱-۳- عملکردهای عمومی مجاز در منطقه عملکردهای محله‌ای و شرایط استقرار آنها

دسته‌بندی انواع فعالیتها به تفکیک هر یک از رده‌های تقسیمات کالبدی شهری (محله - ناحیه - شهر) در جدول شماره ۱-۳۱ آورده شده است .

در این منطقه استقرار عملکردهای زیر بلامانع است :

- عملکرد غیرانتفاعی محله‌ای (با انتخاب سازمانهای مربوط) مانند مدارس دولتی ، فضاهای سبز و موارد مشابه .
- احداث یک یا چند بنای مسکونی با تراکم پایه
- مسکونی با دیگر تراکم‌های مجاز بیشتر از تراکم پایه : با شرط پرداخت حق تعدیل تراکم (اضافه ارزش) به حساب ویژه عمران شهر .
- عملکردهای تجاری و خدماتی انتفاعی (مثل آرایشگاه ، خیاطی ، خشکشویی) محله‌ای مطابق ستون دوم جدول شماره ۱-۳۱ به شرط پرداخت حق تعیین کاربری به صندوق عمران شهر.

تبصره ۱: حق تعیین کاربری می‌تواند به شکل اهداء درصدی از زمین باشد و چنانچه متقاضی بخواهد پس از انتخاب کاربری از تراکمهای ساختمانی بالاتری نیز استفاده نماید، حق تعدیل تراکم به نسبت افزایش تراکم پرداخت خواهد نمود.

تبصره ۲: شهرداری یا سازمان عمران شهر عواید و یا، زمینهای واگذار شده (به شرح بالا) را با اخذ مجوز از شورای شهر صرفاً به مصرف خدمات غیرانتفاعی و یا احداث و یا تعریض معابر می‌رساند و یا از طریق تعویض زمین و تجمیع زمین در یک نقطه مناسب به این عمل اقدام می‌کند. مالکینی که تنها یک زمین دارند و آن زمین جهت استقرار خدمات انتخاب شده در اولویت هستند^(۱).

تبصره ۳: کلیه فعالیتهای انتفاعی و غیرانتفاعی مورد نظر جهت استقرار در جوار معابر با عملکرد محله‌ای مطابق نقشه عمق عملکردی که حدود ۲۰ متر است مستقر شوند. در صورتی که زمین مورد نظر عمق کمتر از ۲۰ متر داشت مابقی آن تا ۲۰ متری می‌تواند از طریق تجمیع به این پلاک افزوده شود. همچنین در صورت شرایط خاص و با نظر کمیته کارشناسی کمیسیون ماده پنج عمق مربوطه پلاک مورد نظر می‌تواند بیشتر در نظر گرفته شود.

به عبارتی عمق دارای امکان استقرار خدمات مرتبط در محورهای عملکردی براساس پیشنهاد دستگاه اجرایی مربوطه مشخص و به صورت موردی توسط کمیسیون ماده پنج تعیین می‌گردد.

---

^(۱) ۱- سؤالی که مطرح می‌شود این است که اگر هیچکس حاضر نباشد با اهداء بخشی از زمین خود کاربریهای انتفاعی را برگزیند تکلیف تأمین اراضی برای کاربریهای غیرانتفاعی و همینطور ایجاد کاربریهای انتفاعی چه خواهد شد؟
اول اینکه با محاسبه دقیق اضافه ارزش اراضی که به کاربریهای انتفاعی اختصاص می‌یابد و تعیین بخش معقولی از آن به عنوان حق تعیین کاربری، می‌توان به نسبتی که در این رابطه موجب تشویق شهروندان به کسب مجوز احداث واحدهای انتفاعی شود دست یافت.

دوم اینکه اگر به علل نادر شهروندان به این امر تن در ندهند، صندوق عمران راساً اقدام به خرید اراضی در مناطق عملکردی مختلف نموده و پس از عمران، بخشهای انتفاعی را واگذار کرده و بخشهای غیر انتفاعی را نیز به سازمانهای مربوطه اهداء نمایند. در این صورت عواید ناشی از واگذاری بخشهای انتفاعی خواهد توانست هزینه کل عمران مربوطه را فراهم نماید.
به هر حال راه حل گذشته در تأمین اراضی مناسب برای خدمات بسته نشده است. برای هر سازمان یک برنامه برای سطوحی که لازم است در بخشهای مختلف شهری ایجاد نماید تهیه می‌شود به همراه نقشه و ضوابطی که بر اساس آن بتواند نقاط مناسب را برای ایجاد کاربری مربوطه انتخاب نماید. بعلاوه امکان تغییر کاربری از طریق کمیسیون ماده پنج نیز وجود دارد.

جدول شماره ۱-۳۱ - دسته‌بندی انواع کاربریها (فعاليتها) به تفکیک هر یک از رده‌های تقسیمات کالبدی

اولین تقسیمات شهری (رده محله)	تقسیمات متوسط شهری (رده ناحیه)	تقسیمات بزرگ شهری (رده شهر)
<ul style="list-style-type: none"> - خرده فروشی‌ها - فروش سبزیجات - میوه‌فروشی - نانوايي - قصابی - لباسشویی - لوازم‌التحریر (۱) - ماست‌بندی (۱) - آرایشگاه مردانه و زنانه - تزریقات ● کلیه واحدهای خرده‌فروشی که در سطح محله شهری می‌توانند ارائه خدمات نمایند و ترجیحاً شدت مراجعه به آنها بیشتر از ۲۵۰ نفر نباشد . 	<ul style="list-style-type: none"> - قنادی - سوپرمارکت‌ها (۱) - فروشگاههای تعاونی و تعاونی‌های مصرف (۱) - بنگاه معاملات ملکی - شعبه‌های بانکها (۱) - پارچه‌فروشی (۱) - پلاستیک فروشی (۱) - داروخانه (۱) - مطب - سمساری (۱) - خیاطی و مانند دوزی - آژانس‌ها (تاکسی تلفنی) - تعمیر لوازم خانگی - عکاسی - تأسیسات ساختمانی (لوله‌کشی ، سیم‌کشی ، برق و تلفن) ● کلیه فروشگاهها و واحدهای خدماتی که قابلیت سرویس‌دهی به چند محله شهری (ناحیه) را دارا بوده و ترجیحاً شدت مراجعه آنها بیش از ۴۰۰ نفر نباشد . 	<ul style="list-style-type: none"> - عمده‌فروشی‌ها - فروش لوازم‌پدکی وسایط نقلیه - فروش سوخت - برنج‌فروشی و فروش غلات - سوپر مارکت‌های بزرگ - لوازم خانگی - فرش و موکت فروشی - مصالح فروشی و یراق آلات - ماشینهای اداری و کامپیوتر - داروخانه‌های شبانه‌روزی - مؤسسات تجاری داخلی و خارجی - پمپ بنزین - صنوف مختلف - پاساژها - شعبه مرکزی بانکها - دفاتر حمل و نقل - دفاتر ساختمانی و مهندسی - کرایه‌اتومبیل ، میز و صندلی ، جرثقیل - فروش گاز مایع - عینک‌سازی و فروشی - نمایشگاههای اتومبیل ، فرش ، مبیل و ... - دفاتر تجاری و اداری بخش خصوصی ● کلیه فروشگاهها و خدمات انتفاعی که در رده شهری قابلیت سرویس‌دهی داشته باشند و دارای الگو مراجعه هفتگی ، ماهانه و سالانه علاوه بر روزانه هستند .

۱- تجاری

اولین تقسیمات شهری (رده محله)	تقسیمات متوسط شهری (رده ناحیه)	تقسیمات بزرگ شهری (رده شهر)
<ul style="list-style-type: none"> - مقطع اول آموزشی و قبل از آن نظیر - مهد کودک - آمادگی - مدارس ابتدایی ... و 	<ul style="list-style-type: none"> - مقطع دوم آموزشی نظیر - مدارس راهنمایی - دبیرستان در صورت لزوم - مجتمع های آموزشی چندمنظوره و پایین تر از مقطع متوسطه - نهضت سوادآموزی ... و 	<ul style="list-style-type: none"> - مقطع متوسطه نظیر : - دبیرستان - هنرستان - پیش دانشگاهی - مجتمع های آموزشی چند منظوره و شبانه روزی - آموزشگاه های عمومی و تخصصی نظیر زبان ، کامپیوتر ، مدارس اسلامی و ...
-	<ul style="list-style-type: none"> - مراکز آموزش حرفه ای - هنر کدها 	<ul style="list-style-type: none"> - دانشسراها - مراکز تربیت معلم - دانشگاه های دولتی - دانشگاه آزاد اسلامی و پیام نور - حوزه های علمیه - خوابگاه های دانشجویان
<ul style="list-style-type: none"> - کتابخانه کودکان - مساجد محله ای - حسینیه ها (۱) - فاطمیه ها (۱) ● کلیه اماکن مذهبی و فرهنگی که در حد محله های شهری سرویس دهی می کنند . 	<ul style="list-style-type: none"> - کتابخانه نوجوانان - مساجد ناحیه ای - تکایا و ... - کتاب فروشی های کوچک - مساجد مقیم ها ● کلیه اماکن مذهبی و فرهنگی که در حد چند محله شهری (ناحیه) سرویس دهی می کنند . 	<ul style="list-style-type: none"> - کتابخانه عمومی - کانون های فرهنگی - مساجد جامع و بزرگ - مؤسسات انتشارات و کتابفروشی ها - آرامگاه مشاهیر - مصلی - سالن های تئاتر و آمفی تئاتر - سینما - بنگاه های فرهنگی و مذهبی ● کلیه اماکن مذهبی و فرهنگی سیاسی که در رده شهر و شهرستان فعالیت دارند .

تقسیمات بزرگ شهری (رده شهر)	تقسیمات متوسط شهری (رده ناحیه)	اولین تقسیمات شهری (رده محله)	
رستورانهای بزرگ ، سالنهای غذاخوری ، تالارها ، هتل ، مهمانسرا ، مسافرخانه ، خوابگاه ، مهمانخانه ، پلاژ ساحلی و کمپینگ	چلوکبابی ها (۱) ، رستورانهای کوچک ، طبخ‌ها ، خوابگاه (۱) ، متل (۱) و اصولا اقامتی های کوچک مقیاس	کبابی ها (۱) ، قهوه‌خانه‌ها (۱) ، ساندویچ و پیتزا فروشی ها (۱) ، آبمیوه فروشی ها (۱) . جگرکی (۱) . کله پاچه و سیرابی (۱)	۵- خدمات پذیرایی و جهانگردی
درمانگاه ، مراکز درمان سرپایی (۲) ، آزمایشگاه ، رادیولوژی مراکز اورژانس ، داروخانه‌های اصلی ، بیمارستان ، زایشگاه - مراکز دامپزشکی	مراکز بهداشت (۱) ، گرمابه (۲) ، خانه بهداشت ، خانه سالمندان ، توانبخشی	- مراکز مشاوره - توالی عمومی	۶- درمانی و بهداشتی
سالنهای ورزشی (۲) ، زمینهای ورزشی (چمن) ، ورزشگاه ، زورخانه (۲) ، باشگاه (۲) استادیوم	استخر، زمینهای ورزشی (۲)	زمینهای بازی	۷- ورزشی
اداره برق (۱) ، اداره آگاهی (۱) ، اداره راهنمایی و رانندگی (۱) ، اداره آموزش و پرورش (۱) ، اداره مالیاتی ، اداره اوقاف ، اداره گازرسانی ، اداره آب ، شهرداری ، اداره پست ، اداره ثبت اسناد و املاک ، اداره ثبت احوال ، اداره بهداری ، دادسرا ، اداره مخابرات ، فرمانداری ، سازمانهای مستقل ، ادارات کل ، ادارات و مؤسسات خصوصی ، اتحادیه‌های اصناف و دفاتر و کلیه ادارات دولتی - غیردولتی NGO ها	دفاتر اسناد رسمی (۱) ، دفاتر ازدواج و طلاق (۱) ، دفتر پست ، کلانتری‌ها (۱) ، کیوسکهای راهنمایی و رانندگی - نواحی شهرداری	- واحدهای محله ای شهرداری - دفاتر اداری که در سطح محله کار کرد دارند . - واحدهای تابعه شوراهای اسلامی که در سطح محلات کارکرد دارند .	۸- اداری

اولین تقسیمات شهری (رده محله)	تقسیمات متوسط شهری (رده ناحیه)	تقسیمات بزرگ شهری (رده شهر)	
پارک محله‌ای	پارک ناحیه‌ای	پارک اصلی شهر ، پارک جنگلی ، فضاهای سبز حفاظت شده ، شهر بازی	۹- فضای سبز و پارک
-	- کلانتری‌ها (۲) - بسیج	مرکز حوزه انتظامی	۱۰- مناطق نظامی و انتظامی
کارگاههای نجاری کوچک ، کارگاههای آهنگری کوچک ، کارگاههای کوچک خدمات اتومبیل ، انواع کارگاههای تعمیراتی کوچک و ...	کارگاههای درب و پنجره‌سازی ، تعمیرگاههای آزاد انواع خودرو و کارگاههای تعمیراتی لوازمات برقی و منزل و ...	تعمیرگاههای مجاز برخی از انواع خودرو ، کارگاههای تولیدی کوچک و متوسط و کارگاههای تعمیراتی لوازمات برقی مجاز (نماینده‌ها) و ... تعمیرگاههای مجاز برخی از انواع خودرو ، کارگاههای تولیدی متوسط و ...	۱۱- صنعتی کارگاههای تولیدی (صنایع غیرمزاحم)
پست‌های کوچک برق ، باجه‌های پست	پستهای فرعی برق ، محل‌های جمع‌آوری زباله (۲) ایستگاههای تقلیل فشار	ایستگاههای آتش‌نشانی (۲) ، مراکز پست و تلگراف و تلفن (۲) ، پمپ بنزین ، مراکز اصلی پست و تلگراف و تلفن ، تأسیسات شبکه‌های رادیو و تلویزیون ، ایستگاه تأسیسات گازرسانی ، شبکه اصلی و پستهای بزرگ برق سراسری ، تأسیسات اصلی ، جمع‌آوری زباله .	۱۲- تأسیسات و تجهیزات شهری
پارکینگهای کوچک ، ایستگاههای وسایط نقلیه عمومی	پایانه درون شهری و ایستگاههای وسایط نقلیه عمومی ، پارکینگهای ناحیه‌ای (۱)	پارکینگهای عمده ، انبارهای کالا ، تأسیسات و پارکینگهای اتوبوس‌رانی شهری ، پایانه‌های مسافربری بین‌شهری ، پایانه‌های مسافربری درون شهری ، پایانه‌های باربری	۱۵- حمل و نقل

(۱) استقرار این عملکرد در رده بالاتر نیز بلامانع است .

(۲) استقرار این عملکرد در رده پایین‌تر نیز بلامانع است .

تذکر : در صورت تأیید شهرداری و درخواست مالک و داشتن توجیه فنی جابجایی برخی فعالیتها بین رده‌های ناحیه‌ای و شهری بلامانع است.

تبصره ۴: چنانچه حق تعیین کاربری فقط به شکل اهداء زمین به تصویب شورای شهر برسد و در صورتی که زمین واگذار شده بسیار کوچک بوده و استقرار بنا در مابقی زمین مشکل و یا غیر ممکن باشد، سازمان عمران می تواند به تقاضای مالک در ازای زمین مزبور به قیمت روز آن را تملک نماید.

۳-۱-۳ - عملکردهای مجاز در منطقه عملکردهای ناحیه‌ای

مقررات این منطقه مشابه عملکردهای محله با جایگزینی عملکردهای ناحیه‌ای (مثل دبیرستانها ، فروشگاههای تخصصی تر ، درمانگاهها و غیره) بجای محله‌ای می‌باشد (به جدول شماره ۱-۳۱ مراجعه شود) عمق مربوط به استقرار عملکردهای ناحیه‌ای ۳۰ متر می‌باشد که عمق پیشنهادی آن در نقشه تعیین عمق عملکردی ارایه شده است . عمق دارای امکان استقرار خدمات مرتبط در محورهای عملکردی براساس پیشنهاد دستگاه اجرایی مربوطه مشخص و به صورت موردی توسط کمیسیون ماده پنج تعیین می گردد .

۳-۱-۴ - عملکردهای مجاز در منطقه عملکردهای شهری

مقررات این منطقه مشابه منطقه عملکردهای محله‌ای با جایگزینی عملکردهای شهری به جای محله‌ای است . عمق مربوط به استقرار عملکردهای شهری ۵۰ متر می‌باشد که عمق پیشنهادی آن در نقشه تعیین عمق عملکردی ارایه شده است . عمق دارای امکان استقرار خدمات مرتبط در محورهای عملکردی براساس پیشنهاد دستگاه اجرایی مربوطه مشخص و به صورت موردی توسط کمیسیون ماده پنج تعیین می گردد .

تبصره: در صورت نیاز ، عملکردهای ناحیه‌ای نیز در این منطقه می‌توانند مستقر شوند .

عملکردهای شهری در جدول دسته بندی فعالیتها (۱-۳۱) مشخص شده‌اند و از جمله آنها تجاری شهری - ادارت - خدمات فرا ناحیه‌ای ، کارگاههای مجاز و غیره می‌باشند .
تبصره عمومی: صدور مجوز بنا برای فعالیت های تجاری و خدمات انتفاعی محله ای ، ناحیه ای و شهری تا سقف معین شده در جدول کاربری اراضی هر محله امکان پذیر است .

۳-۱-۵ - استقرار عملکردهای حریم معابر سریع شهری

- شرایط استقرار در جوار معابر سریع شهری به شرح زیر خواهد بود .
- سبز عمومی و خصوصی بدون امکان دسترسی مستقیم اتومبیل از جاده .
- ایجاد معبر کندرو با رعایت ضوابط فنی آیین نامه طراحی راههای شهری .

۳-۱-۶ - منطقه مرکزی شهر (بازار و مرکز تجاری شهر)

منطقه مرکزی شهر به شرحی که در نقشه پیشنهادی کاربری اراضی مشخص شده است و مرکز تجاری شهر نیز محسوب می شود در طرح جدید به عنوان منطقه ای خاص که برای آن طرح ویژه تهیه خواهد شد مد نظر است .

کاربریها و ضوابط و مقررات حاکم بر این منطقه باید بر اساس طرحی که برای آن تهیه و به تصویب کمیسیون ماده پنج طرح تفصیلی می رسد ، باشد . منطقه مذکور عملکردی همانند عملکردهای شهری داشته و کلیه فعالیتهای تجاری و خدماتی روزمره ، هفتگی و ماهیانه و سالیانه همانند پاساژها ، واحدهای خدماتی ، واحدهای پذیرایی ، عمده فروشی ها ، کلیه فعالیتهای انتفاعی و خدماتی ، کلینیک ها ، مطب ها ، داروخانه ها ، واحدهای آموزشی رسمی و غیررسمی و ... را در خود جای داده و خواهد داد .

۳-۱-۷ - منطقه صنایع و خدمات کارگاهی غیر مزاحم و تجهیزات کلان شهری

خدمات کارگاهی مثل کارگاههای تعمیرات وسایل منزل ، دوچرخه و موارد مشابه است و صنایع ، شامل صنایع غیر مزاحم ، بدون آلودگی زیستی (مثل در و پنجره سازی) و دود و صدا و دسترسی و تجهیزات کلان شهری شامل نمایشگاه ، مرکز فروش عمده و انبار مرکزی است .

در این منطقه استقرار عملکردهای زیر بلامانع است :

- استقرار صنایع و خدمات کارگاهی ، با رعایت ضوابط خاص آنها در سایت کارگاهی .
- ادامه فعالیت در کاربریهای صنعتی پراکنده در سطح شهر در صورت رعایت ضوابط زیست محیطی .
- عملکردهای تجاری و خدماتی انتفاعی محله ای و ناحیه ای به شرط واریز حق تعیین کاربری به حساب ویژه عمران شهر ، بر اساس نقشه عملکردی .

توجه : سایت‌های در نظر گرفته شده برای استقرار صنایع غیر مزاحم و خدمات کارگاهی و تجهیزات کلان شهری می‌بایست طراحی شده و به تصویب کمیسیون ماده ۵ برسند. عناصر مورد نیاز نظیر فضای سبز، واحدهای پذیرایی نظیر رستوران، کبابی و ... و نیز واحدهای تجاری خرده می‌باید در طرح لحاظ گردند. اخذ استعلام از سازمان حفاظت محیط زیست مبنی بر غیر مزاحم بودن فعالیت‌های مورد نظر الزامی است.

۳-۱-۸ - منطقه عملکردهای مرتبط با جهانگردی - پذیرایی

در این منطقه عملکردهایی که در جهت توسعه جهانگردی و پذیرایی می‌باشند ، استقرار می‌یابند.

در این منطقه استقرار عملکردهای زیر بلامانع است :

- استقرار عملکردهای شهری درجه یک و دو مرتبط با جهانگردی.
- برای اراضی با عملکرد جهانگردی - پذیرایی می‌بایست طرح جانمایی توسط مشاور ذیصلاح تهیه و در اراضی با مساحت ۲ الی ۳ هزار مترمربع به تأیید کمیته کارشناسی و در اراضی بامساحت بیش از ۳۰۰۰ مترمربع به تصویب کمیسیون ماده ۵ برسد.
- اراضی جهانگردی - پذیرایی که با ساحل دریا در تماس هستند در بخش ساحلی شامل قانون نحوه ضوابط استفاده از زمینهای واقع در معرض خطر بالا آمدن آب دریای خزر مصوب ۱۳۷۰/۵/۷ (اصلاح شده براساس مصوبات مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۹ و ۱۳۷۱/۹/۲۳ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران) می‌شوند . به عبارتی احداث پروژه‌های خاص مثل هتل و تأسیسات توریستی و مجموعه‌سازیها با استفاده از سازه‌های مقاوم در برابر آب با رعایت تراز ۲۴- و ... با تصویب کمیسیون ماده پنج مجاز است . (به پیوست‌ها مراجعه شود).

۳-۱-۹ - منطقه عملکردهای آموزش عالی :

- این منطقه عملکردی شامل اراضی در نظر گرفته شده برای آموزش عالی در شرق و غرب شهر می‌باشد. در این منطقه استقرار عملکردهای زیر بلامانع است .
- استقرار کلیه مراکز آموزش عالی در رده‌های مختلف فارغ از دولتی یا غیردولتی بودن آن (بالتر از رده متوسطه تا مقطع دکتری).

- خدمات و تأسیسات مرتبط با عملکرد آموزش عالی نظیر سראیداری، فروشگاه، رستوران، چاپ و تکثیر، خوابگاه‌های دانشجویی، خوابگاه استادان و ...
- طرح سایت اراضی اختصاص یافته به آموزش عالی باید توسط مشاوران ذیصلاح تهیه و به تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی و کمیسیون ماده پنج برسد.

۱۰-۱-۳- منطقه عملکردهای خدماتی پیشنهادی :

الف (کاربریهای تعیین شده و تثبیت شده

کاربریهای مذکور که طیف متنوعی از کاربریها را شامل می شوند به عنوان کاربریهای تعیین شده طرح جامع و تثبیت شده طرح هادی قبلی که استقرارشان قطعی بوده و می‌بایست به کاربری مربوطه اختصاص یابند. کاربریهای مذکور در نقشه پیشنهادی مشخص گردیده‌اند. تغییر کاربریهای مذکور در طول دوره طرح تنها از طریق کمیسیون ماده پنج عملی خواهد بود. چنانچه کاربریهای خدماتی تعیین یا تثبیت شده روی املاک خصوصی واقع شده باشند، سازمان عمران شهر موظف است به هنگام استقرار کاربری- معادل ارزش این املاک را به شکلی که صلاح می داند (زمین معوض ، تراکم مجاز ، پرداخت وجه و ...) در اختیار مالک قرار دهد. نحوه ساخت و ساز در هر کدام از این کاربریها بر اساس منطقه‌بندی اصلی و حوزه‌های مربوطه تعریف شده خواهد بود.

ب (کاربریهای مغایر با طرح مصوب قبلی :

اراضی با کاربری خدماتی طرح هادی قبلی که به صورت غیرمجاز ساخت و ساز مسکونی یا تجاری و ... شده‌اند و در طرح جدید کاربری موجود آنها نمایش داده شده و پذیرفته شده است، جهت ادامه فعالیت می‌بایست نظر شهرداری را جلب نموده و اضافه ارزش ناشی از تغییر کاربری را پرداخت نمایند. این اضافه ارزش توسط شهرداری و شورای شهر تعیین می گردد. محدوده دقیق اراضی و پلاکهای مذکور در طرح تفصیلی با علامتی خاص مشخص شده است و با عنوان کاربریهای مغایر طرح قبلی آورده شده است. تغییر کاربری این اراضی منوط به تصویب در کمیسیون ماده پنج می باشد.

ج) منطقه عملکردهای خدماتی موجود و دارای مصوبه

کلیه کاربریهای خدمات رفاه عمومی که کاربری آنها در طرح تفصیلی جدید پذیرفته شده و با عنوان کاربریهای موجود خدماتی در طرح جدید آورده شده‌اند و نیز کلیه کاربریهای خدماتی که دارای مصوبه از مراجع ذیصلاح (کارگروه معماری و شهرسازی و نیز کمیسیون ماده ۵) هستند می‌بایست به کاربری مربوطه اختصاص یافته و تغییر در آنها فقط توسط کمیسیون ماده ۵ امکان‌پذیر است. ضوابط ساخت و ساز در این کاربریهای خدماتی منطبق بر ضوابط تعیین شده در مناطق اصلی و حوزه‌های فعالیت مختلف خواهد بود. در هر صورت در خصوص کاربریهای دارای مصوبه چنانچه مغایرتی در نقشه‌ها به لحاظ جانمایی یا نمایش پدیدار گشت، کاربریهای مصوب ارجح بر نقشه پیشنهادی مشاور خواهد بود. حذف برخی از این مصوبات و یا برخورد شبکه معابر با آنها از این قاعده مستثنی است. ملاک تشخیص این موارد حذفی پس از استعلام از مشاور طرح برعهده کمیسیون ماده پنج خواهد بود.

۱۱-۱-۳ - منطقه عملکردی تولیدات کشاورزی

- اراضی مذکور با دو عنوان باغ و زراعی شناخته می‌شوند.
- شرایط حاکم بر اراضی باغی و زراعی موصوف به شرح زیر است.
- تفکیک اراضی باغی و زراعی به هر عنوان ممنوع می‌باشد.
- اراضی باغی و زراعی با مساحت کل و یکپارچه کمتر از ۵۰۰ مترمربع که دارای سند مالکیت می‌باشند در صورت پرداخت حق تعیین کاربری که توسط شورای شهر مصوب می‌شود می‌توانند با تأیید کمیته فنی کمیسیون ماده پنج به کاربری مسکونی تبدیل شوند.
- ضوابط احداث بنا بر این اراضی همانند اراضی مسکونی خواهد بود.
- اراضی با کاربری باغ و زراعی که در نقشه کاربری اراضی پیشنهادی مشخص شده‌اند و بر اساس سند مالکیت دارای مساحتی بیش از ۵۰۱ مترمربع می‌باشند می‌بایست کاربری آن حفظ گردد. در صورتی که عملکرد تولیدی (زراعی یا باغی) این املاک به هر دلیلی از بین رفت اراضی مذکور به کاربری سبز عمومی تبدیل می‌شوند. احداث بنای مسکونی با سطح اشغال حداکثر ۱۵ درصد بر اساس وضعیت زمین (تراکم مناسب قطعه) و ضوابط احداث بنا و لفاف فضایی حاصله به شرط سپردن تعهد محضری برای حفاظت باقیمانده باغ یا زمین زراعی مجاز می‌باشد (این

سطح اشغال در هیچ شرایطی قابل افزایش نیست و می بایست به نحوی انتخاب گردد تا کمترین آسیب را به پیوستگی باغ بزند).

- در کلیه اراضی باغی و زراعی با مساحت بیشتر از ۵۰۱ مترمربع با هدف حفظ باغات و گسترش گردشگری و به خاطر تشویق مردم برای این امور ایجاد رستوران و یا فضاهای جهانگردی - پذیرایی با سطح اشغال ۲۵٪ و تراکم مناسب قطعه با شرایط برشمرده در اراضی باغی و زراعی بلامانع است.
- تا ۵ درصد از سطح زمین باغی یا زراعی (علاوه بر ۱۵ درصد سطح اشغال) را می توان به پارکینگ غیر مسقف اختصاص داد.

۱۲-۱-۳ - منطقه (حوزه) استحفاظی شهر

- ضوابط و مقررات ملاک عمل در حوزه استحفاظی شهر بر اساس ضوابط طرح توسعه و عمران ناحیه نوشهر (مشتمل بر شهرستانهای نوشهر تا رامسر) خواهد بود . همچنین در این حوزه ضوابط استقرار صنایع و واحدهای تولیدی به شرح قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا و ضوابط و معیارهای استقرار صنایع مصوبه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۵ که به استناد تبصره (۲) ماده (۱۳) قانون مذکور تهیه و ابلاغ شده است الزامی است.

۱۳-۱-۳ - سایر مناطق عملکردی

- سایر مناطق عملکردی اصلی که ذکری از آنها در مناطق فوق الذکر نیامد و در نقشه کاربری اراضی پیشنهادی آمده اند از نظر ضوابط احداث بنا در حوزه های عملکردی مربوطه قرار گرفته و می بایست بر اساس آن، ضوابط عمومی احداث بنا و ضوابط دستگاه اجرایی مربوطه عمل شوند.

۲-۳- موارد استفاده مشروط از زمین که نیاز به کسب مجوزهای خاص از مراجع معین دارد (یا احراز شرایط خاص)

یک - نحوه استفاده مشروط از اراضی در منطقه مسکونی

- مسکونی بیش از حداکثر تراکم ساختمانی مجاز با تصویب کمیسیون ماده پنج.

دو - نحوه استفاده مشروط از اراضی در منطقه عملکردهای محله‌ای، ناحیه‌ای و شهری.

- تجاری و کاربریهای انتفاعی محله‌ای، ناحیه‌ای و شهری (منطقه مربوطه) بیش از زیربنای قابل واگذاری با تصویب کمیسیون ماده پنج.

سه - نحوه استفاده مشروط از اراضی در منطقه همجوار معابر سریع

- عملکردهایی که نیاز به دسترسی به معابر سریع شهری دارند مانند آتش‌نشانی، بیمارستان و با دسترسی غیر مستقیم و در فواصل بیش از ۵۰۰ متر با یکدیگر و سایر تقاطع‌ها و با رعایت ضوابط خاص هر یک از آنها و رعایت حریم سبز حداقل ۱۵ متر و با اخذ مجوز از راه و ترابری و تصویب در مراجع مربوطه.

- پمپ بنزین با شرایط خاص دسترسی (بدون تقاطع با جاده) و حفظ حداقل حریم ۵۰ متر از آکس جاده با اخذ مجوز از راه و ترابری و تصویب در مراجع مربوطه.

چهار - نحوه استفاده مشروط در سایر مناطق عملکردی

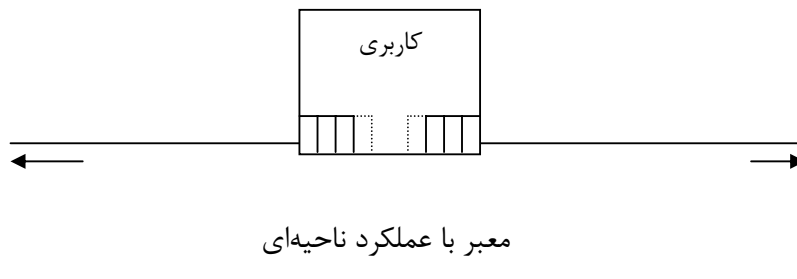
- در این مناطق صرفاً کاربریهای مجاز منطقه عملکردی مربوطه می‌تواند مستقر شود. موارد پیش آمده موردی می‌بایست به تصویب کمیسیون ماده پنج برسد.

توضیح عمومی:

نظر به تسهیل شرایط تملک اراضی خدماتی و نیز تملک مسیر معابر پیشنهادی در کلیه کاربریهای عمومی که طول یک یا چند ضلع از اضلاع آنها بیش از بیست متر باشد و در بر معابر با عملکرد محله‌ای، ناحیه‌ای و یا شهری و نیز در بر معابر دارای شرایط مذکور باشد احداث واحدهای تجاری نواری متناسب با عملکرد مربوطه تا سقف تعیین شده در طرح تفصیلی بلامانع خواهد بود. بدیهی است در مقابل این امکان

مالکین می‌بایست مسیر معبر و یا اراضی مورد نیاز مجاور را که تحت تملک دارند با شرایط سهل‌تری که مکانیزم آن توسط شورای اسلامی شهر تعیین و به تصویب می‌رسد در اختیار شهرداری یا سازمانهای مربوطه قرار دهند. احداث این واحدها می‌بایست به نحوی باشد که به دسترسی به فعالیت مربوطه خللی وارد نشود و ترجیحاً متناسب با کاربری همجوار باشند (نظیر لوازم‌التحریر فروشی در بر کاربری فرهنگی یا گل فروشی در بر پارک و ...). به شکل زیر توجه نمایید.

در شرایط مذکور احداث سایر بناهای انتفاعی نظیر مسکونی به شرح زیر و با شرایط فوق امکان پذیر

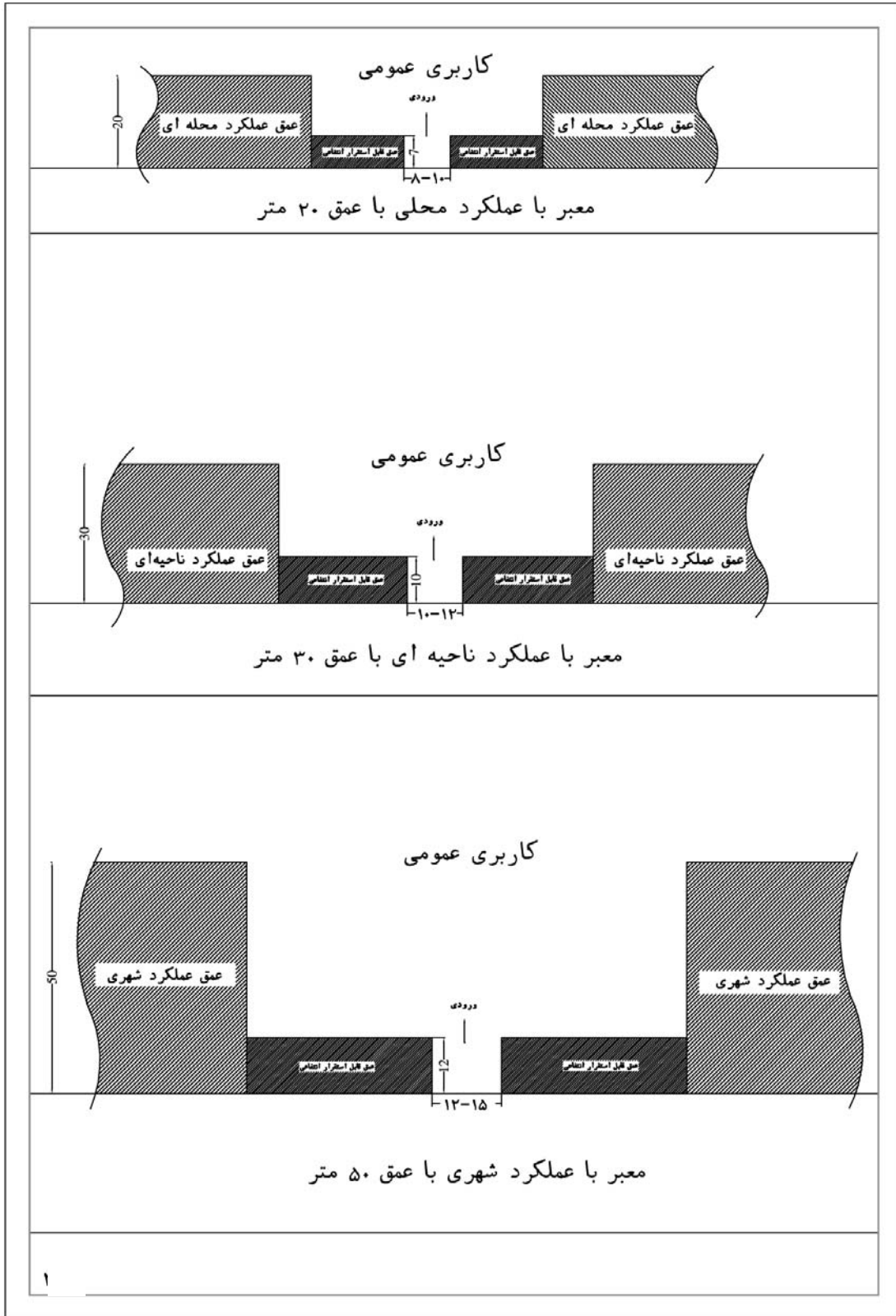
است:

- در جوار معابر با عملکرد محله ای با عمق برابر ۷ متر.
- در جوار معابر با عملکرد ناحیه ای با عمق برابر ۱۰ متر.
- در جوار معابر با عملکرد شهری با عمق برابر ۱۲ متر.

بدیهی است نحوه دسترسی به سایت مورد نظر با عرض مناسب از هر ضلع آن که دارای معبر است

الزامی است و تأیید کمیته کارشناسی در این خصوص و تصویب کمیسیون ماده پنج در خصوص کل

موضوع لازم است. (شکل زیر)

۳-۳- کاربریهای ممنوع در منطقه بندی های مختلف

- منطقه مسکونی

در این منطقه ایجاد عملکردهای تجاری غیرمحلّه‌ای، صنایع، کارگاهها و عملکردهای نامناسب یا ناسازگار با منطقه مسکونی ممنوع است.

- منطقه عملکردهای محلّه‌ای، ناحیه‌ای و شهری

در این مناطق احداث واحدهای صنعتی مزاحم، دامداری، مرغداری و موارد مشابه ممنوع است.

- سایر مناطق عملکردی

در هر منطقه استقرار تمام کاربریها به جز کاربریهای مجاز و مشروط آن منطقه، ممنوع است.

۴- ضوابط مربوط به تفکیک زمین و احداث بنا

۴-۱- ضوابط مربوط به تفکیک زمین

۴-۱-۱- حداقل اندازه قطعات

با کاهش مساحت قطعات و ارتباط تراکم ساختمانی با وسعت قطعه تفکیکی تعیین حداقل اندازه قطعات ضرورت ندارد، به شرط اینکه تفکیک موجب ایجاد مشکلات شهرسازی نگردد. لیکن حداقل مساحت قطعات تفکیکی طبق توصیه کارگروه آمایش، جمعیت و محیط زیست استان در مرحله طرح جامع ۲۰۰ متر تعیین شده است.

تبصره: در اراضی مسکونی زیر حد نصاب تفکیک با مساحت ۱۰۰ تا ۲۰۰ مترمربع در صورت داشتن سند مالکیت یا تجدید بنا می توان مطابق لفاف فضایی حاصله (جداول و اشکال جلد ضمیمه) با سطح اشغال ۶۰ درصد احداث بنا نمود. شایان ذکر است احداث بنا در اراضی مذکور با مساحت کمتر از ۱۰۰ مترمربع تنها با پیشنهاد مشخص و موردی شهرداری و تصویب کمیسیون ماده ۵ می توان احداث بنا نمود.

۴-۱-۲- ابعاد و تناسبات قطعات

ابعاد و تناسبات قطعات به طور کلی محدودیتی ندارد، ولی اصولی که برای تعیین تراکم و ارتفاع ساختمان باید رعایت شوند، به خودی خود در قطعات نامناسب محدودیت ایجاد می کنند که اصولی بر آن مترتب است (این اصول در ادامه متن مطرح می شوند).

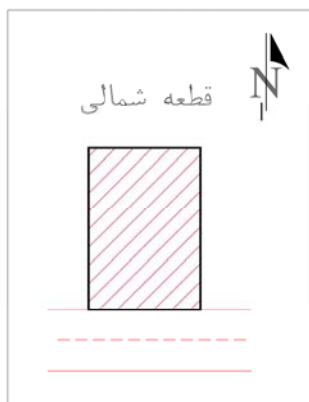
۴-۱-۳- رابطه تفکیک و احداث بنا

احداث بناها به خصوص بناهای بلند، بدون در نظر گرفتن برخی از عوامل محدود کننده ممکن است حقوق همسایگی را زیر پا گذارد و به علاوه از نظر شهرسازی و سیمای شهری نیز اثرات نامطلوبی بر جا نهد. به دیگر سخن، هر ساختمان چنانچه نخواهد موجب عدم همگونی در فضای شهری و ایجاد مزاحمت برای اراضی و ابنیه مجاور شود، باید ضابطه تراکم، ارتفاع و اشکال ویژه ای را بپذیرد. مهمترین عواملی که لازم است در هر قطعه زمین برای تعیین تراکم و مکان گزینی بنا مورد توجه قرار گیرند، عبارت است از:

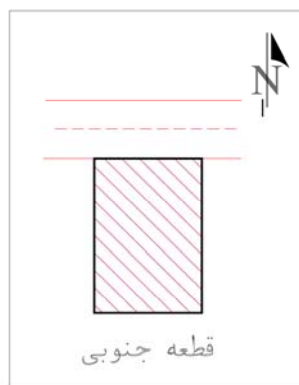
- عدم سایه اندازی زمستانی به بدنه جنوبی ابنیه ای که در شمال آن بنا قرار دارند .
  - رعایت ویژگی های کالبدی قطعه و معبر همجوار (مساحت ، ابعاد ، شکل ، موقعیت استقرار نسبت به خیابان) .
  - تأمین فضای باز مناسب برای ساکنین بنا .
  - توجه به مباحث ایمنی مانند زلزله ، آتش سوزی و نیز جریان هوا .
  - توجه به مباحث زیبایی شناسی شهری .
- در صورت رعایت اصول یاد شده در محدوده هر قطعه زمین یک لفاف فضایی شکل می گیرد که ساختمان نمی تواند از آن به بیرون تجاوز کند . در ادامه ابتدا تعاریف زمینهای شمالی ، جنوبی ، غربی و شرقی و سپس ساختمانهای منفصل و متصل را ارایه داده ایم . سپس به چگونگی ترسیم لفاف برای دو الگوی ساختمانهای منفصل و متصل می پردازیم .

الف) تعریف قطعات شمالی، جنوبی، غربی و شرقی

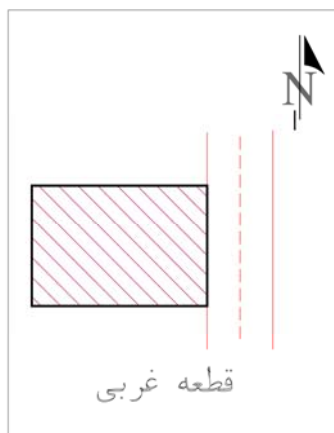
- **قطعه شمالی:** به قطعه ای اطلاق می شود که در ضلع شمالی معابر با امتداد غربی - شرقی واقع شود.

- **قطعه جنوبی:** به قطعه ای اطلاق می شود که در ضلع جنوبی معابر با امتداد غربی - شرقی واقع شود.

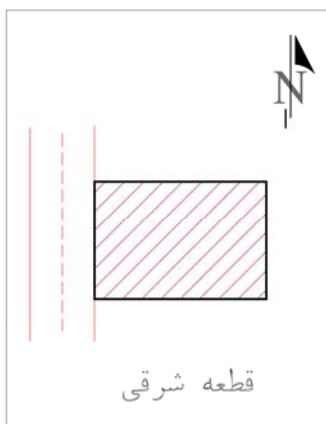

- **قطعه غربی:** به قطعه ای اطلاق می شود که در ضلع غربی معابر با امتداد شمالی - جنوبی واقع شود.

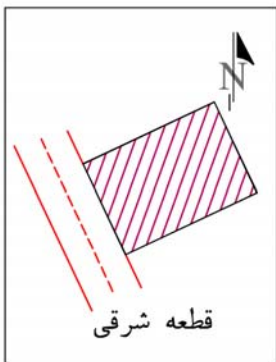
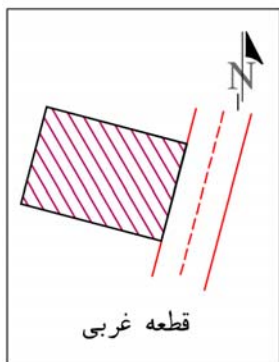
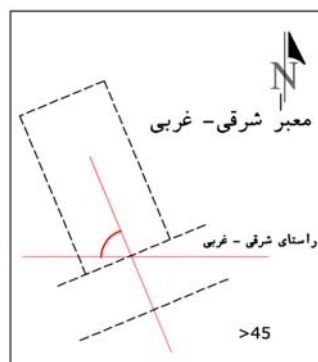
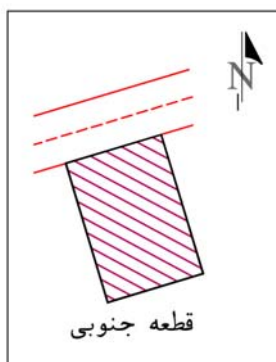
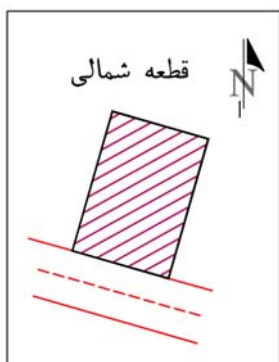

● **قطعه شرقی** : به قطعه ای اطلاق می شود که در ضلع شرقی معابر با امتداد شمالی - جنوبی واقع

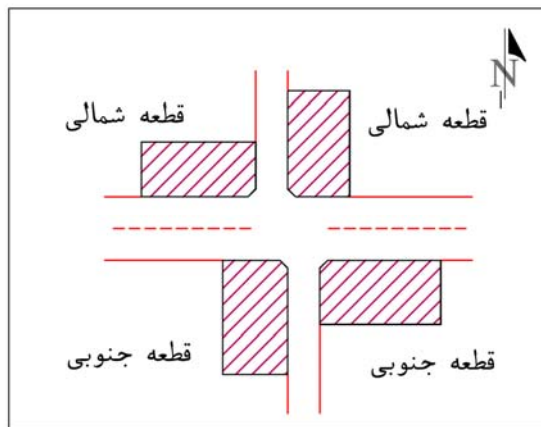
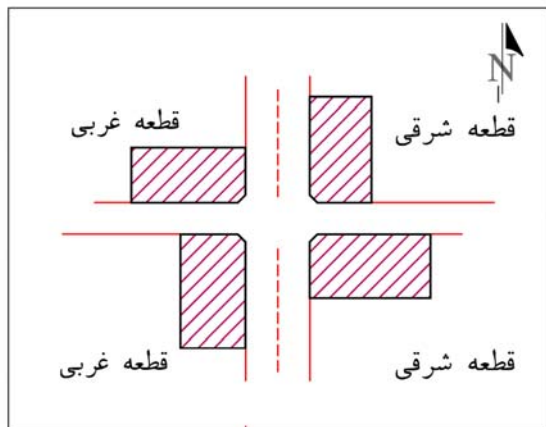
شود.

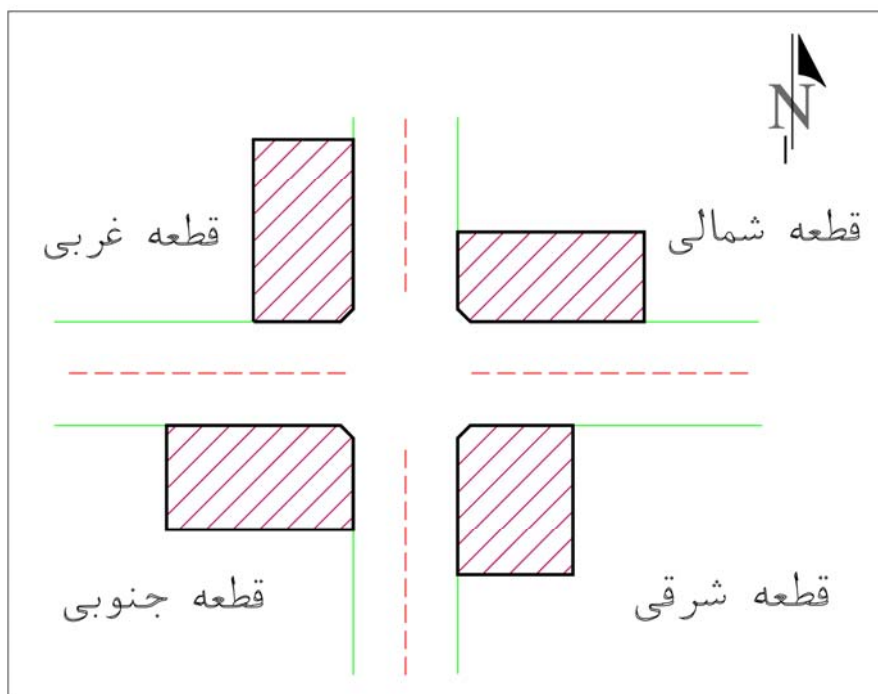
تبصره ۱ - در خصوص قطعات واقع در بر معابری با راستاهای غیرمتعارف (غیر از شمالی - جنوبی و غربی - شرقی) تعریف قطعه بر حسب زاویه استقرار معبر میسر خواهد بود . به عبارتی معابری که زاویه استقرار آنها با راستای معابر غربی - شرقی کمتر از ۴۵ درجه باشند ، معابر غربی - شرقی محسوب می شوند . بنابراین معابری که زاویه استقرار آنها با راستای معابر غربی - شرقی بیشتر از ۴۵ درجه باشند معابر شمالی - جنوبی محسوب می گردند .

تبصره ۲- در خصوص اراضی واقع در تقاطع‌ها به شرطی که عرض معابر متفاوت از هم باشند، معبر عریض تر ملاک تعریف زمین می باشد.

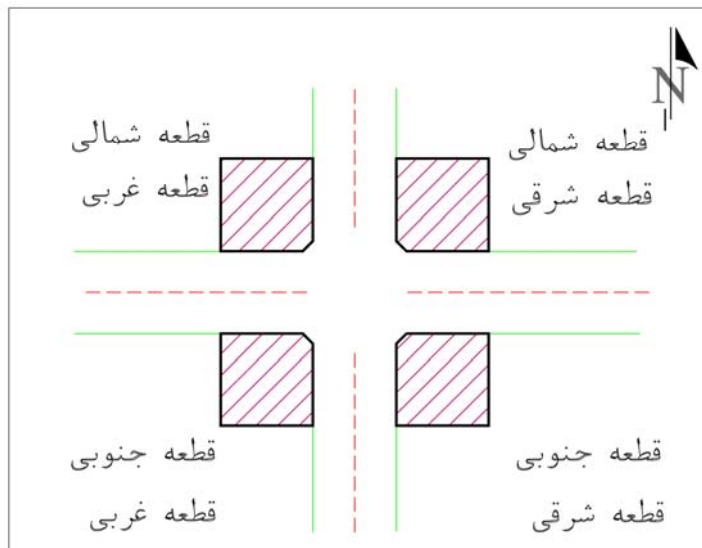

تبصره ۳- در خصوص اراضی واقع در تقاطع‌های هم عرض، تعریف زمین برابر شکل زیر خواهد بود در این حالت معبری که مشرف به ضلع طویل تر زمین باشد، ملاک عمل قرار می گیرد.

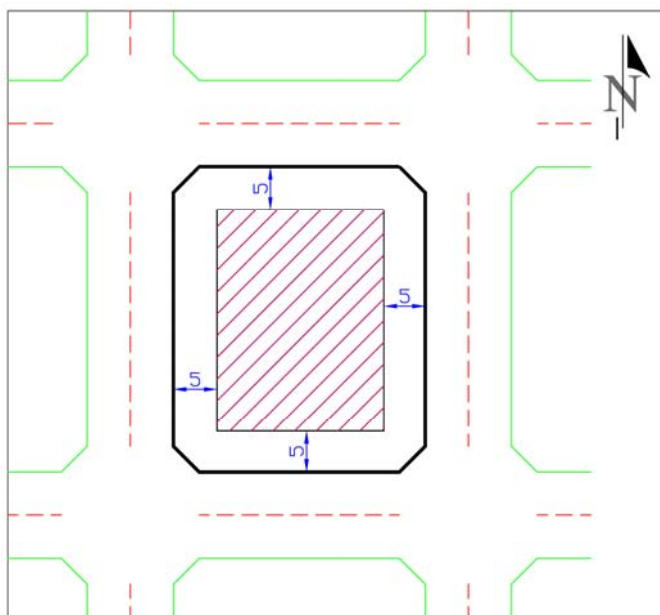

تبصره ۴ - در خصوص اراضی مربع شکل واقع در تقاطع های هم عرض ، برابر شکل زیر عمل می کنیم.

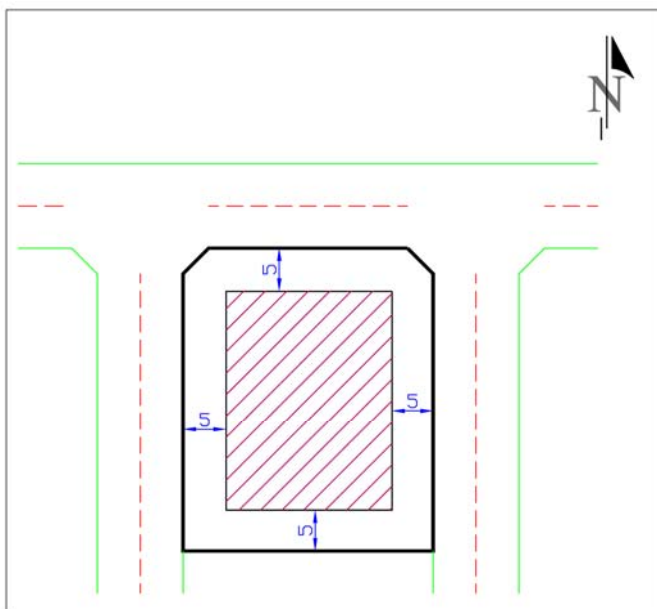

ب) تعریف بناهای منفصل و متصل

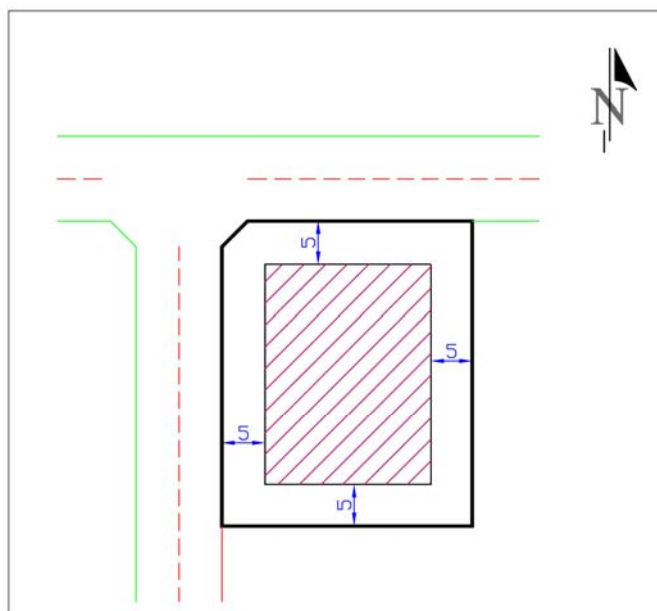
- تعریف بنای منفصل - به ساختمانی اطلاق می شود که دارای شرایط زیر باشد :
 ۱) بنای مذکور در یک بلوک مستقل شهری واقع شده و از اضلاع ۵ متر فاصله داشته باشد .

۲) بنای مذکور در زمینی واقع شود که از سه جهت مشرف به معبر بوده و از اضلاع ۵ متر فاصله داشته باشد.

۳) بنای مزبور (تا حداکثر ۵ طبقه) در زمین های بالاتر از ۱۰۰۰ متر مربع و دو نبش (دو بر متقاطع) به نحوی واقع شود که دارای حداقل فاصله ۵ متری از اضلاع زمین باشد.

تبصره - به این فاصله برای ساختمان های بالای ۵ طبقه به ازای هر طبقه یک متر اضافه می شود.

- **تعریف بنای متصل :** چنانچه بنایی شامل هیچ یک از تعاریف فوق نباشد ، بنای متصل خوانده می شود .

ج (چگونگی تشکیل هرم فضایی

۱) ترسیم هرم فضایی در بناهای متصل :

در ساختمانهای متصل و بر حسب شمالی ، جنوبی ، غربی و شرقی بودن قطعه آن ، ترسیم هرم فضایی به شرح زیر است .

- شیب صفحات هرم در قطعات جنوبی ، از ارتفاع ۴ متر لبه شمالی خیابان ۶۰٪ و از لبه جنوبی زمین ۲۰٪ خواهد بود.

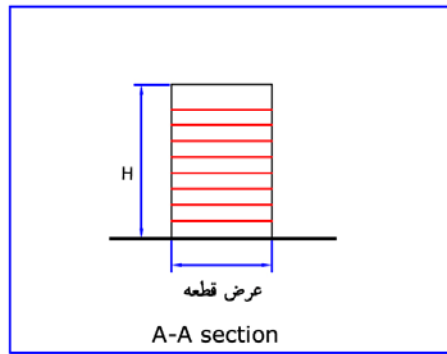
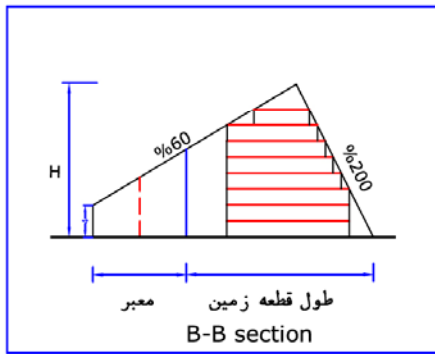
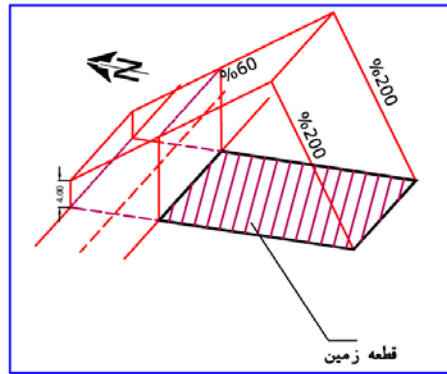
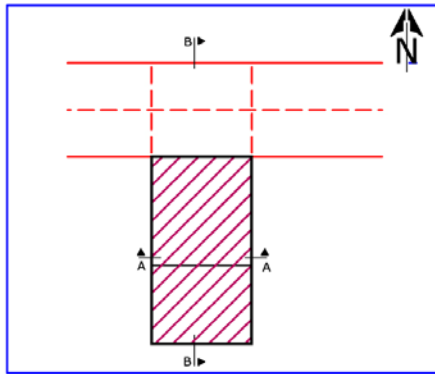
- شیب صفحات هرم در قطعات شمالی ، از فاصله ای معادل نصف عرض معبر جنوبی بعد از لبه شمالی قطعه ۶۰٪ و از محور (آکس) معبر جنوبی ۲۰٪ خواهد بود.

- شیب صفحات هرم در قطعات غربی ، از ارتفاع ۴ متر لبه شرقی خیابان ۶۰٪ و از لبه غربی زمین ۲۰٪ خواهد بود.

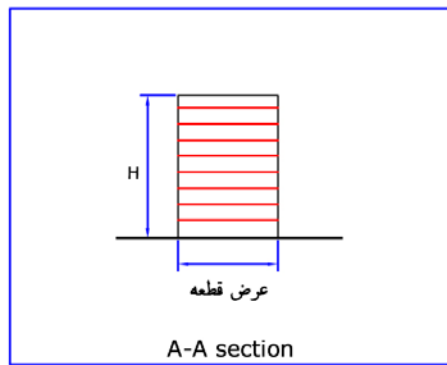
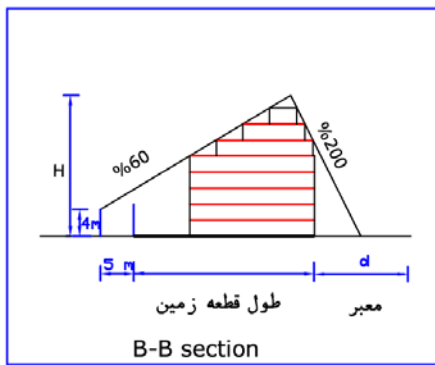
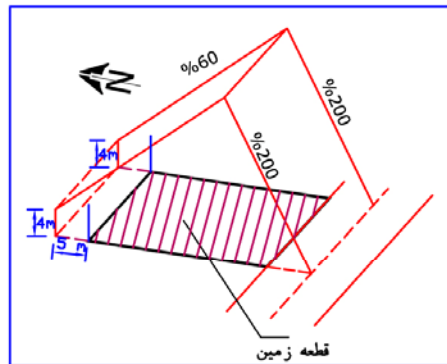
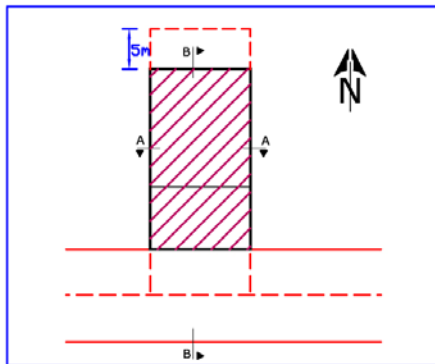
- شیب صفحات هرم در قطعات شرقی، از ارتفاع ۴ متر لبه غربی خیابان ۶۰٪ و از لبه شرقی زمین ۲۰٪ خواهد بود.

تصاویر پیوستی به جزئیات ترسیم این لفاف در بناهای متصل به تفکیک در چهار گروه قطعات شمالی ، جنوبی ، غربی و شرقی می پردازد.

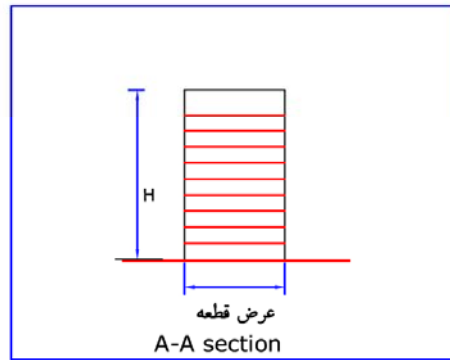
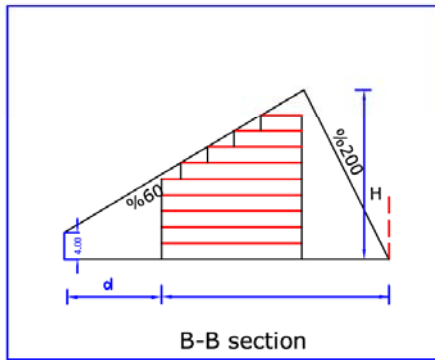
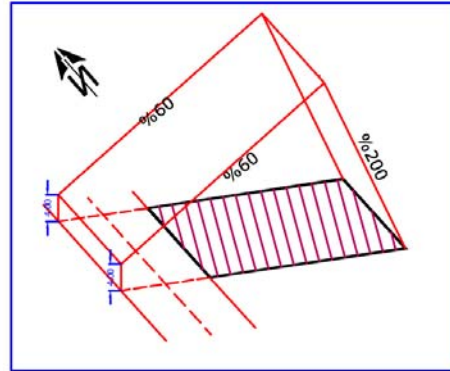
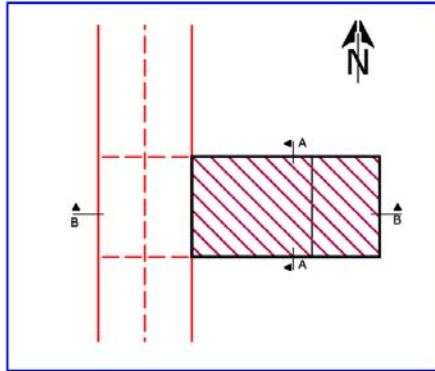
قطعات جنوبی

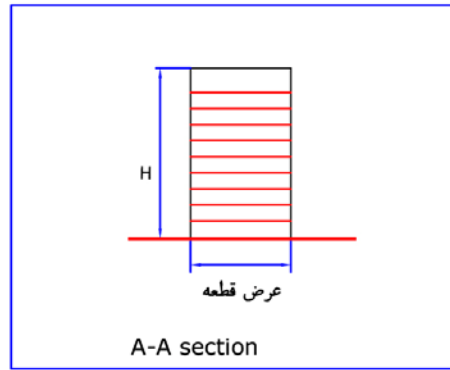
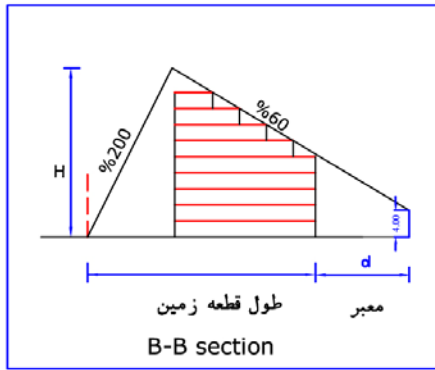
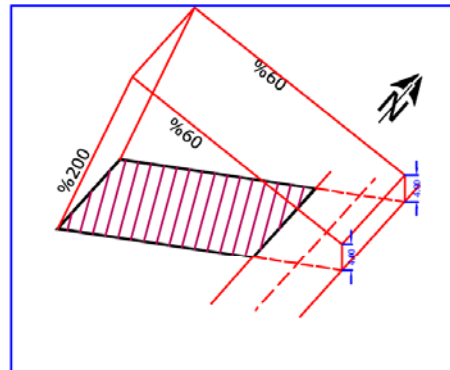
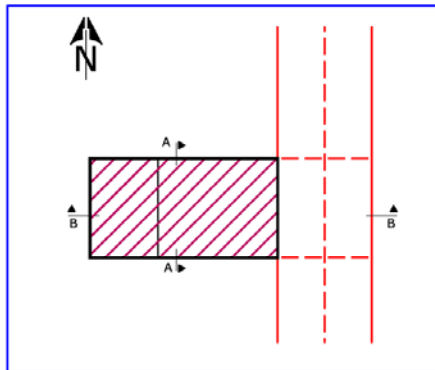
قطعات شمالی

قطعوات شترقی

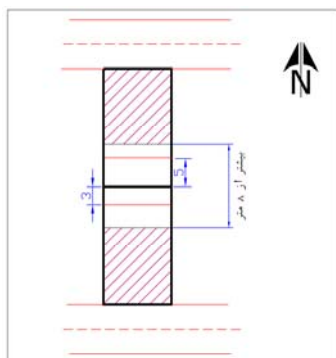
قطعوات غربي

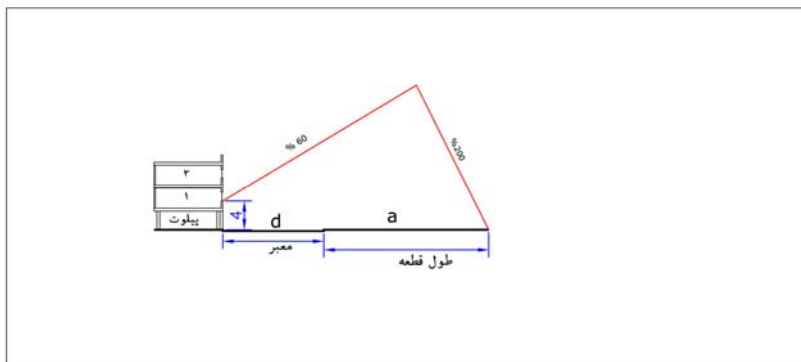
در اینجا سؤالی مطرح می گردد : با علم به اینکه ساختمان تنها بر ابنیه شمالی خود سایه می افکند، وضعیت سایه اندازی هر ساختمان واقع در قطعات شمالی بر بدنه جنوبی ساختمانهای واقع در شمال خود چگونه خواهد بود :

جهت پاسخگویی به این سؤال و یا بررسی اثرات این موضوع ابتدا توجه به موارد ذیل الزامی است :

(۱) رعایت ممنوعیت ساخت بنا در سه متر شمال قطعات شمالی و پنج متر جنوب قطعات جنوبی ، فاصله مناسبی را بین دو ساختمان ایجاد می کند که به موجب آن امکان سایه اندازی بنا بر ابنیه شمالی خود، کمتر خواهد شد . این در حالیست که این فاصله بدلیل تمایل به ساخت بنا در بر معبر برای قطعات شمالی و جنوبی معمولاً بیشتر از ۸ متر بوده و مشکل سایه اندازی را کاهش خواهد داد .

(۲) شیب ۶۰ درصدی هرم از انتهای معبر و در کد ارتفاعی $+۴/۰۰$ ترسیم می شود که دلیل آن وجود پیلوت در طبقه همکف و کف پنجره حداقل ۱۲۰ سانتیمتری در طبقه اول می باشد. معنی این سخن آن است که در خصوص سایه اندازی بنا تا ارتفاع ۴ متری بنای مقابل ، نگرانی چندانی وجود ندارد . بنابراین در کلیه موارد این شیب ۶۰ درصد از ارتفاع ۴ متری لبه معبر (غیر مجاور بنا) ترسیم گردد . این بند جنبه عمومی دارد .

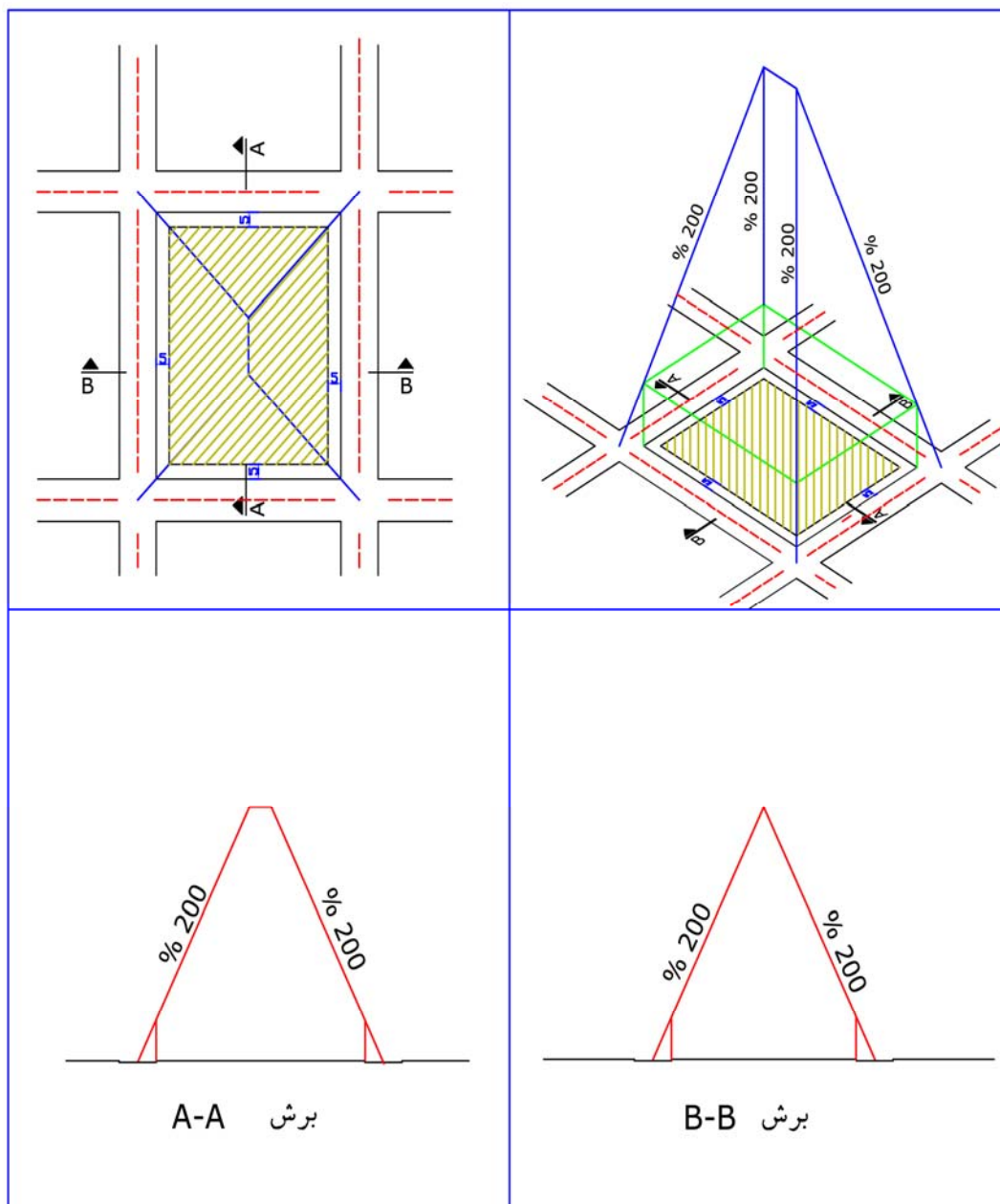

۳) شیب ۶۰ درصدی هرم برای کمترین زاویه تابش نور خورشید نسبت به زمین در دی ماه محاسبه شده که در عمل به مدت کمی در طول سال تداوم دارد. در اغلب ساعات و روزهای دیگر سال این شیب بیشتر از ۶۰ درصد خواهد بود. ضمناً در معابر با عرض تا ۱۰ متر هیچ تفاوتی از نظر سایه اندازی نخواهیم داشت (با توجه به فواصل ۳ متر و ۵ متر که باید رعایت شوند). در معابر بالای ۱۰ متر به ازای هر ۲ متر افزایش عرض معبر، ۶۰ سانتیمتر سایه اندازی بر دیوار جنوبی پلاک بعدی (در سمت شمال) برای مدت ۱ ماه خواهیم داشت به عنوان مثال در معبر ۱۴ متری میدان سایه اندازی ۱۲۰ سانتیمتر برای مدت ۱ ماه از سال خواهد بود. با این تفصیلات تا معابر ۲۴ متری سایه اندازی حداکثر تا ارتفاع ۴ متری بدنه ساختمان های واقع در شمال بنا خواهد بود که با توجه به احداث بنا بر روی پیلوت برای ساکنان ساختمان مشکل ساز نخواهد بود.

۲) ترسیم هرم فضایی در بناهای منفصل

الف) یک بلوک شهری

شیب صفحات هرم در اراضی ایی که به صورت یک بلوک مستقل شهری می باشد، به میزان ۲۰۰٪ از محور کلیه معابر پیرامون سایت است.

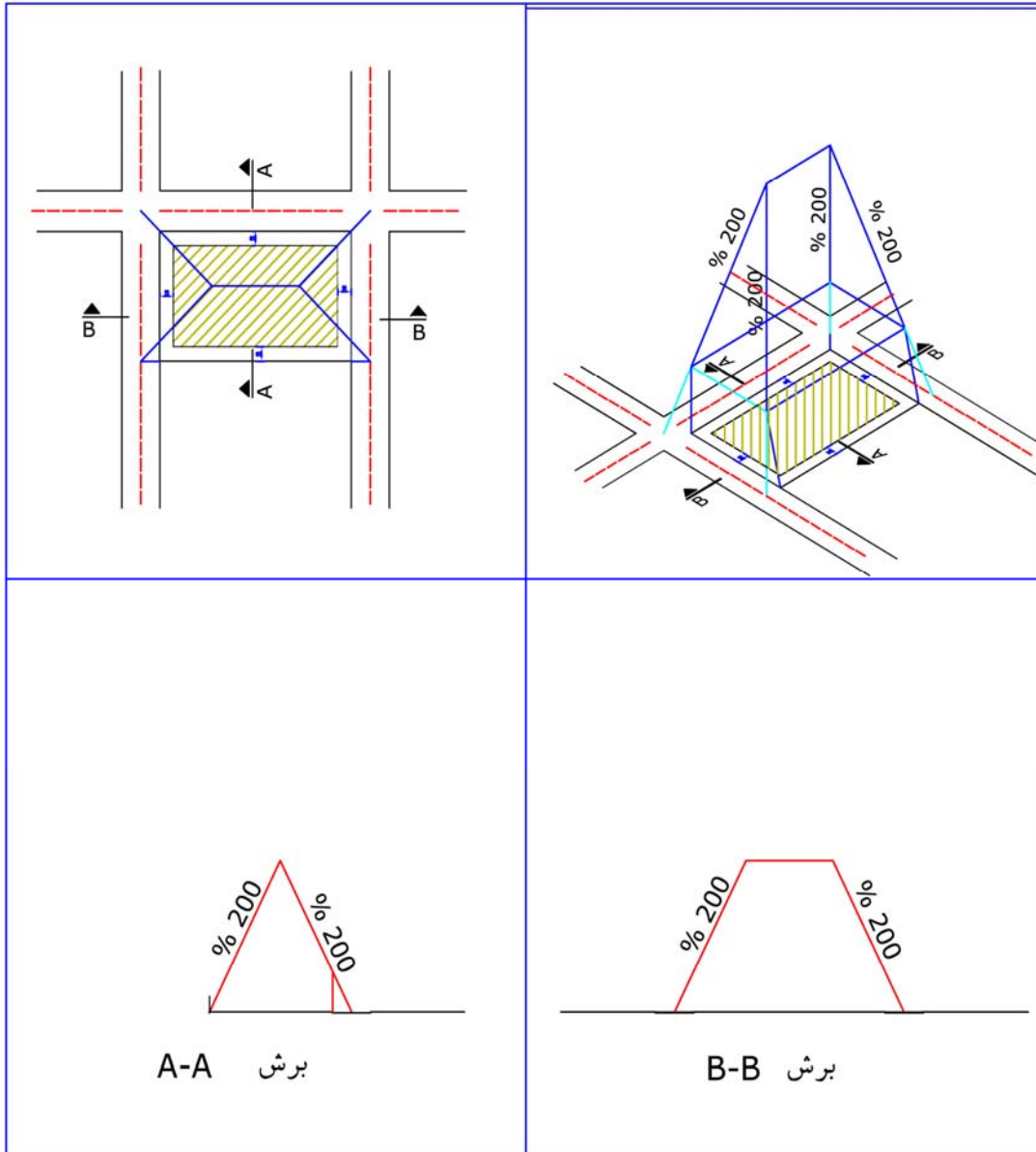

ب) قطعات سه بر

شیب صفحات هرم در زمینهایی که دارای سه بر مشرف به معبر هستند ، عبارت است از :

- ۲۰۰٪ از محور معابر
- ۲۰۰٪ از انتهای ضلع غیر مجاور معبر

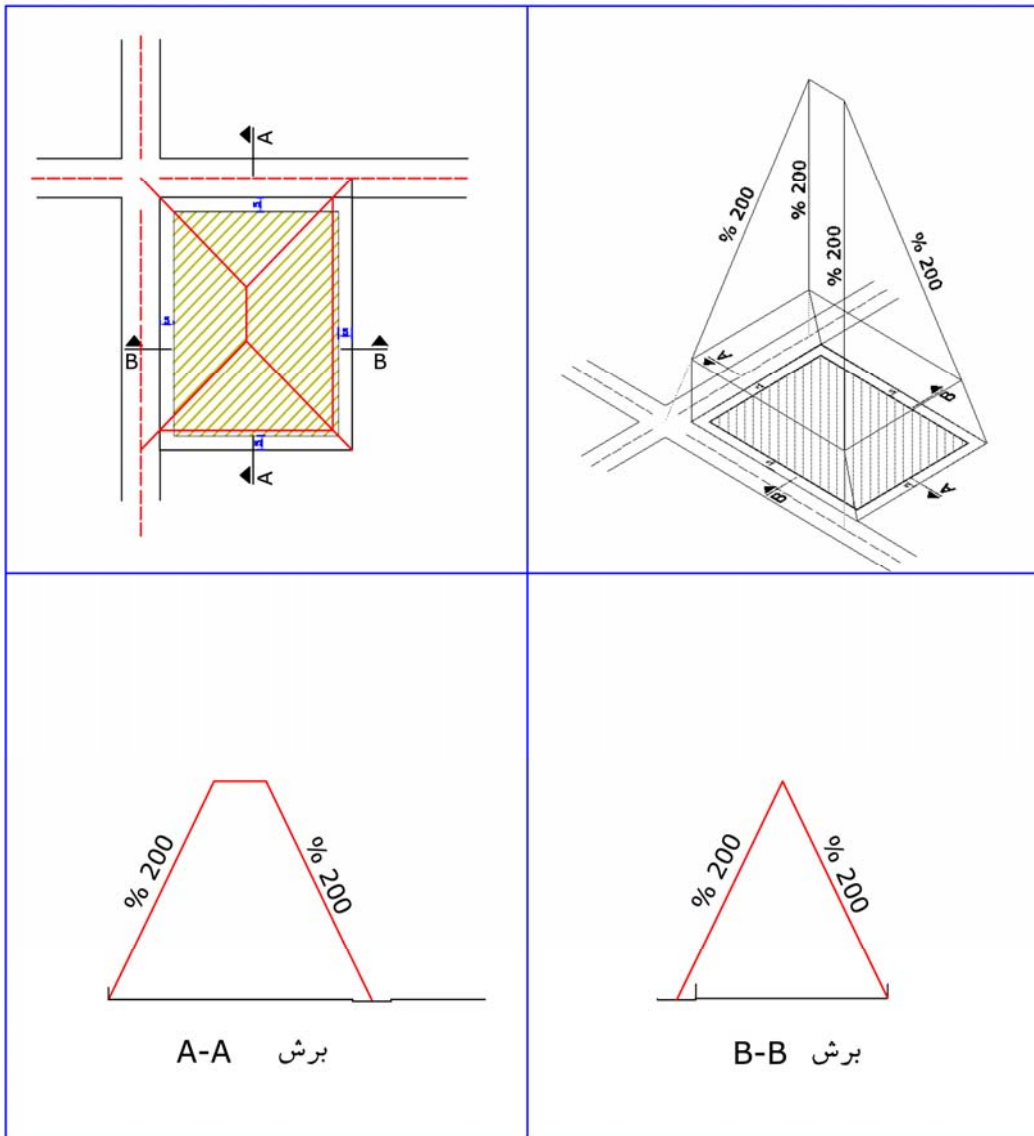
ج) قطعات دو بر با مساحت بیش از ۱۰۰۰ متر مربع

شیب صفحات هرم در قطعات مذکور که بناهای واقع در آن دارای فاصله حداقل ۵ متر از اضلاع

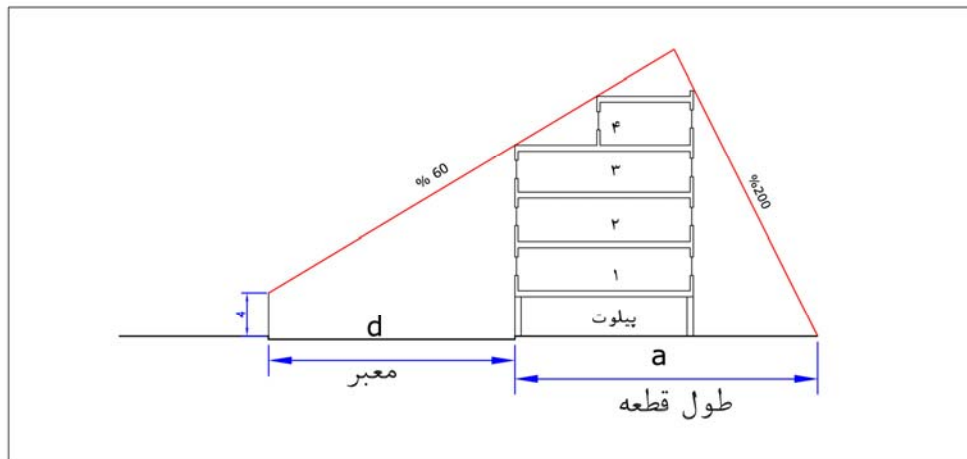
سایت می باشد ، عبارتست از :

- ۲۰۰٪ از محور معابر .

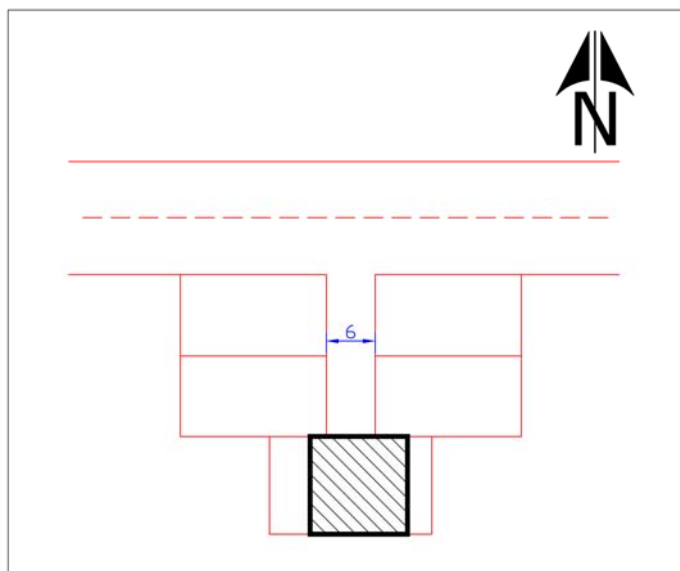
- ۲۰۰٪ از انتهای دو ضلع دیگر زمین .

تبصره ۱: در صورت رعایت پسروی به نحوی که بنا از لفاف فضایی خارج نشود، احداث طبقات بعدی بلامانع است. این در صورتی است که عرض طبقه انتهایی از ۵/۵ متر کمتر نباشد.

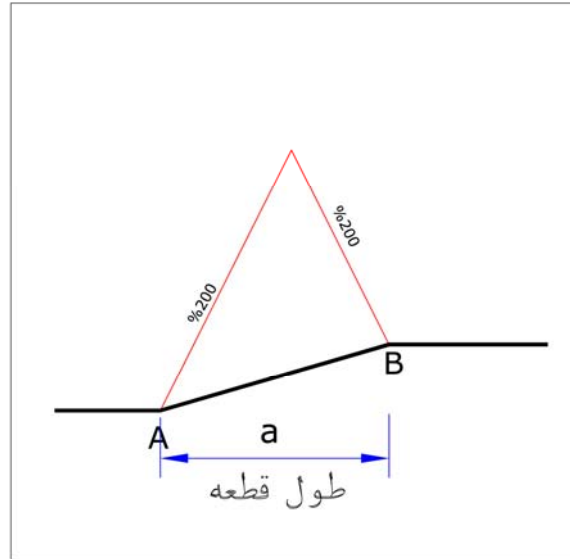

تبصره ۲: در خصوص تک قطعات جنوبی که در انتهای معابر بن بست شمالی - جنوبی واقع می شوند، عرض معبر دو برابر عرض معبر موجود منظور خواهد شد. به عنوان مثال عرض معبر شکل زیر در ضوابط فنی برابر ۱۲ ($12 = 6 \times 2$) متر لحاظ می گردد.

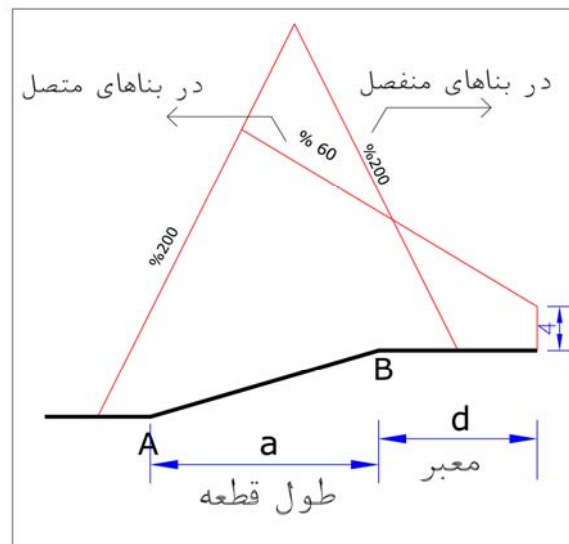

● ترسیم لفاف در اراضی شیب دار

در این اراضی صفحات هرم از هر بر زمین با شیب معمول نسبت به صفحه افقی که از همان لبه ترسیم می شود، رسم می گردد و یا لفاف از تصویر زمین با زاویه یاد شده روی افق ترسیم می شود.

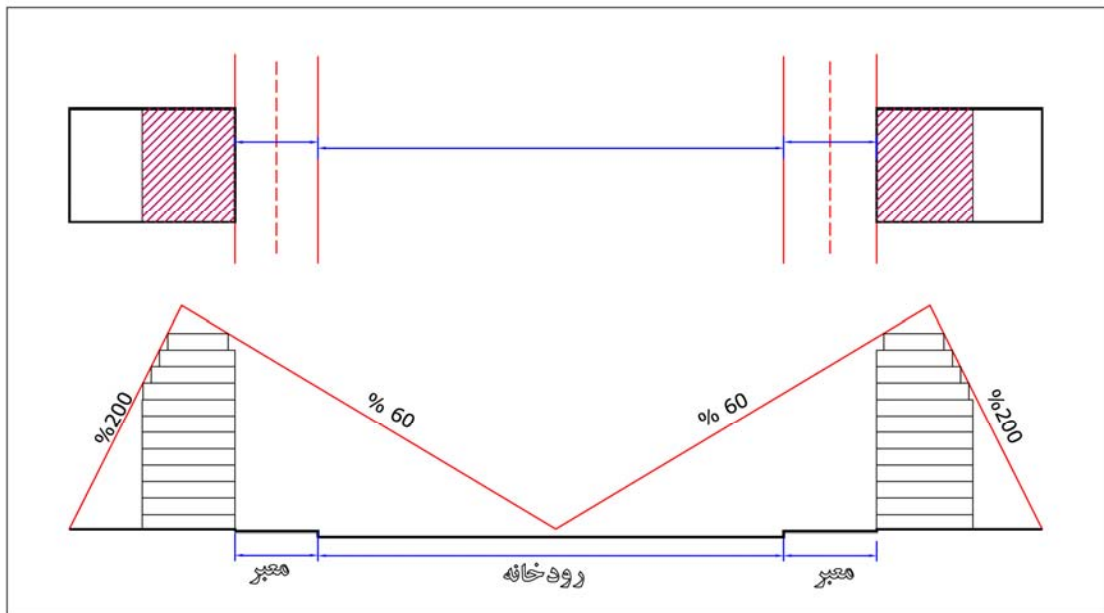
تبصره - بدیهی است چنانچه در یک یا دو طرف قطعه معبر وجود داشته باشد، صفحات لفاف از محور معبر با شیب مورد نظر ترسیم می شود.

● ترسیم لفاف در اراضی مجاور با فضاهای آزاد

چنانچه ملکی از یک یا چند جهت با فضاهای آزاد نظیر رودخانه ، پارک و فضای سبز ، میدین ، ساحل ، تالاب (اصولاً فضاهایی که به هیچ وجه ساخته نمی شوند) مجاور باشد و جزو قطعات شمالی نیز محسوب نگردد در ترسیم شیب صفحه هرم نیمی از فاصله فضای آزاد مورد نظر تا بر زمین موصوف ملاک عمل قرار می گیرد .

مثال شکلی :

۲-۴- ضوابط مربوط به احداث ساختمان

۱-۲-۴- حداکثر زیر بنای طبقات و تراکم ساختمانی

حداکثر زیر بنا با توجه به جمعیت پذیری محلات بر اساس تراکم پایه آن محله و تراکم حداکثر مجاز برای قطعات مختلف متغیر است و بر اساس ضوابطی که در ادامه این گزارش ارائه می شود ، محاسبه می گردد .

۲-۲-۴- سطح اشغال ساختمان در زمین

میزان سطح اشغال بنا با توجه به ضوابط و مقررات احداث بنا ، حسب تراکم ساختمانی مجاز ، تعداد طبقات و ابعاد قطعه به شرح آتی متفاوت است . سطح اشغال از معکوس سرانه فضای آزاد بدست می آید .

تبصره - به هنگام صدور پروانه ساختمانی برای ساختمانهایی که با پیش بینی پیلوت احداث می گردد ، آنچه که در پلان طبقه اول دیده می شود و سایه آن بر روی زمین می افتد به عنوان سطح اشغال منظور می شود .^(۱)

۳-۲-۴- کلیات ضوابط و مقررات ساختمانی

الف (اصول حاکم بر طرح

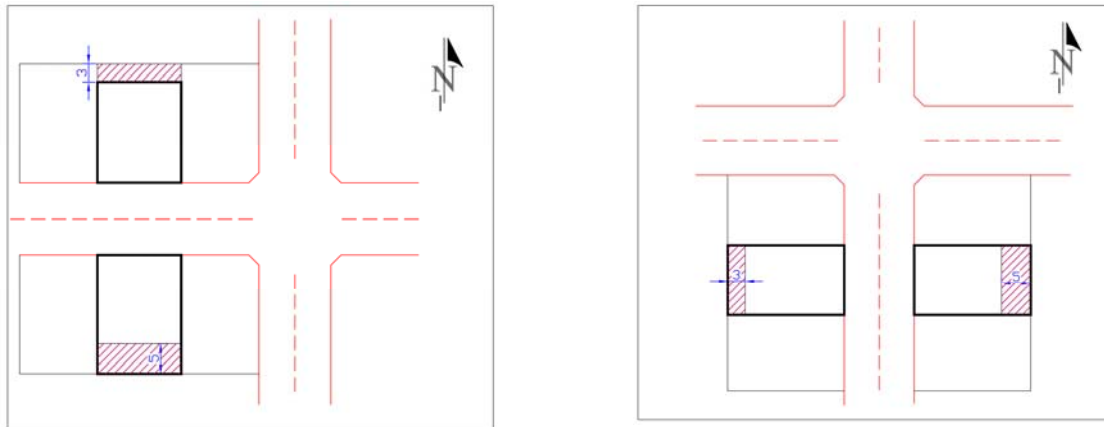
- در احداث بنای مرتفع و یا با تراکم بیشتر از حد متعارف لازم است اصول زیر مد نظر باشد :
- حفظ حقوق همسایگی ، رعایت فاصله متناسب به نسبت ارتفاع و عدم قطع اشعه زمستانی و نورگیری .
  - حفظ حقوق ساکنان با رعایت فضای باز مناسب .
  - هماهنگی با معابر اطراف (از نظر نسبت ارتفاع به عرض معبر) .
  - اثرگیری از مساحت ، ابعاد ، شکل و محل استقرار قطعه .
  - ... و

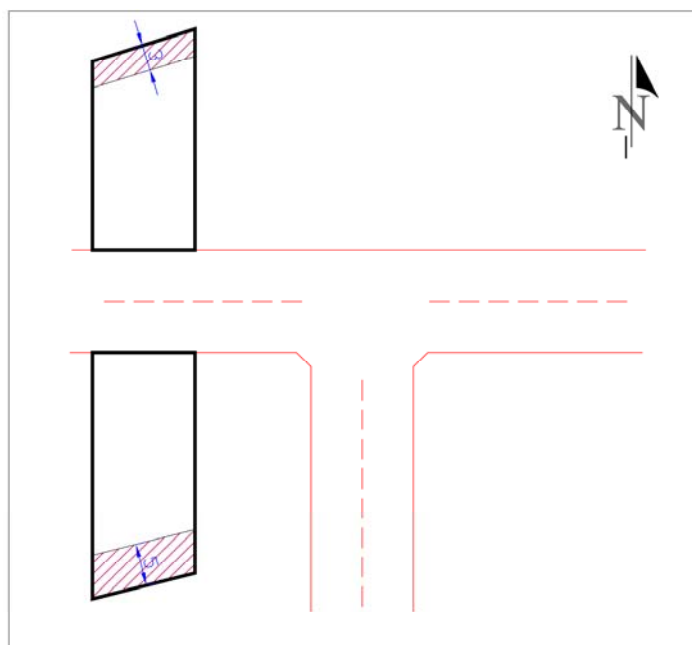
^(۱) لازم به ذکر است که در این خصوص ، کمیسیون ماده پنج نیز مصوبه ای عمومی دارد .

ب) نحوه استقرار بنا در زمین

- احداث بنا در ۳ متر شمال قطعات شمالی ، ۵ متر جنوب قطعات جنوبی ، ۳ متر غرب قطعات غربی و ۵ متر شرق قطعات شرقی ممنوع است . تصویر شماره ۱-۳۳۳ پهنه دارای قابلیت استقرار بنا را نشان می دهد. (احداث بنا در محدوده هاشور خورده ممنوع می باشد).

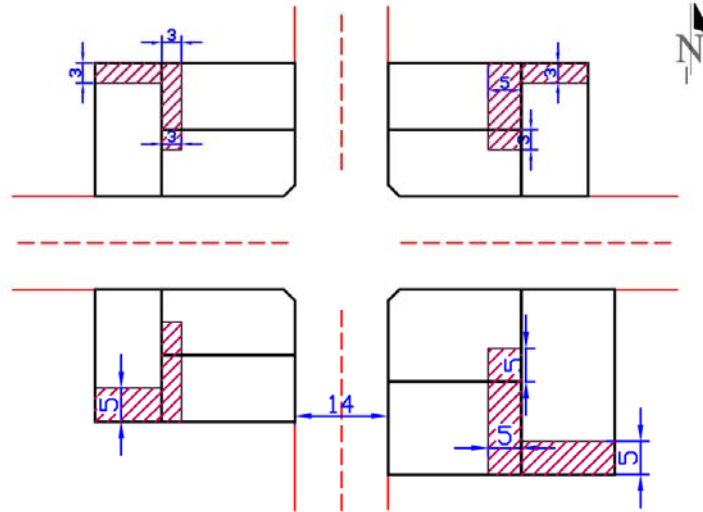
- چنانچه بره‌های غیر مجاور معبر در زمین نسبت به راستای شمال - جنوب یا غرب - شرق دارای زاویه ای کمتر یا بیشتر از ۹۰ درجه باشند ، فواصل ۵ و ۳ متر برابر تصویر زیر محاسبه می شود . تصویر شماره ۲-۳۳۳ پهنه دارای ممنوعیت احداث بنا را نمایش می دهد.

- تبصره ۱- (تذکر مهم) - در خصوص قطعات شمالی و جنوبی با کشیدگی غربی - شرقی و قطعات شرقی و غربی با کشیدگی شمالی - جنوبی که عمق کم زمین اجازه اعمال ممنوعیت احداث بنا در ۵ و ۳ مترهای پیش گفته را ندهد یا به عبارتی امکان احداث بنا با عمق کم توجیه فنی نداشته باشد ، کمیته فنی می تواند نسبت به تعدیل ۵ و ۳ متر یاد شده اقدام نماید . به عبارتی کمیته فنی می بایست حسب شرایط خاص قطعه مورد نظر و قطعات مجاور با بررسی جنبه های مختلف امکان شکل گیری بنا را به نحوی که احداث آن با حداقل عمق لازم فراهم آید پیشنهاد و تأیید نماید . شایان ذکر است در این طرح به هیچ وجه تفکیک قطعات به صورتی که کشیدگی آن ها شرقی - غربی باشد توصیه نمی گردد . بدیهی است مهندسین شهرساز و کمیته فنی می بایست به این نکته توجه تام داشته باشند .

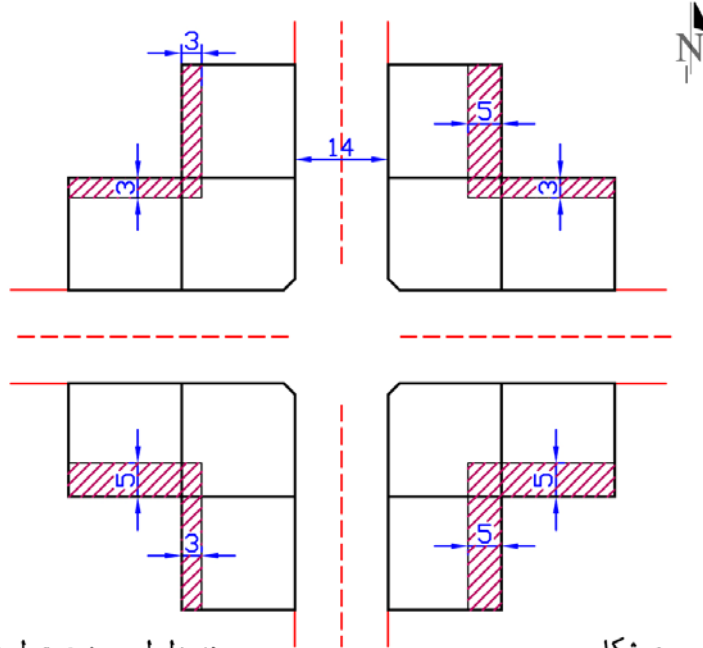

تبصره ۲- میزان عقب نشینی از بر زمین های غربی، شرقی، شمالی و جنوبی
 واقع در تقاطع ها به صورت اشکال زیر خواهد بود.

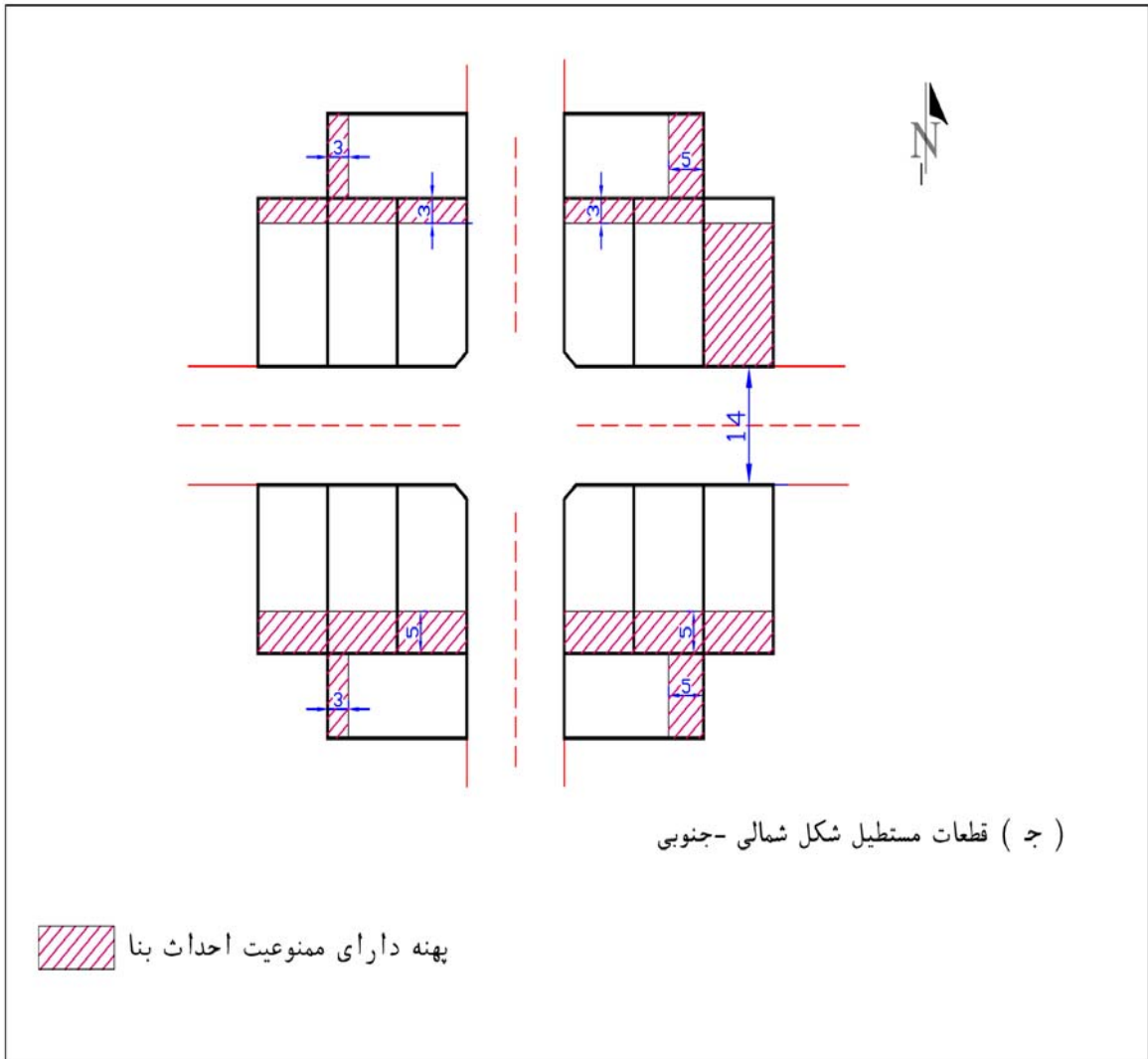
پهنه دارای ممنوعیت احداث بنا

(الف) قطعات مستطیل شکل شرقی و غربی

پهنه دارای ممنوعیت احداث بنا

(ب) قطعات مربع شکل

● مساحت فضای باز با احتساب نورگیرهایی که دارای مساحت مجاز هستند ، با توجه به ابعاد قطعه زمین متغیر است . این میزان برای زمینهای تا ۲۲۴ مترمربع ۴۰ درصد ، برای زمینهای از ۲۲۵ الی ۳۷۴ مترمربع ۴۵درصد ، برای زمینهای ۳۷۵ الی ۴۲۴ مترمربع ۵۰ درصد ، برای زمینهای ۴۲۵ الی ۵۲۴ مترمربع ۵۵ درصد ، برای زمینهای ۵۲۵ الی ۱۰۰۰ مترمربع ۶۰ درصد و برای زمینهای بیش از ۱۰۰۰ مترمربع ۶۵ درصد لحاظ شده است .

تبصره ۱- در اراضی با مساحت بیش از ۲۰۰ مترمربع و با بیش از یک معبر ، برای هر معبر اضافی ، ۵ درصد از فضای باز کاسته می شود (مشروط به آنکه سطح اشغال از ۶۵ درصد تجاوز نکند) .

تبصره ۲- در هنگام احداث بنا اگر سطح اشغال بیشتر از سطح مجاز ساخته شود به نسبت از تراکم ساختمانی و تعداد طبقات به عنوان جریمه (علاوه بر جرایم دیگر و یا تخریب بنا) کسر می شود . میزان این جریمه که توسط شورای شهر تعیین و تصویب می شود می بایست آنقدر قابل توجه بوده که این موضوع رایج نگردد . بدیهی است این موضوع می بایست در هنگام صدور پروانه در پروانه ساختمانی درج گردد .

ج) ارتفاع بنا در جوار معابر

۱- بناهای متصل

الف) قطعات جنوبی ، غربی و شرقی

● در این قطعات ارتفاع بنا در جوار معابر با عرض ۱۲ متر و بیشتر نباید از ۰/۶ عرض معبر بعلاوه عدد ثابت ۴ متر فراتر رود .

(در معابر ۶ ، ۸ و ۱۰ متری حداکثر ارتفاع با رعایت ۱/۵ متر پسروی برابر ۰/۶ عرض معبر به علاوه عدد ثابت ۴/۹ متر خواهد بود) .

- در صورت پسروری بنا از بر معبر ، حداکثر ارتفاع ساختمان از رابطه ذیل قابل محاسبه است :
- ((میزان پسروری + عرض معبر) $\times$ ۰/۶) + ۴ = حداکثر ارتفاع ساختمان
- به ازای هر ۵/۳۳ متر پسروری از بر معبر یک طبقه به ارتفاع ساختمان افزوده می شود .
- میزان پسروری اولین نیم طبقه مشرف به معبر از فرمول زیر محاسبه می شود :
- میزان پسروری بنا نسبت به معبر - اولین عدد مضرب ۵/۳۳ بزرگتر از میزان پسروری =
میزان پسروری اولین نیم طبقه مشرف به معبر
- پسروری سایر طبقات نسبت به طبقه زیرین خود برابر ۵/۳۳ متر است .

ب (قطعات شمالی

- در این قطعات ارتفاع بنا در جوار معابر با عرض ۱۲ متر و بیشتر نباید از یک برابر عرض معبر فراتر رود .
- (در معابر ۶ و ۸ و ۱۰ متری حداکثر ارتفاع با رعایت ۱/۵ متر پسروری اجباری معادل یک برابر عرض معبر بعلاوه عدد ثابت ۳ متر خواهد بود)
- در صورت پسروری بنا از بر معبر ، حداکثر ارتفاع ساختمان از رابطه زیر قابل محاسبه است .
- دو برابر میزان پسروری + عرض معبر = حداکثر ارتفاع ساختمان
- به ازای هر ۱/۶۰ متر پسروری از بر معبر یک طبقه به ارتفاع بنای قابل ساخت افزوده می شود . این پسروری علاوه بر ۱/۵ متر پسروری اجباری در معابر ۶ و ۸ و ۱۰ متری می باشد .
- میزان پسروری اولین نیم طبقه مشرف به معبر از فرمول زیر محاسبه می شود .
- میزان پسروری بنا نسبت به معبر - اولین عدد مضرب ۱/۶۰ بزرگتر از میزان پسروری = میزان پسروری اولین نیم طبقه مشرف به معبر
- پسروری سایر طبقات نسبت به طبقه زیرین خود برابر ۱/۶۰ متر است .

مثال ۱: چنانچه بنایی در قطعه جنوبی، شرقی و یا غربی با فاصله ۷ متر از بر معبر ساخته شده باشد،

میزان عقب نشینی اولین طبقه مشرف به معبر آن از فرمول زیر محاسبه می شود:

$$= (\text{عقب نشینی بنا از معبر}) - (\text{اولین عدد مضرب } ۵/۳۳ \text{ بزرگتر از } ۷)$$

$$\text{متر} \quad (۱۰/۶۶) - (۷) = ۳/۶۶$$

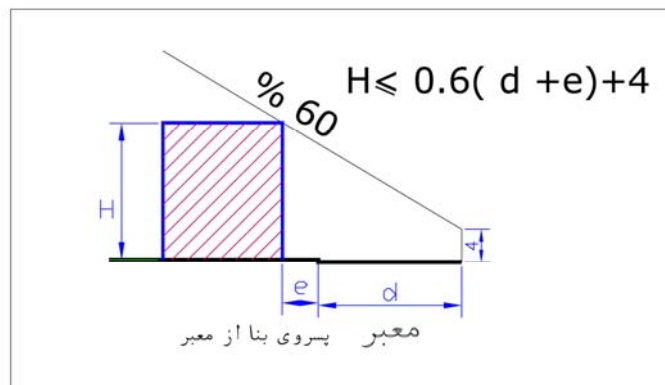
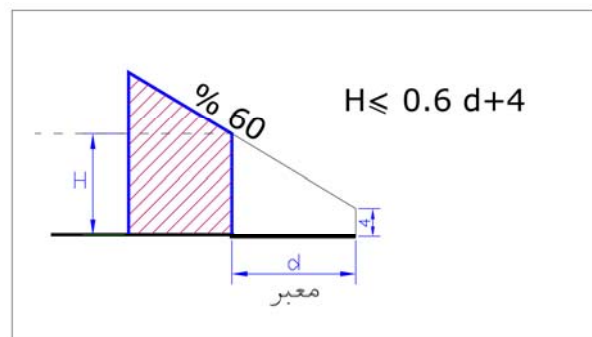
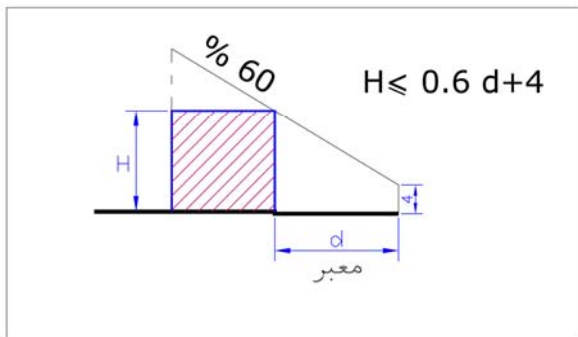
مثال ۲: چنانچه بنایی با فاصله ۱۱ متر از بر معبر ساخته شده باشد، میزان عقب نشینی اولین نیم طبقه

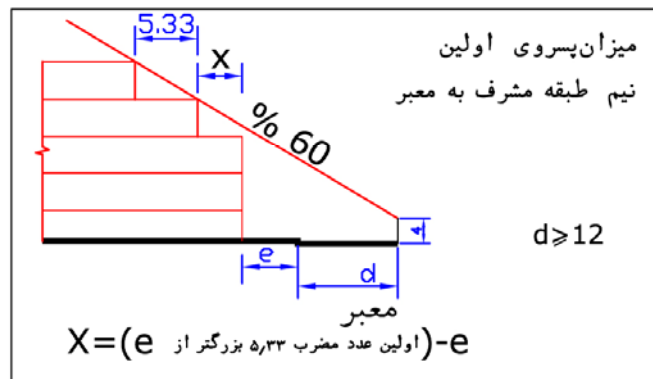
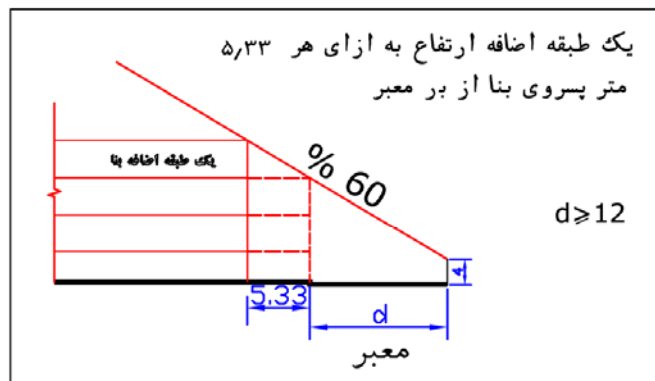
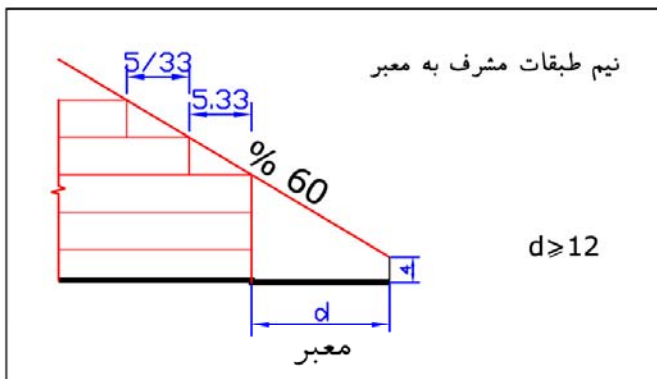
مشرف به معبر این ساختمان برابر است با:

$$= (\text{عقب نشینی بنا از بر معبر}) - (\text{اولین عدد مضرب } ۵/۳۳ \text{ بزرگتر از } ۱۱)$$

$$\text{متر} \quad (۱۵/۹۹) - (۱۱) = ۴/۹۹$$

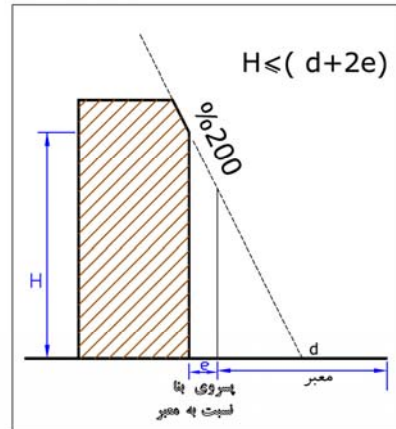
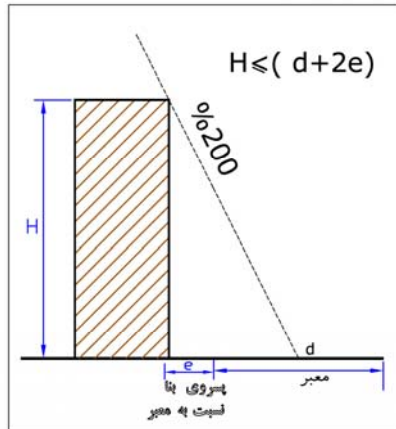
- ارتفاع بنا نباید در هر صورت از آنچه که لفاف فضایی تعیین می کند، فراتر رود.

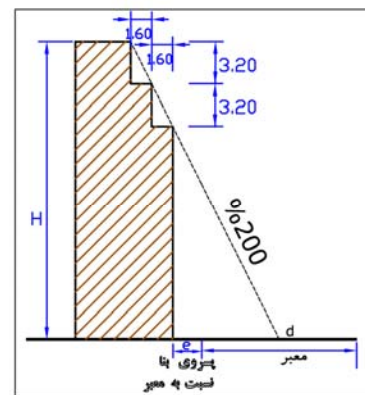
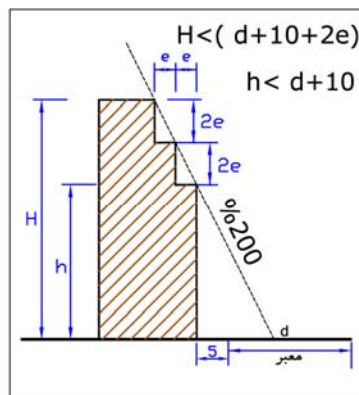
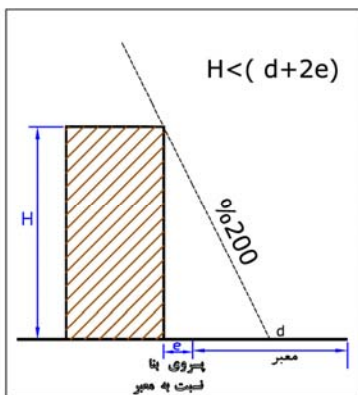
۲- بناهای منفصل

- احداث بنا تا ارتفاعی معادل عرض معبر به اضافه دو برابر میزان پسروری مجاز است .

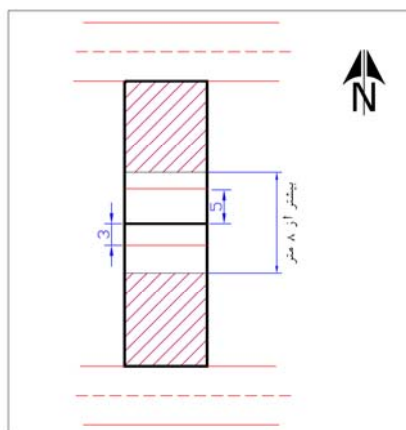
پسروی

- به ازای هر ۱/۶۰ متر عقب نشینی بنا پس از ۵ متر پسروری اجباری از بر معبر در بناهای منفصل ، یک طبقه به ارتفاع ساختمان افزوده می شود .
- ارتفاع ساختمان نباید در هر صورت از آنچه که لفاف فضایی تعیین می کند ، فراتر رود .

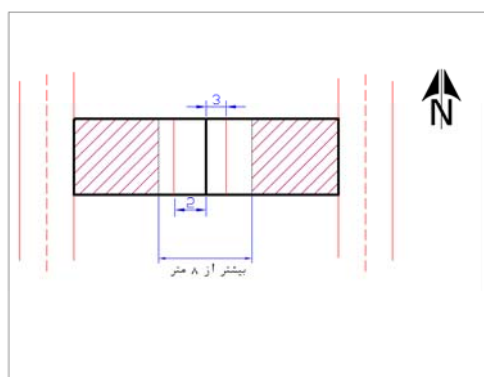

د) فاصله ابنیه از یکدیگر

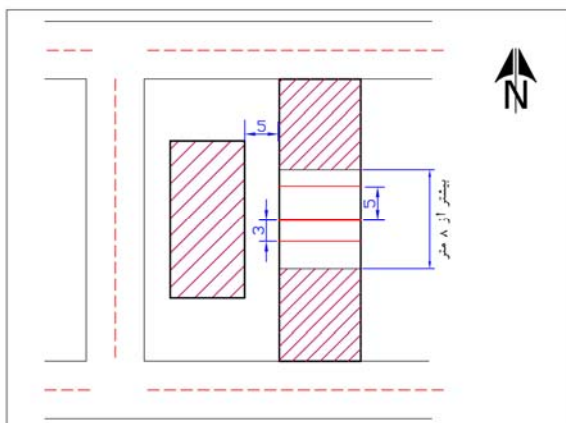
- فاصله ساختمانهای شمالی از جنوبی حداقل ۸ متر است .

- فاصله ساختمانهای غربی از شرقی حداقل ۸ متر است .

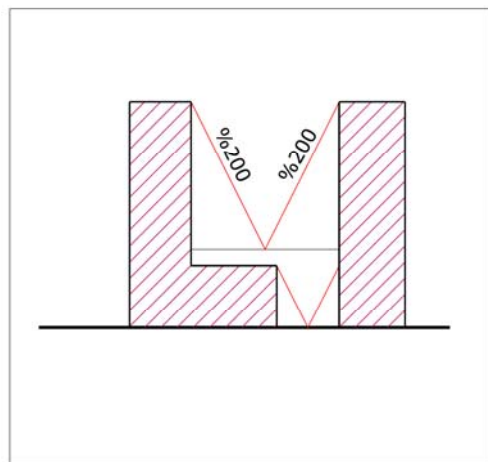

تبصره - فاصله دو بنا از یکدیگر در هر شرایطی کمتر از ۳ متر نخواهد بود .

- اگر دو بنای مقابل هم دارای شکستگی در ارتفاع باشند ، در هر بخش فاصله دو بنا (نسبت به ارتفاع دو بنا) در همان بخش محاسبه می شود .

- چنانچه ملکی اصلاحی داشته باشد ، محاسبه تراکم قبل از اصلاحی و محاسبه سطح اشغال بعد از اصلاحی اعمال می شود .

- راه پله فرار اگر از سه طرف باز باشد در ساختمانهای ۵ طبقه و بیشتر در سطح اشغال بنا محاسبه نمی شود . در غیر اینصورت در سطح اشغال محاسبه شده ، لکن در تراکم محاسبه نمی شود .

- راه پله برای ساختمانهای یک و دو طبقه جزء سطح اشغال و تراکم محسوب می گردد . برای ساختمانهای با بیش از دو طبقه و در قطعات با بیش از ۲۰۰ مترمربع تا حداکثر ۱۵ (پانزده) مترمربع از فضای راه پله و آسانسور در هر طبقه می تواند با پرداخت حق تعدیل تراکم به حداکثر سطح اشغال مجاز و تراکم اضافه گردد .

- در پلاک هایی که بیش از یک بر دارند ، ضوابط حاکم بر اساس معبر عریض تر محاسبه می شود و استقرار بنا می بایست براین اساس صورت گیرد .

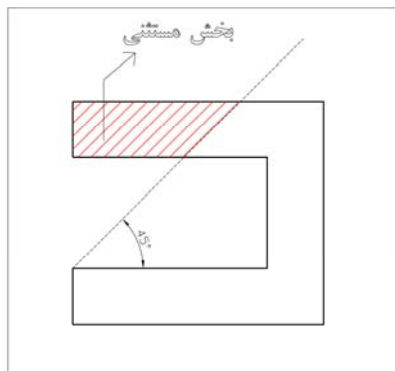
ه) ساختمانهای مختلط از نظر شکل احداث و طبقات

- اگر ساختمانی تا طبقه معین پیوسته و سپس منفصل احداث شود ، برای هر یک از احجام مقررات ویژه خود (پیوسته یا منفصل) اعمال می شود .

- اگر در زمینی تعدادی از بناها پیوسته و برخی منفصل باشند ، در مورد هر یک مقررات مربوط به همان نوع بنا ملاک عمل است .

- ساختمانهای متصل به هم ولی دارای چند بخش ، در حجم کل مشابه یک حجم مورد عمل قرار گرفته، ولی فواصل نورگیرهای اصلی آن از یکدیگر شامل مقررات ابنیه مجزای مجاور هم خواهد بود.

تبصره ۱- بخشهایی از بنا که تا حد زاویه ۴۵ درجه (با ساختمان مقابل) قرار دارند ، از مقررات یاد شده مستثنی هستند.

تبصره ۲- برای متقاضیانی که درخواست افزایش بنا دارند ، در صورتی مجوز صادر خواهد شد که:
 اولاً : استحکام بنا به تأیید دفتر نمایندگی سازمان نظام مهندسی شهر تنکابن برسد.
 ثانیاً : در احداث ساختمان فعلی رعایت ضوابط طرح مصوب قبلی را نموده باشند.
 ثالثاً : به موجب این موافقت ، مغایرتی با ضوابط طرح جدید ایجاد نشود.

● مثالهایی از ضوابط احداث بنا

در این بخش به بررسی چگونگی ساخت واحد های مسکونی در قطعات مسکونی - با ابعاد و اندازه های مختلف - پرداخته ایم. این مطالعات که در خصوص قطعات جنوبی صورت گرفته ما را به تعداد طبقه مجاز، سطح اشغال مجاز، زیربنای حاصله و تعداد واحد مجاز رهنمون خواهند ساخت. در این راستا به بررسی موضوع مربوطه از دو دیدگاه متفاوت پرداخته ایم که به شرح زیر می آیند :

الف) تراکم پایه

در شهر تنکابن با توجه به تراکم های ساختمانی وضع موجود (از گذشته تا حال) ، ضوابط مصوب فعلی ، توان مالی مردم ، سهم تأثیر تراکم در جمعیت پذیری و میزان جمعیت پذیری و عوامل دخیل دیگر تراکم ساختمانی پایه منظور گردید . بدین منوال در هر مرحله تراکم ساختمانی پایه متفاوت خواهد بود که در انتهای ضوابط و در بخش محلات آورده می شود .

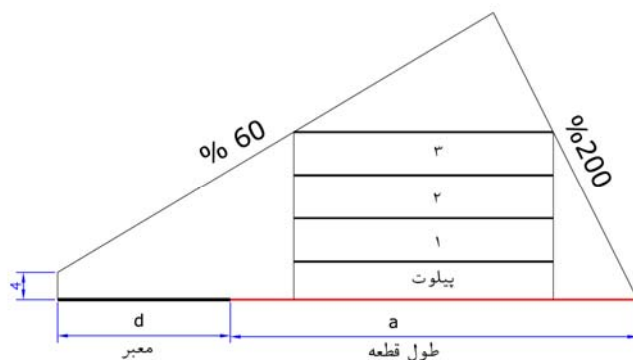
ب) تراکم حداکثر مجاز (فنی)

با توجه به شرایط قطعات تفکیکی، وضعیت معابر، زاویه تابش، اشراف و تمامی عوامل مؤثر در احداث بنا، برخی قطعات از شهر تنکابن از توان ساخت بالاتری نسبت به تراکم ساختمانی پایه دارند. این توان از ۱۰۱٪ لغایت حدود ۴۰۰٪ در اراضی ۲۰۰ تا ۱۰۰۰ مترمربعی و در بر معابر ۶ تا ۴۵ متری متغیر است. توان مذکور با عنوان تراکم حداکثر مجاز شناخته می شود. بدیهی است در مساحت های بیشتر یا معابر عریض تر حداکثر تراکم نیز تغییر خواهد نمود که نیاز به محاسبه موردی دارد.

تبصره مهم: در صورت استفاده از تراکم های بیش از تراکم پایه و در صورت عدم تشکیل صندوق عمران شهر یا حساب ویژه و نیز عدم مصوب نمودن حق تعدیل تراکم و... توسط شورای شهر، شهرداری موظف به اخذ زمین یا وجه معادل سرانه محله ای که در این طرح ۷ مترمربع تعیین شده است می باشد.

● در ادامه و با ذکر مثال به بررسی چگونگی تعیین تراکم، تعداد طبقه، زیر بنا و تعداد واحد مجاز قابل ساخت برای یک قطعه زمین خواهد پرداخت.

با توجه به دو اصل عدم سایه اندازی ساختمانهای جنوبی بر ابنیه شمالی خود و رعایت ارتفاع هر بنا که نباید از عرض معبر مجاور خود فراتر رود، هرم فضایی را برای هر قطعه زمین با هر شکل، فرم و مساحتی می توان تعریف کرد. این هرم که ساقهای آنرا دو خط با شیب ۲۰۰ درصد (جهت فراتر نرفتن ارتفاع ساختمان از عرض معبر و رعایت فاصله مناسب از بنای مجاور) و ۶۰ درصد (جهت عدم سایه اندازی ساختمانها بر دیگر ابنیه) تشکیل می دهد، هاله فضایی را تعریف می کند که چنانچه ساختمانی با هر ابعاد و اندازه ای از فضای داخل هرم تجاوز نکند، برابر اصول فنی ساخته شده و مشکلی را برای سایر ساختمانهای مجاور چه از لحاظ قطع اشعه نور خورشید و چه مزاحمتهای ناشی از دید مستقیم به داخل بنا فراهم نمی آورد (تصویر شماره یک).

(تصویر شماره یک)

با بررسی دقیق تصویرشماره یک در خواهیم یافت که با تغییر ابعاد زمین و یا معبر، ابعاد هرم مزبور نیز متغیر خواهد بود. این به آن معنا است که اگر چنانچه بتوان در قطعه زمینی با مساحت مشخص در بر معبر ۸ متری بنای ۲ طبقه ساخت، در همان قطعه زمین در جوار معبر ۲۰ متری احتمال ساخت بنایی با تعداد طبقه بیشتر نیز وجود دارد. بدین منظور زمینهای مسکونی را با اختلاف مساحتی معادل ۵۰ مترمربع به ۵۰ مترمربع از قطعه ۱۵۰ مترمربعی تا ۱۰۰۰ مترمربعی تفکیک کرده و با قراردادن هر یک در جوار معابر ۶ الی ۴۵ متری (با اختلاف قالب ۲ متر به ۲ متر و بعضاً ده متری) به بررسی چگونگی ساخت بنا در آنها پرداختیم (به عبارت دیگر در این بررسی تعداد ۳۰۶ حالت متفاوت مورد مطالعه واقع شده است).

در ادامه برای هر قطعه زمین با توجه به تئوری تراکم ساختمانی سیال یک سطح اشغال ثابت لحاظ گردید که این میزان از زمینهای کوچکتر به بزرگتر کاهش می یابد که این خود تشویقی برای مالکان قطعات بزرگ به بلند مرتبه سازی - در راستای عدم توسعه افقی شهرهای شمالی این مرز و بوم می باشد.

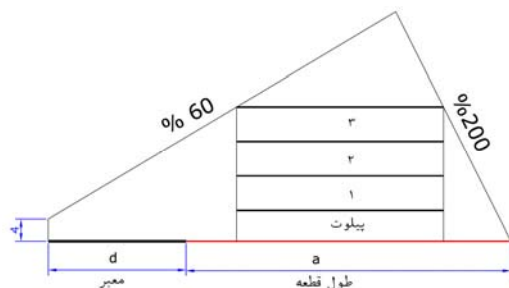
بدین ترتیب برای قطعات مسکونی تا ۲۲۵ مترمربعی سطح اشغال ۶۰ درصد، برای زمینهای تا ۳۷۵ مترمربعی سطح اشغال ۵۵ درصد، برای قطعات تا ۴۲۵ مترمربعی سطح اشغال ۵۰ درصد، جهت قطعات ۵۲۵ مترمربعی سطح اشغال ۴۵ درصد و برای قطعات بیش از ۵۲۵ مترمربع تا سقف ۱۰۰۰ مترمربع سطح اشغال ۴۰ درصد و برای قطعات بالاتر از ۱۰۰۰ مترمربع مساحت سطح اشغال کمتر از ۴۰ درصد در نظر گرفته ایم (جدول شماره یک).

ذکر این نکته لازم است که سطح اشغال به معنی سایه طبقه اول بنا بر روی زمین می باشد و شامل کلیه فضاهای تشکیل دهنده بنا به جز موارد استثناء شده است.

جدول شماره یک - سطح اشغال در قطعات مسکونی

مساحت قطعه زمین (مترمربع)	سطح اشغال (درصد)
۱۵۰	۶۰
۲۰۰	۶۰
۲۵۰	۵۵
۳۰۰	۵۵
۳۵۰	۵۵
۴۰۰	۵۰
۴۵۰	۴۵
۵۰۰	۴۵
۵۵۰	۴۰
۶۰۰	۴۰
۶۵۰	۴۰
۷۰۰	۴۰
۷۵۰	۴۰
۸۰۰	۴۰
۸۵۰	۴۰
۹۰۰	۴۰
۹۵۰	۴۰
۱۰۰۰	۴۰
بیشتر از ۱۰۰۰	کمتر از ۴۰ درصد

بدین شکل با توجه به ابعاد قطعه زمین با تناسب ۱ به ۲ (حد وسط) در جوار هر معبر (با هر عرضی) و با لحاظ کردن سطح اشغال مجاز و ارتفاع مجاز هر طبقه ، برای هر قطعه زمین در جوار تمام معابر ذکر شده در فوق، هرمی فضایی ترسیم گردید. این هرم تعداد طبقه مجاز قابل ساخت در هر طبقه و متعاقب آن زیربنای مسکونی مجاز قابل ساخت را به نمایش خواهد گذارد. به عنوان مثال برای قطعات ۴۰۰ مترمربعی (جنوبی، شرقی و یا غربی) در جوار معبر ۱۴ متری احداث بنای مسکونی با سطح اشغال ۵۰ درصد بیش از ۴ طبقه مجاز نمی باشد (تصویر شماره دو).

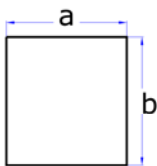
« تصویر شماره دو »

در دو دفترچه پیوست ضوابط لفاف فضایی حاصله برای قطعات جنوبی ، شرقی ، غربی و شمالی با مساحت های مختلف از ۱۵۰ تا ۱۰۰۰ متری که نسبت ابعاد زمین یک به دو باشد در بر معابر ۶ متری تا ۴۵ متری ترسیم شده است .

این لفاف فضایی صرفاً برای قطعات با نسبت یک به دو ترسیم شده است و برای سایر قطعات لازم است بر اساس ضوابط لفاف فضایی ترسیم شود تا میزان بنای قابل ساخت محاسبه شود. مواردی که ترسیم لفاف فضایی لازم است به شرح ذیل می باشد :

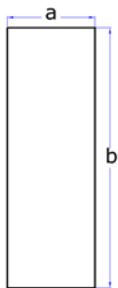
● قطعات با مساحت بیش از ۱۰۰۰ متر و با هر نسبتی.

● قطعات تقریباً مربع شکل با نسبت طول به عرض حدود یک به یک .

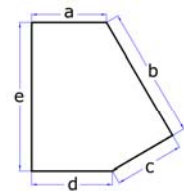
$$a \approx b$$

● قطعات کشیده با عمق یا بر زیاد با نسبت طول به عرض حدود یک به ۳ .

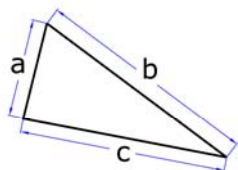
$$3a \leq b$$

● قطعات با بیش از ۴ ضلع که شکل نامنظم دارند .

$$a \neq b \neq c \neq d \neq e$$

● قطعات مثلثی شکل .

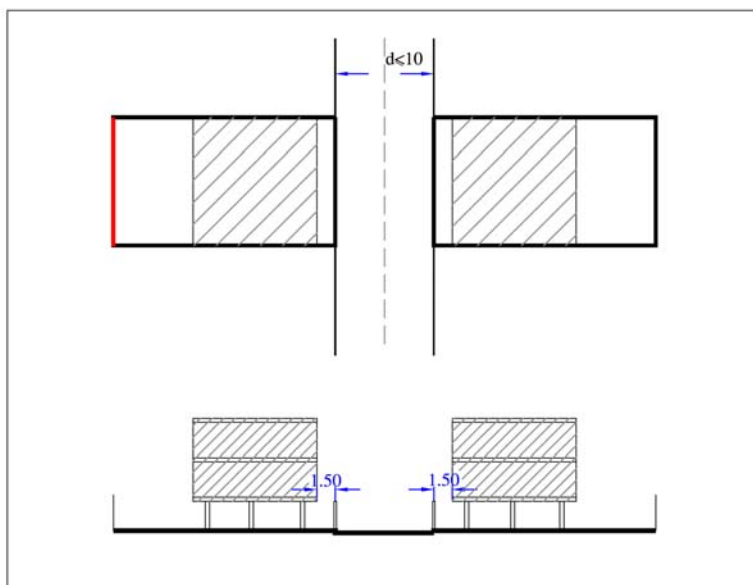

$$a \neq b \neq c$$

۴-۲-۴- ضوابط تعداد طبقات قابل ساخت در بر معابر و پس روی های مربوطه :

در خصوص ساخت بنا در شهرها بسیار دیده شده که رعایت عقب نشینی های لازم از بر معبر نمی شود، به عنوان مثال بنای ۷ طبقه در بر معبر ۶ متری ساخته شده است. این گزارش چگونگی رعایت عقب نشینی بنا از کنار معبر را توضیح می دهد. بدین منظور جدولی تدوین شد که به شرح آن خواهیم پرداخت. این جدول امکان ساخت بنا در بر معبر و با رعایت عقب نشینی را داده است.

● با توجه به افزایش طبقات قابل احداث در این طرح و در نتیجه افزایش تراکم در بافتهای مسکونی جهت جلوگیری از ایجاد حالت دالانی و تنگ در معابر کم عرض، پسروی بناها به میزان ۱/۵ متر در معابر ۶، ۸ و ۱۰ متری لازم الاجرا می باشد. به عبارتی فاصله میان جلوترین قسمت نما تا بر معبر می بایست برابر ۱/۵ متر باشد.

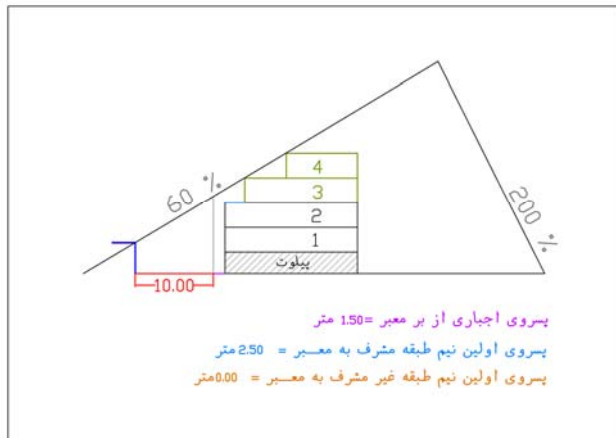
● در سایر معابر (۱۲ متر و بیشتر عرض) امکان احداث بنا در بر وجود دارد ولیکن در معابری که اجازه استفاده تجاری ندارند توصیه نمی گردد زیرا اصولاً با فاصله گرفتن بنا از بر معبر امکان احداث طبقات بیشتری وجود دارد.

● شایان ذکر است که به ازای هر ۵/۳۳ متر پسروری در قطعات جنوبی، غربی و شرقی و ۱/۶۰ متر در قطعات شمالی (علاوه بر پسروری ۱/۵ متری اجباری در معابر ۶ ، ۸ و ۱۰ متری یک طبقه می تواند به تعداد طبقات بنا افزوده گردد، مشروط بر اینکه از محدوده لفاف فضایی خارج نشده و عمق زمین جوابگو باشد. یعنی ممنوعیت ساخت بنا در سه متر شمال قطعات شمالی و پنج متر جنوب قطعات جنوبی رعایت گردد.

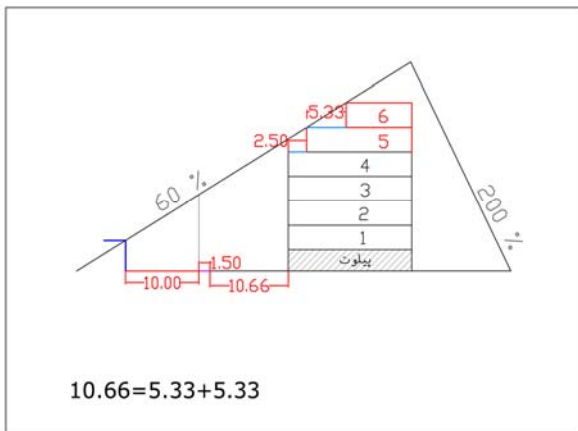

مثال ۱: به عنوان مثال با مراجعه به دفترچه ضوابط احداث بنا در قطعات جنوبی ، شرقی و غربی با نسبت ۱ به ۲ مشاهده می شود که در زمینی با مساحت ۹۰۰ مترمربع و معبر مجاور ۱۰ متری پس از ۱/۵ متر پسروی اجباری می توان ۲ طبقه کامل و ۲ نیم طبقه احداث نمود که در اولین نیم طبقه مشرف به معبر یعنی طبقه سوم ۲/۵ متر پسروی نسبت به طبقه دوم و در طبقه بالاتر یعنی طبقه چهارم ۵/۳۳ متر پسروی نسبت به طبقه سوم لازم الاجرا است . اما در همین زمین با پسروی بیشتر می توان تا ۶ طبقه بصورت ذیل احداث بنا نمود. یعنی در صورتی که بنا به اندازه ۵/۳۳ متر بعلاوه میزان پسروی اولین نیم طبقه مشرف به معبر که در این مورد ۲/۵ متر است می تواند چهار طبقه کامل و یک نیم طبقه احداث نماید در صورتیکه ۲ × ۵/۳۳ بعلاوه ۲/۵ متر پسروی نماید می تواند ۵ طبقه کامل و یک نیم طبقه با ۵/۳۳ متر پسروی احداث نماید.

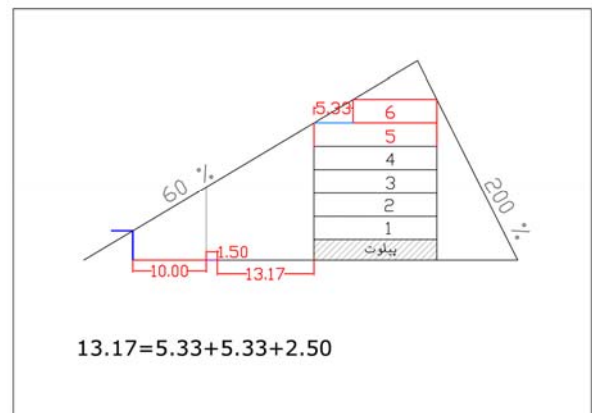
فقط پس روی اجباری

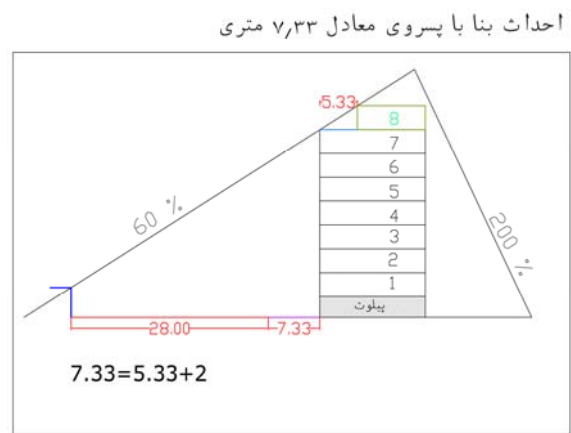
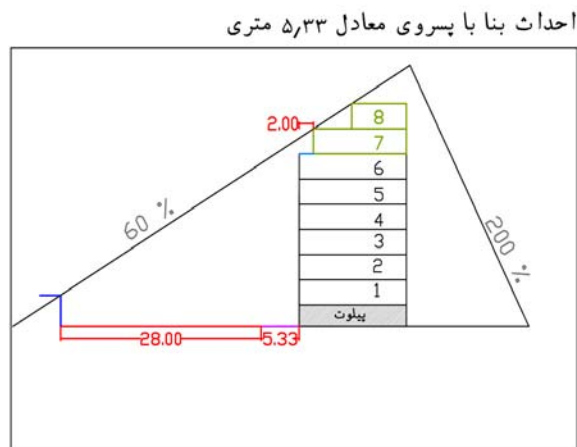
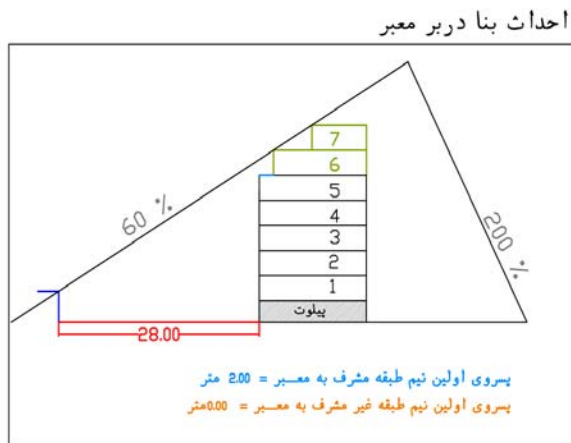
پس روی اختیاری پس از پس روی اجباری

پس روی اختیاری پس از پس روی اجباری

مثال ۲: بر طبق دفترچه ضوابط احداث بنا در قطعات جنوبی، شرقی و غربی در قطعه ۷۰۰ متری در بر معبر ۲۸ متری می توان در بر معبر ۵ طبقه کامل و ۲ نیم طبقه جمعاً ۷ طبقه احداث نمود که طبقه ۶ نسبت به طبقه ۵ می بایست ۲ متر پسروی نماید و طبقه ۷ نسبت به طبقه ۶ نیز می بایست ۵/۳۳ متر پسروی داشته باشد. در همین زمین می توان تا ۷ طبقه کامل و یک نیم طبقه یعنی در مجموع ۸ طبقه احداث بنا نمود. در صورتیکه پسروی های لازمه رعایت شود یعنی در صورتیکه ۵/۳۳ متر پسروی انجام شود به مجموع آنچه در دفترچه ضوابط آمده یک طبقه کامل افزوده می شود و در صورتیکه به اندازه مجموع ۵/۳۳ متر میزبان پسروی اولین نیم طبقه کل بنا پسروی نماید به اندازه ۷ طبقه کامل و یک نیم طبقه با ۵/۳۳ متر پسروی می توان بنا احداث نمود.

جدول پیوستی تعداد طبقات کامل قابل احداث در بر معابر ۶ الی ۴۵ متری را با رعایت پسروی نمایش می دهد. جدول شماره ۱-۴۲۴ در خصوص ابنیه متصل جنوبی، غربی و شرقی و جدول شماره ۲-۴۲۴ مربوط به ابنیه متصل شمالی و ابنیه منفصل می باشد. خاطر نشان می گردد که تعداد طبقه مجاز برای هر قطعه در هر صورت نباید از آنچه که لفاف فضایی تعیین می کند، فراتر رود.

جدول شماره ۱-۴۲۴ - تعداد طبقات کامل (روی پیلوت) قابل احداث در بر معابر (قطعات جنوبی ، غربی و شرقی)

عرض معبر	تعداد طبقات قابل احداث	میزان پسروری در اولین نیم طبقه مشرف به معبر
ب. پسروری اجباری ۱/۵ متری	۲ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۶/۵ متر پسروری
	۲ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۴/۵ متر پسروری
	۲ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۲/۵ متر پسروری
ب. بدون پسروری	۲ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۲/۰۰ متر پسروری
	۳ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۵/۲۰ متر پسروری
	۳ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۴/۳۳ متر پسروری
	۳ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۳/۳۳ متر پسروری
	۳ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۱/۳۳ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۵/۱۰ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۲/۶۷ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۶۷ متر پسروری
	۵ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۵/۱۰ متر پسروری
	۵ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۴/۰۰ متر پسروری
	۵ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۲/۰۰ متر پسروری
	۶ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۵/۳۳ متر پسروری
	۶ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۳۳ متر پسروری
	۸ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۱/۰۰ متر پسروری

- به ازای هر یک طبقه افزایش ارتفاع مازاد بر فوق ، رعایت ۵/۳۳ متر پسروری الزامی است . به عبارتی دیگر اگر به عنوان مثال در بر معبر ۳۰ متری می توان بدون پسروری ۶ طبقه کامل و یک نیم طبقه احداث نمود در صورتی که ساختمان ۵ متر پسروری نسبت به معبر داشته باشد می تواند ۷ طبقه کامل و یک نیم طبقه با ۵/۳۳ متر پسروری داشته باشد.

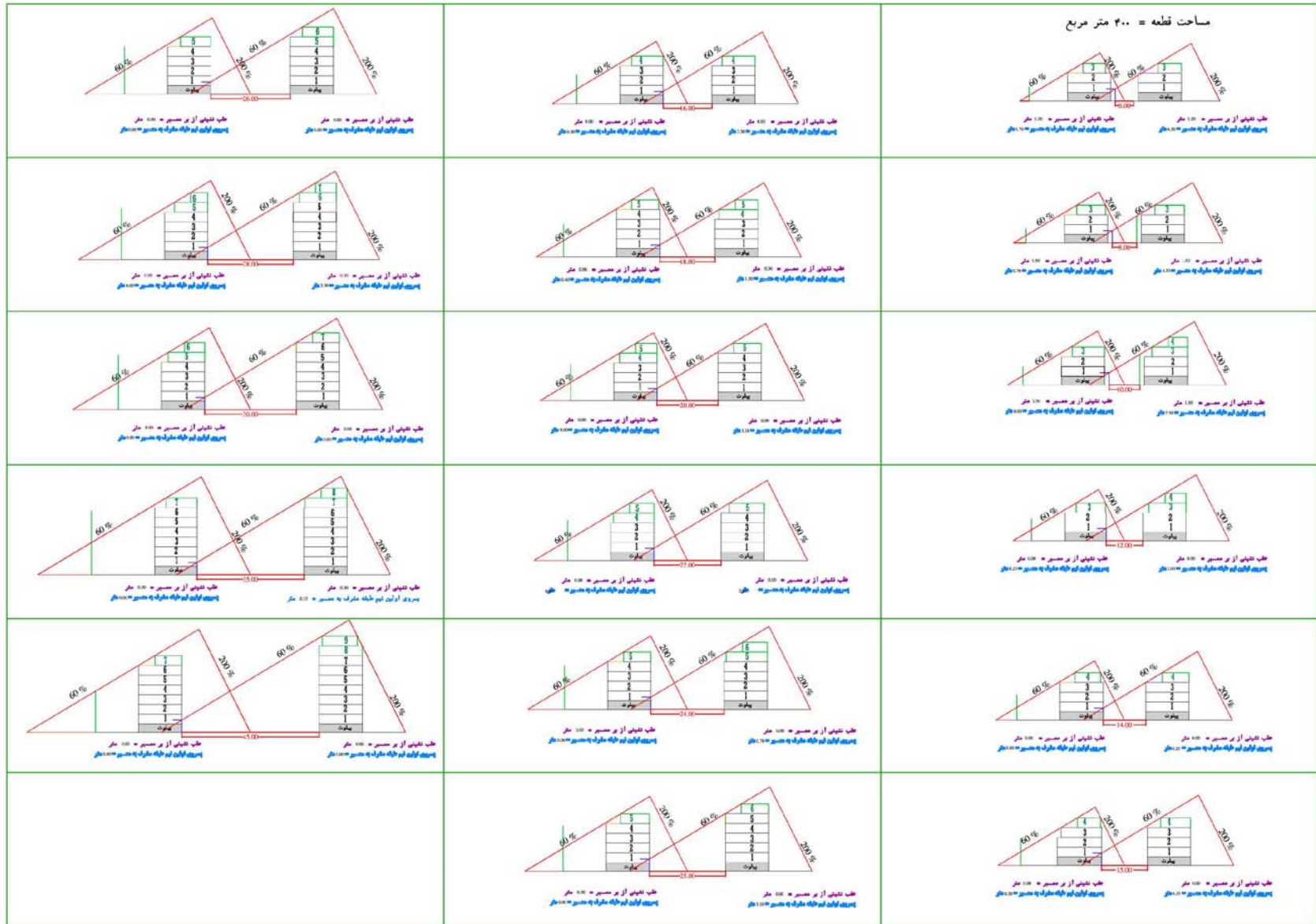
جدول شماره ۲-۴۲۴ - تعداد طبقات کامل (روی پیلوت) قابل احداث در بر معابر (قطعات شمالی)

عرض معبر	تعداد طبقات قابل احداث	میزان پسروری در اولین نیم طبقه مشرف به معبر
با پسروری اجباری ۱/۵ متری	۲ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۱/۷۰ متر پسروری
	۲ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۷۰ متر پسروری
	۲ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
بدون پسروری	۲ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۲۰ متر پسروری
	۳ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۸۰ متر پسروری
	۲ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۳۰ متر پسروری
	۳ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۴۰ متر پسروری
	۳ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۳ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۴ طبقه کامل و دو نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۶ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری
	۶ طبقه کامل و یک نیم طبقه	۰/۰۰ متر پسروری

● به ازای هر یک طبقه افزایش ارتفاع مازاد بر فوق، رعایت ۱/۶۰ متر پسروری الزامی است.

● زمانی که قطعات شمالی و جنوبی در مقابل هم و در طرفین معابر شرقی - غربی قرار می گیرند ، ضوابط احداث بنا در هر طرف معبر متفاوت خواهد بود . به عبارتی امکان دارد تعداد طبقات حاصله و میزان پسروری های مورد نیاز جهت حصول به حداکثر زیربنا با هم متفاوت باشند . جهت رعایت اعتدال بین این دسته پلاک ها ضوابط به نحوی طراحی شده است که نهایت تعادل به لحاظ ارتفاع ابنیه در طرفین معبر حاصل گردد . به این منظور نقطه شروع صفحه شیب ۶۰ درصد به ارتفاع ۴ متری از بر پلاک مقابل در نظر گرفته شده است . این فاصله ۴ متری معمولاً پیلوتی و زیر پنجره های ابنیه مقابل هستند و بنابراین به لحاظ نورگیری و سایه اندازی با مشکلی مواجه نخواهند شد . نمودار شماره ۱-۴۲۴ نحوه احداث بنا در بر معابر در قطعات شمالی و جنوبی در ارتباط با یکدیگر را نشان می دهد.

نمودار شماره ۴۳-۱ تعداد و وضعیت طبقات قابل ساخت در بر معبر در قطعات شمالی و جنوبی در ارتباط با یکدیگر

● شرایط خاص (تعدیل)

الف (افزایشی

در شرایطی که قطعات با مساحت کم در بر معابر با عرض کم واقع می شوند (هفت وضعیت ذیل در اراضی با مساحت بیش از ۲۰۰ مترمربع در قطعات شمالی) می توان آگاهانه اندکی از لفاف فضایی خارج شد تا حداقل در هر قطعه بتوان ۲ طبقه مسکونی کامل ایجاد نمود. این عمل دلایل اجتماعی و اقتصادی دارد .

الف (معبر ۶ متری زمین ۲۰۰ متر مربعی

ب (معبر ۶ متری زمین ۲۵۰ متر مربعی

ج (معبر ۶ متری زمین ۳۰۰ متر مربعی

د (معبر ۶ متری زمین ۳۵۰ مترمربعی

ه (معبر ۸ متری زمین ۲۰۰ متر مربعی

و (معبر ۸ متری زمین ۲۵۰ متر مربعی

ز (معبر ۱۰ متری زمین ۲۰۰ متر مربعی

وضعیت های مذکور در جدول ضوابط و مقررات ساختمانی با علامت ستاره خاکستری مشخص شده اند .

ب (کاهشی

در شرایطی که قطعات با مساحت کم در بر معابر با عرض بسیار زیاد واقع می شوند در این ضوابط آگاهانه اندکی از نتایج لفاف فضایی کاسته شده است تا شرایط مناسبتری به لحاظ ساخت و ساز فراهم گردد . این موارد در جدول ضوابط به صورت خط نقطه قرمز رنگ ترسیم شده و عملاً از فضاهای حاصل از بالای این خط نقطه صرف نظر شده است لذا در این موارد تنها به جدول می توان مراجعه نمود و امکان ترسیم لفاف مطابق شرایط کلی وجود نخواهد داشت . موارد مورد نظر عبارتند از :

الف (در قطعات شمالی : معبر ۴۵ متری زمین ۲۰۰ و ۲۵۰ مترمربعی .

ب (در قطعات شرقی ، غربی و جنوبی : قطعات ۲۰۰ مترمربعی در بر معابر ۲۰ تا ۴۵ متری و قطعات ۲۵۰

مترمربعی در بر معابر ۲۵ تا ۴۵ متر و قطعات ۳۰۰ مترمربعی در بر معابر ۳۰ تا ۴۵ متری .

۵-۲-۴- حدافل ابعاد حیات و نحوه استقرار ساختمان در زمین و اشراف

بر اساس ضوابط و مشخصات داده شده در بند های قبلی ابعاد فضای باز به نسبت تراکم ، شکل و ابعاد زمین و ضریب اشغال متفاوت می باشد و مقادیر و تناسبات آن بر اساس ویژگیهای هر زمین تعیین می گردد . استقرار بنا با رعایت دو شرط عدم عدول از لفاف فضایی (ضوابط احداث بنا) و رعایت فضای باز در تمام زمین مجاز است .

۶-۲-۴- سایر فضاهای باز (مثل پاسیوها و نورگیرها)

عرض نورگیرهای فضاهای اصلی حداقل ۲ متر تعیین می گردد . مساحت نورگیرها نباید کمتر از ۱۲ مترمربع باشد . در صورتی که مساحت نورگیرها کمتر از ۱۲ مترمربع باشد این فضا جزء سطح اشغال محسوب می گردد ، نورگیر می تواند به شکل پله ای یا شیب دار نیز باشد .

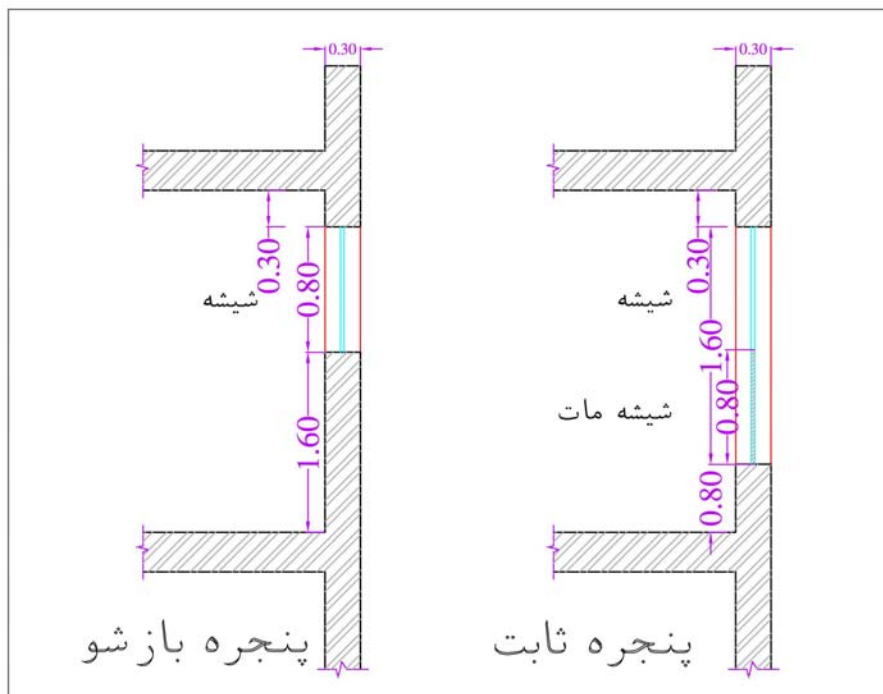
۴-۲-۷- مقررات مربوط به نورگیری و تهویه طبیعی

تمام سرویس ها باید دارای تهویه طبیعی یا از طریق داکت های حداقل به ابعاد ۶۰ در ۸۰ سانتی متر (فقط جهت تهویه) باشند . راهرو ، ورودی و پله های ارتباطی ، برای ارتباط ده واحد به بالا ، باید دارای نورگیری و تهویه طبیعی باشند .

۴-۲-۸- ضوابط مربوط به بازشوهای ساختمانها به حیاطها و حیاط خلوتها

- یک - در ساختمانهای منفصل ایجاد روزنه و پنجره در هر طرف بنا با رعایت شرایط زیر مجاز است .
- دو - در ساختمانهای پیوسته (ردیفی) ایجاد روزنه و پنجره در نماهای شمالی و جنوبی و اصلی مجاز و در بدنه های شرقی - غربی مجاور قطعه با رعایت ضوابط زیر بلامانع است :
- روزنه ها ، نورگیرها و پنجره باید غیر اصلی بوده و به گونه ای باشند که اگر در اثر احداث بنا در جوار قطعه کور شوند ، هیچ اثر منفی در فضای مربوطه از نظر نورگیری و دسترسی به هوا به وجود نیاید .
- یا بخش ثابت زیرین پنجره های بازشو می توانند در هر ارتفاعی واقع شوند ولی شیشه آنها باید تا ارتفاع ۱۶۰ سانتی متری مات باشد .
- در پلاکهای مسکونی در مواردی که اتاق های اصلی دو واحد در مقابل هم قرار می گیرند نباید در فاصله ای کمتر از ۸ متر باشد مگر با رعایت شرایط فوق . چنانچه فاصله های مجاز بین دو ساختمان رعایت شده باشد محدودیتی برای کف پنجره ها وجود ندارد .

- در مجتمع های مسکونی در مواردیکه اتاقهای اصلی دو واحد در مقابل هم قرار می گیرند، نباید در فاصله ای کمتر از ۴ متر باشند ، مگر با رعایت شرایط فوق .

۹-۲-۴- مقررات مربوط به فضاها و تأسیسات روی بام ، پله فرار و کولر گازی

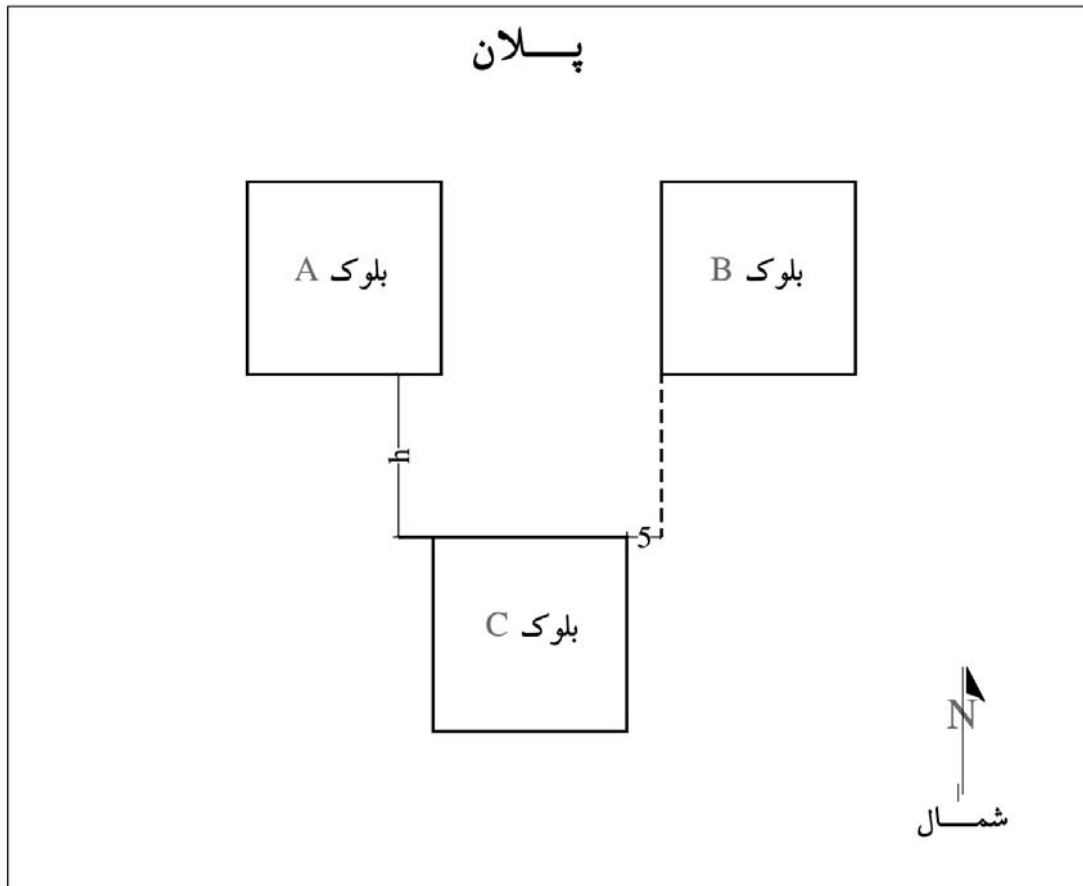
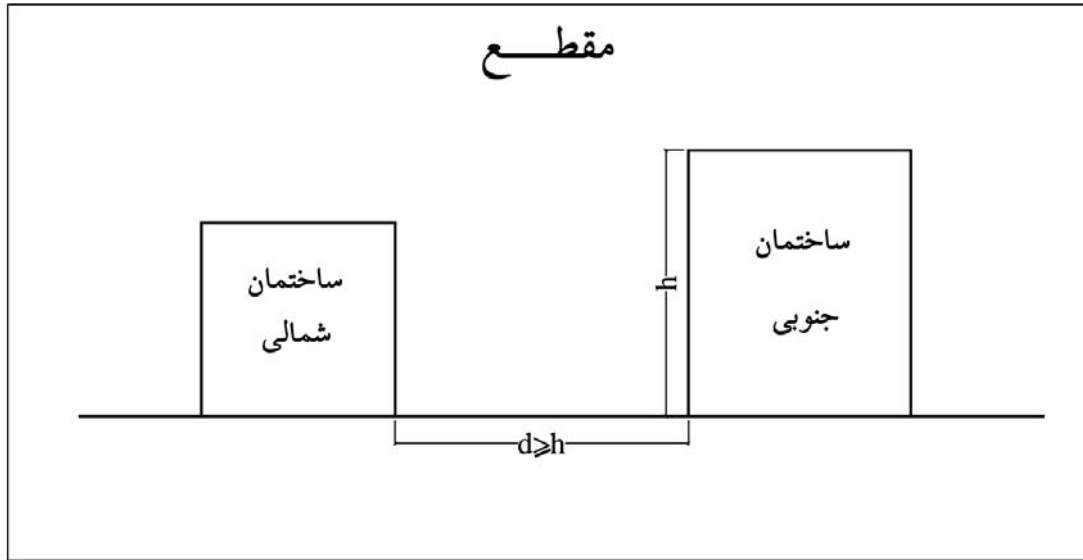
تأسیسات روی بام بایستی با دیواره های مشبک از دید مخفی شوند و با شبکه فلزی یا آجری ، . . . .
 به ارتفاع حداقل ۱۵ سانتیمتر بلندتر از وسایل و تأسیساتی که درون آن قرار می گیرند ، محصور شوند . ارتفاع جان پناه بام حداقل ۸۰ سانتی متر تعیین می گردد . تأسیسات فوق در ساختمانهای دو طبقه به فاصله ۳ متر و در ساختمانهای تا چهار طبقه ۲ متر از لبه بام احداث شود که از معابر مجاور دیده نشود .
 - احداث پله فرار برای ساختمانهای ۶ طبقه و بیشتر و یا مرتفع تر از ۲۰ متر ضروری است .
 - نصب هرگونه هواکش و کولر گازی در ارتفاع کمتر از ۲/۵ متر از کف تمام شده معبر ممنوع می باشد .
 - برای هر واحد مسکونی تأمین یک واحد انباری در همکف یا زیرزمین به میزان حداقل ۲ مترمربع الزامی است .

۱۰-۲-۴- سایر ضوابط احداث بنا

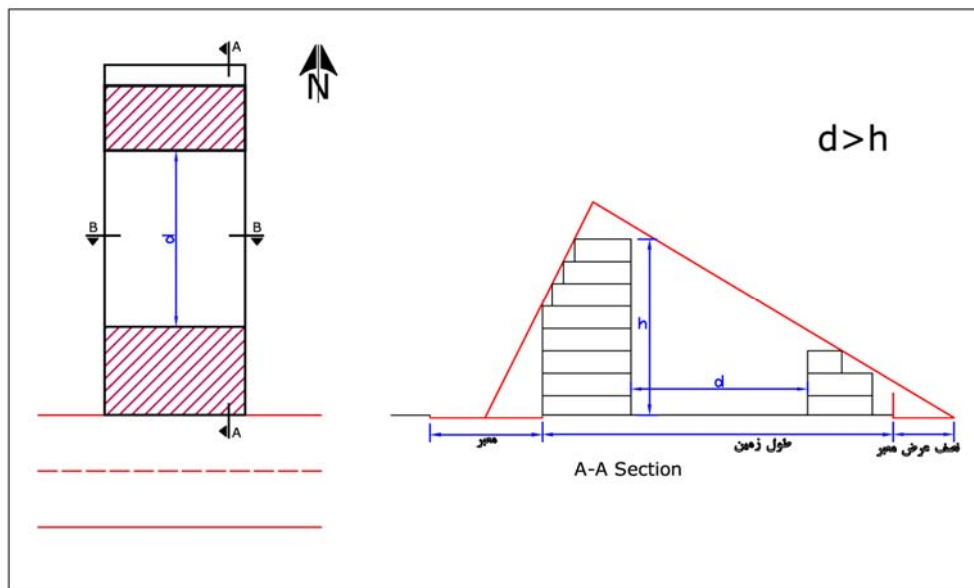
- احداث بام پشته به مساحت حداقل ۱۴ مترمربع ($۱۴ = ۵/۵ \times ۲/۵$) و حداکثر ۱۰ درصد سطح زیر بنای طبقه همکف با احتساب زیر بنای دیوارها و ارتفاع مفید حداکثر ۲/۵ متر با سقف شیبدار ، بلامانع است و جزء تراکم و طبقه محسوب نخواهد شد .
- حداقل ارتفاع مفید طبقات مسکونی ۲/۷۰ و حداکثر ۳/۲۰ متر می باشد .
- حداکثر ارتفاع مفید پیلوتی ۲/۴۰ متر تعیین می گردد . (از کف تا زیر پایین ترین حد سقف نظیر آویزها و سقف کاذب) .
- رعایت ضوابط و مقررات نمای شهری ، مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۸ شورایعالی (مندرج در بخش ضوابط این ضوابط) ضرورت دارد .

● شرایط احداث دو یا چند بلوک ساختمانی در یک قطعه زمین

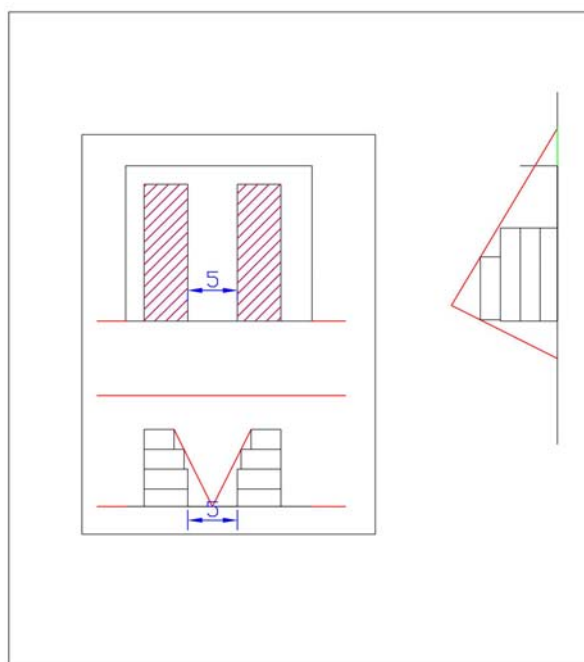
احداث دو یا چند بلوک ساختمانی در یک قطعه زمین با احراز شرایط زیر مجاز است . توضیح اینکه دو بلوک ساختمانی در صورتی غیر مقابل هم می باشند که امتداد بدنه دو بلوک از سمت شرق یا غرب حداقل ۵ متر و از سمت شمال و جنوب حداقل ۸ متر از هم فاصله داشته باشند به عنوان مثال دو بلوک B و C غیر مقابل هم می باشند در حالیکه دو بلوک A و C مقابل هم می باشند .

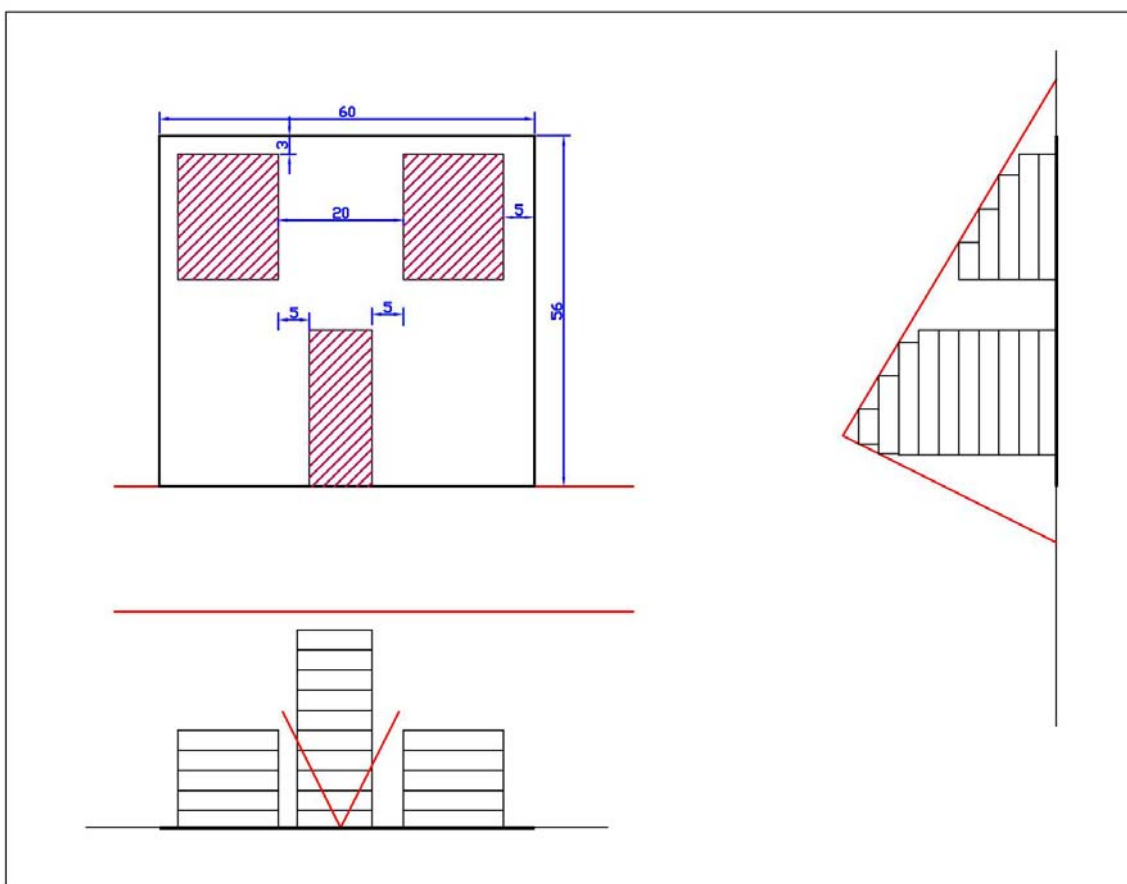
- در ساختمان های مقابل حداقل فاصله دو بلوک ساختمانی از سمت شمال و جنوب به اندازه ارتفاع ساختمان جنوبی باشد.

- فاصله دو بلوک مقابل که بر روی هم سایه اندازی ندارند حداقل ۸ متر باشد و در طبقات بالاتر با شیب ۲۰۰ درصد از محور وسط دو بلوک پس روی نماید .

- احداث بنا و فاصله آن در بره‌های شمالی ، جنوبی ، شرقی و غربی هر یک به صورت مستقل مشابه قطعات شمالی ، جنوبی ، شرقی و غربی خواهد بود .
- مقدار سطح اشغال و تراکم ساختمانی تابع ضوابط و مقررات عمومی می باشد .
- تعداد پارکینگ مورد نیاز و نحوه تأمین آن و نیز ضوابط نورگیرهای اصلی طبق ضوابط و مقررات عمومی تعیین می گردد
- در هر صورت حجم بلوک ها نمی بایست از لفاف فضایی حاصله برای آن قطعه خارج گردد .

● پیش آمدگی ، بالکن ها و نورگیرها

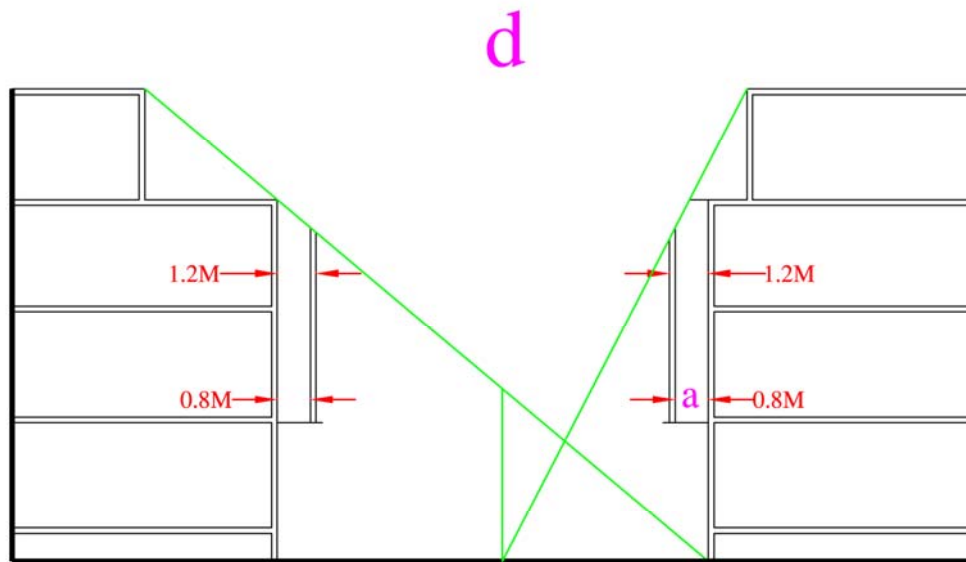
۱- احداث پیش آمدگی تنها در گذرهای با عملکرد شهری و ناحیه ای مجاز می باشد . (به نقشه عملکرد خدماتی مراجعه شود) .

۲- احداث پیش آمدگی در گذرهای مذکور به عرض حداکثر ۱/۲۰ متر مجاز می باشد .

۳- ارتفاع پیش آمدگی نسبت به کف پیاده رو نباید از ۳/۸۰ متر کمتر باشد و سطح آن مطابق ضوابط مربوطه جزء تراکم محسوب خواهد شد .

۴- $\frac{1}{4}$ مساحت بالکن های مسقف جزء تراکم محسوب می گردد . تراس ها (فاقد سقف) جزو زیربنا و تراکم محسوب نمی گردند .

تبصره : توصیه می گردد در صورتی که بنای مجاور دارای پیش آمدگی معقول باشد احداث پیش آمدگی ساختمان جدید هماهنگ با آن صورت گیرد .

$$10M \leq d < 12M \implies a = 0.8m$$

$$d_3 \leq dM \implies a = 1.2m$$

● بناهای مرتفع

- در بناهای با ۶ (شش) سقف و بیشتر انجام آزمایشات مکانیک خاک ضروری است .
  - چنانچه بر اساس ضوابط ساختمانی احداث بنا با بیش از ۴ طبقه (طبقه پنجم و بیشتر) امکان پذیر گردد صدور پروانه ساخت صرفاً پس از اعلام موافقت شرکت آب و فاضلاب مبنی بر امکان تأمین آب و شرکت برق مبنی بر امکان تأمین برق در طبقات بالاتر امکان پذیر است .
  - چنانچه بر اساس ضوابط ساختمانی احداث بنا با بیش از ده (۱۰) طبقه امکان پذیر باشد ، پایه ساختمان (Padium Base) می تواند تا دو طبقه با سطح اشغالی معادل دو برابر سطح اشغال بنا احداث شده و به فعالیت های غیر مسکونی نظیر پارکینگ ، لابی ، خدمات مورد نیاز ساختمان و ... اختصاص یابد .
- فضای آزاد حاصله از سقف طبقه دوم جزء مشاعات محسوب شده و نباید مورد استفاده اختصاصی برای یک یا چند واحد قرار گیرد .

در مجتمع های بلند مرتبه فاقد واحد مسکونی امکان استفاده از این فضا برای پارکینگ وجود دارد. بدیهی است طرح معماری این بناها می بایست به تأیید کمیسیون ماده پنج برسد .

تبصره : تفاضل سطح اشغال مجاز و مورد درخواست می تواند طبق ضابطه بند ج کد ۱-۱-۳-۵ به پارکینگ به صورت روباز اختصاص یابد .

● رعایت مقررات و ضوابط کلی زیر نیز برای احداث مجتمع های مسکونی الزامی است .^(۱)

- ۱- به منظور ایجاد امنیت و تأمین آسایش ساکنین مجموعه ها در هنگام تهیه طرح محوطه سازی نسبت به جداسازی حریم مجموعه مسکونی از عرصه های مجاور و طراحی ورودی مجموعه هماهنگ با محیط شهری و کاربریهای پیرامون سایت اقدام گردد .
- ۲- ورودی مجموعه باید قابل کنترل بوده و در صورتیکه فاصله دورترین دسترسی پیاده بر ورودی کمتر از ۲۵۰ متر باشد تنها از یک ورودی استفاده گردد . همچنین پیش بینی یک ورودی اضطراری به منظور استفاده از آن جهت رفت و آمد ساکنین ، ماشین های امداد رسانی در مواقع اضطراری نیز هنگام بسته بودن ورودی اصلی ضروری است .

۳- در طراحی مجموعه و معابر آن حتی المقدور مسیرهای پیاده و سواره از یکدیگر تفکیک شوند.

^(۱) این بخش توسط کارفرما تهیه شده و به ضوابط اضافه شده است .

- راهکار مناسب جهت دفع آب باران و جمع آوری آبهای سطحی محوطه پیش بینی گردد .
- ۴- به منظور امکان اداره مناسب مجتمع های مسکونی لازم است مکانی برای مدیریت و خدمات مجموعه در نظر گرفته شود . حداقل فضای اختصاص یافته برای این منظور در مجتمع های دارای کمتر از ۲۰۰ واحد مسکونی ۶۰ مترمربع و بیش از آن ۱۰۰ مترمربع می باشد ، موقعیت این مکان حتی الامکان در مرکز مجتمع و یا نزدیک ورودی اصلی باشد .
- ۵- لازم است در طرح سایت مجموعه های مسکونی سالن چند منظوره ای جهت مطالعه و انجام تکالیف مدرسه بچه ها ، کلاسهای جنبی آموزشی ، مراسم و اجتماعات لازم (جشن ، میهمانی ، عزاداری و ...) و سایر فعالیتهای عمومی پیش بینی گردد . حداقل این فضا برای مجتمع های دارای ۱۰۰ تا ۲۰۰ واحد مسکونی ۱۰۰ مترمربع می باشد و در صورت افزایش واحدهای مسکونی به ازای هر واحد اضافه ۰/۵ مترمربع به فضای فوق افزوده می گردد . موقعیت استقرار این فضا در مجموعه به گونه ای باشد که ضمن دسترسی مناسب برای ساکنین ، مستقل بوده و در مواقع برگزاری مراسم مزاحمتی را برای بلوکهای همجوار ایجاد ننماید . این بنا می تواند همجوار با مکان مدیریت مجموعه باشد .
- ۶- احداث بنا جهت سرایداری بصورت مشاع و غیر قابل تفکیک به مساحت حداکثر ۴۰ مترمربع و بدون احتساب در تراکم در ساختمانهایی که تعداد واحدهای مسکونی آن ۱۰ واحد بیشتر باشد مجاز می باشد .
- ۷- به منظور جلوگیری از تخریب مکرر محوطه جهت دسترسی به تأسیسات زیربنایی ، پیش بینی و طراحی کانال مشترک تأسیساتی جهت عبور لوله های آب ، کانال برق ، تلفن ، فاضلاب ، گاز و سایر تأسیسات با هماهنگی ارگانهای ذیربط محل پروژه الزامیست .
- ۸- ایجاد حداقل یک فضا برای بازی بچه ها با وسعت مناسب (حداقل ۲ مترمربع به ازای هر واحد مسکونی) ضروری است . موقعیت استقرار این فضا باید به گونه ای باشد که از ایمنی کافی برخوردار بوده و نیز امکان نظارت والدین بر روی آنها وجود داشته باشد .
- ۱۰- تأمین فضای توقف اتومبیل (پارکینگ) برای ۱۰۰ درصد واحدهای مسکونی الزامی است . این پارکینگ می تواند به صورت متمرکز و با در نظر گرفتن پوشش مناسب جهت محافظت در مقابل نزولات جوی و رعایت سیمای بصری مجموعه لحاظ گردد .
- ۱۱- با توجه به اقلیم منطقه و جهت باد غالب و بارندگی های شدید در طراحی ابنیه و جانمایی ساختمان در سایت به این مهم توجه گردد .

- ۱۲- توصیه می شود دسترسی بیش از ۲ واحد مسکونی از طریق یک پاگرد تأمین نگردد .
- ۱۳- در صورت دسترسی بیش از ۲ واحد مسکونی از یک پاگرد ، فضای مقابل ورودی واحدها باید از پاگرد مجزا باشد ، بدین منظور دسترسی به واحدها می تواند با استفاده از راهروهای منشعب از پاگرد (کوچه در ارتفاع) با رعایت عرض مناسب (حداقل ۱۲۰ سانتی متر) تأمین گردد .
- ۱۴- پیش بینی کفش کن در فضای داخل ورودی کلیه واحدها الزامی است .
- ۱۵- هرگونه کتیبه (شیشه خور) در درهای ورودی واحدها ممنوع است و ضروری است در نقشه های اجرایی مصالح مستحکم و بادوام برای ورودی واحدها در نظر گرفته شود .
- ۱۶- مشخص نبودن موقعیت داکت ها و رایزرهای عبور انواع لوله ها و کابل های مرتبط با تأسیسات مکانیکی و برقی در نقشه های مرحله اول معماری الزامی است .
- ۱۷- در نظر گرفتن پله فرار برای ساختمانهای شش طبقه و بیشتر با رعایت مبحث سه (۳) مقررات ملی ساختمان (حفاظت ساختمانها در مقابل حریق) الزامی است .
- ۱۸- طراحی و نصب آسانسور به تعداد مورد نیاز در ساختمانهای بیش از چهار طبقه (از همکف) الزامی است .
- ۱۹- تأمین یک واحد انباری برای هر واحد مسکونی در داخل واحد یا مشاعات با مساحت حداقل ۲ مترمربع الزامی است .
- ۲۰- در ساختمانهای مسکونی پیش بینی وسائل اطفاء حریق (شیر آتش نشانی و کپسول) در هر طبقه الزامی است .
- ۲۱- به منظور پیشگیری از تبادل صدا میان واحدهای همجوار از تمهیداتی نظیر استفاده از عایق صوتی در دیوار میان واحدها و یا جانمایی فضاهایی نظیر سرویس ها ، کمد ، انباری و . . . در حد فاصل میان واحدها استفاده شود . بدین منظور رعایت مبحث هجدهم مقررات ملی ساختمان (عایق بندی و تنظیم صدا) الزامی است .
- ۲۲- نصب صندوق پستی اختصاصی هر واحد در مجتمع های مسکونی در کنار در ورودی از نظر سهولت و نیز امنیت واحدها ضروری است .

۵- ضوابط و مقررات مربوط به شبکه معابر و عبور و مرور (ضوابط ترافیکی)

۵-۱- مقررات گذر بندی

در مورد معابر و گذرگاههای شهری که مشخصات فنی آنها در نقشه‌های طرح تفصیلی مشخص نگردیده است ضوابط ذیل لازم الاجرا می‌باشد:

۵-۱-۱- عرض معابر و گذرگاههایی که در نقشه‌های طرح تفصیلی مشخص نشده و یا بعداً بدلیل تفکیک و یا تصویب مراجع مسئول احداث می‌گردند تا عرض ۱۲ متر بصورت بن بست یا بن باز از جدول شماره ۱- ۵۱ محاسبه می‌گردد :

جدول شماره ۱- ۵۱- حداقل عرض بر اساس طول دسترسی

نوع گذر	عرض گذر		۶	۸	۱۰	۱۲
	نوع بافت					
بن بست	ساخته شده		۰-۵۰	۵۰-۱۰۰	۱۰۰-۲۰۰	۲۰۰-۳۰۰
	خالی		۰-۲۰	۲۰-۵۰	۵۰-۱۰۰	۱۰۰-۲۵۰
بن باز	ساخته شده		۰-۵۰	۵۰-۱۰۰	۱۰۰-۲۰۰	۲۰۰-۳۵۰
	خالی		-	۰-۵۰	۵۰-۱۰۰	۱۰۰-۳۰۰

تبصره یک : مطابق جدول فوق اگر عرض مورد نیاز بیش از ۱۲ متر باشد نقشه تفکیکی یا پلان مسیر باید به تأیید کمیته فنی کمیسیون ماده پنج برسد.

تبصره ۲: منظور از بافت ساخته شده یعنی کوچه‌ای که قبلاً شکل گرفته و در طرفین آن احداث بنا با پروانه صورت گرفته باشد و منظور از بافت خالی تفکیکی‌های جدید و یا کوچه‌های جدید الاحداث است که برای اولین بار در آنها پروانه صادر می‌گردد .

تبصره ۳ : معابری که در مناطق ساخته شده قرار دارند ولی در شبکه پیشنهادی طرح تفصیلی عرض آنها مشخص نشده است ، در صورت صدور پروانه مطابق ضوابط قبلی ، عرض اعلام شده در پروانه صادره ملاک عمل خواهد بود . در غیر اینصورت عرض گذر بر اساس طول کوچه از جدول شماره ۱- ۵۱ تعیین می‌گردد.

۲-۱-۵- طول گذرگاه برای محاسبه عرض برابر فاصله حداقل بین انتهای کوچه تا یک تقاطع با عرض گذر بیشتر می‌باشد. اشکال شماره ۱-۵۱ و ۲-۵۱ نحوه محاسبه طول کوچه را نشان می‌دهد.

۳-۱-۵- در صورتیکه عرض موجود در بخشی از خیابان بیش از عرض پیش بینی شده در طرح جامع یا تفصیلی باشد عرض موجود ملاک عمل خواهد بود.

۴-۱-۵- اجرای دور برگردان در معابر بن بست که در نقشه طرح تفصیلی پیشنهاد شده است ضروری می‌باشد.

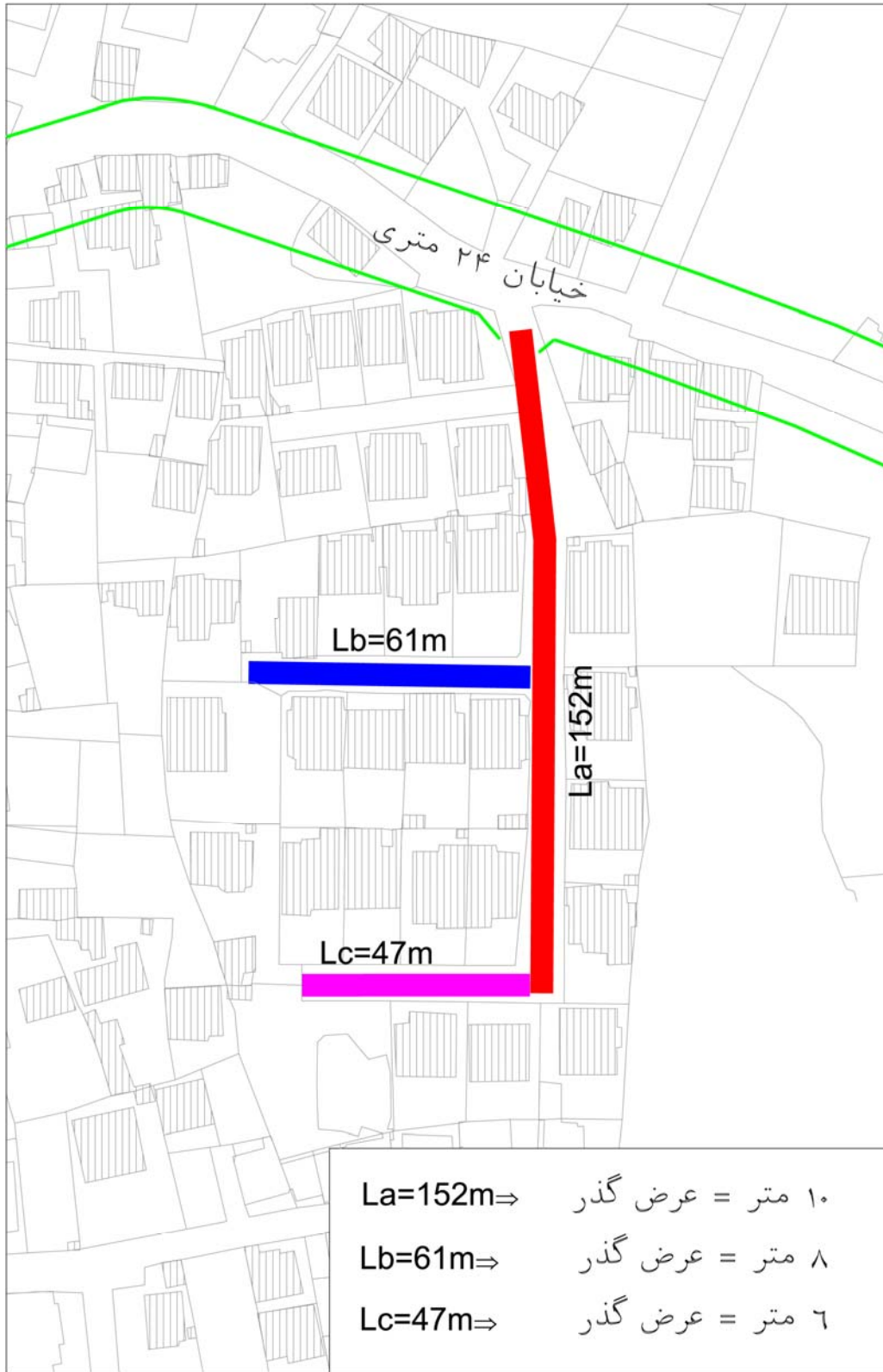
۵-۱-۵- در بافت خالی و نقشه‌های جدید تفکیکی برای کوچه‌های بن بست با طول بیشتر از ۳۰ متر اجرای دور برگردان مطابق یکی از طرح‌های تیپ پیوست (شکل شماره ۳-۵۱) ضروری است.

۶-۱-۵- اگر در تفکیک پلاکی معبری یا معابری طراحی گردد که در شبکه ارتباطی طرح تفصیلی نبوده ولی در امتداد معبر موجود قرار گیرد. عرض گذر بر اساس طول کل مطابق جدول شماره ۱-۵۱ با یک درجه کاهش محاسبه می‌گردد. در صورتیکه عرض محاسباتی با طول جدید بیش از عرض موجود باشد پلاکهای با عرض کمتر از عرض محاسباتی نیز ملزم به رعایت بر اصلاحی می‌باشند. (شکل شماره ۴-۵۱)

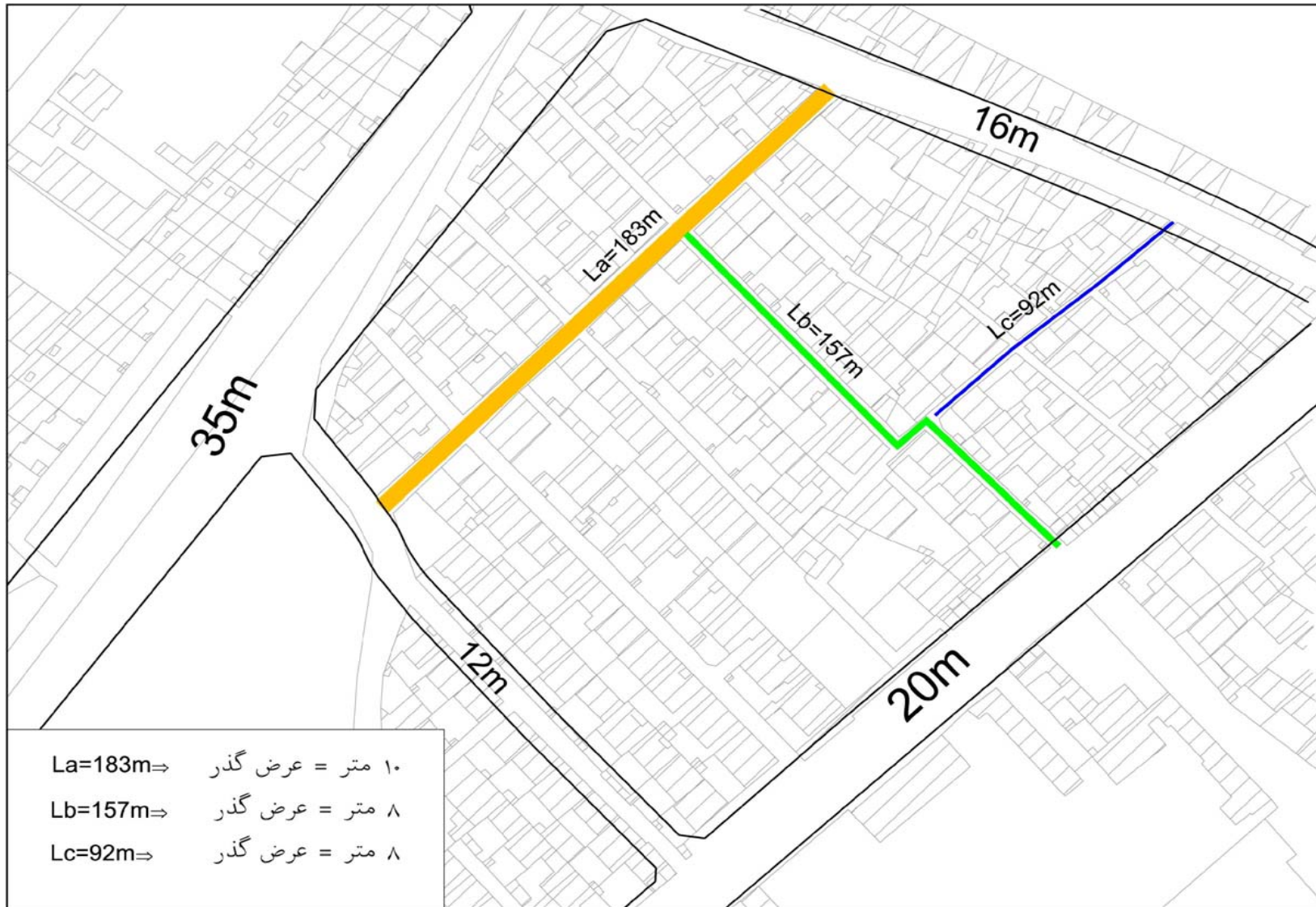
تبصره: در صورت تعریض وضع موجود مطابق بند فوق مالک پلاک تفکیکی جدید مکلف به پرداخت خسارت به نرخ روز به شهرداری و شهرداری موظف به پرداخت خسارت به نرخ روز به مالکین پلاکهای تعریضی به هنگام تعریض می‌باشد.

۷-۱-۵- پهنای پیاده روها بر طبق ضوابط پیشنهادی و بر اساس مقاطع خیابانهای پیشنهادی خواهد بود و در سایر موارد برای مناطق مسکونی بین ۲ الی ۳ متر، مناطق تجاری و مناطق اداری، ساختمانهای عمومی و مختلط تجاری و مسکونی ۳ الی ۵ متر و مناطق صنعتی ۲ الی ۳/۵ متر بهتر است رعایت گردد.

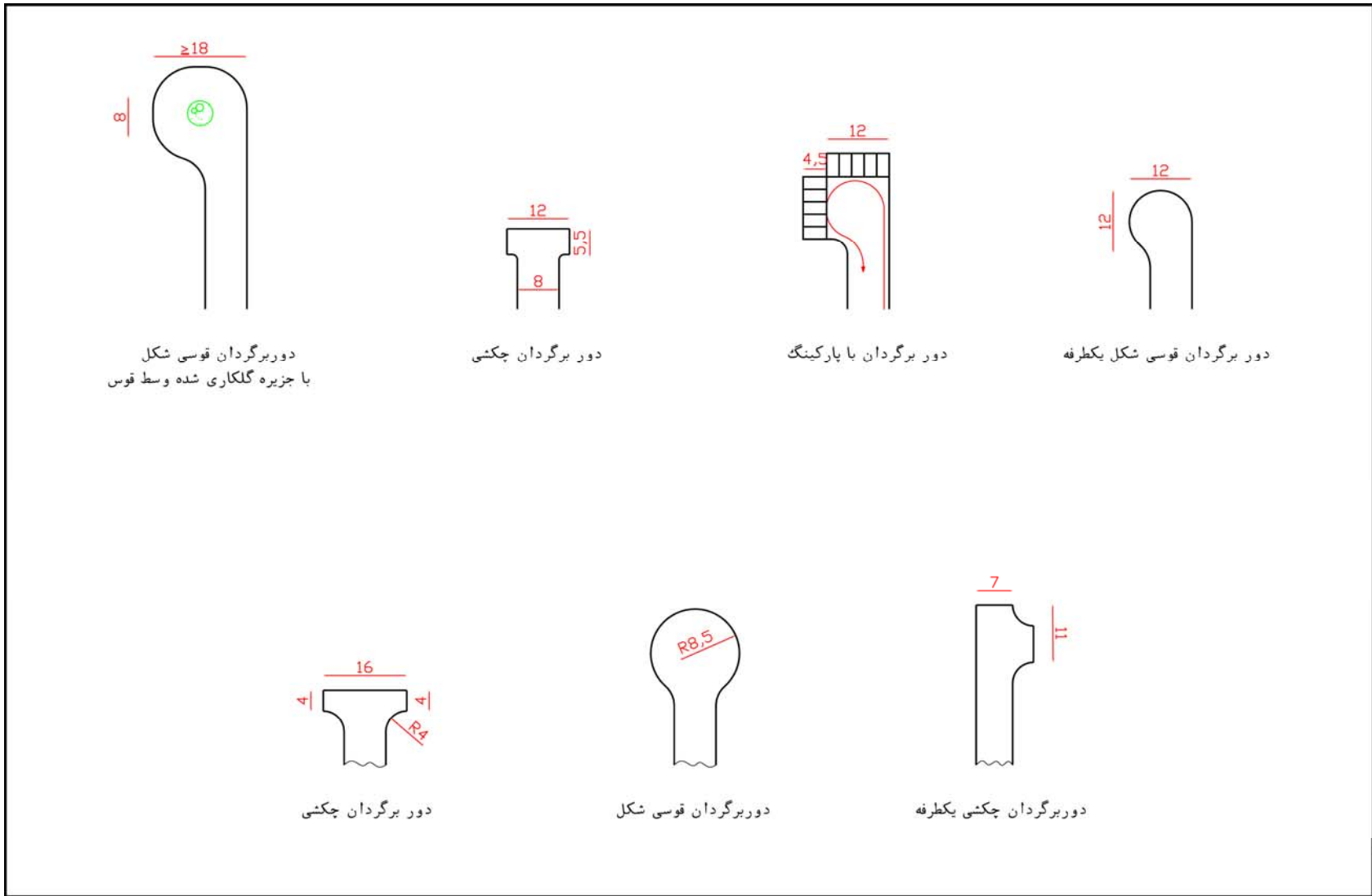
۸-۱-۵- چنانچه در امتداد نهر یا مسیلی در طرح تفصیلی معبری پیش بینی نشده باشد، عرض مشخص شده از طرف شهرداری با استعلام از آب منطقه‌ای که مطمئناً منطبق بر حریم قانونی با توجه به دبی آن خواهد بود، ملاک عمل بوده و بعنوان محل عبور آب و مسیر پیاده محسوب می‌گردد.

شکل شماره ۱-۵۱ نحوه تعیین طول کوچه بن بست (بافت ساخته شده)

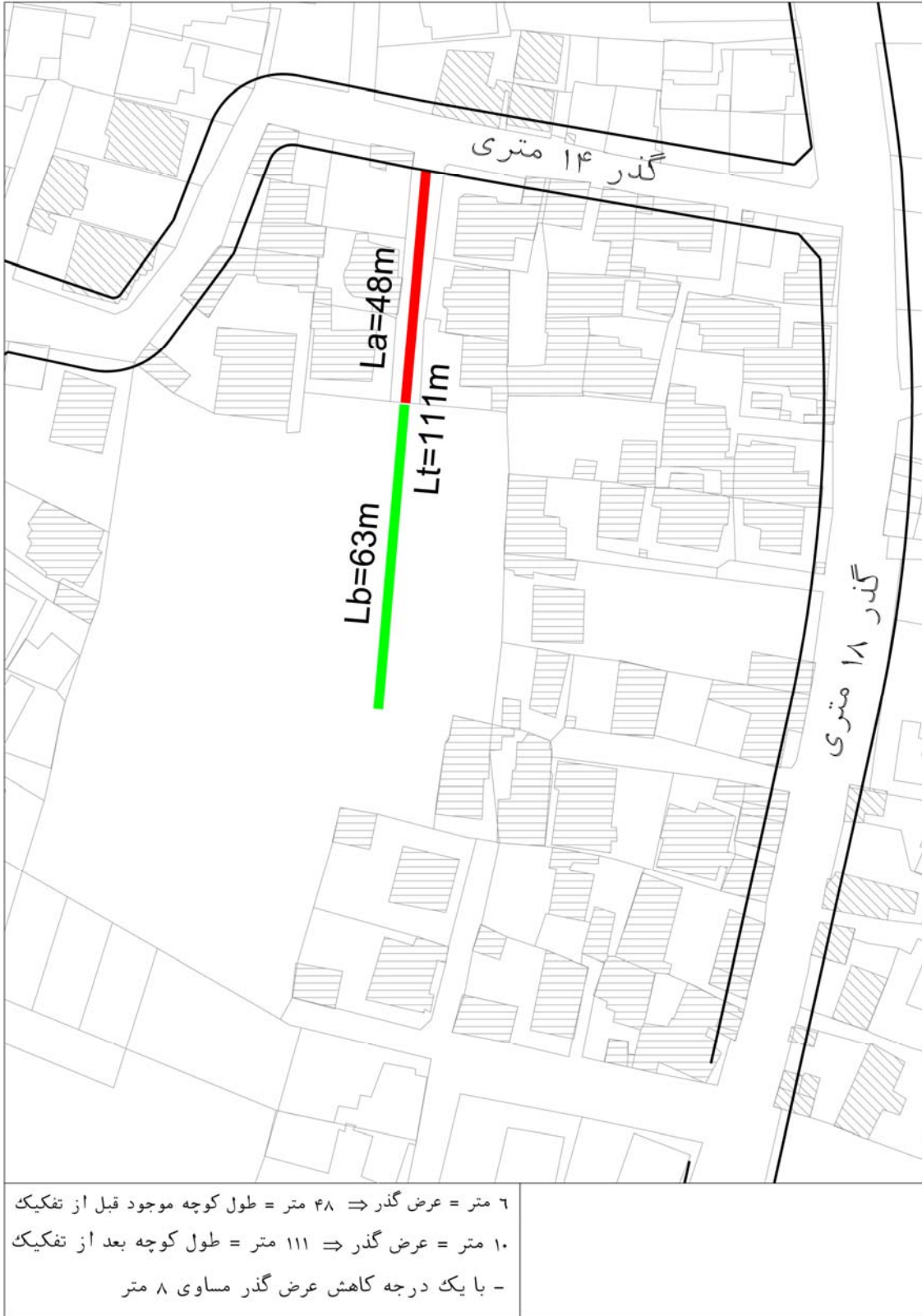

شکل شماره ۲-۵۱- نحوه تعیین طول کوچه بن باز (بافت ساخته شده)

شکل شماره ۳-۵۱- دوربرگردان های پیشنهادی

شکل شماره ۴-۵۱ نحوه تعیین طول کوچه

۹-۱-۵- معابری که در وضع موجود بصورت پله است و یا در طرحهای اجرایی بدین ترتیب منظور می شود الزام به تعریض ندارد.

۱۰-۱-۵- شیب خیابانهای فرعی تا ۱۲ درصد و خیابانهای اصلی ۸ درصد و جاده های سریع حداکثر ۷ درصد تعیین میگردد.

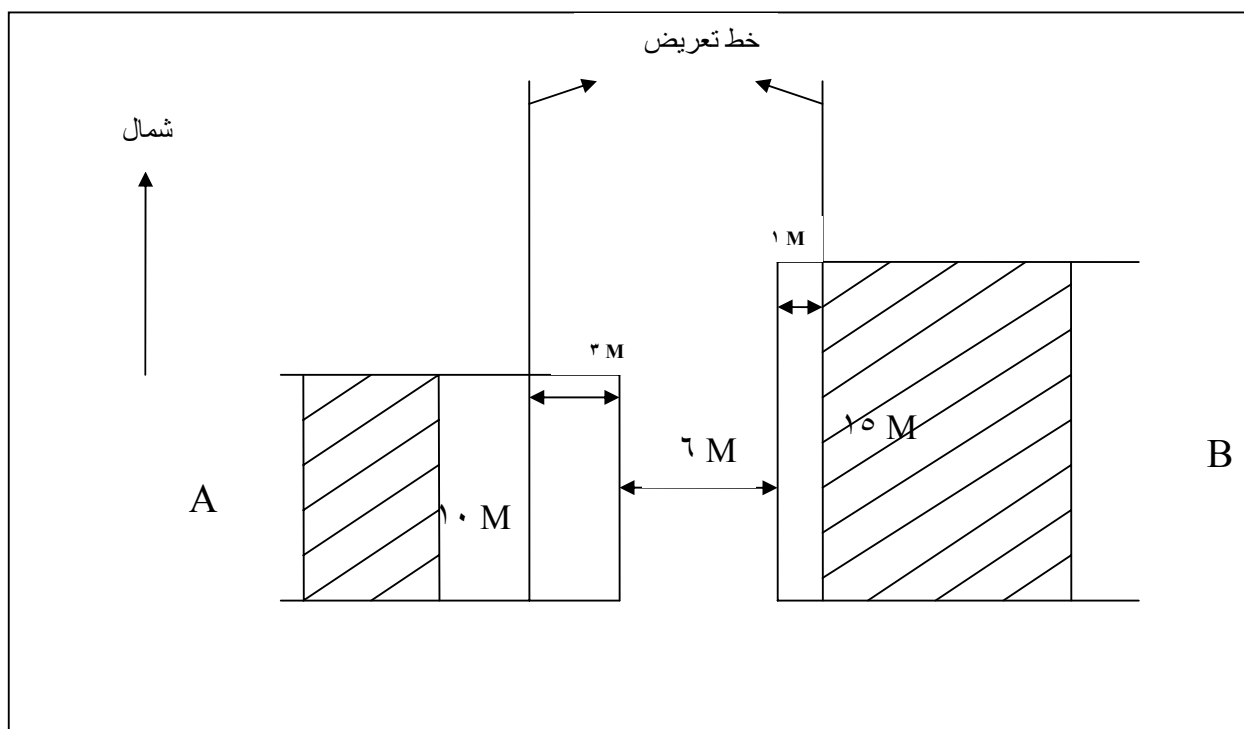
۱۱-۱-۵- کف تمام شده پیاده رو می بایست بر اساس نقشه مقطع پیشنهادی مربوط به گذرگاه از کف تمام شده محور گذرگاه مورد رعایت قرار گیرد .

۱۲-۱-۵- نقشه شبکه گذرگاههای پیشنهادی طرح تفصیلی از نظر مسیر و حداقل عرض گذرهای اصلی قابل استفاده بوده لیکن برای اجراء نیاز به تهیه خط پروژه به مقیاس ۱/۵۰۰ می باشد و در صورت مغایرت با طرح تفصیلی باید به تائید کمیسیون ماده پنج برسد.

۱۳-۱-۵- در مواردی که مسیر ترسیم شده در نقشه شبکه گذرهای پیشنهادی طرح تفصیلی با مسیرهای مصوب قبلی مغایرت داشته باشد مسیر مشخص شده در شبکه جدید ملاک عمل بوده و بر اساس آن بایستی خط پروژه اصلاحی تهیه گردد. این مسیرها در نقشه مقایسه ای طرح پیشنهادی با طرح هادی سابق تحت عنوان معابر تغییر مسیر داده شده نشان داده شده است.

۱۴-۱-۵- تعریض اکثر گذرگاهها از محور می باشد مگر آنهایی که در طرح مشخص شده باشد. در این موارد پیشنهاد می شود میزان تعریض برای هر پلاک از محور و مطابق طرح پیشنهادی محاسبه و مابه التفاوت ارزش آن بایستی اخذ یا پرداخت گردد. در صورتی که میزان تعریض مطابق طرح کمتر از تعریض از محور باشد به هنگام نقل و انتقال یا نوسازی یا افزایش بنا مالک موظف به پرداخت مابه التفاوت مقدار تعریض مطابق قیمت کارشناسی روز به شهرداری بوده و شهرداری با افتتاح حساب جداگانه و واریز مبالغ اخذ شده به حساب فوق مکلف به پرداخت غرامت مطابق کارشناسی روز به مالکینی خواهد بود که میزان تعریض آنها مطابق طرح بیشتر از تعریض از محور می باشد.

مثال : فرض کنید دو پلاک A و B مطابق شکل شماره ۵-۵۱ با بره‌های ۱۰ و ۱۵ متر دارای کوچه‌ای به عرض ۶ متر در وضع موجود می‌باشند و عرض کوچه در طرح پیشنهادی ۱۰ متر می‌باشد و با توجه به ساخت و سازهای انجام شده در ضلع شرقی امکان تعریض به میزان ۲ متر در آن سمت نمی‌باشد.

شکل شماره ۵-۵۱- نحوه محاسبه تعریض از غیر محور

لذا در طرح پیشنهادی تعریض ۱ متر با توجه به استقرار بنا از ضلع شرقی و ۳ متر از ضلع غربی می‌باشد بنابراین :

$$10 \times 3 = 30M^2 = \text{میزان عقب نشینی پلاک A مطابق طرح}$$

$$10 \times 2 = 20M^2 = \text{میزان عقب نشینی پلاک A با فرض از محور}$$

$$30 - 20 = 10M^2 = \text{مابه التفاوت پلاک A}$$

یعنی میزان عقب نشینی پلاک A مطابق طرح ۱۰ متر مربع بیشتر از میزان تعریض از محور می باشد لذا خسارت ۱۰ متر مربع به قیمت کارشناسی روز توسط شهرداری به مالک پرداخته شود.

$$15 \times 1 = 15M^2 = \text{میزان عقب نشینی پلاک B مطابق طرح}$$

$$15 \times 2 = 30M^2 = \text{میزان عقب نشینی پلاک B با فرض از محور}$$

$$15 - 30 = -15M^2 = \text{مابه التفاوت پلاک A}$$

لذا مالک پلاک B موظف به پرداخت غرامت به میزان ۱۵ متر مربع به قیمت روز به شهرداری

می باشد.

۲-۵- پخ و پوسته مورد نیاز در تقاطعهای همسطح

منظور از پخ در تقاطعها میزان بریدگی گوشه‌های تقاطعهای همسطح است. میزان پخ بستگی به فاصله دید و به دنبال آن نوع کنترل تقاطع دارد.

رانندگان وسیله نقلیه‌ای که می‌خواهند وارد راه متقاطع شده یا از عرض آن بگذرند باید بتوانند از فاصله کافی وسایل نقلیه در حال حرکت در آن را ببینند و با ارزیابی موقعیت وسایل نقلیه فرصت عبور ایمن را تشخیص دهند. فاصله دید در محل تقاطع بستگی به نوع کنترل تقاطع، عرض راههای متقاطع و زاویه تقاطع دارد. وجود میدان دید کافی در تقاطعهای همسطح از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. در تقاطعها رانندگان وسایل نقلیه‌ای که می‌خواهند از مسیر فرعی به خیابان اصلی وارد شوند یا از عرض آن بگذرند باید بتوانند از فاصله مناسب وسایل نقلیه‌ای راکه در خیابان اصلی در حال حرکت هستند ببینند و با ارزیابی موقعیت این وسایل فرصت عبور ایمن را تشخیص داده و از بروز تصادف در تقاطع جلوگیری نمایند.

تأمین میدان دید در تقاطع با دور کردن یا از بین بردن موانع دید راننده انجام می‌شود. به محدوده‌ای از تقاطع که باید عاری از موانع دید باشد مثلث دید گفته می‌شود.

بدین ترتیب از نظر هندسی مثلث دید مثلثی است که یک ضلع آن چشم راننده را به وسیله نقلیه‌ای که احتمال برخورد با آن دارد وصل می‌کند و دو ضلع دیگر آن در امتداد ورودی‌های اصلی و فرعی تقاطع قرار دارند.

یکی از فاکتورهای مهم دیگر در تأمین میدان دید ورود نوع کنترل تقاطع می‌باشد که معمولاً به

چهار دسته زیر تقسیم می‌شوند:

الف: تقاطع‌هایی که با هیچ یک از علائم راهنمایی و رانندگی کنترل نمی‌شوند.

ب: تقاطع‌هایی که با تابلوی رعایت حق تقدم کنترل می‌شوند.

ج: تقاطع‌هایی که با تابلوی ایست کنترل می‌شوند.

د: تقاطع‌هایی که با چراغ راهنمایی کنترل می‌شوند.

با در نظر گرفتن مطالب فوق برای تعیین طول پخ در تقاطع‌های درون شهری تقاطع‌های شبکه

طرح تفصیلی به دو دسته (تقاطع‌های ویژه و تقاطع‌های معمولی) تقسیم و چگونگی نحوه اجرای پخ به شرح ذیل است.

۱-۲-۵- تقاطع‌های ویژه

تقاطع‌هایی هستند که حداقل طول پخی در آنها در نقشه شبکه معابر پیشنهادی مشخص شده است. لذا مقادیر پیشنهادی در جدول بر این تقاطع‌ها مترتب نمی‌باشد.

۲-۲-۵- تقاطع‌های معمولی

تقاطع‌هایی هستند که حداقل طول پخی در آنها با استفاده از جداول پیشنهادی و ضوابط زیر تعیین می‌گردد:

- میزان پخی برای تقاطع‌ها با زوایای ۵۰ تا ۸۰ و ۸۰ تا ۱۱۰ و بیش از ۱۱۰ در جداول شماره ۱-۵۲ الی ۳-۵۲ بر اساس عرض گذرگاههای متقاطع نشان داده شده است.

جدول شماره ۱-۵۲- تعیین میزان حداقل وتر مثلث دید (پخ) و شعاع گردش برای زوایای تقاطع بین

۵۰ تا ۸۰ درجه در بافتهای پر و خالی

عرض گذر	۵- ۹/۵	۱۰ - ۱۴/۹	۱۵ - ۱۹/۹	۲۰ - ۲۴/۹	۲۵ - ۲۹/۹	۳۰ - ۳۴/۹	۳۵ - ۳۹/۹	۴۰ - ۴۵
۵- ۹/۵	۴	۵	۶	۷	۷	۷	۷	۷
۱۰ - ۱۴/۹	۵	۶	۷	۸	۸/۵	۹	۱۰	۱۰
۱۵ - ۱۹/۹	۶	۷	۸	۹/۵	۱۰/۵	۱۱/۵	۱۳	۱۴
۲۰ - ۲۴/۹	۷	۸	۹/۵	۱۱	۱۲	۱۴	۱۶	۱۷
۲۵ - ۲۹/۹	۷	۸/۵	۱۰/۵	۱۲	۱۳	۱۷	۱۹	۲۱
۳۰ - ۳۴/۹	۷	۹	۱۱/۵	۱۴	۱۷	۱۹	۲۲	۲۵
۳۵ - ۳۹/۹	۷	۱۰	۱۳	۱۶	۱۹	۲۲	۲۵	۲۹
۴۰ - ۴۵	۷	۱۰	۱۴	۱۷	۲۱	۲۵	۲۹	۳۲

جدول شماره ۲-۵۲ - تعیین میزان حداقل وتر مثلث دید (پخ) برای زوایای تقاطع بین ۸۰ تا ۱۱۰

درجه

عرض گذر	۵ - ۹/۵	۱۰ - ۱۴/۹	۱۵ - ۱۹/۹	۲۰ - ۲۴/۹	۲۵ - ۲۹/۹	۳۰ - ۳۴/۹	۳۵ - ۳۹/۹	۴۰ - ۴۵
۵ - ۹/۵	۳/۵	۴	۵	۶	۶	۶	۶	۶
۱۰ - ۱۴/۹	۴	۵	۶	۷	۷/۵	۸	۹	۹
۱۵ - ۱۹/۹	۵	۶	۷	۸	۹	۱۱	۱۲	۱۳
۲۰ - ۲۴/۹	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶
۲۵ - ۲۹/۹	۶	۷/۵	۹	۱۰	۱۲	۱۴	۱۷	۲۰
۳۰ - ۳۴/۹	۶	۸	۱۱	۱۲	۱۴	۱۷	۲۰	۲۴
۳۵ - ۳۹/۹	۶	۹	۱۲	۱۴	۱۷	۲۰	۲۴	۲۷
۴۰ - ۴۵	۶	۹	۱۳	۱۶	۲۰	۲۴	۲۷	۳۰

جدول شماره ۳-۵۲ - تعیین میزان حداقل وتر مثلث دید (پخ) برای تقاطع با زوایای بیش از ۱۱۰ درجه

عرض گذر	۵ - ۹/۵	۱۰ - ۱۴/۹	۱۵ - ۱۹/۹	۲۰ - ۲۴/۹	۲۵ - ۲۹/۹	۳۰ - ۳۴/۹	۳۵ - ۳۹/۹	۴۰ - ۴۵
۵ - ۹/۵	۳	۳/۵	۴	۵	۵/۵	۶	۶	۶
۱۰ - ۱۴/۹	۳/۵	۴	۵	۵/۵	۶	۷	۸	۸
۱۵ - ۱۹/۹	۴	۵	۵/۵	۶	۷	۹	۱۰	۱۱
۲۰ - ۲۴/۹	۵	۵/۵	۶	۷	۸/۵	۱۰	۱۲	۱۴
۲۵ - ۲۹/۹	۵/۵	۶	۷	۸/۵	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶
۳۰ - ۳۴/۹	۶	۷	۹	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۷
۳۵ - ۳۹/۹	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۹	۲۲
۴۰ - ۴۵	۶	۸	۱۱	۱۴	۱۶	۱۸	۲۲	۲۵

- در تقاطع‌هایی که میدان طراحی می‌شوند طول پخی از جدول فوق مستثنی و بر اساس ظرفیت حجم گردش و طرح اجرایی میداین مورد عمل قرار خواهد گرفت.

- در تقاطع‌های معمولی با چهار نیش چنانچه پخی سه نیش آن بر اساس ضوابط طرح هادی مصوب قبلی با پروانه ساخت ایجاد شده باشد پخی نیش چهارم می‌تواند برابر طول پخی گوشه مقابل اجرا گردد.

در تقاطعها اضلاع پخی بصورت مساوی بر اساس رابطه ریاضی ذیل:

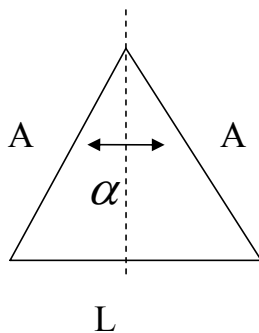
$$a = \frac{1}{2 \sin \frac{\alpha}{2}}$$

محاسبه می‌شود که در آن:

a = ضلع پخی

α = زاویه داخلی تقاطع =

L = طول پخی بر اساس جدول =

- در اضافه اشکوب در صورتیکه از نظر سازه‌ای مشکلی برای تأمین طول پخی با ضوابط جدید وجود نداشته باشد، رعایت پخی جدید الزامی است. تشخیص مشکل سازه‌ای به عهده دفتر نمایندگی نظام مهندسی است.

- برای تقاطع‌های با زاویه کمتر از ۵۰ درجه مقدار پخ باید توسط یک کارشناس ترافیکی ذیصلاح طراحی و به تأیید شهرداری برسد.

- پخ دو کوچه که هیچ یک از آنها طبق ضوابط شهرسازی ماشین رو نیستند به طول ثابت ۱/۵ متر تعیین می‌گردد.

طرح تفصیلی تنکابن

- پخ دور برگردانها در انتهای کوچه‌های بن بست به طول ۱/۵ متر تعیین می‌شود.
- پخ‌های واقع در محل تقاطع گذرها که دارای طرح اجرایی بوده و طرح مذکور در مرجع مربوط به رسیدگی طرحها مورد تأیید قرار گرفته است ملاک عمل خواهد بود.
- چنانچه تعیین پخ به دلیل تداخل پخ‌ها و یا اختلاف ارتفاع دو گذر یا دلیل منطقی دیگر با استفاده از جداول مذکور مقدور نباشد مقدار پخ باید توسط یک کارشناس ترافیکی ذیصلاح طراحی و به تأیید کمیته فنی کمیسیون ماده ۵ برسد.

۳-۵- ضوابط و مقررات عمومی ایجاد پارکینگ

مدت زمانی که هر اتومبیل نیاز به استفاده از پارکینگ دارد به مراتب بیشتر از زمانی است که وسیله در حال حرکت می‌باشد. عدم پیش بینی فضای لازم و کافی جهت وسایل نقلیه در مواقعی که از آنها استفاده نمی‌شود از معضلات شهرها بخصوص شهرهای بزرگ است. اختصاص دادن قسمتی از عرض خیابان به پارکینگ (پارکینگ حاشیه‌ای) اساساً استفاده درستی از سطح خیابان‌های شهری نیست و سطح خیابانها که برای عبور وسایل نقلیه مورد استفاده قرار می‌گیرد به وسیله توقف و پارک وسایل نقلیه اشغال و از ظرفیت خیابانها کاسته خواهد شد.

پارکینگ‌ها معمولاً به دو دسته زیر تقسیم‌بندی می‌شوند:

الف: پارکینگ‌های خصوصی و جمعی

پارکینگ‌های خصوصی و جمعی معمولاً توسط اشخاص ساخته و برای استفاده ساکنین در آن واحد یا مجتمع یا برای مراجعین و مهمانان می‌باشد و کنترل آن توسط خود مالک یا مالکین صورت گرفته و عموم حق استفاده از آن را ندارند . پارکینگ پاساژها، ادارات و حتی فروشگاهها و بانکها و ... از این نوع (جمعی) می‌باشند.

ب: پارکینگ عمومی

پارکینگ‌های عمومی معمولاً به پارکینگ‌های اطلاق می‌شود که توسط شهرداری یا توسط اشخاص حقیقی و حقوقی برای استفاده عموم ساخته شده که معمولاً این نوع پارکینگ‌ها در قسمت‌های مرکزی شهر بیشتر مورد نیاز است .

۱-۳-۵- ضوابط و مقررات پارکینگ خصوصی و جمعی

از تاریخ تصویب طرح تفصیلی صدور پروانه جهت احداث ساختمان جدید و یا افزایش واحد یا زیربنای ساختمانهای موجود موکول به پیش بینی حداقل تعداد محل‌های لازم پارکینگ بر اساس ضوابط طرح خواهد بود.

۱-۱-۳-۵- محل پارکینگ:

محل پارکینگ مورد نیاز به یکی از صور زیر می‌تواند تأمین شود:

الف: استفاده از حیاط (فضای باز) برای ساختمانهای تک واحدی بصورت پارکینگ روباز.

تبصره ۱- در ساختمانهای تک واحدی در صورتیکه از حیاط بعنوان یک پارکینگ استفاده شود سطح پارکینگ جزء فضای باز محسوب می‌شود.

ب: استفاده از فضای پیلوت در محدوده سطح اشغال (همکف یا طبقات) و یا زیرزمین در کل عرصه (با رعایت فاصله یک متر از اضلاع عرصه به استثنای پهنه زیر سطح اشغال) بصورت پارکینگ مسقف.

تبصره ۲- در صورت تأمین پارکینگ و مازاد بودن فضا در طبقه همکف ، فضای مازاد می‌تواند بصورت مسکونی مورد استفاده قرار گیرد.

ج: در صورت احداث ساختمان با سطح اشغال کمتر از حد مجاز، استفاده از مابه‌التفاوت سطح اشغال تا حد مجاز آن بصورت پارکینگ روباز می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

مثال: قطعه زمین به مساحت ۴۰۰ متر مربع با سطح اشغال مجاز ۵۰ درصد مفروض است مالک قصد دارد از ۳۷ درصد سطح اشغال استفاده نماید تعداد پارکینگ‌هایی که می‌تواند در فضای آزاد منظور گردد برابر

$$\text{است با:} \quad \text{مترمربع} \quad 400 \times \left(\frac{50 - 37}{100} \right) = 52$$

بنابراین با فرض ۲۵ متر مربع مساحت برای هر پارکینگ تعداد دو پارکینگ را می‌توان در فضای

آزاد بصورت روباز منظور نمود .

تبصره ۱- مقدار مذکور می تواند به صورت پارکینگ طبقاتی نیز احداث گردد مشروط بر اینکه از لفاف فضایی حاصله برای زمین خارج نگردد .

د : محلهای لازم پارکینگ برای مجتمعهای آپارتمانی و کاربریهای مختلط تجاری - مسکونی، تجاری- اداری و کاربریهای عمومی می تواند در زمین دیگری پیش بینی گردد. (با تائید کمیته فنی کمیسیون ماده پنج)

تبصره ۲- حداکثر فاصله پارکینگ تا مجتمعهای آپارتمانی ۷۵ متر، کاربریهای تجاری محلهای و نواری، مختلط تجاری - مسکونی ۱۰۰ متر، تجاری شهری و اداری ۱۵۰ متر و کاربریهای عمومی ۲۰۰ متر می باشد.

تبصره ۳- در صورتیکه پارکینگ در زمین دیگری پیش بینی گردد این زمین قابل خرید و فروش نخواهد بود مگر همراه با زمین و ساختمان مربوط به آن و این مطلب می بایست در سند مالکیت زمین مورد استفاده پارکینگ درج شود.

۲-۱-۳-۵- تعداد پارکینگ

نحوه محاسبه پارکینگهای مورد نیاز به شرح ذیل می باشد:

۱-۲-۱-۳-۵- واحدهای مسکونی :

الف : هر واحد مسکونی کمتر یا مساوی ۲۰۰ متر مربع زیر بنا یک واحد پارکینگ

ب : هر واحد مسکونی با بیش از ۲۰۰ متر مربع زیر بنا، دو واحد پارکینگ

ج : مجتمعهایی که بصورت آپارتمانی و با زیر بنای ۶۰ متر مربع یا کمتر برای هر واحد برای کمک به قشر جوان یا کم درآمد که طرح آنها به تائید سازمان مسکن و شهرسازی استان برسد به ازای هر واحد مسکونی احداث ۰/۷۵ پارکینگ کفایت می نماید.

بعنوان مثال برای یک مجتمع ۴۰ واحدی با زیربنای ۶۰ متر مربع یا کمتر تعداد پارکینگ مورد

نیاز برابر است با ۳۰ واحد ($۳۰ = ۰/۷۵ \times ۴۰$)

۲-۱-۳-۵- واحدهای تجاری

الف : به ازای هر واحد تجاری تا زیربنای ۲۴ متر مربع بدون احتساب نیم طبقه (بالکن) یک واحد پارکینگ تأمین گردد. در صورتیکه مساحت واحد تجاری بیش از ۲۴ متر مربع باشد به ازای هر یک تا ۲۴ متر مربع مزاد یک پارکینگ اضافی در نظر گرفته شود.

ب : برای واحدهای آپارتمانی تجاری به ازای هر واحد تا ۵۰ متر مربع زیر بنا دو واحد پارکینگ باید تأمین گردد. در صورتیکه مساحت واحد آپارتمانی بیشتر از ۵۰ متر مربع باشد به ازای هر یک تا ۴۰ متر مربع مزاد تأمین یک پارکینگ اضافی الزامی است.

ج : در پاساژها یا مجتمع‌های تجاری در صورتیکه تعداد واحدهای تجاری بیشتر از ۵ واحد باشد علاوه بر تأمین پارکینگ مورد نیاز بر اساس بند الف یا ب به ازای هر ۵ واحد تجاری تأمین یک واحد پارکینگ اضافی برای مراجعین نیز الزامی است.

۳-۱-۳-۵- ساختمانهای اداری و نهادها

ساختمانهای اداری و نهادها یک واحد پارکینگ به ازاء هر ۵۰ متر مربع زیربنای کل

۴-۱-۳-۵- مراکز بهداشتی و درمانی

الف : مراکز بهداشت یک واحد پارکینگ به ازای هر ۷۰ متر مربع زیربنای کل

ب : کلینیک‌ها یک واحد پارکینگ به ازای هر ۴۰ متر مربع زیربنای کل

ج : مطب اطباء : حداقل دو واحد به ازاء هر مطب

د : گرمابه : یک واحد به ازای هر ۴ نمره خصوصی و یک واحد به ازاء ۳۰ متر مربع زیر بنای گرمابه عمومی

ه : بیمارستانها : یک واحد پارکینگ به ازاء هر اطاق یک تختی و یک ونیم واحد به ازای هر اطاق دو تختی

و نیم واحد به ازای هر تخت اطاق عمومی .

۵-۲-۱-۳-۵- کاربریهای آموزشی

- الف :** مهد کودک و کودکستان: برای هر ۱۰ کودک یک واحد
ب : دبستان و راهنمایی: حداقل یک و نیم واحد به ازای هر کلاس
ج : هنرستان و مراکز پیش دانشگاهی: ۲ واحد پارکینگ به ازای هر کلاس
د : مراکز آموزش عالی، انستیتوها و دانشکده‌ها: یک واحد به ازای هر ۵۰ متر مربع زیربنای کل

۶-۲-۱-۳-۵- کاربریهای ورزشی:

- الف :** باشگاه یک واحد برای هر ۵۰ متر مربع زیربنای کل
ب : سالن ورزشی بدون تماشاچی: یک واحد برای هر ۸۰ متر مربع سطح سالن
ج : سالن ورزشی با تماشاچی: یک واحد برای هر ۸۰ متر مربع سطح سالن به اضافه یک واحد برای هر ۱۵ صندلی تماشاچی
د : استخر: یک واحد برای هر ۳ رختکن
ه : استادیومهای ورزشی با تماشاچی: یک واحد برای هر ۲۵۰ متر مربع سطح ورزشگاه به اضافه یک واحد برای هر ۳۰ تماشاچی

۷-۲-۱-۳-۵- رفاهی، پذیرایی و جهانگردی:

- الف :** رستورانها یک واحد برای هر ۳۰ متر مربع زیربنای کل
ب : هتل دو و سه ستاره: یک واحد برای هر سه تخت
ج : هتل چهار و پنج ستاره: یک واحد برای هر دو تخت
تبصره : منظور از خوابگاههای دانشجویی ساختمانهایی است که توسط خود دانشگاه یا افراد دیگر بطور دائم برای خوابگاه ساخته می شود و استفاده دیگر مجاز نبوده و در صورت تغییر کاربری تأمین پارکینگ مطابق کاربری جدید ضروری و الزامی است .

۸-۲-۱-۳-۵- پارک تجهیز شده :

- الف :** پارک محله‌ای: یک واحد برای هر ۶۰۰ متر مربع زمین
ب : پارک ناحیه‌ای: یک واحد برای هر ۳۰۰ متر مربع زمین
ج : پارک شهری: یک واحد برای هر ۲۵۰ متر مربع زمین
د : شهر بازی: یک واحد برای هر ۱۵۰ متر مربع زمین

۹-۲-۱-۳-۵- فرهنگي :

الف : کتابخانه، موزه : یک واحد برای هر ۷۰ متر مربع زیربنای کل

ب : سینما : یک واحد برای هر ۸ صندلی

ج : تالار اجتماعات : یک واحد برای هر ۸۰ متر مربع زیربنای کل

د : باشگاههای اجتماعی : یک واحد برای هر ۵۰ متر مربع زیربنای کل

۱۰-۲-۱-۳-۵- کاربری مذهبی :

الف : مسجد، حسینیه، امامزاده: یک واحد برای هر ۵۰ متر مربع زیربنای کل

ب : مصلی: یک واحد برای هر ۳۰۰ متر مربع زیربنای کل

۱۱-۲-۱-۳-۵- تأسیسات صنعتی :

الف : کارگاهها و کارخانجات: یک واحد برای هر ۱۰۰ متر مربع زیربنای کل

ب : انبارها، نمایشگاهها: یک واحد برای هر ۱۵۰ متر مربع زیربنای کل

۱۲-۲-۱-۳-۵- شرایط خاص

- در ساختمانهایی که بیش از یک نوع استفاده به عمل می‌آید مانند ساختمانهایی که طبقات بالای آنها مسکونی و طبقه همکف تجاری است می‌بایست تعداد محلهای پارکینگ لازم بر اساس ضوابط مربوط به هر کاربری محاسبه و بصورت مجموعه احداث شود.
- مجتمعهای مسکونی یا تجاری و یا مؤسسات مختلف می‌توانند احتیاجات پارکینگ خود را از طریق احداث یک پارکینگ دسته جمعی توسط متقاضی برطرف نمایند.
- در صورتیکه پس از محاسبه پارکینگ عدد اعشاری بدست آمد ، عدد صحیح بزرگتر ملاک عمل قرار می‌گیرد.

● در مورد فعالیتهایی که میزان پارکینگ آن ذکر نشده ، سازمان مجری طرح می‌بایست بر اساس احتیاجات تعداد پارکینگ مورد لزوم را جهت تصمیم‌گیری به کمیسیون ماده پنج اعلام نماید. تعداد پارکینگ‌های مورد نیاز برای کاربری‌های مختلف در جدول شماره ۱-۵۳ نشان داده شده است.

جدول شماره ۱-۵۳- پارکینگ‌های مورد نیاز برای کاربریهای مختلف

کاربری	توضیح	پارکینگ مورد نیاز (واحد)	
مسکونی	کمتر یا مساوی ۲۰۰ متر مربع زیر بنا	یک	
	بیش از ۲۰۰ متر مربع زیر بنا	دو	
	مجتمع‌های آپارتمانی مخصوص جوانان و اقشار کم درآمد با زیر بنای ۶۰ متر مربع یا کمتر به ازای هر واحد مسکونی احدائی	۰/۷۵	
تجاری	تا ۲۴ متر مربع زیر بنای تجاری بدون احتساب نیم طبقه	یک	
	بیش از ۲۴ متر مربع زیر بنا به ازای هر یک تا ۲۴ متر مربع زیر بنای مازاد	یک	
	واحدهای آپارتمانی تجاری به ازای هر واحد تا ۵۰ متر مربع زیر بنا	دو	
	واحدهای آپارتمانی تجاری با بیش از ۵۰ متر مربع زیر بنا برای هر یک تا ۴۰ متر مربع مازاد	یک	
	پاساژها ، به ازای هر مغازه تا ۲۰ مترمربع	یک	
	پاساژها ، مغازه های بیش از ۲۰ مترمربع به ازای هر یک تا ۲۰ متر مربع	یک	
	پاساژها ، به ازای هر ۵ مغازه	یک	
	اداری و نهادها	به ازای هر ۵۰ متر مربع زیر بنای کل	یک
بهداشتی - درمانی	مراکز بهداشت به ازای هر ۷۰ متر مربع زیر بنای کل	یک	
	کلینیک‌ها به ازای هر ۴۰ متر مربع زیر بنای کل	یک	
	مطب اطباء به ازای هر مطب	دو	
	گرما به	به ازای هر ۴ نمره خصوصی	یک
		به ازای هر ۳۰ متر مربع زیر بنای گرما به عمومی	یک
	بیمارستانها	به ازای هر اطاق یک تختی	یک
		به ازای هر اطاق دو تختی	یک و نیم
		اطاق عمومی	نیم
آموزشی	مهدکودک و کودکستان برای هر ۱۰ کودک	یک	
	دبستان و راهنمایی به ازای هر کلاس	یک و نیم	

دو	هنرستانها و مراکز پیش دانشگاهی به ازای هر کلاس	
یک	مراکز آموزش عالی، انستیتوها و دانشکده‌ها به ازای هر ۵۰ متر مربع زیر بنای کل	
یک	باشگاه برای هر ۵۰ متر مربع زیر بنای کل	ورزشی
یک	سالن ورزشی بدون تماشاچی برای هر ۸۰ متر مربع سطح سالن	
یک	سالن ورزشی با تماشاچی علاوه بر سطر قبلی برای هر ۱۵ صندلی تماشاچی	
یک	استخر، برای هر ۳ رختکن	
یک	استادیوم ورزشی با تماشاچی برای هر ۲۵۰ متر مربع سطح ورزشگاه	
یک	رستوران‌ها برای هر ۳۰ متر مربع زیر بنای کل	
یک	هتل دو و سه ستاره برای هر سه اتاق	
یک	هتل چهار و پنج ستاره برای هر دو اتاق	
یک	خوابگاههای دانشجویی هر پنج اتاق	
یک	پارک محله‌ای برای هر ۶۰۰ متر مربع زمین	پارک تجهیز شده
یک	پارک ناحیه‌ای برای هر ۳۰۰ متر مربع زمین	
یک	پارک شهری برای هر ۲۵۰ متر مربع زمین	
یک	شهر بازی برای هر ۱۵۰ متر مربع زمین	
یک	کتابخانه، موزه برای هر ۷۰ متر مربع زیر بنای کل	فرهنگی
یک	سینما برای هر ۸ صندلی	
یک	تالار اجتماعات برای هر ۸۰ متر مربع کل زیر بنای کل	
یک	باشگاههای اجتماعی برای هر ۵۰ متر مربع کل زیر بنای کل	
یک	مسجد، حسینیه، امامزاده برای هر ۵۰ متر مربع زیر بنای کل	مذهبی
یک	مصلی برای هر ۳۰۰ متر مربع زیر بنای کل	
یک	کارگاهها و کارخانجات برای هر ۱۰۰ متر مربع زیر بنای کل	تأسیسات
یک	انبارها، نمایشگاهها برای هر ۱۵۰ متر مربع زیر بنای کل	صنعتی
	مشابه مسکونی به علاوه ۵ درصد از سطح زمین به صورت پارکینگ روباز	ویژه باغ

۳-۱-۳-۵- مساحت پارکینگ:

یک - برای ساختمانهای تک واحدی در نظر گرفتن یک واحد به ابعاد 5×3 متر برای پارکینگ کفایت می‌کند.

دو- حداقل مساحت لازم برای هر پارکینگ برای ساختمانهای بیشتر از یک واحد به روش زیر قابل محاسبه است:

حداقل فضای لازم برای هر اتومبیل مستقلاً به ابعاد $5 \times 2/5$ متر به انضمام فاصله مناسب جهت مسیر حرکت لازم است. در این حالت به هنگام دریافت پروانه ارایه پلان جانمایی اتومبیلها و نحوه دسترسی (محلهای ورود ، خروج و توقف) آنها به همراه نقشه‌های ساختمانی مطابق جداول شماره ۲ - ۵۳ و ۳-۵۳ و شکل شماره ۱-۵۳ الزامی است.

جدول شماره ۲-۵۳- عرضهای پیشنهادی برای راهروهای اصلی پارکینگها

زاویه قرار گیری ترافیک (درجه)	عرض راهرو (متر)	جهت
۴۵	۳	یک طرفه
۶۰	۴	یک طرفه
۷۵	۵/۷۵	یک طرفه
۹۰	۶	دو طرفه

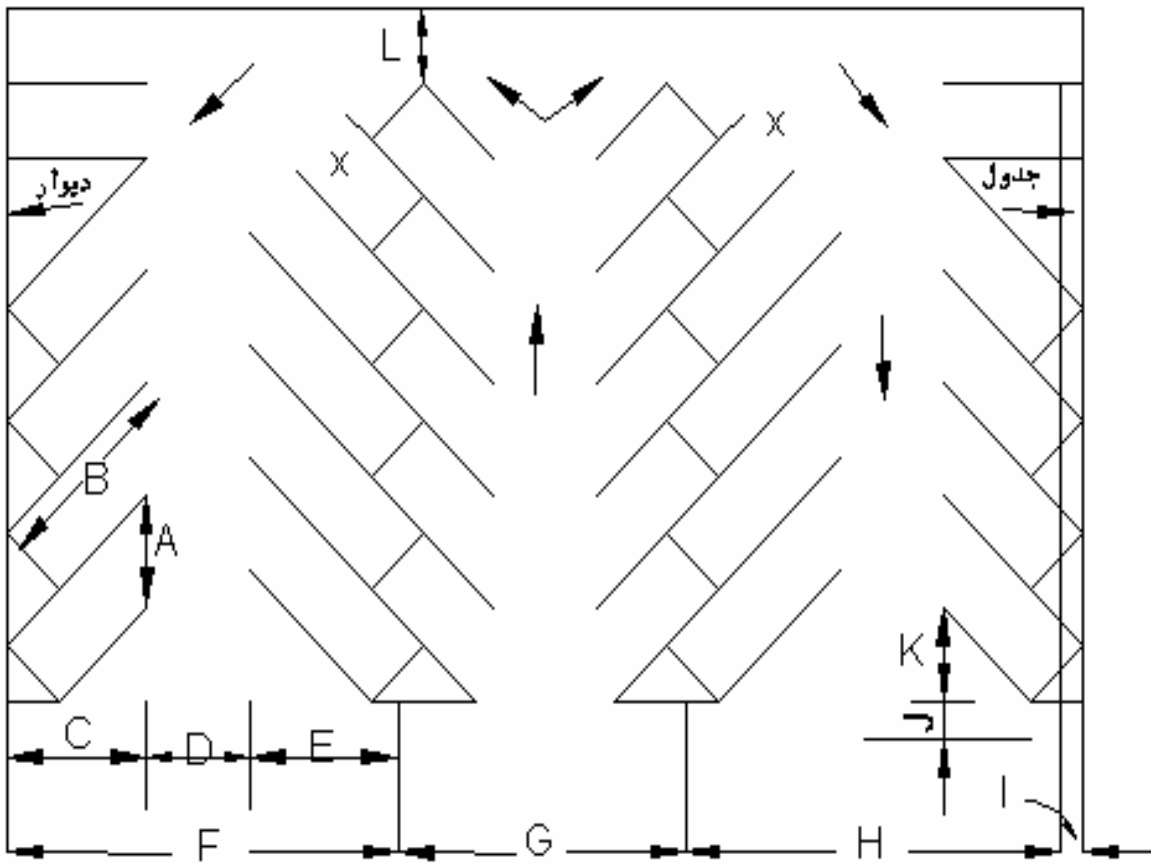
تبصره ۱: در مجتمع هایی که دارای کمتر از ۲۰ واحد پارکینگ در هر طبقه هستند عرض راهرو برای زاویه قرارگیری ۷۵ و ۹۰ درجه می تواند یک متر کمتر از مقادیر پیشنهادی در جدول فوق الذکر باشد .

تبصره ۲: در صورتیکه در نقشه جانمایی پارکینگ ارائه شده بین ستونها دیوار یا مانعی وجود نداشته و ستونها در طرفین درب ماشین قرار نگیرند فاصله آکس تا آکس ستونها می تواند مورد محاسبه قرار گیرد در صورتیکه بعد ستون در جهت عمود بر ماشین بیش از ۴۰ سانتی متر نباشد برای ستونهای با بعد بیش از ۴۰ سانتی متر ، بعد ۴۰ سانتی متر ملاک عمل است .

جدول شماره ۳-۵۳- اندازه جاپارک در پارکینگ‌های مختلف

زاویه قرار گیری درجه					علامت اختصاری در شکل ۱-۵۳	توضیحات
۴۵	۶۰	۷۵	۹۰			
۳/۳۹	۲/۷۷	۲/۴۸	۲/۴	حداقل	A	عرض به موازات راهرو
۳/۵۴	۲/۸۹	۲/۵۹	۲/۵	مطلوب		
۷/۲۰	۶/۱۸	۵/۴۶	۴/۸	حداقل	B	طول
۷/۵۰	۶/۴۴	۵/۶۶	۵	مطلوب		
۵/۰۹	۵/۳۶	۵/۲۶	۴/۸	حداقل	C	عمق
۵/۳۰	۵/۵۸	۵/۴۸	۵	مطلوب		
۳	۴	۵/۷۵	۶	حداقل	D	عرض راهرو
۳	۴	۵/۷۵	۶	مطلوب		
۴/۲۴	۴/۷۶	۴/۹۵	۴/۸	حداقل	E	عمق جای پارک وسط
۴/۴۲	۴/۹۶	۵/۱۵	۵	مطلوب		
۱۲/۳۳	۱۴/۱۲	۱۵/۹۶	۱۵/۶	حداقل	F	عرض تیپ کنار دیوار پارکینگ
۱۲/۷۲	۱۴/۵۶	۱۶/۳۸	۱۶	مطلوب		
۱۱/۴۸	۱۳/۵۲	۱۵/۶۴	۱۵/۶	حداقل	G	عرض تیپ وسط پارکینگ وسط
۱۱/۴۸	۱۳/۹۲	۱۶/۰۵	۱۶	مطلوب		
۱۱/۷۳	۱۳/۴۲	۱۵/۲۱	۱۴/۸۵	حداقل	H	عرض تیپ پارکینگ کنار جدول
۱۲/۱۲	۱۳/۸۴	۱۵/۶۳	۱۵/۲۵	مطلوب		
۰/۶۰	۰/۷	۰/۷۵	۰/۷۵	حداقل	I	پیش آمدی جلو
۰/۶۰	۰/۷	۰/۷۵	۰/۷۵	مطلوب		
۱/۷۰	۰/۶۹	۰/۱۷	۰	حداقل	j	-
۱/۷۷	۰/۷۲	۰/۱۷	۰	مطلوب		
۳/۳۹	۲/۴	۱/۲۴	۰	حداقل	K	عقب نشینی
۳/۵۴	۲/۵	۱/۲۹	۰	مطلوب		
۳/۵	۳/۵	۳/۵	۳/۵	حداقل	L	عرض راهروی متقاطع (یکطرفه)
۳/۵	۳/۵	۳/۵	۳/۵	مطلوب		
۶	۶	۶	۶	حداقل	L	عرض راهروی متقاطع (دو طرفه)
۶	۶	۶	۶	مطلوب		

شکل ۱-۳ مشخصات هندسی برای قرارگیری جا پارکها

جا پارک‌هایی که با علامت ضربدر مشخص شده در بعضی از قرارگیریها قابل دسترسی نیست.

مقادیر $A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K$ و در جدول ۱-۳ داده شده است.

سه- پیش‌بینی راه ورودی (رمپ و دسترسی) پارکینگ از فضای باز ساختمان بلامانع بوده و این قسمت جزء فضای پارکینگ ساختمان محسوب نمی‌شود.

۴-۱-۳-۵- ضوابط حذف پارکینگ و پرداخت عوارض

یک- عدم احداث پارکینگ فقط به استناد دستور العمل شماره ۲۳۳۱/۱/۳/۳۴ مورخ ۷۱/۲/۷ وزارت کشور در شرایط زیر می‌تواند صورت گیرد.^۱

الف : ساختمان در بر خیابانهای سریع السیر (شریانی درجه ۱ بر اساس نقشه عملکردی) به عرض ۴۵ متر و بیشتر قرار داشته و دسترسی به اتومبیل رو نداشته باشد.

ب : در صورت استقرار بنا به فاصله کمتر از ۱۰۰ متر از یک تقاطع خطرناک (متشکل از حداقل دو گذرگاه شریانی درجه یک) یا درجه یک به درجه ۲ با توجه به شبکه عملکردی پیشنهادی طرح (نقشه شماره ۱-۵۳) درجه بندی عملکردی معابر شهر را در طرح تفصیلی به نمایش می‌گذارد .

ج : ساختمان در محلی قرار گرفته باشد که ورود به پارکینگ مستلزم قطع درختان کهن باشد که شهرداری اجازه قطع آنها را نداده است.

د : ساختمان در بر معبری قرار گرفته باشد که به علت شیب زیاد، احداث پارکینگ در آن از نظر فنی مقدور نباشد.

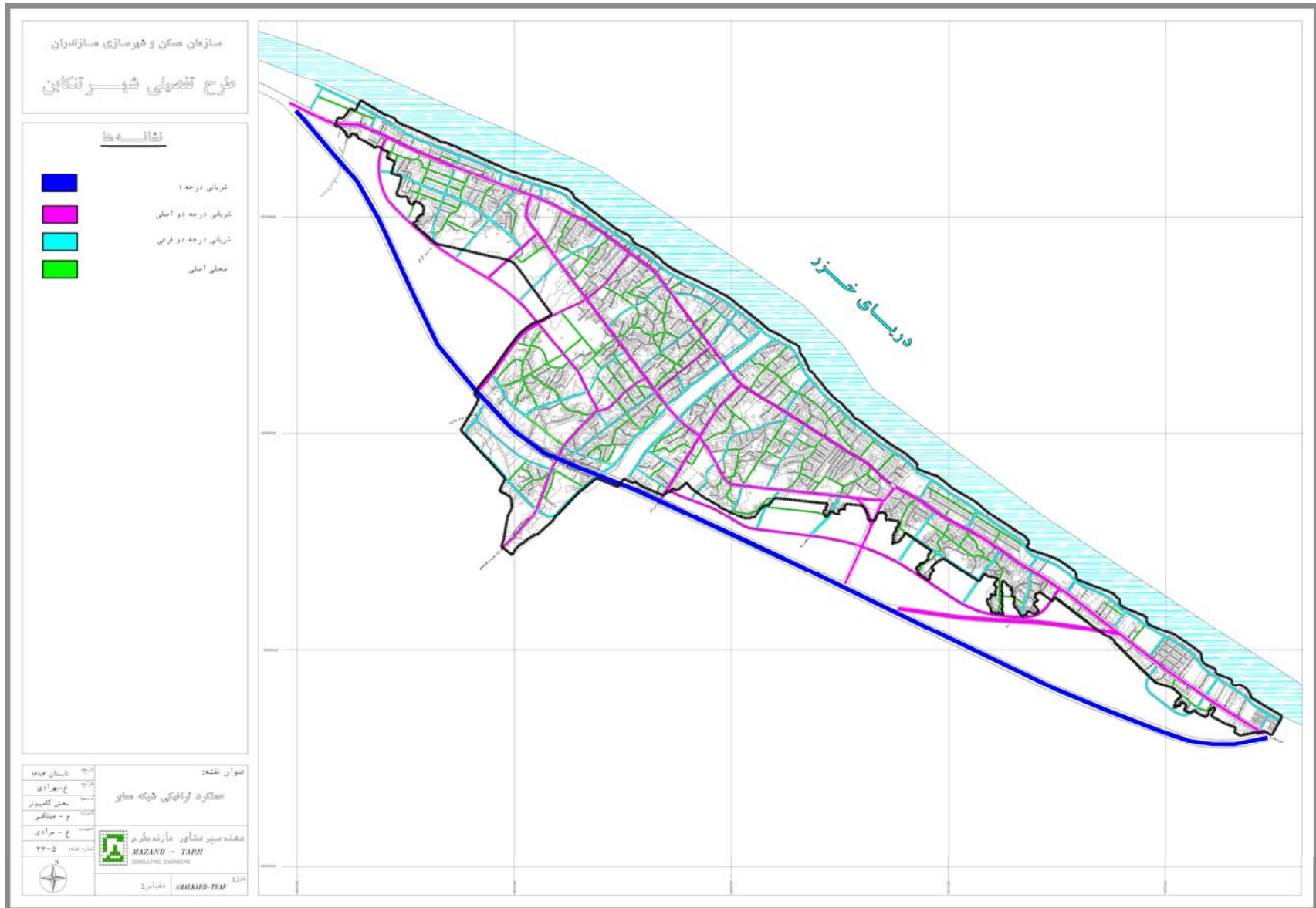
ه : امکان تأمین پارکینگ بخاطر وضع و فرم خاص زمین و سطح آب زیرزمینی مقدور نباشد.

دو- در تجاری‌های محله‌ای احداث پارکینگ الزامی نیست. مبنی بر اینکه معادل ارزش روز زمین توسط شهرداری اخذ و به مصرف تأمین پارکینگ در فواصل تعیین شده برسد .

سه- در صورتیکه تعداد کسری یا حذف پارکینگ بر اساس ضوابط فوق ۳ واحد یا کمتر باشد صحت و مطابقت با بندهای فوق (بندهای ۱ و ۲) راساً توسط شهرداری مورد بررسی و تأیید و در صورتیکه کسری پارکینگ بیش از ۳ و کمتر یا مساوی ۵ واحد باشد تأیید احراز شرایط بندهای ۱ و ۲ فوق توسط کمیته‌ای فنی متشکل از شورای اسلامی شهر ، شهرداری و دفتر نمایندگی نظام مهندسی و در صورتیکه کسری پارکینگ بیش از ۵ واحد باشد تأیید احراز شرایط بند های ۱ و ۲ فوق توسط کمیته فنی کمیسیون ماده ۵ صورت گیرد.

---

^۱ جهت انطباق ضوابط مذکور با شرایط شهر اصلاحاتی مختصر در آن انجام شده است.

طرح تفصیلی تنکابن

چهار- در صورتیکه شرایط فوق حاکم و امکان تأمین پارکینگ وجود نداشته باشد و کسری پارکینگ کمتر یا مساوی ۸ واحد باشد عوارضی از طرف شورای شهر که از قیمت روز کمتر نباشد تعیین و توسط شهرداری دریافت و در حساب جداگانه‌ای واریز تا جهت احداث پارکینگ عمومی مورد استفاده قرار گیرد.

پنج - اگر تعداد کسری پارکینگ برای یک پلاک بیش از ۸ واحد باشد تأمین پارکینگ در مکان دیگری با رعایت ضوابط فاصله بند ۱-۱-۳-۵ ضروری است.

۵-۱-۳-۵- ابعاد جاپارک و عرض راهروها و نحوه دسترسی پارکینگ

در نقشه‌های معماری ارایه شده ، طرح پارکینگ شامل محلهای ورود، خروج و توقف آنها بوده و می‌بایست به همراه نقشه‌های ساختمانی با رعایت ملاحظات زیر ارایه گردد.

● عرض راهروها و اندازه جاپارک با توجه به زوایای قرارگیری مطابق جداول شماره‌های ۲-۵۳ و ۳-۵۳ می‌باشد.

● حداقل عرض رمپ جهت دسترسی به پارکینگ برای حداکثر ۲۵ دستگاه اتومبیل ۳/۵ متر و از ۲۵ دستگاه به بالا ۵ متر یا با ورودی و خروجی‌های مجزا با حداقل عرض ۳/۵ متر تعیین می‌گردد.

● حداکثر شیب رمپ ۱۵ درصد تعیین می‌گردد که شروع آن می‌بایست در حریم ملک باشد.

● ارتفاع سقف رمپ حداقل ۱/۹ متر می‌باشد.

● در هر قطعه زمین که ساختمانی در آن احداث و یا ساختمان موجود توسعه یابد و استفاده از ساختمان مذکور مستلزم بارگیری و باراندازی کالا باشد می‌بایست حداقل یک محل توقف وسیله نقلیه باری به این منظور در داخل پلاک در نظر گرفته شود. بطوریکه توقف وسیله نقلیه و عملیات بارگیری و باراندازی هیچ یک در مسیر گذرگاه عمومی و یا فضای باز مربوط به ساختمان صورت نگیرد.

۲-۳-۵- ضوابط و مقررات پارکینگ عمومی

در توسعه‌های جدید شهری و بازسازی بافتهای قدیمی پارکینگ عمومی بعنوان یکی از عناصر اصلی طرح ریزی شهری باید در نظر گرفته شود. لذا در این قسمت به شرایط و ضوابط پارکینگ عمومی می‌پردازیم.

۱-۲-۳-۵- انتخاب محل مناسب برای پارکینگهای عمومی:

توجه شود که محل احداث پارکینگهای عمومی به کاربریهایی که مراجعین آنها توقف کوتاهتری دارند (نظیر بانک و داروخانه و ...) نزدیکتر باشد و برای توقفهای متوسط و بلند مدت با توجه به نوع کاربریها نظیر ورزشگاهها، بیمارستانها و ... می‌توان مسیر پیاده روی بیشتری را در نظر گرفت.

برای اتصال پارکینگ به شبکه گذرگاهها توجه به عوامل زیر ضروری است:

۱ - گردش ترافیک در داخل پارکینگ هم جهت با گردش ترافیک در خیابانهای اطراف باشد

۲ - عدم تداخل با ترافیک متوقف در تقاطعها در زمان چراغ قرمز

۳ - عدم تداخل با ممنوعیت گردشها

۴ - بررسی اثرات ترافیک شبکه مخصوصاً تقاطعهای اطراف

۲-۳-۵- راه ورودی و خروجی پارکینگ:

الف : عرض راه ورودی پارکینگ همراه با نصب علائم هشدار دهنده به عابرین پیاده در مواردی که مسیر پیاده را قطع می‌نماید نمی‌بایست از ۹ متر تجاوز نماید.

ب : در مواقعی که پارکینگ دارای ورودی و خروجی مجاور یکدیگر می‌باشد، راههای ورودی و خروجی می‌بایست بوسیله یک جدول جدا کننده، حداقل با عرض ۳ متر از یکدیگر جدا شوند.

ج : فاصله محلهای ورودی و خروجی از تقاطعهای سواره رو با عملکرد غیر محلی حداقل ۵۰ متر خواهد بود.

۳-۲-۳-۵- نحوه قرار دادن محل پارکها در پارکینگهای عمومی:

در انتخاب محل و نوع جای پارک توجه به اصول زیر ضروری است:

۱- راهروهای اصلی در امتداد طول پارکینگ قرار گیرد.

طرح تفصیلی تنکابن

۲- نقاط تقاطع راهروها با یکدیگر حداقل باشد.

۳- برای جلوگیری از سبقت اتومبیلها ، طول مستقیم کمتر از ۷۰ متر و فاصله گرده ماهی‌ها کمتر از ۳۰ متر باشد.

۴- سطوحی که برای پارکینگ نباید مورد استفاده قرار گیرد با خط‌کش و سکو مشخص گردد.

(جلوگیری از پارک غیر مجاز)

۵- در راهروهای یکطرفه اگر جهت گردش داخلی بر خلاف جهت حرکت عقربه‌های ساعت باشد رانندگان دید بهتری دارند.

۶- جریان ترافیک در راهرو و جا پارکهای مایل یکطرفه باشد.

۷- زاویه پارکینگ مایل از ۴۵ درجه کمتر نباشد.

۸- از نظر تخلیه آبهای سطحی سطح پارکینگ شیبی معادل یک یا دو درصد داشته باشد.

۴-۲-۳-۵- محوطه سازی پارکینگ

حدود پارکینگ عمومی می‌بایست بوسیله نرده، دیوار، گیاهان و یا فضای باز و سبز از بر گذرگاههای عمومی به قسمی جدا شود که توقف وسیله نقلیه به هیچ وجه موجبات خارج شدن قسمتی از بدنه اتومبیل از مالکیت زمین پارکینگ نشود و علاوه بر این در کف پارکینگ می‌بایست جدولهای کوتاه و برجسته‌ای پیش‌بینی شود که راننده به هنگام توقف کردن وسیله نقلیه ضمن برخورد چرخهای آن با این موانع متوجه وضعیت استقرار وسیله نقلیه در محل توقف شود. کف پارکینگ می‌بایست کف‌سازی شده و موقعیت نگهبانی جهت کاهش تراکم و توقف در محلهای ورودی می‌بایست با فاصله از در ورودی در نظر گرفته شود.

۵-۲-۳-۵- پارکینگ معلولین جسمی:

در کلیه پارکینگهای عمومی باید تعدادی جای پارک که در جدول شماره ۴-۵۳ تعیین گردیده برای استفاده معلولین جسمی در نظر گرفت.

جدول شماره ۴-۵۳ حداقل تعداد جا پارکها برای معلولین جسمی در پارکینگ‌های عمومی

حداقل تعداد جا پارک برای معلولین جسمی		تعداد کل جا پارک
مطلوب	مطلق	
۱	-	۱ تا ۲۵
۲	۱	۲۶ تا ۵۰
۳	۲	۵۱ تا ۱۰۰
۲ درصد کل جا پارکها	۲ درصد کل جا پارکها	بیش از ۱۰۰

نکات زیر در طراحی پارکینگ معلولین جسمی می‌بایست رعایت گردد:

- باید محل جا پارکهای مخصوص معلولین جسمی باعلامت استاندارد مشخص شود.
- فاصله واقع بین جا پارکهای معلولین جسمی باید با خط کش مشخص شود.
- معلولین جسمی نباید ناچار شوند در مسیر خود به طرف بنای مورد نظر راهروها را قطع کنند.

۴-۵- مقررات دسترسی:

دسترسی عبارت است از ارتباط یک قطعه زمین به معبر یا معابر مجاور، یا اتصال یک گذر به گذر دیگر. برای بیان ضوابط مربوط به دسترسی لازم و ضروری است که در ابتدا طبقه‌بندی گذرگاهها شرح و سپس نحوه ارتباط آنها بیان شود.

۱-۴-۵- طبقه‌بندی گذرگاهها

بطور کلی طرح و احداث شبکه گذرگاهها می‌بایست به صورت نظام سلسله مراتبی و منطبق با بار ترافیک و عملکرد آن انجام گیرد. بر اساس عملکرد شبکه ارتباطی، گذرگاهها را می‌توان به شرح زیر طبقه‌بندی نمود:

- ۱- گذرگاههای شریانی درجه یک
- ۲- گذرگاههای شریانی درجه دو اصلی
- ۳- گذرگاههای شریانی درجه دو فرعی (جمع و پخش کننده اصلی)
- ۴- گذرگاههای محلی اصلی (جمع و پخش کننده فرعی)
- ۵- گذرگاههای محلی فرعی

۱-۱-۴-۵- راههای شریانی درجه یک

راهی است که در طراحی و بهره‌برداری از آن به جابجایی وسایل نقلیه موتوری برتری داده می‌شود. کنترل دسترسیها اساسی‌ترین مشخصه هندسی این راههاست. نقش اجتماعی برای این راهها در نظر گرفته نمی‌شود. برای کنترل کردن نقش اجتماعی راههای شریانی درجه یک پیاده‌ها و دوچرخه سواران نباید جز به صورت غیر هم سطح از عرض راه بگذرند.

راههای شریانی درجه یک ارتباط با راههای برون شهری را تأمین می‌کنند و به دو گروه آزاد راه و بزرگراه که دارای ویژگیهایی مطابق جدول شماره ۱-۵۴ می‌باشند تقسیم می‌شوند.

در آزادراهها ترافیک متقابل جدا شده، تقاطعها غیر همسطح، ورود و خروج کنترل شده، محدودیت حداقل و حداکثر سرعت و محدودیت انتخاب باند وجود دارد. حداقل دارای دو خط عبوری در هر طرف و فاصله تقاطعها حداقل ۲ کیلومتر و حداقل عرض پوسته ۷۶ متر و حداقل فاصله معابر موازی هم رده ۶ کیلومتر است.

طرح تفصیلی تنکابن

بزرگراه ، راهی است که حداقل دارای دو خط عبوری در هر طرف بوده و ترافیک دو طرف آن بوسیله موانع فیزیکی از هم جدا شده باشد و عموماً دارای تقاطع‌های غیر همسطح است، ولی می‌تواند معدودی تقاطع همسطح و کنترل شده داشته باشد و حداقل عرض پوسته ۴۵ متر و سرعت طرح ۸۰ تا ۱۰۰ و سرعت مجاز ۷۰ تا ۹۰ کیلو متر در ساعت و حداقل فاصله تقاطع‌ها از یکدیگر ۱۵۰۰ متر می‌باشد. امکان دسترسی مستقیم به کاربری‌های اطراف وجود ندارد و حداقل فاصله معابر موازی هم رده ۲۵۰۰ متر و حداقل عرض جزیره میانی ۳ متر است.

۲-۱-۴-۵- راههای شریانی درجه دو اصلی و فرعی

معابر شریانی درجه دو به معابری گفته می‌شود که در طراحی و بهره‌برداری از آن به جابجایی و دسترسی وسایل نقلیه موتوری برتری داده می‌شود. برای رعایت این برتری حرکت پیاده‌ها در عرض خیابان کنترل می‌شود راههای شریانی درجه دو شبکه اصلی راههای درون شهری را تشکیل می‌دهند.

بر اساس آیین‌نامه طراحی راههای درون شهری راههای شریانی درجه دو خود به دو دسته خیابانهای شریانی اصلی و خیابانهای شریانی فرعی (جمع کننده و پخش کننده اصلی) تقسیم بندی می‌شود. در صورتیکه نقش اجتماعی و دسترسی خیابانهای شریانی درجه دو تنظیم و کنترل شود بصورت خیابان شریانی اصلی و در غیر اینصورت خیابانهای جمع و پخش کننده اصلی محسوب می‌شوند.

شریانی درجه دو اصلی راهی است که ارتباط بین خیابانهای جمع و پخش کننده و بزرگراهها را برقرار می‌کند . ویژگیهای این معابر در جدول شماره ۱-۵۴ نشان داده شده است.

در این خیابانها حداقل تعداد خطوط عبور در هر طرف ۲ و سرعت طرح ۷۰ و سرعت مجاز ۵۵ کیلومتر در ساعت می‌باشد. تقاطع‌ها معمولاً همسطح و حداقل فاصله تقاطعها ۵۰۰ متر می‌باشد در این نوع معابر امکان دسترسی مستقیم به کاربریهای اطراف وجود دارد و حداقل عرض جزیره میانی ۱/۸ متر می‌باشد.

شریانی درجه ۲ فرعی (جمع و پخش کننده) راهی است که ارتباط میان خیابانهای محلی و خیابانهای شریانی درجه ۲ اصلی را برقرار می‌کنند. در خیابانهای جمع و پخش کننده محل عبور عابران پیاده از عرض خیابان باید مشخص باشد. در این معابر تعداد خطوط عبور در هر طرف دو خط و سرعت طرح ۵۰ و سرعت مجاز ۴۰ کیلومتر در ساعت است. حداقل فاصله تقاطع‌ها ۳۰۰ متر و تقاطعها همسطح می‌باشند. حداقل عرض پوسته ۱۶ متر و نیازی به جزیره میانی نیست. جدول شماره ۱-۵۴ ضوابط فنی معابر شهری را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱-۵۴- ضوابط فنی معابر شهری

ردیف	نوع راه مشخصه فنی	شریانی درجه یک		شریانی درجه دو		محلی		ملاحظات
		بزرگراه	آزاد راه	اصلی	فرعی	اصلی	فرعی	
۱	سرعت طرح (کیلو متر بر ساعت)	۱۰۰ تا ۱۳۰	۸۰ تا ۱۰۰	۷۰	۵۰	۴۰	۴۰	
۲	سرعت مجاز (کیلو متر بر ساعت)	۷۰ تا ۱۱۰	۷۰ تا ۹۰	۵۵	۴۰	۳۰	۳۰	
۳	تعداد خط عبور در هر طرف	۲ تا ۴	۲ تا ۴	۲ تا ۳	۲	۱ تا ۲	۱ تا ۲	
۴	عرض خط عبور (متر)	۳/۶۵	۳/۲۵ تا ۳/۵	۳ تا ۳/۲۵	۳ تا ۲/۷۵	۲ تا ۲/۷۵	۲/۷۵	
۵	حداقل عرض پوسته (متر)	۷۶	۴۵	۲۰	۱۶	۱۲	۶	
۶	حداکثر شیب طولی (درصد)	۴	۵	۶	۶	۷	۷	این شیب در معابر محلی فرعی با توجه به محدودیتها و شیب طبیعی زمین و وضعیت جغرافیایی می تواند تغییر کند

۷	نوع تقاطعها	غیر همسطح	عمدتاً غیر همسطح	همسطح	همسطح	همسطح	همسطح	همسطح	بزرگراهها می توانند دارای تقاطع غیر همسطح کنترل شده با چراغ راهنمایی باشند .
۸	حداقل فاصله تقاطعها از یکدیگر	۲۰۰۰ متر	۱۵۰۰ متر	۵۰۰ متر	۳۰۰ متر	۱۰۰ متر	۵۰ متر		
۹	امکان ایجاد ایستگاه اتوبوس	وجود ندارد	وجود ندارد	وجود دارد	وجود دارد	وجود دارد	وجود ندارد	وجود ندارد	در شریانی درجه دو تا جای ممکن خارج از سواره رو
۱۰	پارکینگ حاشیه ای و توقف	مطلقاً ممنوع	ممنوع	وجود دارد	وجود دارد	مجاز	توصیه نمی شود		در شریانی درجه دو بطور نظارت شده می باشد
۱۱	کنترل با چراغ راهنمایی	ندارد	دارد	دارد	دارد	-	-		
۱۲	حرکت عابر پیاده از عرض معبر	غیر همسطح	غیر همسطح یا با چراغ	همسطح و غیر همسطح	همسطح	همسطح	همسطح		
۱۳	عبور موتور سیکلت	مطلقاً ممنوع	نظارت شده	مجاز	مجاز	مجاز	مجاز		

ادامه شماره جدول ۱-۵۴-

در بزرگراه عبور دوچرخه بصورت مجزا و تفکیک شده خارج از سطح سواره رو ، مجاز است .	مجاز	مجاز	مجاز	مجاز	مطلقاً ممنوع	مطلقاً ممنوع	عبور دوچرخه	۱۴
	-	-	-	-	در شانه راه	در شانه راه	توقف اضطراری	۱۵
	-	وجود دارد	وجود دارد	وجود دارد	وجود ندارد	وجود ندارد	امکان دسترسی مستقیم به کاربریهای اطراف	۱۶
	-	-	۵۰۰ متر	۸۰۰ متر	۲۵۰۰ متر	۶۰۰۰ متر	حداقل فاصله معابر موازی همرده	۱۷
	-	-	-	۱/۸	۳	۴	حداقل عرض جزیره میانی رفیوژ محوری (متر)	۱۸

طرح تفصیلی تنکابن

۳-۱-۴-۵- معابر محلی اصلی و فرعی

دسته سوم راههای شهری، خیابانهای محلی هستند که در طراحی و بهره‌برداری از آن نیازهای وسایط نقلیه موتوری، دوچرخه سواران و عابران پیاده با اهمیت یکسان رعایت می‌شود. برای رعایت حال عابران پیاده و دوچرخه سواران سرعت وسایط نقلیه موتوری در این معابر پایین نگهداشته می‌شود. معابر محلی خود به دو دسته خیابانهای محلی اصلی و خیابانهای محلی فرعی تقسیم بندی می‌شوند.

خیابان محلی اصلی راهی است که با خیابانهای محلی فرعی و خیابانهای جمع و پخش کننده ارتباط دارد و سرعت طرح در آن ۴۰ و سرعت مجاز ۳۰ کیلومتر در ساعت است. تعداد خطوط عبور یک یا دو خط و حداقل عرض پوسته ۱۲ متر و نوع تقاطع‌ها هم سطح است.

معبور محلی فرعی راهی است که در مناطق صرفاً مسکونی قرار گرفته و ارتباط بین کوچه‌ها و معابر محلی اصلی را برقرار می‌کند و سرعت طرح ۴۰ و سرعت مجاز ۳۰-۱۵ کیلومتر بر ساعت است، حداقل عرض خط عبور ۲/۷۵ متر و حداقل عرض پوسته ۶ متر می‌باشد.

نقش حرکتی در خیابانهای محلی اصلی کم و دسترسی نقش بسیار مهمتری را داشته و در خیابانهای محلی فرعی فراهم آوردن دسترسی برای وسیله نقلیه موتوری بسیار مهم و نقش حرکتی آن به سمت صفر میل می‌کند، این نقش باید با توجه به نقش اجتماعی خیابان و نیازهای محیطی هسته شهری تنظیم شود. برای این منظور، شبکه خیابانهای محلی باید طوری طراحی شود که وسایل نقلیه موتوری که کاری در محل ندارند از پارکینگ حاشیه‌ای این خیابانها استفاده نکنند.

در خیابانهای محلی پیاده‌ها مجازند در هر نقطه‌ای که بخواهند از عرض خیابان عبور کنند، به منظور آسان و ایمن تر بودن عبور پیاده‌ها از عرض خیابان‌های محلی عرض سواره رو این خیابانها کم گرفته می‌شود، حداکثر ظرفیت در خیابانهای محلی نه بر اساس راحتی عبور وسایل نقلیه موتوری بلکه با رعایت حال پیاده‌ها در عبور از عرض خیابان تعیین می‌شود. در خیابانهایی که ترافیک موتوری، دوچرخه‌ها و پیاده‌ها از سطح مشترکی استفاده می‌کنند حداکثر سرعت مجاز وسایل نقلیه موتوری ۱۵ کیلومتر در ساعت تعیین می‌شود.

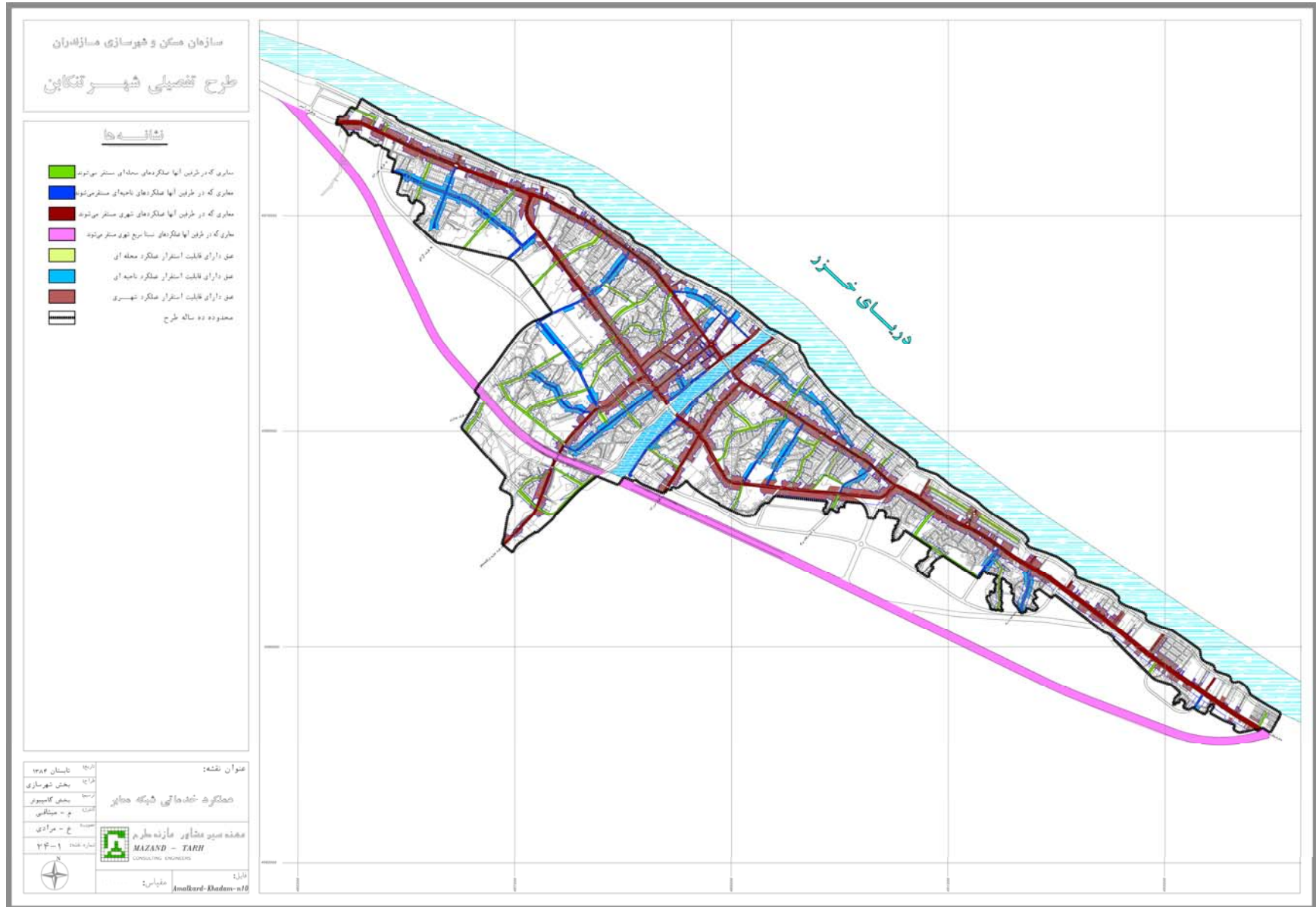
لذا برای عملکرد بهتر شبکه و حفظ سلسله مراتب شبکه ارتباطی برای دسترسی به یک قطعه یا معبر در طرحهای تفکیکی جدید رعایت ضوابط زیر ضروری می‌باشد.

۲-۴-۵- دسترسی گذرگاهها به معابر معادل و یا کوچکتر از آنها

- دسترسی به کوچه‌ها فقط از کوی و کوچه
- دسترسی به خیابان جمع و پخش کننده (محلی اصلی) فقط از کوچه (محلی فرعی) و خیابان پخش کننده حداقل در مسافتی معادل ۷۵-۵۰ متر
- دسترسی به خیابان شریانی درجه دو فرعی حداقل در مسافتی معادل ۱۵۰ متر صرفاً از طریق خیابانهای جمع کننده و پخش کننده (محلی اصلی)
- دسترسی به خیابان شریانی درجه دو اصلی فقط از خیابانهای جمع کننده و پخش کننده اصلی (شریانی درجه دو فرعی) حداقل در مسافتی معادل ۲۵۰ متر
- دسترسی به شریانی درجه یک از خیابان شریانی درجه دو اصلی حداقل در مسافتی معادل ۵۰۰ متر و در شرایط خاصی کمتر از ۲۵۰ متر نباشد.

۳-۴-۵- دسترسی قطعات

- رعایت سلسله مراتب کاربری‌ها و شبکه معابر و هماهنگی این دو با هم از اصول دسترسی در طرح تفصیلی شهر است.
- دسترسی سواره به شریانی درجه یک از هر نوع کاربری به جز کاربری‌های شهری که نیاز به دسترسی سریع دارند مانند آتش‌نشانی - بیمارستانهای بزرگ و پمپ بنزین‌ها ممنوع می‌باشد.
  - کاربری‌های شهری از طریق خیابانهایی که دارای عملکرد شهری دارند دسترسی خواهند داشت. (نقشه شماره ۱-۵۴)
  - دسترسی به کاربری‌های ناحیه‌ای از طریق معابری صورت می‌گیرد که دارای عملکرد ناحیه‌ای می‌باشند. (نقشه شماره ۱-۵۴)
  - دسترسی کاربری‌های محله‌ای از طریق گذرگاههایی انجام می‌شود که دارای عملکرد محله‌ای هستند. (نقشه شماره ۱-۵۴)
  - هر پلاک فقط مجاز به داشتن یک دسترسی اتومبیل رو با عرض حداکثر ۳/۵ متر می‌باشد. در پلاکهای واقع در خیابانهای محلی با بر بیش از ۲۰ متر یک دسترسی دیگر مجاز است. عرض حداکثر ۳/۵ متر در

قسمت ورودی به پلاک بوده و در داخل پارکینگ عرض راهرو مطابق با ضوابط پارکینگ مشخص می گردد. در ضمن برای تعداد درب عابر در پلاکها محدودیتی وجود ندارد .

● احداث رامپ و پله در محدوده پیاده‌رو و گذر ممنوع می‌باشد و درب ساختمانها نبایستی به بیرون باز شود. لازم به ذکر است که رمپ می تواند بلافاصله بعد از درب ورودی پلاک شروع گردد .

● نصب درماشین‌رو در پخها ممنوع است و در موارد موجود باید در زمان بازسازی و نوسازی جابجا شود.

● دسترسی و ایجاد نورگیر به زیرزمین از سطح پیاده‌روها ممنوع می‌باشد.

۶- مقررات ساختمانی مربوط به سایر حوزه های فعالیت در شهر

این حوزه ها در منطقه عملکردی مربوطه مستقر شوند و طبق مقررات احداث بنا (جز مواردی که ذیلاً تغییر می نماید) احداث می گردند .

۱-۶- عملکردهای (حوزه های) تجاری

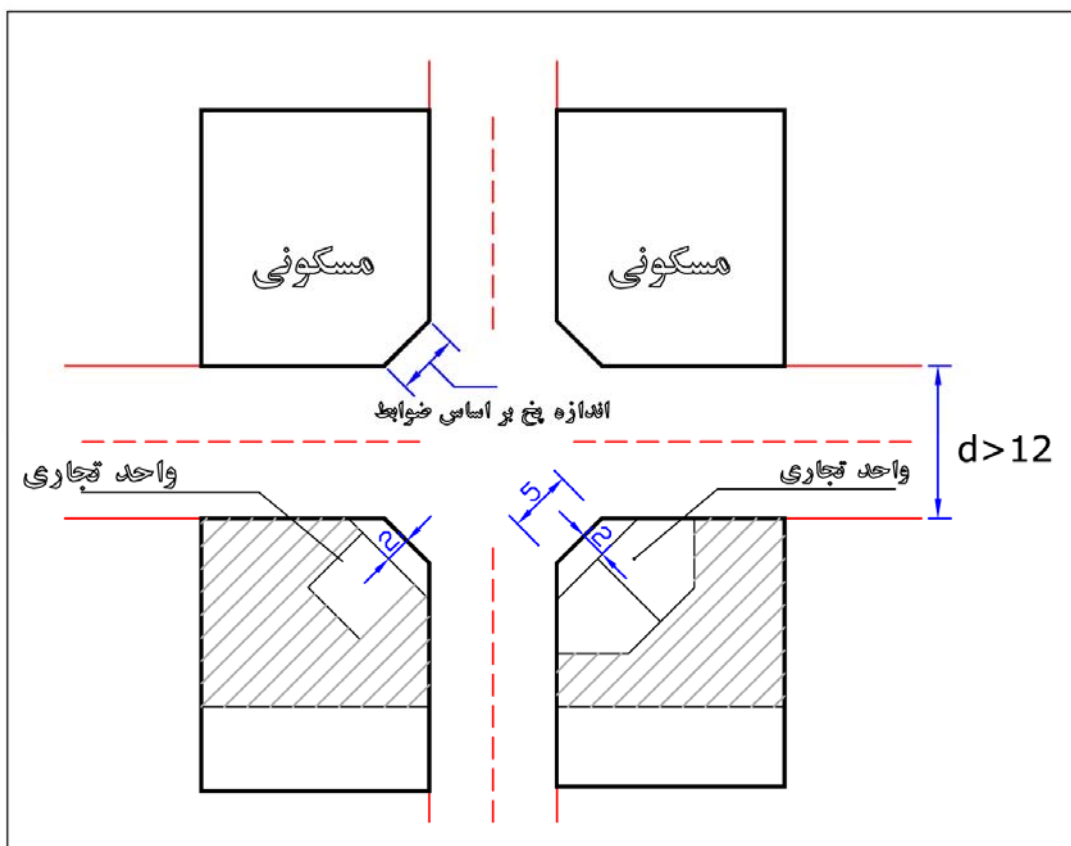
الف (تجاری محله ای ، نواری :

فعالیت های تجاری نواری شامل کلیه واحدهای تجاری اعم از خرده فروشی و عمده فروشی ، واحدهای بازرگانی و مبادلاتی و به بیان دیگر هر نوع فعالیت تجاری که در سطح احتیاجات محله ، ناحیه ، شهر و منطقه بوده و جنبه تولیدی کارگاهی و صنعتی بزرگ ندارد ، منظور نظر می باشد . در مناطق عملکردی ، کاربری تجاری تا سقف تعیین شده در طرح تفصیلی شهر می تواند مستقر شود .

در معابر با عملکرد محله ای در هر قطعه مالکیتی تا ۱۵ متر بر ، یک واحد تجاری و بیش از ۱۵ متر حداکثر ۲ واحد تجاری می توان احداث بنا نمود. در تجاری نواری حداقل ابعاد واحدهای تجاری ۴×۵ است .
تبصره ۱ - نوسازی واحدهای تجاری موجود (احداث شده قبلی) مطابق ضوابط جدید بلامانع است.

تبصره ۲ - کلیه واحدهای پذیرایی - مغازه ای که در نقشه کاربری اراضی وضع موجود و پیشنهادی طرح تفصیلی به صورت جهانگردی - پذیرایی نمایش داده شده اند در صورت تقاضای مالک و کسب نظر کمیته فنی می توانند به واحد تجاری مغازه ای تبدیل شوند .

تبصره ۳ - احداث واحد تجاری در پخی ها مطابق شکل زیر و با رعایت ۲ متر عقب نشینی عمود بر پخ بلامانع است .

* یکی از دو معبر متقاطع می بایست دارای عملکرد خدماتی باشد .

ب) پاساژ

مجموعه ای از واحدهای تجاری در یک قطعه ، پاساژ نامیده می شود (یعنی تعدادی از تجاری ها و خدمات انتفاعی که مستقیماً در جوار معبر واقع نشده اند و از طریق هال یا راهروی داخلی بنا دارای دسترسی می باشند) بنابراین تعدادی از آنها می توانند بوسیله دسترسیهای داخلی مورد مراجعه قرار گیرند.

تبصره ۱ - احداث پاساژ در منطقه عملکردهای شهری و منطقه مرکزی شهر مجاز است . در صورت نیاز و با تأیید کمیته کارشناسی کمیسیون ماده پنج میتوان در عملکردهای ناحیه ای نیز پاساژ احداث نمود .

۱- نهایت سطح اشغال پاساژها برابر ۸۰ درصد تعیین می شود. این میزان در هیچ شرایطی قابل افزایش نیست.

۲- ۲۰ درصد فضای آزاد می تواند جهت نورگیری، پیش فضای ورودی، فضای پشت بنا، نشستن مراجعین، نیمکت، فضای سبز، آب نما و بارانداز موقت و... اختصاص یابد.

۳- حداقل ۴۵ درصد زیر بنا باید به فضای آمد و شد عمومی (راهروها و غیره) اختصاص یابد.

۴- برای کسبه و مراجعین به ازای هر ده مغازه یک سرویس عمومی ضرورت دارد.

۵- در پاساژها هیچ مغازه ای نمی تواند کمتر از ۳ متر عرض و ۵ متر طول داشته باشد (داخل هر مغازه نیز حداقل ۵۰ درصد برای مراجعین باید در نظر گرفته شود).

۶- وجود دو فضای باز متقابل برای امکان پذیري جریان هوا در طراحی باید رعایت گردد.

۷- عرض پله ها نمی تواند از ۱۳۵ سانتیمتر کمتر و ارتفاع آن از ۱۸ سانتیمتر بیشتر باشد.

۸- هماهنگی بین تابلوها و خط زیر ویتترین در طراحی می باید مراعات شود.

۹- عرض راهروها باید حداقل ۵ متر باشد. در صورتی که راهروی اصلی بیش از یک راهرو باشد این عرض تا ۴ متر قابل کاهش است.

۱۰- حداقل تفکیکی برای پاساژ ۴۰۰ مترمربع است.

۱۱- ارتفاع بنا در طبقه همکف حداقل ۴/۵ متر باشد و احداث پیش آمدگی در ساختمان پاساژها ممنوع است.

۱۲- نصب آسانسور برای ساختمانهای سه طبقه و بیشتر الزامی است.

تبصره ۲:

احداث پاساژ با سطح اشغال هشتاد درصد تنها در ۴ طبقه مجاز می باشد. احداث طبقات بیشتر با کاربری غیر تجاری با رعایت ضوابط عمومی احداث بنا (هرم فضایی) به صورتی که سطح پشت بام طبقه چهارم معادل زمین فرض شده و سطح اشغال بر اساس این مساحت و تعداد طبقات بر اساس هرم محاسبه و اعمال خواهد شد.

مثال :

مساحت زمین = ۱۰۰۰ مترمربع

سطح اشغال پاساژ = ۸۰٪ برابر ۸۰۰ مترمربع

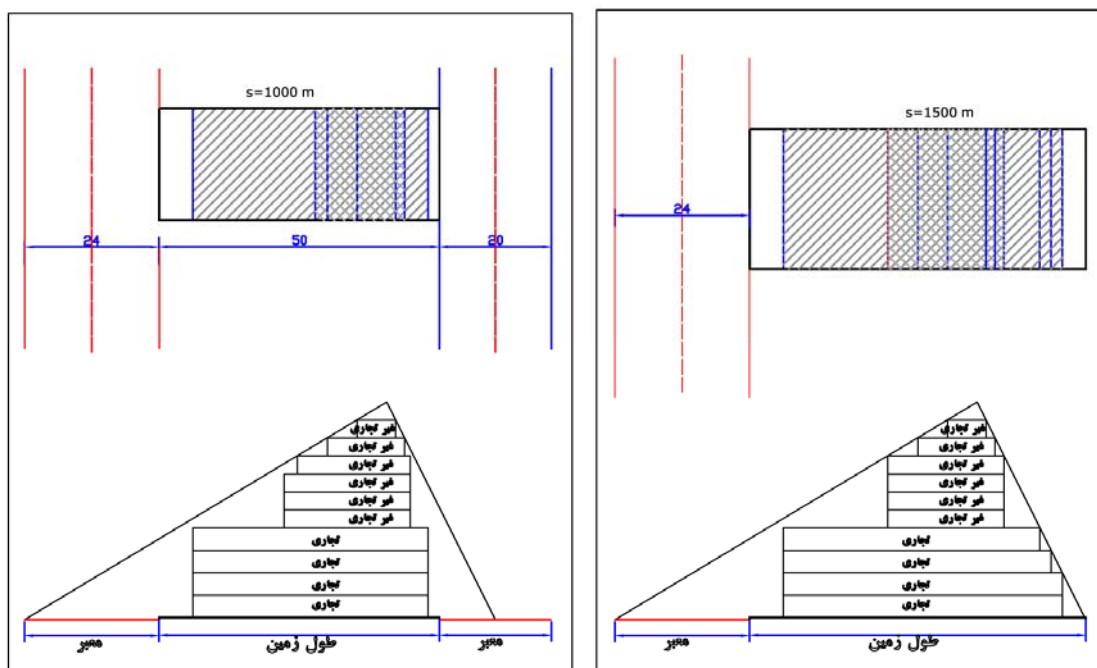
تعداد طبقات پاساژ = ۴ طبقه

احداث طبقات بیشتر با کاربری غیر تجاری (مغازه ای) مانند مسکونی ، دفاتر ، اداری و ... به شرح زیر خواهد بود .

مساحت زمین = ۸۰۰ مترمربع (سطح پشت بام طبقه چهارم)

سطح اشغال = مطابق جدول ضوابط احداث بنا (در این مثال برابر ۴۰ درصد)

تعداد طبقات = بر اساس لفاف فضایی حاصله برای کل زمین (در این مثال زمین ۱۰۰۰ مترمربعی)

به هر حال طرح کلیه پاساژها به لحاظ شرایط مذکور ، همراه پیش‌بینی پارکینگ مورد نیاز باید به

تأیید کمیته کارشناسی کمیسیون ماده پنج نیز برسد .

۱۲- در خصوص نحوه تأمین پارکینگ و مشخصات مربوطه به ضوابط تفرافیکی (بند ۵ این گزارش)

مراجعه شود .

۲-۶- عملکرد (حوزه) مجتمع‌های بهداشتی - بهداشتی و درمانی

آ - فعالیتهای بهداشتی - بهداشتی و درمانی شامل کلیه تأسیساتی است که به نحوی تأمین بهداشت ، بهداشتی و امور درمانی را به عهده دارند که بطور کلی عبارتند از : درمانگاه ، مراکز بهداشت و بیمارستان و سازمانهای وابسته به آن .

ب - مقررات تفکیک و ساختمان اراضی بهداشتی و درمانی

ضوابط تفکیک و احداث بناهای بهداشتی ، بهداشتی و درمانی مصوب وزارت بهداشت و درمان و سازمان بهداشتی در صورت هماهنگی و همخوانی با کلیات طرح تفصیلی قابل اجرا است. در صورتی که سازمان های یاد شده فاقد چنین ضوابطی باشند و یا ضوابط آنها در تعارض با ضوابط و مقررات طرح تفصیلی باشد (به ویژه به لحاظ سطح اشغال ، تراکم و تأمین پارکینگ) مقررات و ضوابط طرح تفصیلی به یکی از دو روش ذیل متناسب با نیازها و خواسته های دستگاه مربوطه ملاک عمل خواهد بود :

۱- براساس ضوابط عمومی احداث بنا در طرح تفصیلی مطابق لفاف فضایی و مقررات عمومی احداث بنا .

۲- به میزان ۵۰ درصد سطح اشغال و تراکم ساختمانی ۲۰۰ درصد .

تبصره یک : در احداث کاربری های عمومی رعایت پسروی (استقرار بنا) به میزان ۴ متر الزامی است .

تبصره دو : احداث دیوار در بر معبر همجوار با کاربری های عمومی حداکثر تا ارتفاع ۸۰ سانتیمتر مجاز بوده و مابقی ارتفاع آن می بایست به صورت مشبک (نرده ، فنس و . . .) و همخوان با بنا و شرایط جداره معبر اجرا گردد .

ج - پارکینگ

- حداقل تعداد پارکینگ در مراکز بهداشتی - درمانی به شرح مندرج در ضوابط ترافیکی بند ۵ این گزارش خواهد بود .

توضیح ۱ : احداث عملکردهای انتفاعی نظیر تجاری در بر مجتمع‌های درمانی - بهداشتی متناسب با عملکرد معبر و عملکرد درمانی به طور مشروط بلامانع است (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳)

۳-۶- عملکرد (حوزه) مجتمع‌های آموزشی

آ - فعالیت آموزشی شامل کلیه تأسیساتی است که به امر آموزش اشتغال دارند که عبارتند از : تأسیسات آموزشی در حد مهدکودک ، کودکستان ، دبستان ، راهنمایی ، آموزش متوسطه ، آموزش فنی و حرفه‌ای و .

ب - استفاده‌های مجاز در اراضی آموزشی

یک - احداث تأسیسات آموزشی بطور مستقل و یا به صورت مجتمع‌های آموزشی در اراضی موردنظر طرح .

دو - احداث سایر تأسیسات آموزشی که وزارت آموزش و پرورش مناسب بداند .

سه - احداث خوابگاه برای مدارس شبانه‌روزی .

توضیح ۱ : احداث عملکردهای انتفاعی نظیر تجاری در بر مجتمع‌های آموزشی متناسب با عملکرد معبر و عملکرد آموزشی به طور مشروط بلامانع است (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳) .

ج - پارکینگ

- تعداد و مشخصات پارکینگ در بند ۵ این گزارش (ضوابط ترافیکی) آورده شده است .

د - مقررات تفکیک و ساختمان اراضی آموزشی

اندازه قطعات تفکیکی و مقررات ساختمانی اراضی آموزشی ، واقع در حوزه مجتمع‌های آموزشی در سطوح مختلف و با توجه به تعداد دانش‌آموز و سطح سرانه برای هر گروه طبق ضوابط سازمان تجهیز و نوسازی مدارس به شرح جداول زیر می باشد . تغییر در ضوابط این وزارتخانه بر جداول زیر ارجحیت دارد .

میانگین سطح سرانه فضای آموزشی در مقاطع مختلف آموزشی

نوع مقطع تحصیلی	سرانه زیربنا	سرانه محوطه	سرانه زمین	
			در مدارس یک طبقه	در مدارس دو طبقه
ابتدایی روستایی	۳/۰۸	۴/۵۳	۷/۶۱	-
ابتدایی شهری	۲/۸۶	۳/۳۰	۶/۵۳	۴/۷۳
راهنمایی	۳/۴۷	۳/۷۹	۸/۰۹	۵/۲۱
متوسطه	۳/۶۳	۳/۸۶	۸/۱۸	۵/۳۸

جدول سرانه فضای آموزشی برای هر دانش آموز در مقطع ابتدایی

سرانه زمین		سرانه محوطه (فضای باز)	سرانه زیربنا	تعداد کلاس
در مدارس دو طبقه	در مدارس یک طبقه			
-	۵/۸۵	۵/۶۰	۳/۲۵	۲ کلاس روستایی
-	۷/۶۱	۴/۴۱	۳/۲۰	۳ کلاس روستایی
-	۶/۳۷	۳/۵۸	۲/۷۹	۵ کلاس روستایی
۵/۲۶	۶/۹۴	۳/۵۸	۳/۳۶	۵ کلاس شهری
۴/۶۸	۶/۱۳	۳/۲۳	۲/۹۰	۱۰ کلاس شهری
۴/۶۱	-	۳/۳۱	۲/۶۰	۱۵ کلاس شهری
۴/۴۰	-	۳/۱۱	۲/۵۸	۲۰ کلاس شهری

جدول سرانه فضای آموزشی برای هر دانش آموز در مقطع راهنمایی

سرانه زمین		سرانه محوطه (فضای باز)	سرانه زیربنا	تعداد کلاس
در مدارس دو طبقه	در مدارس یک طبقه			
-	۱۰/۲۲	۵/۳۶	۴/۸۶	۳ کلاس
۵/۸۷	۷/۸۳	۳/۹۰	۳/۹۳	۶ کلاس
۵/۶۶	۷/۳۲	۳/۹۹	۳/۳۳	۹ کلاس
۵/۳۱	۷/۰۲	۳/۶۰	۳/۴۲	۱۲ کلاس
۵/۰۱	-	۳/۳۹	۳/۲۴	۱۵ کلاس
۵/۰۶	-	۳/۵۱	۳/۱۰	۱۸ کلاس
۴/۹۳	-	۳/۳۶	۳/۱۴	۲۱ کلاس
۴/۶۵	-	۳/۲۵	۲/۸۰	۲۴ کلاس

جدول سرانه فضای آموزشی برای هر دانش آموز در مقطع متوسطه

سرانه زمین		سرانه محوطه	سرانه زیربنا	تعداد کلاس
در مدارس دو طبقه	در مدارس یک طبقه			
-	۹/۵۶	۴/۸۲	۴/۷۴	۴ کلاسه
۵/۶۷	۷/۵۷	۳/۷۷	۳/۸۰	۸ کلاسه
۵/۶۲	۷/۴۲	۳/۸۲	۳/۶۰	۱۲ کلاسه
۵/۲۲	-	۳/۵۷	۳/۳۱	۱۶ کلاسه
۵/۲۰	-	۳/۶۱	۳/۱۹	۲۰ کلاسه
۵/۱۹	-	۳/۶۲	۳/۱۴	۲۴ کلاسه

ضوابط تفکیک و احداث بناهای آموزشی مصوب وزارت آموزش و پرورش در صورت هماهنگی و همخوانی با کلیات طرح تفصیلی قابل اجرا است. در صورتی که وزارتخانه یاد شده فاقد چنین ضوابطی باشند و یا ضوابط آنها در تعارض با ضوابط و مقررات طرح تفصیلی باشد (به ویژه به لحاظ سطح اشغال ، تراکم و تأمین پارکینگ) مقررات و ضوابط طرح تفصیلی به یکی از دو روش ذیل متناسب با نیازها و خواسته های دستگاه مربوطه ملاک عمل خواهد بود :

۱- براساس ضوابط عمومی احداث بنا در طرح تفصیلی مطابق لفاف فضایی و مقررات عمومی احداث بنا .

۲- به میزان ۵۰ درصد سطح اشغال و تراکم ساختمانی ۲۰۰ درصد .

تبصره یک : در احداث کاربری های عمومی رعایت پسروی (استقرار بنا) به میزان ۴ متر الزامی است .

تبصره دو : احداث دیوار در بر معبر همجوار با کاربری های عمومی حداکثر تا ارتفاع ۸۰ سانتیمتر مجاز بوده و مابقی ارتفاع آن می بایست به صورت مشبک (نرده ، فنس و ...) و همخوان با بنا و شرایط جداره معبر اجرا گردد .

۴-۶- حوزه اراضی فرهنگی

آ- اراضی این حوزه به منظور احداث تأسیساتی از قبیل کتابخانه ، موزه ، خانه جوانان ، هلال احمر ، سینما و تئاتر ، سالن اجتماعات ، تالارهای مختلف فرهنگی و هنری و موارد مشابه در نظر گرفته شده است .

ب- مقررات تفکیک اراضی

تفکیک اراضی متعلق به این کاربری و یا حد نصاب اختصاص اراضی جدید به این کاربری براساس ضوابط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر سازمان های مسئول و تأیید کمیته کارشناسی کمیسیون ماده پنج خواهد بود .

ج- مقررات ساختمانی

ضوابط و معیارهای مربوط به احداث تأسیسات مجاز در این حوزه بر طبق معیار و ضوابطی خواهد بود که از طرف وزارت ارشاد اسلامی و سایر وزارتخانه ها و سازمانهای ذیربط تهیه خواهد شد. ضوابط تفکیک و احداث بناهای فرهنگی مصوب وزارت ارشاد اسلامی و سایر سازمانهای مرتبط در صورت هماهنگی و همخوانی با کلیات طرح تفصیلی قابل اجرا است . در صورتی که سازمان های یاد شده فاقد چنین ضوابطی باشند و یا ضوابط آنها در تعارض با ضوابط و مقررات طرح تفصیلی باشد (به ویژه به لحاظ سطح اشغال ، تراکم و پارکینگ) مقررات و ضوابط طرح تفصیلی به یکی از دو روش ذیل متناسب با نیازها و خواسته های دستگاه مربوطه ملاک عمل خواهد بود :

۱- براساس ضوابط عمومی احداث بنا در طرح تفصیلی مطابق لفاف فضایی و مقررات عمومی احداث بنا .

۲- به میزان ۵۰ درصد سطح اشغال و تراکم ساختمانی ۲۰۰ درصد .

تبصره یک : در احداث کاربری های عمومی رعایت پسروی (استقرار بنا) به میزان ۴ متر الزامی است .

تبصره دو : احداث دیوار در بر معبر همجوار با کاربری های عمومی حداکثر تا ارتفاع ۸۰ سانتیمتر مجاز بوده و مابقی ارتفاع آن می بایست به صورت مشبک (نرده ، فنس و ...) و همخوان با بنا و شرایط جداره معبر اجرا گردد .

در خصوص ایجاد مراکز فرهنگی توجه به ماده ۱۶۱ قانون برنامه سوم توسعه الزامی است :

ماده ۱۶۱- به منظور بازسازی سینماها و مجتمع‌های فرهنگی و ساخت سینماها و مجتمع‌های فرهنگی جدید و تالارهای نمایش در شهرهائیکه بیش از پانزده هزار (۱۵۰۰۰) نفر جمعیت دارند :

الف - شهرداریهای کشور می‌توانند راساً یا با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی برای ساخت و بازسازی سینماهای موجود از تسهیلات بانکی استفاده کنند .

ب - تأمین زمین مناسب برای ساخت سینما و مجتمع فرهنگی در شهرکهای جدیدالاحداث به عهده وزارت مسکن و شهرسازی و در طرحهای توسعه شهری به عهده شهرداریها خواهد بود .

زمینهای مذکور در این بند به قیمت منطقه‌ای و به صورت اقساط ده‌ساله در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی قرار می‌گیرد .

ج - به شهرداریهای شهرهای مذکور اجازه داده می‌شود زمینهای مناسب برای ساخت سینما و مجتمع فرهنگی را که در مالکیت شهرداری است بدون انتقال مالکیت در قالب قرار داد با دریافت حداقل سهم بابت زمین برای مدت بیست و پنج (۲۵) سال در اختیار افراد حقیقی و حقوقی قرار دهند .

د - در موارد بازسازی سینماها و مجتمع‌های فرهنگی و یا ساخت سینماهای جدید و تالارهای نمایش ، شهرداریها موظفند بدون اخذ هر نوع عوارض و دریافت هزینه ، پروانه ساخت صادر در صورت هماهنگی با طرحهای جامع شهری حداکثر معادل زیربنای سالنهای نمایش ، مجوز ساخت تجاری و خدماتی صادر کنند . سینماها و مجتمع‌های فرهنگی که با استفاده از این امتیازات ساخته می‌شوند تا ده سال پس از بهره‌برداری مجاز ، به تغییر کاربری نیستند .

آیین نامه اجرایی این ماده بنا به پیشنهاد مشترک وزارت خانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و کشور و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .

د - پارکینگ

- حداقل تعداد پارکینگ مورد نیاز برای فعالیت های فرهنگی و مشخصات آنها در بند ۵ این گزارش (ضوابط ترافیکی) آورده شده است .

تبصره : طرح معماری مجتمع‌های فرهنگی و اجتماعی می‌بایست به تأیید کمیته کارشناسی برسد.

توضیح ۱: احداث عملکردهای انتفاعی نظیر تجاری در بر سایتهای فرهنگی به طور مشروط متناسب با عملکرد معبر و عملکرد فرهنگی بلامانع است (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳) .

۵-۶- کاربریهای مذهبی

در طرح هیچ مکان مذهبی پیشنهاد نشده است ولیکن این فعالیت می تواند در عملکردهای سه گانه با مجوز سازمان مربوطه به لحاظ فنی مطابق نیازهای روز شکل گیرد. تغییر کاربری از مسکونی یا تجاری به مذهبی با حداکثر ۵۰ درصد سطح اشغال مجاز است مشروط به آنکه رعایت ۴ متر عقب نشینی جهت تجمع افراد منظور گردد.

توضیح ۱: احداث عملکردهای انتفاعی نظیر تجاری در بر مراکز و سایتهای مذهبی به طور مشروط متناسب با عملکرد معبر و عملکرد مذهبی بلامانع است (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳).

تبصره ۱: مکان پیشنهادی برای ایجاد اماکن مذهبی و مشخصات آن باید به تأیید کمیته کارشناسی برسد.

تبصره ۲: بناهای مذهبی نمی توانند از لفاف فضایی ارایه شده در طرح تفصیلی خارج شوند و سطح اشغال آن ها نیز برابر ۵۰ درصد تعیین می گردد.

۶-۶- مجتمع های ورزشی

آ- هدف از پیش بینی اینگونه اراضی در واقع احداث تأسیسات ورزشی در سطح شهر به صورت فضاهای باز و بسته می باشد.

ب- مقررات تفکیک و ساختمان اراضی ورزشی

- سطح مورد نیاز فعالیتهای ورزشی با توجه به کلیه عوامل، در طرح تفصیلی مشخص و تعیین شده است.
- تفکیک اراضی ورزشی موجود مجاز نیست و ایجاد فضاهای جدید مطابق نظر سازمان تربیت بدنی خواهد بود.
- ضوابط تفکیک و احداث بناهای ورزشی مصوب سازمان تربیت بدنی در صورت هماهنگی و همخوانی با کلیات طرح تفصیلی قابل اجرا است. در صورتی که سازمان یاد شده فاقد چنین ضوابطی باشند و یا ضوابط آنها در تعارض با ضوابط و مقررات طرح تفصیلی باشد (به ویژه به لحاظ سطح اشغال، تراکم و تأمین پارکینگ) مقررات و ضوابط طرح تفصیلی به یکی از دو روش ذیل متناسب با نیازها و خواسته های دستگاه مربوطه ملاک عمل خواهد بود:

- ۱- براساس ضوابط عمومی احداث بنا در طرح تفصیلی مطابق لفاف فضایی و مقررات عمومی احداث بنا .
  - ۲- به میزان ۵۰ درصد سطح اشغال و تراکم ساختمانی ۲۰۰ درصد .
- تبصره یک :** در احداث کاربری های عمومی رعایت پسروری (استقرار بنا) به میزان ۴ متر الزامی است .
- تبصره دو :** احداث دیوار در بر معبر همجوار با کاربری های عمومی حداکثر تا ارتفاع ۸۰ سانتیمتر مجاز بوده و مابقی ارتفاع آن می بایست به صورت مشبک (نرده ، فنس و ...) و همخوان با بنا و شرایط جداره معبر اجرا گردد .
- تبصره سه :** در صورت عدم تأمین خواسته های فنی احداث برخی بناها و فضاهای ورزشی توسط ضوابط مذکور ، پیشنهاد مشخص و دلایل توجیهی مربوطه تهیه و جهت تصویب به کمیسیون ماده پنج ارایه گردد در احداث فضاهای ورزشی مشخصات زیر نیز توصیه می گردد :
- حداقل ارتفاع فضاهای ورزشی ۵ متر .
  - سطح اشغال و حجم بنا باید هماهنگ با ضوابط احداث بنا باشد .
  - یک واحد مسکونی به مساحت حداکثر یکصد (۱۰۰) مترمربع که غیر قابل تفکیک است . برای سرایدار در اراضی بزرگتر از ۱۰۰۰ مترمربع بلامانع است .

ج - پارکینگ

- حداقل تعداد پارکینگ در فضاهای ورزشی در بند ۵ این گزارش (ضوابط ترافیکی) آورده شده است .
- توضیح ۱ :** احداث عملکردهای انتفاعی نظیر تجاری در بر سایتهای ورزشی متناسب با عملکرد معبر به طور مشروط بلامانع است (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳) .

۶-۷- حوزه اراضی پارک و فضاهای سبز عمومی و یا شهرسازی در پارکهای شهری

آ - اراضی مربوط به پارک و فضای سبز و تفریحی به منظور ایجاد تأسیساتی از قبیل پارک کودک ، پارک شهری و همچنین تأسیساتی که به نحوی تأمین نیازهای تفریحی را خواهد کرد پیش‌بینی شده است .

ب - استفاده‌های مجاز در حوزه اراضی فضای سبز و تفریحی

یک - پارکهای کودک محله‌ای و ناحیه‌ای و شهری

دو - زمینهای بازی کودکان ، زمینهای ورزشی واستخرشنا واستقراروسایل تفریحی در فضای آزاد.

سه - تأسیسات فرهنگی و اجتماعی - عمومی کودک مانند کتابخانه ، مهدکودک و مراکز پرورش فکری کودکان ، موزه و موارد فرهنگی مشابه .

چهار - شهر بازی مشروط بر اینکه کل فضای پارک را اشغال ننماید .

توضیح ۱: سطح ساختمان در کل نبایستی بیش از ۵ درصد (پنج درصد) از سطح پارک را اشغال نماید.

توضیح ۲: احداث عملکردهای انتفاعی نظیر تجاری در بر پارکهای ناحیه‌ای و شهری متناسب با عملکرد معبر و نیز عملکرد پارک به طور مشروط با فاصله از یکدیگر به نحوی که در حین عبور از کنار معبر ، پارک دیده شود بلامانع است نظیر کیوسکهای روزنامه‌فروشی ، گل‌فروشی‌ها ، مطبوعاتی‌ها ، واحدهای فروش بستنی و فالوده و ... (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳) .

توضیح ۳: تأمین و مشخصات پارکینگ مطابق بند ۵ این گزارش (ضوابط ترافیکی) خواهد بود .

۶-۸- حوزه صنایع کارگاهی

آ - در اراضی مشخص شده جهت این حوزه احداث کلیه تأسیسات تولیدی و تأسیسات وابسته در صورتی که از نوع کارگاه و صنایع مزاحم نبوده و تولید صدا ، لرزش شدید ، بو ، گازهای خطرناک و سمی ، گرمای شدید و آلودگی آب و هوا نکند ، بلامانع است . تهیه طرح سایت پلان الزامی است که می‌بایست به تأیید کمیته کارشناسی و سپس کمیسیون ماده ۵ برسد .

ب - تفکیک اراضی

حداقل مساحت لازم جهت اینگونه استفاده‌ها ۵۰۰ مترمربع است و تفکیک جدید در این قطعات به

صورت مشاعی و اعیانی حداقل ۵۰ مترمربع می‌باشد .

توضیح ۱: در تفکیک اراضی فوق بایستی ضوابط مربوط به عرض معابر رعایت گردد .

طرح تفصیلی تنکابن

توضیح ۲: رعایت پخ در املاک دارای دو نبش و بیشتر ضروری است .

توضیح ۳: احداث عملکردهای انتفاعی نظیر تجاری در بر سایتهای کارگاهی متناسب با عملکرد معبر به طور مشروط بلامانع است (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳) .

ج - مقررات ساختمانی

- رعایت حداقل فضای باز معادل ۵۰ درصد سطح سایت ضروری است (شامل پارکینگ هم می‌گردد) ، تا ۵ درصد آن احداث تأسیسات مشترک نیز مجاز است .
- حداقل ۱۵ درصد فضای باز بایستی فقط به منظور درختکاری و گردشگاه کارگران در نظر گرفته شود .
- معیار ارتفاع اینگونه تأسیسات ، با توجه به نوع صناعی خواهد بود که بایستی به تصویب سازمان مرتبط برسد ، در صورتی که سازمانهای یاد شده فاقد چنین ضوابطی باشند ، مقررات ساختمانی طرح تفصیلی ملاک می‌باشد .

تبصره: ادامه فعالیت واحدهای صنعتی و کارگاهی موجود تنها با تأیید سازمان حفاظت محیط زیست مجاز بوده و در این صورت تجدید بنا در حد وضع موجود امکان پذیر است .

توضیح: سطح زیربنا در همکف و به طور کلی فضاهای داخلی این نوع تأسیسات بایستی به نحوی تنظیم گردد که امکان مانور وسائط نقلیه براحتی میسر باشد .

۹-۶- حوزه پایانه‌ها ، انبارها

آ - حوزه مربوط به پایانه‌ها و انبارها صرفاً به منظور ایجاد ترمینال و گاراژهای مسافری و باربری ، مراکز سوختگیری وسائط نقلیه ، انبار و مراکز توزیع کالاهای عمده و محل پارکینگ وسائط نقلیه با توجه به وضعیت و ارتباطات اقتصادی در طرح منظور شده است .

توضیح ۱: احداث عملکردهای انتخابی نظیر تجاری در بر سایتهای فوق‌الذکر متناسب با عملکرد معبر به طور مشروط بلامانع است (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳) .

توضیح ۲: به هر عنوان احداث کارگاههای مزاحم و غیر مزاحم در این حوزه مجاز نیست .

توضیح ۳: گاراژها و انبارهای مختلفی نیز که در حال حاضر در شهر پراکنده هستند، باید طی دوره برنامه‌ریزی به حوزه‌های پیش‌بینی شده در طرح انتقال داده شوند و محل موجود این گاراژها و انبارها به کاربریهای مناسب منطقه عملکردی همجوار یا نیازهای جدید بدل شود.

ب - مقررات تفکیک اراضی

- تفکیک اراضی در بخش انبارها به قطعات کمتر از یک هزار مترمربع مجاز نیست.

توضیح ۱: در تفکیک اراضی فوق بایستی ضوابط مربوط به عرض معابر رعایت گردد.

توضیح ۲: رعایت پخ در املاک و تأسیسات دو نبش و بیشتر ضروری است.

ج - مقررات ساختمانی

- حداکثر کل سطح زیربنا در طبقات، برای تأسیساتی از قبیل گاراژهای مسافری و باربری و موارد مشابه بر اساس ضوابط احداث بنا بوده ولی حداقل فضای باز تا ۷۰ درصد سطح کل قطعه تعیین می‌گردد. در پارکینگ‌های عمومی روباز این میزان ۹۵ درصد و در پارکینگ‌های طبقاتی مطابق ضوابط عمومی احداث بنا (لفاف فضایی) خواهد بود.

- تأمین پارکینگ مراجعین، مشابه تجاری برای کارکنان تمام تأسیسات یادشده مشابه اداری ضرورت دارد.

- حداکثر کل سطح زیربنا در طبقات و همچنین حداقل سطح فضای باز مربوط به تأسیسات سوختگیری با توجه به مشخصات ارائه شده توسط وزارت نفت پس از تصویب سازمان مجری طرح قابل اجراست.

توضیح ۱: سطح زیربنا در همکف و به طور کلی فضاهای داخلی این نوع تأسیسات بایستی بنحوی تنظیم گردد که امکان مانور وسائط نقلیه بر راحتی میسر باشد.

توضیح ۲: محل باراندازی و بارگیری می‌بایستی متناسب با نوع فعالیت در نظر گرفته شود.

توضیح ۳: در احداث بناهای مربوط به تأسیسات حمل و نقل بایستی معیارهای مربوط به پیش‌بینی سطح مورد نیاز برای پارکینگ، رعایت شود.

۱۰-۶- حوزه‌های واقع در اراضی حریم (استحفاظی) شهر

بر اساس ضوابط طرح ناحیه‌ای نوشهر (شامل شهرستان‌های نوشهر تا رامسر) که به صورت گزارش جداگانه تهیه و توسط سازمان مسکن و شهرسازی در اختیار شهرداری گذارده می‌شود، در این گزارش،

ضوابط استقرار کاربری در هر یک از مناطق کاربری و در هر یک از حوزه‌های حریم و اراضی حساس به آسیب‌پذیری آورده خواهد شد .

همچنین ضوابط استقرار صنایع و واحدهای تولیدی مصوب هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۵ که بنا به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد تبصره (۲) ماده (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا ضوابط و معیارهای استقرار صنایع انجام گرفت از ضوابط مؤثر در حریم شهر خواهد بود .

۱۱-۶- حوزه اداری

- تهیه طرح سایت پلان برای دو سایت اداری مکانیابی شده الزامی است . این سایت پلانها باید به تأیید کمیسیون ماده پنج برسد .

تفکیک اراضی با کاربری اداری متناسب با عملکرد و سطح کارکردی آن به شرح زیر تعیین می شود :

الف (ادارات کل حداقل ۲۰۰۰ مترمربع .

ب (ادارات شهرستانی حداقل ۵۰۰ مترمربع (ادارات مرکز شهرستان) .

ج (شعبات ادارات و نمایندگی ها حداقل ۳۰۰ مترمربع .

تبصره : کمیته کارشناسی مرجع تشخیص سطح عملکردی ادارات می باشد .

- ضوابط تفکیک و احداث بناهای اداری مصوب وزارتخانه ها ، سازمان ها و ارگان های مربوطه تنها در صورت هماهنگی و همخوانی با کلیات طرح تفصیلی قابل اجرا است . در صورتی که سازمان های یاد شده فاقد چنین ضوابطی باشند و یا ضوابط آنها در تعارض با ضوابط و مقررات طرح تفصیلی باشد (به ویژه به لحاظ سطح اشغال ، تراکم و تأمین پارکینگ) مقررات و ضوابط طرح تفصیلی به یکی از دو روش ذیل متناسب با نیازها و خواسته های دستگاه مربوطه ملاک عمل خواهد بود :

۱- براساس ضوابط عمومی احداث بنا در طرح تفصیلی مطابق لفاف فضایی و مقررات عمومی احداث بنا .

۲- به میزان ۵۰ درصد سطح اشغال و تراکم ساختمانی ۲۰۰ درصد .

تبصره یک : در احداث کاربری های عمومی رعایت پسروی (احداث بنا) به میزان ۴ متر الزامی است

تبصره دو : احداث دیوار در بر معبر همجوار با کاربری های عمومی حداکثر تا ارتفاع ۸۰ سانتیمتر مجاز

بوده و مابقی ارتفاع آن می بایست به صورت مشبک (نرده ، فنس و . . .) و همخوان با بنا و شرایط جداره معبر اجرا گردد .

- اتحادیه ها و دفاتر خصوصی می توانند علاوه بر طبقات ابنیه تجاری (طبقه چهارم به بالا) در اراضی اداری نیز مستقر شوند .

- تعداد و مشخصات پارکینگ در ساختمانهای اداری به شرح بند ۵ این گزارش (ضوابط ترافیکی) خواهد بود .

- احداث عملکردهای انتفاعی نظیر تجاری در بر سایتهای اداری متناسب با عملکرد معبر به طور مشروط بلامانع است (مطابق توضیح عمومی بند ۲-۳) .

۱۲-۶- حوزه عملکردهای گردشگری (جهانگردی - پذیرایی)

این حوزه شامل دو دسته فعالیت خواهد بود :

یک (فعالیتهای گردشگری شامل : هتل ها ، متل ها ، کمپینگ ها ، اردوگاهها ، مجتمع های تفریحی - توریستی ، مهمانسراها و . . .

دو (فعالیت های پذیرایی شامل : رستوران ها ، واحدهای پذیرایی مغازه ای ، تالارهای پذیرایی و . . .

الف (مقررات عمومی

فعالیت های گردشگری (دسته یک) در کاربری های مشخص شده با عنوان جهانگردی - پذیرایی در نقشه کاربری اراضی طرح تفصیلی می بایست مستقر شوند . این فعالیت ها می توانند در دو منطقه عملکردی زیر نیز مطابق ضوابط احداث بنا استقرار یابند .

۱- منطقه عملکردهای ناحیه ای .

۲- منطقه عملکردهای شهری .

فعالیت های پذیرایی (دسته دو) علاوه بر اینکه می توانند در کاربری های جهانگردی و مناطق بر شمرده دو گانه فوق الذکر مستقر شوند ، در کلیه عملکردهای انتفاعی (تجاری) محله ای ، ناحیه ای و شهری نیز می توانند استقرار یابند .

طرح تفصیلی تنکابن

تبصره ۱: واحدهای پذیرایی (دسته دو) می توانند به صورت مختلط مسکونی و پذیرایی نیز مطابق ضوابط احداث بنا شکل گیرند .

تبصره ۲: حداقل تراز ۲۴- تا حریم ۶۰ متری دریا (اراضی زیر کد ۲۴-) دارای کاربری توریستی خواهد بود و احداث بنا در این اراضی مطابق قانون نحوه ضوابط استفاده از زمینهای واقع در معرض خطر بالا آمدن آب دریای خزر مصوب ۱۳۷۰/۵/۷ (اصلاح شده بر اساس مصوبات مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۹ و ۱۳۷۱/۹/۲۳ شورایعالی شهرسازی و معماری ایران) می باشد . به عبارتی احداث پروژه های توریستی نظیر هتل ، متل ، هتل آپارتمان ، مجموعه های توریستی ، ویلاهای توریستی ، کمپینگ و ... هر نوع فعالیت مرتبط با توریسم با استفاده از سازه های مقاوم در برابر آب پس از تصویب کمیسیون ماده پنج بلامانع است.

تبصره ۳: در سرتاسر بلوار ساحلی پیشنهادی (از شرق تا غرب) و در دو طرف رودخانه چشمه کیله (از شمال تا جنوب) در کلیه پلاک های اول که با کاربری مسکونی در نقشه آورده شده است می توان بناهای مسکونی - پذیرایی مطابق ضوابط احداث بنای مسکونی احداث بنا نمود .

تبصره ۴: برای اراضی با عملکرد جهانگردی - پذیرایی که دارای مساحتی بیش از ۲۰۰۰ مترمربع هستند می بایستی طرح جانمایی تهیه و به تأیید کمیته کارشناسی و سپس تصویب کمیسیون ماده پنج برسد .

ب) تفکیک اراضی و مقررات ساختمانی :

● کاربری جهانگردی - پذیرایی طیف وسیعی از فعالیت های مختلف را در بر می گیرد که این فعالیت ها در سه دسته کلی مجتمع های تفریحی - توریستی ، واحدهای پذیرایی و واحدهای اقامتی قابل تقسیم بندی هستند .

مقررات تفکیک و احداث بنا در این اراضی می تواند به دو صورت زیر (یکی از این دو) انجام گیرد :

۱) براساس ضوابط عمومی احداث بنا در طرح تفصیلی مطابق لفاف فضایی و مقررات عمومی احداث بنا .

۲) براساس جدول ویژه ضوابط کاربری جهانگردی - پذیرایی به شرح زیر :

جدول ضوابط و مقررات تفکیک و چگونگی احداث بنا در اراضی با کاربری جهانگردی - پذیرایی

شرح	حداقل نصاب تفکیک	گروه بندی	حداکثر سطح اشغال (درصد)	حداکثر تراکم ساختمانی مجاز (درصد)	تعداد طبقه	حداقل عرض گذر
مجتمع های تفریحی - توریستی	۲۰۰۰	کمتر از ۵۰۰۰ مترمربع	۵۰	۱۵۰	۳	+۱۲
		۵۰۰۰ مترمربع تا یک هکتار	۴۰	۲۰۰	۵	+۱۴
		۱ تا ۲ هکتار	۳۰	۲۱۰	۷	+۱۶
		۲ تا ۵ هکتار	۲۵	۲۲۵	۹	+۲۰
		بیشتر از ۵ هکتار	۲۵	۲۵۰	۱۰	+۲۰
واحدهای پذیرایی		۴۰۰	۷۰	۲۱۰	۴	+۱۶
		۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱	+۱۲
واحدهای اقامتی	هتل (مهمانخانه)	۵ ستاره	۴۰	۴۰۰	۱۰	+۲۰
		۴ ستاره	۴۰	۲۵۰	۶	+۱۶
		۳ ستاره	۴۵	۲۰۰	۵	+۱۴
		۲ ستاره	۴۵	۱۵۰	۳	+۱۲
		۱ ستاره	۵۰	۱۵۰	۳	+۱۲
واحدهای اقامتی	مسافرخانه (مهمانپذیر)	ممتاز	۶۰	۲۵۰	۴	+۱۲
		درجه یک	۶۰	۲۲۰	۴	+۱۲
		درجه دو	۶۰	۲۰۰	۳	+۱۰
		درجه سه	۶۰	۲۰۰	۳	+۱۰
هتل آپارتمان		۳ ستاره	۵۰	۳۰۰	۶	+۱۸
		۲ ستاره	۵۵	۲۵۰	۵	+۱۶
		۱ ستاره	۶۰	۲۵۰	۴	+۱۲
خوابگاه		۵۰۰	۵۰	۲۵۰	۵	+۱۲

تبصره ۱: در صورت عدم تأمین خواسته های بخش و در صورت ارایه طرح توجیهی مناسب کمیسیون

ماده پنج می تواند تا ۲۵ درصد موارد مندرج در جدول نسبت به تعدیل آنها اقدام نماید.

تبصره ۲: در هتل ها و مهمانپذیر ها ایجاد Pudium Base (پایه ساختمان) تا دو برابر سطح اشغال حاصل از ضوابط احداث بنا (حداکثر ۷۰ درصد) و نهایتاً تا ۲ طبقه بلامانع است .

تبصره ۳: صدور پروانه در کلیه اراضی با کاربری جهانگردی همانند اراضی مسکونی در زمانی که بنای بیش از ۴ طبقه داشته باشند منوط به اخذ استعلام جهت تأمین آب یا برق از ادارات ذیربط می باشد .

تبصره ۴: در احداث کاربری های عمومی رعایت پسروری (استقرار بنا) به میزان ۴ متر الزامی است .

تبصره ۵: احداث دیوار در بر معبر همجوار با کاربری های عمومی ، حداکثر تا ارتفاع ۸۰ سانتیمتر مجاز بوده و مابقی ارتفاع آن می بایست به صورت مشبک (نرده ، فنس و ...) همخوان با بنا و شرایط جداره معبر اجرا گردد .

تبصره ۶: واحدهای پذیرایی - مغازه ای که در نقشه های وضع موجود و پیشنهادی کاربری اراضی طرح تفصیلی با رنگ جهانگردی - پذیرایی نمایش داده شده اند در صورت تقاضای مالک و تأیید کمیته کارشناسی می توانند به فعالیت های تجاری مغازه ای نیز تغییر عملکرد دهند .

۱۳-۶- تأسیسات و تجهیزات شهری

در این حوزه احداث واحدهای مربوط به تأسیسات شهری نظیر آب ، برق ، مخابرات و گاز و تجهیزات شهری نظیر آتش نشانی ، پمپ بنزین ، محل موقت جمع آوری زباله و ... مجاز است . ضوابط احداث مطابق نظر دستگاه اجرایی ذیربط می باشد . در صورت نبود چنین ضوابطی می توان بر اساس ضوابط عمومی احداث بنا در طرح تفصیلی به صورت موردی توسط کمیته کارشناسی کمیسیون ماده ۵ تصمیم گیری نمود .

۷- مقررات مشترک (مورد عمل در تمام یا بعضی مناطق)

۷-۱- تغییر مرز مناطق

با توجه به مجموعه عوامل کالبدی ، اقتصادی و اجتماعی کل شهر تنکابن به شرح دو ناحیه (شماره یک و دو) و ده محله در نظر گرفته شده است و در هر زمانی اگر توسعه خارج از محدوده فعلی پذیرفته شود ، منطقه توسعه به عنوان ناحیه یا محلات بعدی شهر تعیین خواهد شد .

۷-۲- قطعات و کاربریهای ناهماهنگ

کاربریهایی که به موجب مقررات قبلی بوده ولی با این مجموعه ضوابط هماهنگی ندارد . شامل مقررات زیر می باشند :

۷-۲-۱- قطعات تفکیک شده و به ثبت رسیده قبلی و نحوه ساختمان در آنها

قطعات تفکیک شده به ثبت رسیده قبلی (قبل از تصویب طرح هادی قبلی) وضع موجود تلقی شده و در وضعیت پس از تفکیک بر اساس مجموعه ضوابط و مقررات طرح تفصیلی قابلیت پذیرش ساخت و سازهای مجاز را دارند . تفکیک های انجام شده بر اساس ماده ۱۴۷ در صورت داشتن کاربری مطابق طرح هادی قبلی به عنوان وضع موجود تلقی می گردد و پس از پرداخت حقوق قانونی شهرداری نسبت به صدور پروانه ساختمانی با رعایت کاربری اقدام گردد .

۷-۲-۲- ساختمانهایی که احداث آن با جواز و قبل از تهیه طرح تفصیلی آغاز شده اند

ساختمانهایی که از قبل آغاز شده اند به صورت وضع موجود تلقی شده و با رعایت ضوابطی که با آن پروانه ساختمانی دریافت نموده اند بایستی تکمیل شوند .

۳-۲-۷- شرایط ادامه کار کاربریهای ناهماهنگ و محدودیتهای مربوط به آن

کاربریهای فعلی مستقر در شهر در صورتی که از طرف صنف مربوطه و سازمان حفاظت محیط زیست استان بلامانع باشد، می تواند استمرار فعالیت داشته باشد. ولی در صورتی که شاکی خصوصی داشته باشد (همسایگان یا عابران یا سایر افراد ذینفع) شهرداری مکلف است که پس از استعلام از سازمان حفاظت محیط زیست و در صورتی که کاربری یاد شده دارای صدا، ارتعاش، لرزش، دود، بو و یا ضایعات جامد و مایع و یا روشنایی زننده نباشد و سد معبر نیز ننماید، ادامه فعالیتش را در محل بلامانع اعلام نماید. در غیر این صورت چنین کاربری مجاز به ادامه فعالیت نخواهد بود.

۳-۷- مقررات مربوط به ارتفاع حصارها، دیوارها و ...

- تدوین این ضوابط در مقیاس طرح جامع و تفصیلی به یکنواختی کسالت بار در شهر منتهی می شود، بنابراین نیاز به طراحی شهری موردی دارد که باید با مطالعات خاص و بر اساس ویژگیهای محلی انجام شود و به تصویب کمیسیون ماده پنچ نیز برسد. لیکن کلیات مقررات موردنظر به شرح ذیل توصیه می شود:
- به هر حال ارتفاع حصار نمی تواند از ۲/۵۰ متر بیشتر باشد^(۱) (مگر در طرحهای ویژه که به تصویب کمیسیون ماده ۵ برسد).
  - در مورد ادارات و ساختمانهای عمومی ضرورت دارد حصارها به شکل نرده کوتاه و یا مشبک کوتاه باشد و تنها تا ۸۰ سانتیمتر آن می تواند به صورت دیوار اجرا گردد.
  - مجموعه های مسکونی بیش از ۲۰ واحد نیز مشمول همین مقررات می شوند.
  - از بهره وری از فلز و مصالح ناخوانا با ویژگیهای محلی، حتی الامکان باید خوداری شود.

---

^(۱) این امر به دلیل جلوگیری از نمای شهری ناهماهنگ و نامتوازن، جلوگیری از تابش نور آفتاب، جلوگیری از جریان هوا و نیز عدم ایجاد مشکل در هنگام وقوع حوادث غیرمترقبه به ویژه آتش سوزی و ... آورده شده است.

۷-۴- ضوابط مربوط به فضاهای باز همگانی

ضوابط این فضاها به شرح زیر دسته‌بندی شده‌اند :

۷-۴-۱- استفاده‌های مجاز

این استفاده‌ها عبارتند از : فضای سبز ، احداث باغچه و آب نما ، نصب نیمکت و احداث گلخانه (در صورتی که مانع عبور تابش خورشید نشود) ، بازی بچه‌ها و قرار دادن وسائل آن از قبیل تاب ، سرسره و . . . ، عبور سواره و پیاده برای دسترسی به واحدهای مسکونی و پارکینگ .

۷-۴-۲- میزان محدودیت احداث ساختمان

تابع ضوابط عمومی احداث بنا می‌باشد .

۷-۴-۳- تأسیسات و تجهیزات لازم و ضوابط مربوط به آنها

نوع تأسیسات و تجهیزات مورد نیاز هر ساختمان به امکانات استفاده کنندگان بستگی دارد و در مورد هر یک از آنها رعایت ضوابط و مقررات سازمان مسئول تأمین آنها الزامی است . در مورد تجهیزاتی که سازمان مربوطه مقررات خاصی برای انجام آنها ندارد (مانند آب ، برق ، تلفن) پذیرش مسئولیت فنی کارکرد آنها به عهده مهندس ناظر ساختمان و در صورتی که ساختمان زیرنظر ناظر اجرا نشود به عهده مالک خواهد بود .

۷-۴-۴- ضوابط مربوط به سازه‌های موقت

احداث هرگونه سازه موقت در خارج از سطح اشغال بنا (که در بند ۴ ضوابط و مقررات ذکر شده) مجاز نیست .

۵-۴-۷- مقررات مربوط به ساختمانهای مجاور نسبت به فضای باز همگانی

نمای ساختمانهایی که مشرف به فضای باز همگانی هستند باید مشابه نماهای اصلی ساختمان نماسازی شوند. احداث پنجره و نورگیر در آن مجاز است.

۵-۷- ضوابط عبور و مرور معلولین جسمی و حرکتی

در کلیه پیاده‌روها و ورودیهای ساختمانهای عمومی رعایت ضوابط معلولین جسمی و حرکتی الزامی است. در ادامه ضوابط مناسب‌سازی محیط شهر برای معلولان و ضوابط طراحی شهری مصوب شورای عالی شهرسازی ارائه می‌شود.

۱- ضوابط مطلوب طراحی فضای شهری

۱-۱- پیاده‌رو

۱-۱-۱- حداقل عرض مفید پیاده‌رو ۱۲۰ سانتیمتر باشد.

۱-۱-۲- رعایت حد/قل ۱۲۰ سانتیمتر فاصله از دیوار برای هر نوع مانعی که به هر علت نصب آن در پیاده‌رو برنامه‌ریزی می‌گردد اجباری است.

۱-۱-۳- حداکثر شیب عرضی پیاده‌رو دو درصد باشد.

۱-۱-۴- حداکثر شیب طولی پیاده‌رو هشت درصد باشد

۱-۱-۵- حداکثر شیب قسمت اتصال بین دو پیاده‌رو که نسبت به هم اختلاف سطح دارند. در سر پیچ، سه درصد باشد.

۱-۱-۶- ایجاد جدول یا اختلاف سطح بین پیاده‌رو و سواره الزامی است.

۱-۱-۷- ایجاد جدول به ارتفاع ۵ سانتیمتر بین پیاده‌رو، باغچه یا جوی کنار پیاده‌رو الزامی است.

۱-۱-۸- پوشش کف پیاده‌رو باید از مصالح سخت و غیر لغزنده باشد.

۱-۱-۹- هر گونه شیر فلکه و سایر اجزای تأسیسات شهری در کف معابر باید در محفظه مناسب در نظر گرفته شود.

۱-۱-۱۰- همسطح بودن هر گونه درپوش با سطح پیاده‌رو الزامی است.

۱-۱-۱۱- استفاده از هر گونه شبکه در سطح پیاده‌رو ممنوع است .

۱-۲- پلهای ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو

- ۱-۲-۱- پیش‌بینی پلهای ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو حداکثر در هر ۵۰۰ متر فاصله الزامی است .
- ۱-۲-۲- اتصال پلهای ارتباطی و پیاده‌رو باید بدون اختلاف سطح باشد ، در صورت وجود اختلاف سطح ، رعایت ضوابط ذکر شده در فصل سطح شیب‌دار الزامی است .
- ۱-۲-۳- حداقل عرض پلهای ارتباطی که در امتداد مسیر پیاده‌رو نصب می‌شوند ، برابر عرض پیاده‌رو باشد . حداقل عرض پلهای ارتباطی عمود بر مسیر پیاده‌رو ۱۵۰ سانتیمتر باشد .
- ۱-۲-۴- محل ارتباط پیاده‌رو با سواره‌رو باید دارای علائم حسی قابل تشخیص برای نابینایان باشد .
- ۱-۲-۵- ساختن پل با سطح لغزنده ممنوع است .

۱-۳- محل عبور عابر پیاده در سواره‌رو

- ۱-۳-۱- ایجاد خط لوله کشی عابر پیاده در سواره‌رو در کلیه تقاطعها و حداکثر در هر ۵۰۰ متر الزامی است.
- ۱-۳-۲- ایجاد خط لوله کشی عابر پیاده در محل تردد معلولان و در مکانهای خاص آنها الزامی است .
- ۱-۳-۳- ساختن پلهای ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو در امتداد خط کشی عابر پیاده الزامی است .
- ۱-۳-۴- در محل خط کشی عابر پیاده حذف جدول جزیره‌های وسط خیابان الزامی است .
- ۱-۳-۵- پیش‌بینی دستگاه تولید صدای خبر کننده به هنگام عبور آزاد برای عابر پیاده جهت استفاده نابینابان در تقاطعهای پر تردد الزامی است .
- ۱-۳-۶- کفسازی محل خط کشی عابر پیاده باید از جنس قابل تشخیص برای هدایت نابینابان باشد .

۱-۴- توقفگاه

- ۱-۴-۱- برای توقف وسیله نقلیه به منظور پیاده و سوار شدن معلولان از وسیله نقلیه در خیابانهای اصلی شهر ایجاد خلیج (پیشرفتگی سواره‌رو در پیاده‌رو) به عمق حداقل ۳/۶۰ متر و به طول حداقل ۱۲ متر با ارتباط مناسب با پیاده‌رو الزامی است .
- ۱-۴-۲- اختصاص دو پارکینگ ویژه معلولان با نصب علامت مخصوص در کنار خیابان اصلی و در هر ۵۰۰ متر فاصله الزامی است .

طرح تفصیلی تنکابن

- ۳-۴-۱- در توقفگاههای عمومی اختصاص ۳ درصد فضای توقفگاه به معلولان جسمی - حرکتی الزامی است.
- ۴-۴-۱- حداقل عرض محل توقف اتومبیل معلولان با صندلی چرخدار ۳/۵۰ متر است .
- ۵-۴-۱- محل توقف اتومبیل معلولان جسمی - حرکتی می‌باید در نزدیکترین فاصله به درهای ورودی یا خروجی آسانسور باشد .
- ۶-۴-۱- توقفگاههای اختصاصی معلولان باید به وسیله علامت مخصوص مشخص شود .

۵-۱- تجهیزات شهری

۱-۵-۱- ایستگاهها

- ۱-۵-۱-۱- در پایانه‌های اتوبوسرانی درون شهری ، مراکز شهری و نزدیک ساختمانهای عمومی پرتردد ، احداث محل انتظار ایستگاه اتوبوس به عرض حداقل ۱۴۰ سانتیمتر و همسطح با کف اتوبوس الزامی است .
- ۲-۵-۱-۱- شرایط دسترسی به محل انتظار مسافر در ایستگاههای اتوبوس شهری مطابق شرایط اتصال پیاده‌رو و سواره‌رو باشد .
- ۳-۵-۱-۱- در ایستگاههای قابل استفاده برای معلولان ، پیش‌بینی سرپناه ، حفاظ و نیمکت با ارتفاع ۴۵ سانتیمتر از کف الزامی است .
- ۴-۵-۱-۱- در محوطه پایانه‌های مسافری برون شهری رعایت کلیه شرایط لازم برای امکان تردد معلولان الزامی است .

۲-۵-۱- تلفن عمومی و صندوق پست

- ۱-۵-۲-۱- در پایانه‌های اتوبوسرانی درون شهری ، مراکز شهری و نزدیک ساختمانهای عمومی پرتردد و مخصوص معلولان ، پیش‌بینی تلفن عمومی و صندوق پست قابل استفاده برای معلولان با مشخصات زیر الزامی است .
- ۱-۵-۲-۱-۱- دسترسی به تلفن عمومی یا صندوق پست به صورت همسطح و یا با شیب مناسب برای معلولان صورت گیرد .
- ۲-۵-۲-۱-۲- پیش‌بینی فضای آزادی به ابعاد حداقل ۱۴۰×۱۱۰ سانتیمتر در جلو تلفن و یا صندوق پست الزامی است .
- ۳-۵-۲-۱-۳- حداقل عرض در باجه تلفن عمومی ۸۰ سانتیمتر باشد .

۴-۱-۲-۵-۱- حد اکثر ارتفاع محل شکاف سکه ، صفحه شماره گیر تلفن و شکاف صندوق پست یکصد سانتیمتر از کف باشد .

۵-۱-۲-۵-۱- پیش بینی پیشخوان در ارتفاع ۸۰ سانتیمتر جهت استفاده معلولان در فضای تلفن عمومی ضروری است .

۳-۱-۵-۱- در معابر و فضاهای شهری و در محلهایی که آبریزگاه عمومی احداث می شود ، ایجاد حداقل یک آبریزگاه مخصوص معلولان الزامی است . در آبریزگاههای بزرگ در ازای هر ده واحد یک واحد آبریزگاه اضافه شود .

۲- مناسب سازی معابر

۲-۱- پیاده‌روهای موجود

۱-۱-۲- با استفاده از امکانات ، حداقل عرض پیاده‌روهای باریک به ۹۰ سانتیمتر رسانیده شود .

۲-۱-۲- موانعی که به هرعلتی در پیاده‌رو قرار داشته و یا نصب گردیده و از حداقل عرض مفید ۹۰ سانتیمتر می‌کاهد (مانند عبور وسایط نقلیه ، باجه تلفن ، صندوق پست ، دکه ، تیر برق ...) باید جابه‌جا گردند .

۳-۱-۲- حداقل ۹۰ سانتیمتر از عرض پله‌های موجود در پیاده‌روها باید به پله‌هایی با ارتفاع حداکثر دو سانتیمتر و یا سطوح شیبدار مناسب برای معلولان تبدیل شود .

۴-۱-۲- کف کلیه پیاده‌روها با جنس سخت و غیر لغزنده پوشیده و ترمیم شود .

۵-۱-۲- کلیه درزهای بیشتر از یک سانتیمتر به وسیله مواد سخت پر شوند .

۶-۱-۲- هر نوع پیش‌آمدگی (مانند تابلو ، علایم ، بالکن ، سایه‌بان مغازه‌ها و ...) تا ارتفاع حداقل ۲۱۰ سانتیمتر بالا برده شود .

۷-۱-۲- در مواقع ضروری که سطح پیاده‌رو به هر علت حفاری می‌گردد نصب پل موقت با حداقل عرض ۹۰ سانتیمتر با سطح غیر لغزنده الزامی است .

۸-۱-۲- برای هشدار به نابینایان از وجود موانع در پیاده‌رو ، تعبیه علایم حسی در کف به فاصله ۹۰ سانتیمتر از مانع الزامی است .

۹-۱-۲- شبکه‌ها و درپوشهای واقع در مسیر پیاده باید همسطح معبر گردند و در صورت عدم امکان ، کناره آن با شیب مناسب با کف معبر هماهنگ شود .

۲-۲- پلهای ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو

- ۲-۲-۱- تعبیه پل ارتباطی مناسب حرکت معلولان در فواصل حدود ۵۰۰ متر بین پیاده‌رو و سواره‌رو با حداقل عرض ۹۰ سانتیمتر الزامی است .
- ۲-۲-۲- لازم است که عرض پلهای موجود حداقل ۹۰ سانتیمتر گردد .
- ۲-۲-۳- سطح پلها باید از مصالح سخت و غیر لغزنده پوشیده شوند و در صورت وجود پلهای فلزی شیاردار لازم است که فاصله شیارها پر شوند .

۲-۳- محل خط کشی عابر پیاده

- ۲-۳-۱- محل عبور عابر پیاده در سواره‌روها باید اصلاح ، تسطیح و به صورت خط کشی با حداقل عرض ۱۵۰ سانتیمتر و قابل دسترسی به پیاده‌روها شود .
- ۲-۳-۲- وجود پلهای ارتباطی در امتداد کلیه خط کشی‌های عابر پیاده الزامی است .
- ۲-۳-۳- جزیره وسط خیابان در محل خط کشی عابر پیاده باید قابل عبور صندلی چرخدار شود .

۲-۴- توقفگاهها

- ۲-۴-۱- در توقفگاههای عمومی موجود باید حداقل ۲ درصد فضای توقفگاه در نزدیکترین فاصله به ورودی و خروجی و دسترسی مناسب به پیاده‌رو برای توقف اتومبیل معلولان جسمی - حرکتی اختصاص یابد . این عمل در وضع موجود از طریق تبدیل فضای سه محل توقف اتومبیل معمولی به دو محل توقف برای اتومبیل معلول جسمی - حرکتی امکانپذیر است .

۳- ضوابط کلی طراحی ساختمانهای عمومی

تعریف :

منظور از اماکن عمومی در این آیین نامه ها ، آن دسته از ساختمانهایی هستند که یکی از انواع خدمات عمومی را در اختیار افراد جامعه قرار می دهند .

۳-۱- ورودیها

- ۳-۱-۱- ورودی اصلی باید برای استفاده معلولان نیز در نظر گرفته شود ، و به سواره‌رو یا پارکینگ ساختمان دسترسی مناسب داشته باشد .
- ۳-۱-۲- ورودی ساختمان حتی الامکان همسطح پیاده‌رو باشد .
- ۳-۱-۳- پیاده‌رو منتهی به ورودی معلولان باید با علائم حسی مشخص شود .
- ۳-۱-۴- حداقل عمق فضای جلو ورودی ۱۴۰ سانتیمتر است .
- ۳-۱-۵- وجود سایه بان به عرض حداقل ۱۴۰ سانتیمتر بر روی فضای جلو ورودی الزامی است .
- ۳-۱-۶- حداقل عرض بازشوها در ورودی ساختمان ۱۶۰ سانتیمتر باشد .

۳-۲- راهرو

- ۳-۲-۱- حداقل عرض راهرو ۱۴۰ سانتیمتر باشد .
- ۳-۲-۲- کف راهروها باید غیر لغزنده باشد و از نصب کفپوشها با پرز بلند نیز خودداری شود .
- ۳-۲-۳- در صورت وجود اختلاف سطح در کف راهرو باید ارتباط با سطح شیبدار به صورت مناسبی تأمین گردد.

۳-۳- بازشوها (در و پنجره)

- ۳-۳-۱- حداقل عرض مفید هر لنگه در برای عبور صندلی چرخدار ۸۰ سانتیمتر باشد .
- ۳-۳-۲- در مورد درهایی که به خارج باز می شوند تأمین دید کافی الزامی است .
- ۳-۳-۳- حداکثر ارتفاع دید از کف تمام شده ۱۰۰ سانتیمتر باشد .
- ۳-۳-۴- درها باید دارای پاخور به ارتفاع ۲۰ سانتیمتر باشند .

- ۳-۳-۵- در صورت استفاده از درهای چرخان ، گردشی ، کشویی ، پیش‌بینی یک در معمولی به عرض مفید حداقل ۸۰ سانتیمتر در جوار آنها برای استفاده معلولان الزامی است .
- ۳-۳-۶- کلیه درها باید به سهولت باز و بسته شوند .
- ۳-۳-۷- دستگیره درها باید از نوع اهرمی بوده و فاصله داخلی بین آن و سطح در $\frac{3}{5}$ تا ۷ سانتیمتر باشد .
- ۳-۳-۸- حداقل فاصله بین دو در متوالی چنانچه هر دو به یک جهت باز شوند ۲۰۰ سانتیمتر ، چنانچه هر دو به سمت خارج باز شوند ۱۲۰ سانتیمتر و چنانچه هر دو به داخل باز شوند ۲۸۰ سانتیمتر باشد .
- ۳-۳-۹- درها باید حتی‌المقدور بدون آستانه باشند . در صورت اجبار حداکثر ارتفاع آستانه ۲ سانتیمتر باشد .
- ۳-۳-۱۰- به منظور تسهیل در حرکت ، پیش‌بینی حداقل ۱۵۰ سانتیمتر سطح هموار در هر دو سوی در و ۳۰ سانتیمتر در طرفین الزامی است .
- ۳-۳-۱۱- ارتفاع دستگیره پنجره از کف حداکثر ۱۲۰ سانتیمتر باشد .
- ۳-۳-۱۲- کلیه درها و پنجره‌هایی که تا کف دارای شیشه هستند در مقابل ضربه صندلی چرخدار محافظت و از شیشه مقاوم ساخته شوند .

۳-۴- پله

- ۳-۴-۱- وجود علائم حسی در کف ، قبل از ورود به قفسه پله برای هشدار به نابینایان الزامی است .
- ۳-۴-۲- عرض کف پله ۳۰ سانتیمتر و حداکثر ارتفاع آن ۱۷ سانتیمتر باشد .
- ۳-۴-۳- حداقل عرض پله ۱۲۰ سانتیمتر باشد .
- ۳-۴-۴- نصب دست‌انداز در طرفین پله الزامی است .
- ۳-۴-۵- ارتفاع دست‌انداز از کف پله برای کودکان ۶۰ سانتیمتر و برای بزرگسالان ۸۵ سانتیمتر باشد .
- ۳-۴-۶- حداکثر قطر میله دست‌انداز اعم از گرد یا صاف $\frac{3}{5}$ سانتیمتر و حداقل فاصله آن از دیوار ۴ سانتیمتر باشد .
- ۳-۴-۷- لبه پله کاملاً غیر لغزنده بوده و به وسیله اختلاف رنگ قابل تشخیص باشد .
- ۳-۴-۸- نصب هر گونه لبه پله غیر همسطح و گرد کردن لبه پله ممنوع است .
- ۳-۴-۹- در کناره‌های عرضی پله ، تعبیه لبه مخصوص برای جلوگیری از لغزش عصا الزامی است .
- ۳-۴-۱۰- پاخور پله باید بسته باشد و پیشامدگی لبه پله از پاخور نباید بیش از ۳ سانتیمتر باشد .

۱۱-۴-۳- حداکثر تعداد پله بین دو پاگرد باید ۱۲ پله باشد .

۱۲-۴-۳- حداکثر عمق پاگرد پله ۱۲۰ سانتیمتر و در پله‌های دو جهته هم عرض پله باشد .

۵-۳- سطح شیبدار

۱-۵-۳- حداقل عرض سطح شیبدار ۱۲۰ سانتیمتر باشد .

۲-۵-۳- برای سطح شیبدار تا ۳ متر طول حداکثر شیب ۸ درصد با عرض ۱۲۰ سانتیمتر باشد .

۳-۵-۳- در سطوح شیبدار بیش از سه متر طول (تا حد مجاز ۹ متر) در ازای هر متر افزایش طول ۵ سانتیمتر به عرض مفید آن اضافه و ۰/۵ درصد از شیب آن کاسته شود .

۴-۵-۳- پیش‌بینی یک پاگرد به عمق حداقل ۱۲۰ سانتیمتر و در هر ۹ متر طول الزامی است . در سطوح شیبدار دو جهته ، عرض پاگرد برابر عرض سطح شیبدار خواهد بود .

۵-۵-۳- کف سطح شیبدار باید غیر لغزنده باشد .

۶-۵-۳- سطوح شیبدار و ورودی ساختمان باید مسقف باشد .

۷-۵-۳- نصب میله دستگرد در طرفین سطح شیبدار الزامی است .

۸-۵-۳- ارتفاع میله دستگرد از کف سطح شیبدار برای شخص نشسته ۷۵ سانتیمتر ، برای شخص ایستاده ۸۵ سانتیمتر و برای کودکان ۶۰ سانتیمتر باشد .

۹-۵-۳- حداکثر قطر میله دستگرد ۳/۵ سانتیمتر و حداقل فاصله بین آن و دیوار ۴ سانتیمتر باشد .

۶-۳- آسانسور

۱-۶-۳- در ساختمانهای عمومی که برای دسترسی به طبقات از آسانسور استفاده می‌شود وجود حداقل یک آسانسور قابل استفاده برای معلولان روی صندلی چرخدار الزامی است .

۲-۶-۳- آسانسور باید همسطح ورودی و یا در دسترس بلامانع صندلی چرخدار قرار گیرد .

۳-۶-۳- حداقل فضای باز انتظار در جلو آسانسور در هر طبقه ۱۵۰×۱۵۰ سانتیمتر مربع باشد .

۴-۶-۳- آسانسور قابل استفاده برای معلولان باید مشخصات زیر را داشته باشد :

۱-۶-۳-۴- عرض مفید ۸۰ سانتیمتر .

۲-۶-۳-۴- مجهز به دو در کشویی با چشم الکترونیکی .

طرح تفصیلی تنکابن

۳-۴-۴-۳- ابعاد مفید اتاقک آسانسور ۱۱۰×۱۴۰ سانتیمتر .

۳-۴-۴-۴- نصب دستگیره‌های کمکی در دیوارهای آسانسور در ارتفاع ۷۵ سانتیمتر از کف اتاقک الزامی است .

۳-۴-۵- در محل‌های پر تردد معلولان ارتفاع دکمه‌های کنترل کننده آسانسور حداکثر ۱۳۰ سانتیمتر ، حداقل برجستگی آن ۱/۵ سانتیمتر و حداقل قطر آن ۲ سانتیمتر و نیز برای استفاده نابینایان قابل تشخیص باشد .

۳-۴-۶- لازم است توقف آسانسور با صوت مشخص شود .

۳-۷- فضاهای بهداشتی

۳-۷-۱- در قسمتهایی از ساختمانهای عمومی که معلولان تردد می‌نمایند تعبیه سرویس بهداشتی مخصوص آنان الزامی است .

۳-۷-۲- حداقل اندازه سرویس بهداشتی ۱۷۰×۱۵۰ سانتیمتر مربع باشد . قابلیت گردش صندلی چرخدار در این فضا الزامی است .

۳-۷-۳- در سرویس بهداشتی باید به بیرون باز شود و گشودن آن در مواقع اضطراری از بیرون امکانپذیر باشد .

۳-۷-۴- نصب کاسه مستراح به ارتفاع ۴۵ سانتیمتر از کف الزامی است .

۳-۷-۵- نصب دستگیره‌های کمکی افقی در طرفین کاسه مستراح به ارتفاع ۷۰ سانتیمتر از کف و ۲۰ سانتیمتر جلوتر از لبه جلویی کاسه الزامی است .

۳-۷-۶- نصب دستگیره‌های کمکی عمودی با فاصله ۳۰ سانتیمتر از جلو کاسه و ۴۰ سانتیمتر بالاتر از نشیمن مستراح به روی دیوار مجاور اجباری است . دامنه نوسان میله‌های عمودی ۸۰ تا ۱۲۰ سانتیمتر باشد .

۳-۷-۷- نصب دستگیره اضافی بر روی قسمت داخلی در به ارتفاع ۸۰ سانتیمتر از کف و ۲۵ سانتیمتر فاصله از محور لولا الزامی است .

۳-۷-۸- دستشویی سرویسهای بهداشتی باید به نوعی نصب شوند که بدون جابجایی فرد معلول از روی مستراح توسط وی قابل استفاده باشد .

۳-۷-۹- ارتفاع مناسب دستشویی از کف برای معلولان ۶۵ تا ۸۵ سانتیمتر باشد .

- ۱۰-۷-۳- حداقل عمق بدون مانع در زیر دستشویی ۴۵ سانتیمتر باشد .
- ۱۱-۷-۳- شیرهای دستشویی باید به صورت اهرمی و براحتی باز و بسته شوند .
- ۱۲-۷-۳- ارتفاع لبه پایینی آینه دستشویی معلولان از کف حداکثر ۹۰ سانتیمتر باشد .
- ۱۳-۷-۳- حداکثر ارتفاع آویز حوله و جای صابون از کف ۸۰ سانتیمتر .

۳-۸- علایم

۱-۸-۳- کلیه اماکن ، فضاهای شهری و قسمتهایی از ساختمانهای عمومی که برای استفاده معلولان طراحی و تجهیز گردیده‌اند باید بوسیله علامت ویژه معلولان مشخص گردند .

۹-۳- ساختمانهایی که بخشهایی از آن مورد استفاده عمومی قرار می‌گیرد ، می‌باید برای معلولان نیز قابل استفاده باشند .

این ساختمانها به قرار زیر است :

دانشگاهها و مراکز فرهنگی

بیمارستانها و درمانگاهها

مسجد و مصلی

آسایشگاهها

مراکز ورزشی

راه‌آهن - فرودگاه - ترمینال - مترو

بخش اورژانس کلیه فضاهای درمانی

مراکز خدماتی - اداری مانند بانک ، مؤسسات مالی ، پست و تلگراف و تلفن و مؤسسات دولتی

۱۰-۳- در سایر ساختمانهای عمومی رعایت موارد زیر الزامی است :

۱-۱۰-۳- در مراکز آموزشی غیر دانشگاهی باید طبقه همکف یا ده درصد سطح زیربنا ، برای معلولان مناسب باشد .

۲-۱۰-۳- کلیه هتلها تا ظرفیت ۲۵ اتاق ، باید یک اتاق قابل دسترسی و استفاده با سرویسهای بهداشتی مناسب برای معلولان داشته باشد . در ازای هر ۲۵ اتاق اضافه پیش‌بینی یک اتاق مناسب دیگر برای معلولان ضروری است . این اتاقها باید به طور یکنواخت در بین اتاقهای معمولی هتل توزیع گردند .

۳-۱۰-۳- کلیه مسافرخانه‌ها و مهمانسراها تا ظرفیت ۳۰ تخت باید یک تخت و یک سرویس بهداشتی مناسب برای استفاده معلولان داشته باشند ، در ازای هر ۳۰ تخت دیگر یک تخت با سرویس بهداشتی مناسب برای معلولان اضافه شود .

۴-۱۰-۳- کلیه ساختمانهای اداری دولتی که بیش از ۲۰ نفر کارمند و حداقل ۴۰۰ مترمربع مساحت داشته باشند برای اشتغال معلولان قابل استفاده باشد .

۵-۱۰-۳- کلیه قسمتهای عمومی مراکز تجاری ، به اضافه ۱۰ درصد واحدهای تجاری در هر پروانه ساختمانی تجاری و همچنین کلیه واحدهای بیش از ۱۰۰ مترمربع باید برای معلولان جسمی قابل دسترسی و استفاده باشد .

۱۱-۳- مجتمع‌های مسکونی

۱-۱۱-۳- در ساختمانهای مسکونی که تعبیه آسانسور اجباری است ، باید یک آسانسور مناسب برای معلولان نصب شده باشد .

۲-۱۱-۳- کلیه مجتمع‌های با بیش از ۱۰۰۰ مترمربع سطح و بیش از ۱۰ واحد مسکونی باید ارتباطهای عمودی و افقی و فضاهای عمومی قابل استفاده برای معلولان جسمی- حرکتی داشته باشند .

ضوابط توصیه‌ای مناسب سازی محیط شهر برای معلولان

- ۱- کاشت گیاهانی که ریختن میوه‌های آنها در اطراف پیاده‌رو ایجاد لغزندگی نماید ، ممنوع است .
- ۲- چراغ راهنمایی که در کنترل شخص معلول باشد باید در دو طرف محل عبور نصب گردد .
- ۳- ایجاد زمان کافی برای عبور ایمن معلولان از محل خط کشی عابر پیاده الزامی است .
- ۴- وسایل نقلیه عمومی باید به بالابرهای مکانیکی برای دستیابی معلولان به داخل آنها مجهز گردد .
- ۵- در صورتی که ارتفاع سکوی مسافری همسطح کف وسیله نقلیه عمومی باشد باید یک سکوی فلزی مکانیکی بین ایستگاه و اتوبوس برای هدایت معلولان به داخل اتوبوس تعبیه گردد .

- ۶- مشخص کردن قسمت بخصوصی از اتوبوس و دیگر وسایل نقلیه با کمترین فاصله از درهای ورود و خروج برای استفاده معلولان الزامی است. این محلها باید بدون صندلی و مجهز به کمر بند، دستگیره، بستهای دیگر برای ثابت نگاهداشتن صندلی چرخدار در برابر حرکت‌های ناگهانی باشد.
- ۷- صندلیهای چرخدار با عرض کم جهت استفاده معلولان در داخل هواپیما باید در اختیار آنان قرار داده شود.
- ۸- ضروری است که اطلاعات مربوط به پرواز هواپیماها و ورود و خروج اتوبوس یا قطارهای بین شهری برای نابینایان به صورت صوتی و برای ناشنوایان به صورت بصری ارائه گردد.
- ۹- پیش‌بینی فضایی بدون صندلی در کنار ورودی قطارهای راه‌آهن شهری (مترو) برای معلولان و تعبیه کمر بند و یا دستگیره و بست برای ثابت نگاهداشتن صندلیهای چرخدار ضروری است.
- ۱۰- نحوه استفاده از قطارها و اطلاعات مربوط به ورود و خروج باید با وسایل صوتی و تصویری برای استفاده نابینایان و ناشنوایان اعلام گردد.
- ۱۱- وجود علائم بصری برای ناشنوایان و علائم صوتی برای نابینایان ضروری است.
- ۱۲- نصب تابلو برای افراد با دید محدود و کم‌سو می‌باید در رابطه با زوایای افقی، عمودی و جانبی صورت پذیرد. در این گروه زوایای افقی دید برای افراد نشسته ۱۵ درجه و برای افراد ایستاده ۳۰ درجه باشد.
- ۱۳- لازم است که تابلوها با زمینه مشکی و حروف سفید تهیه گردند.
- ۱۴- برای نابینایان می‌باید توضیحات با خط «بریل» در گوشه چپ بالای تابلو نوشته شود. در این حالت حداکثر ارتفاع تابلو برای افراد ایستاده ۱۲۲ سانتیمتر باید باشد (این مسأله در مورد تابلوهای نصب شده به دیوار است).
- ارائه علائم تنها به صورت تصویری مجاز نیست.
  - میله‌ها و نرده‌های راهنما در نقاط حساس و خطرناک باید دارای علائم حسی باشند تا نابینایان را آگاه نماید.

۶-۷ - ضوابط و مقررات مربوط به معابر با اصلاحی بلند مدت

مجاورت با معابر با اصلاحی بلند مدت، مانع صدور برگ اتمام بنا، دریافت وام و خرید و فروش نخواهد بود و شهرداریها می‌باید در استعلامها، مجاز بودن وام و خرید و فروش این املاک را درج نمایند.

۷-۷- حریم‌های قانونی و ضوابط آنها

در محدوده شهر حریم رودخانه‌های موجود بر اساس نظر آب منطقه‌ای و حرایم اعلام شده خواهد بود. احداث معبر در حریم‌ها بر حسب مورد می‌تواند مجاز باشد. حرایم اعلام شده توسط سایر ادارات نظیر برق و ... نیز الزامی است. حریم دریا ۶۰ متر خواهد بود، در این ۶۰ متر احداث هرگونه مستحذات به جز معبر ممنوع است.

۷-۸- ضوابط کاربریهای مولد آلودگی

در کاربریهایی که تولید صدا، ارتعاش، لرزش، دود و سایر آلودگیهای هوا، بو، رادیواکتیویته و ضایعات مایع و جامد و یا روشنایی زننده می‌نمایند. کلیه ضوابط مربوطه که توسط وزارت صنایع و سازمان حفاظت محیط زیست اعلام می‌گردند برای کلیه متقاضیان لازم‌الاجرا است.

۷-۹- ضوابط و مقررات خاص فنی که باید در مناطق مختلف به دلیل مسایل خاص

زمین‌شناسی ساختمانی و سطح آبهای زیرسطحی و نظایر آن در صدور پروانه

ساختمان‌سازی رعایت گردد

در موارد یاد شده دستگاههای ذیربط (سازمان مسکن و شهرسازی و شهرداری) باید متقاضیان را ملزم به رعایت آنها بنمایند.

با توجه به نقشه پهنه‌بندی زلزله آیین‌نامه ۲۸۰۰ ایران، شهر در پهنه زلزله با خطر نسبی بالا قرار دارد و رعایت آیین‌نامه ۲۸۰۰ زلزله ایران الزامی است. در مورد ایستایی و سایر مشخصات خاک اراضی برای ساخت و ساز عمومی و با مساحت بیش از ۱۰۰۰ مترمربع و یا مجتمع‌های مسکونی و طرحهای آماده‌سازی و یا احداث بیش از یکصد واحد مسکونی تک واحدی و یا ساختمانهای با ارتفاع ۵ طبقه روی پی‌لوت و بیشتر حفر گمانه‌های آزمایش مکانیک خاک الزامی است.

در حوزه‌بندی عمومی وضعیت خاک از نقطه نظر ایستایی می‌توان شهر را به حوزه‌های هم‌ارز از نقطه نظر پایداری و مقاومت خاک تقسیم نمود ، این حوزه بندی می‌تواند از نتایج حفر یک گمانه در هر ۱۰ هکتار از سطح شهر بدست آید .

نتایج عمومی بدست آمده قابل استناد برای ساختمانهای منفرد یک واحدی و ساختمانهای متوسط (حداکثر سه طبقه روی زیرزمین) می‌باشد .

۱۰-۷- ضوابط و مقررات خاص برای بخشهایی از شهر که در آنها گسل یا عوارض

زمین‌شناسی وجود دارد

در موارد زیر احداث بناهای با مساحت بیش از ۱۰۰۰ مترمربع یا ارتفاع بیش از ۵ طبقه روی پیلوت بایستی با رعایت اصول فنی و با توجه به نقشه محدودیتهای توسعه طرح ناحیه‌ای نوشهر (شهرستان تنکابن) انجام گیرد:

یک - مآذره‌های رودخانه‌ای (پیچ و خم‌های شدید رودخانه‌ها).

دو - بخشهایی از ساحل رودخانه که در معرض ریزشهای احتمالی قرار دارند.

سه - مناطقی که آب زیرزمینی در آنها بسیار بالاست.

چهار - مناطقی که به علت مقاومت بسیار پایین خاک احتمال نشست تأسیسات شهری در آنها وجود دارد.

پنج - شیبه‌های بسیار کم که دفع آبهای زاید در آنها با مشکلات عدیده‌ای مواجه است.

شش - اراضی مورد تهدید سیل

در موارد سه و چهار ساخت و سازها با خطرات زیادی مواجه می‌شوند و معمولاً تقلیل اثرات منفی این فاکتورها مشکل است و یا با هزینه بسیار بالایی صورت می‌گیرد.

در بقیه موارد می‌توان با صرف هزینه‌هایی و یا با تعدیلاتی در زمینه حجم و نوع ساخت و سازها، اثرات منفی آنها را به حداقل تقلیل داد.

۱۱-۷- مقررات احداث پمپ بنزین

- در کاربری تجهیزات شهری و نیز در معابر با عملکردهای شهری و ناحیه‌ای با مشخصات ذیل احداث پمپ بنزین بلامانع است.

- در زمینهای بیش از ۲۵۰ مترمربع می‌توان پمپ بنزین احداث کرد.

- احداث اولین سکوی جایگاه بعد از تعریض و حریم پیشنهادی معبر که برای افق طرح تعیین شده به عمق حداقل ۳ و حداکثر ۱۰ متر از لبه معبر می‌باشد و بر زمین نباید از ۲۵ متر کمتر باشد.

- پمپ بنزین باید از هر طرف حداقل ۱۵ و حداکثر ۳۰ متر از مشاغل آتش‌زا فاصله داشته باشد.

- احداث پمپ بنزین در بافت مسکونی و در جوار معابر با عملکرد محله‌ای ممنوع است.

- تعیین ورودی و خروجی و نیز احداث اولین جایگاه پمپ بنزین بر عهده شهرداری می باشد .
- برای احداث پمپ بنزین باید از سازمان حفاظت محیط زیست و شرکت ملی پخش و پالایش فرآورده های نفتی استعلام شود . ضوابط این شرکت بر ضوابط مذکور ارجح است .
- در خصوص مسائل ترافیکی پمپ بنزین باید از سازمان ترافیک و حمل و نقل استعلام شود .
- احداث ۵ متر چمن به عنوان حریم حفاظتی آتش در اطراف زمین ضروری است .

پیوست‌ها :

پیوست شماره یک :

نامه وزارت مسکن و شهرسازی به تمام شهرداریها و شوراهای شهر

با شماره ۷۸/۶/۲۴ / ش مورخ ۲۰/۱۸۷۵/۹۸

با سلام

احتراماً یکی از ضروریات اصلی و اساسی فعالیتهای شهرسازی ، تأمین خدمات مورد نیاز ساکنان و مدیریت امور شهرها است که شاید به نوبه خود از فعالیتهای برنامه‌ریزی طرح‌ریزی و طراحی شهری نیز مهمتر باشد . متأسفانه تاکنون ضابطه معقول و مؤثری برای تأمین هزینه‌های مربوط به این خدمات در کشور وجود نداشته و کوششهایی هم که تاکنون از طریق وضع مقررات و قوانین در زمینه کسب درآمد برای تأمین هزینه‌های اجرایی طرحهای شهرسازی بعمل آمده موفقیت چندانی بدست نیاورده‌اند .

روشی که از هر نظر منطقی به نظر می‌رسد و در برخی از کشورهای جهان در این خصوص مورد استفاده قرار می‌گیرد ، سرشکن کردن و توزیع و وصول هزینه این قبیل فعالیتها و عملیات بین ساکنان و مالکان است و نقش عمده دولت و شهرداریها هم در همین وظیفه خلاصه می‌شود در حالی که در کشور ما فرض بر این است که تأمین خدمات عمومی شهری چه در سطح محلی و چه منطقه‌ای و ملی وظیفه دولت و شهرداری است و آنان باید با درآمدهای عمومی خود وظایف مذکور را به انجام برسانند .

از طرف دیگر با بالا رفتن سالانه جمعیت ، دائماً بر وسعت شهرها نیز افزوده می‌شود . بر اساس یک پیش‌بینی انجام شده نزدیک به واقع ، فقط در دهه آینده ، هجده و نیم میلیون نفر یعنی بطور متوسط سالی یک میلیون و هشتصد و پنجاه هزار نفر به جمعیت شهرهای کشور اضافه می‌شود . برای تأمین تأسیسات عمومی و فضاهای خدماتی ، با احتساب حدود ۱۰٪ برای جبران کمبودهای قبلی حداقل به سالی یکصد میلیون مترمربع زمین ، نیاز است که دولت منابع درآمدی خاص و امکانات مالی کافی برای خرید این اراضی ندارد هر چند بر فرض داشتن امکانات تأمین آن توسط دولت غیر منطقی می‌باشد .

طرح تفصیلی تنکابن

هر چند رقم اصلی و مهم در این زمینه ، بودجه لازم برای احداث و بهره‌برداری از این خدمات است .
از سوی دیگر در نتیجه تفکیک یا افزای اراضی برای ساخت مسکن با احداث ساختمانهای مسکونی که
بخش عمده سطح شهر را تشکیل می‌دهد و عرضه آنها توسط مالکین ، بلافاصله برای خریداران آنها حق
مطالبه خدمات ایجاد می‌شود که قیمت این خدمات را مالک ضمن قیمت زمین یا ساختمان دریافت نموده
است .

همانطور که استحضار دارید ، میزان و نوع مجاز احداث ساختمان یعنی کاربری و تراکمهای ساختمانی
در ضوابط و مقررات اجرایی طرحهای جامع تعیین می‌شود . روش متداول در برقراری این ضوابط اینست
که با انجام مطالعات همه جانبه در سطح شهر غالباً کاربریها و تراکمهای متفاوتی برای مناطق مختلف شهر
تعیین و چندین برابر اضافه ارزش برای مالک بعضی از قطعات اراضی در مقایسه با قطعات دیگر و در مناطق
دیگر شهر ایجاد می‌نماید . به عبارت دیگر ، مجموع ساختمانهایی که طبق کاربریهای مختلف و مقررات
مربوط به تراکمهای ساختمانی در سطح شهر یا محلات در طرحهای شهرسازی پیش‌بینی می‌شود شامل دو
بخش است :

۱- رفع نیاز سکونتی صاحبان قطعات زمین

۲- رفع نیاز سکونتی سایر افراد که فاقد زمین هستند و ساختمانهای اقتصادی شهر

بر همین اساس و با این دیدگاه شورایعالی شهرسازی و معماری ایران مصوبه‌ای در این زمینه گذرانده
است که هدف آن فراهم نمودن موجباتی برای وصول بخشی از اضافه ارزش حاصله بر اثر تعیین کاربریهای
اراضی و تراکمهای ساختمانی در اراضی شهری ، بصورت عوارض اختصاصی به سود شهرداری است که باید
بمصرف تأمین هزینه ایجاد تأسیسات و همینطور تهیه طرحهای توسعه شهری برسد .

۲- علاوه بر موارد فوق و بمنظور جلوگیری از رها ساختن زمینهای بایر در داخل شهرها توسط مالکین که
هم باعث رشد و گسترش افقی شهرها و هم تخلخل بافت شهرها و بالا رفتن توسط هزینه‌های سرانه اداره
شهر و خدمات شهری خواهد شد و هم یکی از عوامل مهم تشویق باغات و اراضی کشاورزی در درون
محدوده بسیاری از شهرها در از بین بردن باغات و فعالیتهای کشاورزی خواهد شد . نسبت به اراضی بایر
شهری و بطور سالیانه و تصاعدی عوارض وضع و از مالکین اراضی مذکور دریافت گردد تا هم عرضه زمین و
ساخت و ساز و عمران و آبادی بر روی این زمینها سرعت گیرد و هم مالکین باغات کمتر نسبت به خشک
نمودن درختان اقدام نمایند .

پیوست شماره دو :

ضوابط اخذ اضافه ارزش شهری بر اثر منطقه‌بندی و تعیین تراکم‌های ساختمانی و کاربری اراضی

در طرح‌های توسعه شهری (مصوب) شورای عالی شهر سازی و معماری ایران

۱- شهرداری‌هایی که دارای طرح جامع می‌باشند می‌توانند در قبال اضافه ارزشی که برای هر یک از قطعات اراضی شهر بر اثر ضوابط منطقه‌بندی و تعیین تراکم‌های ساختمانی و کاربری اراضی بیش از قیمت اراضی در مناطق مسکونی با تراکم کم ایجاد می‌شود ، با تعیین شورای شهر (مستند به بند ۱ ماده ۳۵ قانون تشکیل شوراهای اسلامی) و تأییدوزارت کشور ، مستند به تبصره بند ۸ ماده قانون شهرداریها و تبصره آن ، عوارض اختصاصی به تناسب میزان اضافه ارزش حاصله وضع و وصول نموده و در حسابی جداگانه به نام « درآمد حاصله از فعالیت‌های اقتصادی در ساختمانهای شهری » نگهداری کرده و صرفاً در تهیه طرح‌های توسعه و عمران شهری و اجرای آنها با نظر شورای شهر و عاملیت دستگاه‌های مربوطه به مصرف برسانند .

۲- در مورد ساختمانها و تأسیسات ناهماهنگ با کاربریهای مصوب که بعد از تصویب طرح جامع و ضوابط منطقه‌بندی مقرر در طرح‌های جامع و تفصیلی بدون پروانه احداث گردیده و همچنین در مواردی که علیرغم تعیین نوع استفاده از ساختمان در پروانه صادره در مناطق غیرتجاری ، محل کسب و پیشه یا تجارت احداث گردیده و یا بهر حال شرایط کاربری مقرر در پروانه ساختمان رعایت نشده باشد ، شهرداری می‌تواند در صورتی که ضوابط مربوط به وصول عوارض اختصاصی از اضافه ارزش حاصله بر اثر امتیازات کاربری و تراکم‌های صاحب ملک و یا صاحب محل کسب و پیشه و تعهد قبول پرداخت عوارض اختصاصی مربوط بر طبق تعرفه مصوب توسط آنها ، قبل از طرح موضوع در کمیسیون ماده ۱۰۰ و قلع بنا یا تعطیل محل کسب و پیشه مورد را در کمیسیون طرح تفصیلی موضوع ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مطرح سازد .

هرگاه کمیسیون مذکور با استفاده از تعدیل ضوابط منطقه‌بندی تشخیص دهد که ساختمانها و تأسیسات احداث شده و بهره‌برداری از آنها لطمه اساسی به توازن و تناسب شهر وارد نمی‌سازد و در اساس طرح جامع شهر مؤثر نیست و لهذا با اصلاح و تعدیل کاربری آن موافقت نماید شهرداری بابت ساختمانها و تأسیسات مذکور عوارض اختصاصی مقرر ، بر اساس ضوابط مندرج در بند (۱) فوق وصول و با صدور گواهی کار یا عدم خلاف و یا ادامه کار محل کسب و پیشه موافقت خواهد نمود . ولی در صورتی که کمیسیون

طرح تفصیلی تنکابن

مذکور با اصلاح و تعدیل ضوابط کاربری موافقت ننماید و یا آن را مغایر با توازن و تناسب آن منطقه از شهر و یا مغایر با اساس طرح جامع تشخیص دهد برابر مفاد تبصره ۱ ماده ۱۰۰ و تبصره بند ۲۴ الحاقی به ماده ۵۵ قانون شهرداری رفتار خواهد شد .

تبصره - منظور از رعایت اساس طرح جامع و توازن و تناسب شهر ، رعایت حدود و سقفهای کلی است که در طرحهای جامع هم برای مقادیر کاربریهای مختلف و هم در ضوابط مکانیابی آنها تعیین شده است .

۳- اولویتهای مصارف درآمد حاصل از عوارض اختصاصی موضوع بند (۱) بشرح زیر از طرف شورای عالی شهرسازی و معماری به وزارت کشور پیشنهاد می شود .

۱- تهیه طرحهای جامع و تفصیلی و هادی و توسعه و عمران شهری .

۲- اصلاح و احداث شبکه ارتباطی .

۳- بهسازی و نوسازی بافتهای کهنه و قدیمی .

۴- بهبود و توسعه منابع و شبکه آبرسانی (اگر انجام آن بعهده شهرداری باشد) .

۵- کمک به تملک و احداث ساختمانهای آموزشی .

پیوست شماره سه :

ضوابط و مقررات نمای شهری

مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۸/۲۸

۱- کلیه سطوح نمایان ساختمانهای واقع در محدوده و حریم شهرها و شهرکها که از داخل معابر قابل مشاهده است ، اعم از نمای اصلی یا نماهای جانبی ، نمای شهری محسوب شده ، لازم است با مصالح مرغوب به طرز مناسب و زیبا و هماهنگ نماسازی شود .

۲- صدور گواهی پایان کار ساختمان مشروط به انجام نماسازی نماهای اصلی و جانبی است .

۳- در کلیه شهرهای دارای طرح جامع و تفصیلی و هادی و شهرکسازی لازم است ظرف ۶ ماه از این تاریخ ضوابط و مشخصات نماسازی هماهنگ تهیه شده و به تصویب مراجع تصویب کننده طرحها برسد .
همراه طرحهای جامع و تفصیلی و هادی و شهرکسازی که بعد از تاریخ این

طرح تفصیلی تنکابن

مصوبه تهیه و به تصویب خواهد رسید ، ضوابط و مقررات و مشخصات ناماسازی هماهنگ نیز باید به تصویب برسد .

۴- اصول کلی ضوابط و مقررات نمای شهری ظرف یک ماه مشترکاً توسط وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد .

۵- تا زمان تهیه ضوابط و مشخصات موضوع بند ۳ شهرداریها با هماهنگی وزارت کشور در نحوه صدور گواهی پایان کار اقدام خواهند نمود .

۶- مهندسین مشاور و دارندگان پروانه اشتغال به کار مهندسی موظفند در تهیه و اجرا و نظارت بر طرحهای ساختمانی و ناماسازی کامل ، کلیه سطوح نمایان را رعایت کنند .

پیوست شماره چهار :

لزوم حفظ حریم تصفیه خانه‌های فاضلاب

مصوبه مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۱۸ (بند ۴-ب)

با توجه به لزوم حفظ حریم تصفیه خانه‌های فاضلاب به لحاظ مشکل بو و سایر عوامل زیست محیطی ، اولاً در انتخاب موقعیت مکانی تصفیه خانه‌ها کلیه مسائل فنی و زیست محیطی رعایت گردد و ثانیاً کلیه دستگاههای ذیربط موظفند از هرگونه ساخت و ساز تا حریم ۶ کیلومتری تصفیه‌خانه جلوگیری نمایند . ضمناً لازم است توسط مسئولین مربوطه کمربند درختکاری در اطراف تصفیه خانه‌ها ایجاد شود .

پیوست شماره پنج :

اساسنامه سازمان عمران شهرداری اراک

پیشنهاد وزارت کشور

(که پیشنهاد می‌شود به عنوان نمونه برای تدوین اساسنامه مشابه برای شهرداری تنکابن مورد استفاده قرارگیرد) .

شهرداری اراک در اجرای سیاست خودکفایی شهرداریها به استناد ماده ۸۴ و بند پانزده ماده هفتاد و یک قانون تشکیلات ، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهردار مصوب ۷۵/۳/۱ و با توجه به وظایف اساسی شهرداری مندرج در ماده یک قانون نوسازی و عمران شهری و نیز مفاد ماده ۱۱۱ قانون شهرداری و اصلاحیه‌های بعدی آن و با رعایت سایر قوانین مربوطه ، سازمانی تحت عنوان سازمان

طرح تفصیلی تنکابن

توسعه و عمران وابسته به شهرداری به منظور انجام فعالیتهای عمرانی، خدماتی، تولیدی، بازرگانی و تهیه و تأمین نیازمندیهای عمومی شهر و شهرداری با گرایش درآمدزایی تشکیل که بر اساس مفاد این اساسنامه اداره خواهد گردید.

فصل اول: کلیات

ماده ۱: نام سازمان

سازمان عمران شهرداری اراک که در این اساسنامه منبع اختصاراً سازمان خوانده خواهد شد.

ماده ۲: سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و طبق اصول بازرگانی و مقررات این اساسنامه و به صورت خودگردان و خودکفا اداره می شود.

ماده ۳: مرکز سازمان و محدوده عملیات آن

مرکز اصلی سازمان، شهر اراک بوده و محدوده عمل آن محدوده قانونی و حریم شهر اراک می باشد.

ماده ۴: مدت سازمان در صورت خودکفایی نامحدود است.

ماده ۵: نوع فعالیت، انجام فعالیتهای عمرانی، خدماتی، تولیدی (خرید مواد اولیه و فروش تولیدات)، بازرگانی و تهیه و تأمین نیازمندیهای عمومی شهر و شهرداری با گرایش درآمدزایی در ارتباط با وظایف عمرانی و محوله به شهرداری و سازمان برابر مقررات قانونی.

ماده ۶: موضوع و هدف

سازمان با رعایت مقررات موضوعه نسبت به موارد ذیل اقدام می نماید:

- ۱- احداث و تأسیس کارخانجات و کارگاههای تولیدی برای تأمین نیازمندیهای شهری از قبیل کارخانجات آسفالت، شن و ماسه، بتن آماده و قطعات پیش ساخته در ارتباط با موضوع و هدف سازمان.
- ۲- احداث ساختمانها و تأسیسات مورد نیاز عمومی شهر در اجرای طرحها و پروژههای مصوب شهرداری و نیز ارائه خدمات در زمینه فوق بصورت پیمانکاری^(۱).
- ۳- سرمایه گذاری و مشارکت با بانکها و مؤسسات و اشخاص سرمایه گذار در امور مربوطه به طریقی که برای سازمان تأمین منافع نماید.

---

^(۱) پیشنهاد می شود که اگر سازمان قصد دارد به عنوان پیمانکار مجری پروژههای عمرانی باشد می بایست صلاحیت لازم را به نوعی از مراجع ذیصلاح اخذ نماید (پیشنهاد مشاور مازند طرح برای شهرتکابن).

۴- خرید و فروش و اجاره و استیجاره امور منقول و غیرمنقول در امور مربوط .

تبصره : در استفاده از تراز مالی و مشخصات سازه از سایر شهرداریها نسبت به اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر در شرایطی حق تقدم خواهند داشت .

فصل دوم : سرمایه سازمان

ماده ۷ : سرمایه نقدی سازمان عبارتست از مبلغ دویست میلیون ریال وجه نقد که تمامی آن از محل اعتبارات شهرداری اراک به حساب بانکی سازمان نزد بانک ملی شعبه واریز می شود . سرمایه غیرنقدی سازمان عبارت است از اموال منقول و غیر منقول اعم از ماشین آلات و زمین و ساختمان و تأسیسات قابل استفاده می باشد که از طرف شهرداری با رعایت مقررات آیین نامه مالی شهرداریها و بر اساس ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری که به تأیید شورای سازمان می رسد با رعایت سایر مقررات موضوعه در اختیار سازمان قرار خواهد گرفت . کل سرمایه متعلق به شهرداری اراک بوده و قابل انتقال به غیر نمی باشد .

تبصره ۱ : شهرداری ملکف است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تصویب اساسنامه ، سرمایه فوق را با رعایت کامل مقررات مالی به سازمان تحویل نماید .

تبصره ۲ : انتقال و واگذاری اموال سازمان تابع آیین نامه مالی و معاملات سازمان در نهایت قانون شهرداری است.

تبصره ۳ : در صورت انحلال سازمان ، کلیه داراییها اعم از منقول و غیرمنقول و مطالبات و دیون و تعهدات به شهرداری اراک منتقل می گردد .

تبصره ۴ : سازمان هر سال پنج (۵) الی ده (۱۰) درصد سود ویژه خود را تا استهلاك سرمایه تودیع شده موضوع ماده ۷ اساسنامه به حساب شهرداری اراک واریز خواهد نمود .

تبصره ۵ : اعضای شورانمایندگان قانونی سرمایه شهرداری در سازمان بوده و به همراه اعضاء هیئت مدیره و مدیرعامل در حدود وظایف و اختیاراتی که در این اساسنامه دارند این سرمایه و اموال و دارایی سازمان می باشند .

فصل سوم: ارکان سازمان

ماده ۸: ارکان سازمان عبارتند از:

الف: شورای سازمان

ب: هیئت مدیره

ج: مدیر عامل

د: حسابرس (بازرس)

ماده ۹: شورای سازمان که منبذ شورآ نامیده خواهد شد مرکب خواهد بود:

الف: شهردار بعنوان رئیس شورا

ب: معاون امور عمرانی و شهرسازی (در صورت عدم وجود معاون خدمات شهری و شهرداری)

ج: یک نفر کارشناس به انتخاب شهردار و تأیید استاندار

د: دو نفر کارشناس به انتخاب استاندار با هماهنگی وزارت کشور

تبصره: تعیین و تغییر کارشناسان موضوع بند «د» این ماده در هر مقطعی با رعایت بند «د» ممکن خواهد بود.

ماده ۱۰: تشکیل جلسات شورا و نحوه اتخاذ تصمیم

شورا بطور عادی سالی دوبار یکی در تیرماه برای تصویب ترانزنامه و حساب سود و زیان سال قبل و تفریغ بودجه و دیگری در بهمن ماه برای تصویب سازمان برنامه و بودجه سال آینده و برنامه‌های میان‌مدت و درازمدت سازمان و انجام سایر وظایف به دعوت رئیس شورا تشکیل می‌شود.

تبصره ۱: جلسات شورا خارج از موارد مذکور در ماده ۱۰ بنا به تقاضای مدیر عامل و یا رئیس هیأت مدیره یا حسابرس (بازرس) و یا دو نفر از اعضای شورا تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲: دستور جلسات شورا بصورت فوق‌العاده را رئیس شورا براساس پیشنهاد متقاضی تعیین می‌نماید.

تبصره ۳: دعوت برای جلسات شورا با ذکر تاریخ و زمان تشکیل آن و موضوع دستور جلسه حداقل هفت روز قبل از تشکیل جلسه به وسیله دعوتنامه کتبی از اعضاء توسط رئیس شورا بعمل آید.

تبصره ۴: جلسات شورا با حضور کلیه اعضاء رسمیت می‌یابد و چنانچه در نوبت اول کل اعضاء حضور بهم نرسند در نوبت دوم که حداکثر ظرف ۱۵ روز آینده خواهد بود با حضور حداقل سه نفر تشکیل خواهد گردید.

تبصره ۵: تصمیمات شورا به اتفاق آراء یا با اکثریت سه رأی موافق در صورتی دارای اعتبار خواهد بود که رئیس شورا یکی از آن سه نفر باشد، نظرات و دلایل مخالفین می‌بایستی کتباً و مستنداً در صورتجلسه قید شود و متن آن نیز در دفتر مخصوص (که توسط شورا برگ شماری و نخ کشی و مهر سربی شده باشد و مشخصات دفتر در صفحه اول آن ثبت شده و به امضاء اعضاء رسیده است) درج شود.

ماده ۱۱: وظایف و اختیارات شورا به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- استماع گزارش هیئت مدیره و حسابرس (بازرس) راجع به امور سازمان و تصویب آن.
  - ۲- بررسی و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان و صورت دارایی و دیون و عملیات سازمان بر اساس گزارش هیئت مدیره و حسابرس (بازرس) و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها.
  - ۳- بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به خط مشی و برنامه‌ریزی برای فعالیتهای سال آتی و برنامه‌های میان مدت و درازمدت سازمان.
  - ۴- بررسی و تصویب بودجه و اصلاح و متمم بودجه و تفریغ بودجه، مصوبات شورای سازمان در امور فوق بلافاصله پس از تصویب به شورای اسلامی شهر یا جانشین قانونی آن جهت تصویب ارسال خواهد شد.
- تبصره:** شورای اسلامی شهر یا جانشین قانونی آن ظرف حداکثر ۱۵ روز از تاریخ دریافت بودجه متمم اصلاح و تفریغ بودجه را، بررسی و تصویب خواهد کرد.
- ۵- بررسی و تأیید تشکیلات اداری سازمان و واحدهای تابعه آن که توسط هیئت مدیره تهیه و پیشنهاد می‌شود و اجرای آن پس از اعمال مفاد ماده پنجاه و چهار قانون شهرداری و اخذ مصوبه وزارت کشور.
- تبصره:** با شروع به کار سازمان چنانچه در شهرداری برای انجام وظایف سازمان پستهای مصوب وجود داشته باشد پستهای مذکور و شاغلین آنها تحت مدیریت سازمان قرار گرفته و از محل اعتبارات سازمان حقوق و مزایای خود را دریافت خواهند کرد. بدیهی است چنانچه برای سازمان تشکیلات تفصیلی جداگانه‌ای بر اساس آیین‌نامه استخدامی شهرداریهای کشور تهیه شود شاغلین پستهای مذکور در پستهای جدید تطبیق خواهند یافت.

۶- آیین نامه مالی و معاملاتی سازمان براساس مفاد اساسنامه سازمان و قانون شهرداری توسط هیئت مدیره تهیه و به شورا پیشنهاد می شود که پس از موافقت شورا با تصویب وزارت کشور به مورد اجرا در خواهد آمد .

تبصره: تا زمانی که سازمان آیین نامه مالی و معاملاتی خاصی نداشته باشد آیین نامه مالی شهرداریها مصوب ۴۶/۴/۱۲ و اصلاحیه های بعدی آن با رعایت مفاد اساسنامه سازمان ملاک عمل خواهد بود که در این صورت بجای انجمن شهر و شهردار به ترتیب شورای سازمان و مدیر عامل جایگزین خواهند شد . شورای سازمان می تواند اختیارات خود را تا میزان معینی به هیئت مدیره واگذار نماید .

۷- اتخاذ تصمیم در مورد ذخیره های مالی سازمان پس از رسیدن به حد نصاب (یک پنجم) سرمایه به منظور استفاده فعال از ذخیره مذکور .

۸- انتخاب و تجدید انتخاب اعضاء هیئت مدیره و مدیر عامل از میان افراد معرفی شده توسط شهردار و همچنین تعیین میزان حق جلسه اعضای شورا و اعضای غیر موظف (پاره وقت) هیئت مدیره بر اساس مقررات مربوطه . ضمناً شورا می تواند برای اعضای پاره وقت حق الزحمه و برای اعضای تمام وقت هیئت مدیره حقوق و مزایا طبق مقررات مربوطه تعیین نماید . یا پرداخت حقوق و مزایای اعضای موظف هیئت مدیره را بصورت کارانه تنظیم و پس از تصویب وزارت کشور به مورد اجرا گذارد .

تبصره: حداکثر میزان حق جلسه اعضاء غیر تمام وقت حقوق و مزایای مدیر عامل برای هر جلسه خواهد بود .

۹- انتخاب حسابرس (بازرس) و معرفی وی جهت صدور حکم از طریق استناداری به همراه فرم مشخصات حسابرس (بازرس) به وزارت کشور و تعیین حق الزحمه حسابرس (بازرس) با رعایت مقررات مربوطه .

۱۰- تصویب دریافت وام و تعیین نحوه هزینه و بازپرداخت آن و نیز مصادیق وام که می بایستی منطبق با موضوع و اهداف سازمان باشد .

۱۱- اجازه مشارکت و سرمایه گذاری با بانکها و سایر مؤسسات اعتباری مجاز با رعایت مقررات مربوطه و در قالب موضوع و اهداف سازمان .

۱۲- رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به هر موضوعی که از طرف مدیر عامل یا پیشنهاد دهندگان تشکیل شورا را در دستور جامعه قرار گرفته و در قالب مفاد اساسنامه و طبق مقررات قانون تجارت .

۱۳- تعیین حقوق و مزایای مدیر عامل وفق مقررات موضوعه ، ضمناً شورا می تواند طرح پرداخت حقوق و مزایا به صورت کارانه را برای مدیر عامل تنظیم و پس از تصویب وزارت کشور به مورد اجرا گذارد .

- ۱۴- اتخاذ تصمیم نسبت به افزایش یا کاهش سرمایه سازمان و پیشنهاد آن برای تصویب به وزارت کشور .
- ۱۵- تصمیم‌گیری در مورد دعاوی از طریق مصالحه و یا ارجاع امر به مقامات ذیصلاح و تعیین داور با رعایت مقررات موضوعه .
- ۱۶- نظارت بر حسن اجرای وظایف مدیرعامل و هیئت مدیره .
- ۱۷- اصلاح و تجدید نظر در مواد اساسنامه با وزارت کشور است . بدیهی است شورا نیز می‌تواند اصلاح یا تجدید نظر در مواد اساسنامه را به وزارت کشور پیشنهاد نماید .
- ۱۸- پیشنهاد انحلال سازمان جهت تأیید به وزارت کشور .
- تبصره:** در صورتی که سازمان کارایی و بازدهی لازم را طبق مفاد اساسنامه نداشته شد و یا موضوع ماده ۷ تبصره یک در زمان مقرر و با رعایت مربوط محقق نشده باشد وزارت کشور عندالاقضاء و پس از بررسیهای لازم رأساً (بدون پیشنهاد شورا) نسبت به انحلال سازمان تصمیم لازم اتخاذ خواهد نمود .
- ۱۹- تصویب قبول هدایا و اعانات و کمکها بنام سازمان .
- ۲۰- بررسی و تصویب کلیه آیین‌نامه‌های داخلی و دستورالعملها و ضوابط مورد نیاز پیشنهادی هیئت مدیره و یا مدیر عامل (بجز آیین‌نامه مالی و معاملاتی سازمان که برابر مفاد بند ۶ ماده ۱۱ عمل خواهد شد) با رعایت مقررات ذیربط و دستورالعملهای وزارت کشور و اصلاح و تغییرات آنها .
- ماده ۱۲-** هیئت‌مدیره سازمان مرکب از سه نفر عضو اصلی و یک نفر عضو علی‌البدل می‌باشند که عبارتند از:
- ۱- معاون امور عمرانی و شهرسازی شهرداری اراک به عنوان عضو اصلی ثابت که ریاست هیئت مدیره را به عهده خواهد داشت (در صورت عدم وجود پست مذکور معاون شهردار) .
  - ۲- دو نفر کارشناس خبره و آگاه به مسائل سازمان از بین کسانی که تحصیلات عالیه در رشته مربوطه داشته و دارای حداقل ۵ سال تجربه عملی باشند به عنوان عضو اصلی و یک نفر نیز که دارای شرایط فوق باشند به عنوان عضو علی‌البدل با معرفی شهردار ، توسط شورا برای مدت چهار سال انتخاب و با حکم رئیس شورا نصب خواهند شد و تمدید انتخاب آنها برای دوره‌های بعد بلامانع است .
- تبصره ۱:** چنانچه هر یک از اعضاء هیئت مدیره در انجام وظایفی که طبق مفاد اساسنامه عهده‌دار می‌باشد قصور ورزد ، شورا می‌تواند با توجه به موارد ذیل پس از استیضاح نسبت به عزل وی اقدام کند .

تبصره ۲: چنانچه وزارت کشور در نتیجه بازرسی به عملکرد هر یک از اعضاء هیئت مدیره یا مدیر عامل ایرادی داشته و یا آن را مغایر با مقررات تشخیص دهد مراتب را به شورا منعکس می‌نماید. رئیس شورا موظف است حداکثر تا پانزده روز بعد از دریافت نامه موضوع را در جلسه فوق‌العاده شورا مطرح و نتیجه را مستنداً اعم از آنکه منجر به ابقاء یا عزل عضو هیئت مدیره یا مدیر عامل شود، بلافاصله به وزارت کشور گزارش نماید.

تبصره ۳: چنانچه یک یا چند نفر از اعضاء شورا نسبت به عملکرد هر یک از اعضاء و هیئت مدیره یا مدیرعامل یا عملیات سازمان اعتراض یا ایرادی داشته باشند می‌بایستی کتباً به رئیس شورا گزارش دهند و رئیس شورا می‌بایستی بر اساس گزارشات مذکور و با گزارشات واصله از بازرسی، جلسه فوق‌العاده شورا تشکیل تا به موضوع رسیدگی شود. رئیس شورا موظف است مطالب مذکور را به عضو هیئت مدیره که مورد استیضاح قرار گرفته ابلاغ نماید، فرد مورد نظر مکلف است در اولین جلسه شورا که توسط رئیس شورا تعیین می‌شود، حضور بهم‌رسانده و پاسخ ارائه نماید. چنانچه شورا به عضو هیئت مدیره (فرد استیضاح شده) رأی عدم اعتماد دهد بلافاصله از سمت خود عزل می‌شود.

چنانچه عضو استیضاح شده هیئت مدیره رئیس هیئت مدیره باشد که ضمناً معاونت امور عمرانی و شهرسازی شهرداری را عهده‌دار می‌باشد (در صورت عدم وجود پست مذکور معاون شهردار) جلسه شورا با حضور بدون حق رأی وی تشکیل خواهد شد. در این صورت تصمیمات به اتفاق آراء یا اکثریت سه رأی مشروط بر آنکه یکی از آن سه نفر رئیس شورا باشد اتخاذ خواهد شد و چنانچه رأی بر عدم اعتماد باشد رئیس هیئت مدیره علاوه بر، برکناری از ریاست هیئت مدیره با ذکر تخلفات به هیئت رسیدگی به تخلفات اداری معرفی خواهد شد. بدیهی است تا تعیین جانشین وی یکی از معاونتهای شهرداری با انتخاب رئیس شورا و با اطلاع شورا عهده دار وظایف شورا و هیئت مدیره خواهد شد. صورتجلسه شورا مبنی بر استیضاح رئیس شورا به وزارت کشور (اداره کل امور شوراهای اسلامی شهر و شهرداریها) ارسال گردد.

تبصره ۴: هر یک از اعضاء هیئت مدیره موضوع بند ۲ ماده ۱۲ می‌تواند استعفاء خود را از دو ماه قبل به اطلاع رئیس شورا برساند. رئیس شورا می‌تواند با استعفاء مخالفت کند و عضو مذکور نیز می‌تواند بعد از یک ماه از تاریخ اعلام، استعفاء مجدد خود را با درج مهلت دو ماهه اعلام دارد و رئیس شورا موظف است حداکثر تا پانزده روز نسبت به تشکیل شورای فوق‌العاده اقدام و موضوع استعفاء را مطرح و عضو جایگزین را

معرفی کند ، شورا موظف است قبل از اتمام مهلت دو ماهه عضو مستعفی ، نسبت به انتخاب عضو جایگزین اقدام کند .

ماده ۱۳ : هیئت مدیره ممکن است با تشخیص شورا بطور تمام وقت و یا نیمه وقت مشغول خدمت باشند و در صورت تمام وقت بودن مسئولیت اداره و سرپرستی یکی از واحدهای اصلی و اساسی سازمان از طرف مدیر عامل به عهده هر یک از آنها محول خواهد شد . اعضاء تمام وقت حق اشتغال به هیچ نوع کاری را در خارج از سازمان غیر از کارهای آموزشی آن هم با موافقت شورا نخواهند داشت .

ماده ۱۴ : اعضای شورای سازمان و هیئت مدیره و مدیر عامل حق ندارند در معاملاتی که با سازمان یا به حساب سازمان صورت می گیرد بطور مستقیم یا غیر مستقیم شرکت نموده یا سهیم شوند و همچنین مراعات مفاد ماده ۱۲۹ قانون تجارت و منع مداخله کارمندان دولت در معاملات الزامی است .

ماده ۱۵ : طرز تشکیل جلسات هیئت مدیره :

جلسات هیئت مدیره به موجب دستور جلسه منضم به دعوت کتبی رئیس هیئت مدیره خواهد بود که از اعضاء اصلی و علی البدل بعمل می آید و عضو علی البدل می بایستی در کلیه جلسات حضور یابد و در صورتی که یکی از اعضاء هیئت مدیره در جلسه شرکت نکند عضو علی البدل بجای عضو اصلی غائب رأی خواهد داد . جلسات هیئت مدیره با حضور کلیه اعضاء تشکیل می گردد و مصوبات به اتفاق آراء یا با اکثریت دو رأی موافق وقتی معتبر خواهد بود که رئیس هیئت مدیره یکی از دو نفر باشد و در صورتی که هر یک از اعضاء هیئت مدیره رأی مخالف داشته باشد می بایستی مراتب را به صورت مستدل در صورت جلسه ذکر نماید . صورت جلسه هیئت مدیره در دفتر صورت جلسات که توسط شورا امضاء و شماره گذاری و نخ کشی و مهر سربی شده است ثبت و به امضاء خواهد رسید .

تبصره ۱ : موضوعی که یکبار با آن مخالفت شده باشد و به دلیل عدم کسب آراء موافق به تصویب نرسیده است نباید بدون حضور مخالفین مجدداً مطرح شود مگر آنکه مخالفین مستعفی یا بر کنار شده باشند که در اینصورت جهت اطلاع اعضاء جدید از دلایل مخالفین ، نظریه می بایستی در جلسه قرائت گردد .

تبصره ۲ : جلسات هیئت مدیره حداقل هر هفته یکبار در روز و ساعت معین در محل سازمان تشکیل می شود و چنانچه جلسه فوق العاده ضرورت یابد با درخواست کتبی مدیر عامل یا اعضای هیئت مدیره و با دعوت رئیس هیئت مدیره تشکیل خواهد شد .

تبصره ۳: چنانچه هر یک از اعضاء هیئت مدیره سه مرتبه بدون عذر موجه یا سه ماه متوالی با عذر موجه در جلسه شرکت نکند بخودی خود مستعفی شناخته خواهد شد .

تبصره ۴: هیچیک از اعضاء هیئت مدیره منفرداً مجاز به انجام اموری به نام سازمان نخواهند بود مگر به موجب تصویب هیئت مدیره .

تبصره ۵: مدیر عامل چنانچه عضو هیئت مدیره نباشد نیز موظف به حضور در کلیه جلسات هیئت مدیره است و می‌تواند نظرات خود را نسبت به امور فنی ، مالی و اداری ابراز نماید ولی حق رأی ندارد مگر آنکه در معذوریت ، مرخصی و یا مأموریت باشد که در این صورت جانشین وی که برابر مفاد تبصره بند ۱۱ ماده ۲۲ اساسنامه تعیین شده در جلسات بدون حق رأی حضور خواهد یافت .

ماده ۱۶: وظایف و اختیارات هیئت مدیره:

هیئت مدیره دارای اختیارات ذکر شده در این اساسنامه و یا تفویض شده از طرف شورای سازمان برای اداره امور با توجه به موضوع و اهداف سازمان می‌باشد مگر در مواردی که اخذ تصمیم درباره آنها طبق اساسنامه در صلاحیت شورای سازمان و یا مدیر عامل باشد .

هیئت مدیره از جمله دارای وظایف و اختیارات زیر است :

۱- بررسی بودجه و اصلاح و متمم و تفریغ بودجه سالانه پیشنهادی مدیرعامل و ارائه به شورا جهت تصویب .

۲- بررسی ترازنامه و حساب سود و زیان سالانه و سایر گزارشات مالی و عملیاتی تسلیمی مدیر عامل و پیشنهاد آن به شورا .

۳- تهیه و تنظیم آیین‌نامه مالی و معاملاتی سازمان و پیشنهاد آن به شورا و نظارت بر اجرای آن پس از موافقت شورا و تصویب وزارت کشور و نیز بررسی و پیشنهاد آیین‌نامه‌های داخلی و دستورالعملها و ضوابط مورد نیاز سازمان پیشنهادی مدیر عامل به شورای سازمان و نظارت بر اجرای آنها پس از تصویب .

۴- پیشنهاد تشکیلات اداری سازمان و واحدهای تابعه متناسب با نیاز و حجم کار و درآمد و برنامه سالانه سازمان جهت بررسی و اقدامات بعدی به شورا .

۵- رسیدگی و تصویب معاملات در مواردی که طبق آیین‌نامه مالی و معاملاتی سازمان به عهده هیئت مدیره است و نظارت بر اجرای آن .

۶- بررسی و پیشنهاد معاملات و سفارشها خرید و فروش داخلی و خارجی به شورا .

- ۷- پیشنهاد اخذ وام با تعیین نحوه و استهلاك آن و مشاركت سازمان يا بانكها و مؤسسات اعتباري مجاز به شورا در قالب اهداف و موضوع سازمان و رعايت مقررات موضوعه .
- ۸- بررسي و تصويب كليۀ قراردادهايي كه با افراد حقيقي و حقوقى منعقد خواهد شد با رعايت مقررات موضوعه .
- ۹- نظارت در حفظ و نگهداري دارايي و سرمايه و اموال سازمان .
- ۱۰- بررسي و پيشنهاد تجديد نظر در برنامه‌ها و طرحهاي جامع و كلي و اجرايي سازمان به شورا و نظارت و مراقبت در انجام طرحهاي مصوب .
- ۱۱- نظارت بر حسن اجراي وظائف مدير عامل .
- ۱۲- تصويب پاداش و برقراري حقوق و مزايای افرادی كه به خدمت سازمان پذيرفته می‌شوند با رعايت مقررات مربوطه .
- ۱۳- بررسي و اظهارنظر و تصويب ساير پيشنهادات و اموري كه از طرف مديرعامل در قالب وظائف پيشنهاد می‌گردد .
- ۱۴- افتتاح حساب درآمد و هزينه و ساير حسابهاي مورد نیاز در بانكها و مؤسسات اعتباري مجاز ، با اطلاع شورا و با رعايت مقررات قانوني و آيين‌نامه‌های مالي معاملاتى .
- ۱۵- اجراي برنامه و تصميمات و مصوبات شورا .
- ماده ۱۷ :** چنانچه اعضاي هيئت مديره در مورد تصميمات و مسائل مالي و حتى اداري سازمان اختلاف نظر داشته باشند می‌بايستی مراتب را كتباً به شورا اعلام نموده و تصميمات شورا كه با رعايت مفاد اساسنامه اتخاذ می‌شود نسبت به مسائل مربوط نافذ می‌باشد .
- ماده ۱۸ :** هيئت مديره در حدود مصوبات شورا در كليۀ محاكم و مراجع اعم از قضايي و اداري نماينده تام‌الاختيار سازمان بوده و داراي كليۀ اختيارات مندرج در مواد ۶۲ و ۶۳ قانون آيين دادرسي مدني با حق صلح و سازش خواهد بود هيئت مديره در امور مذكور رأساً يا با انتخاب وكيل يا تفويض اختيار به مدير عامل و عنداللزوم با تفويض حق انتخاب وكيل با حق توكيل به مدير عامل اقدام خواهند كرد .
- ماده ۱۹ :** هيئت مديره می‌تواند در حدود اساسنامه و آيين‌نامه‌های مربوطه قسمتی از اختيارات خود را با جلب نظر شورا با حفظ مسئوليت خود به مدير عامل تفويض نمايد .

تبصره: مدیر عامل موظف می‌باشد که گزارش عملیات اجرایی در حدود اختیارات تفویضی ماده فوق را همه ماهه به هیئت مدیره تسلیم نماید .

ماده ۲۰: غیر از مدیر عامل و اعضاء انتخابی تمام وقت (اعضاء موظف) هیئت مدیره که بر سازمان حقوق و مزایای ماهانه دریافت خواهند کرد دیگر اعضاء هیئت مدیره در ازای شرکت در جلسات غیر از حق الزحمه (کارانه) و یا حق جلسه‌ای که از طرف شورا تعیین می‌گردد وجهی دریافت نخواهند کرد .
بهر حال به هر نفر بیش از ۶ جلسه در ماه حق جلسه پرداخت نخواهند شد .

ماده ۲۱: مدیر عامل

مدیر عامل سازمان از افراد ذیصلاحیت که علاوه بر داشتن مدارک علمی و تخصصی (حداقل لیسانس) دارای تجربیات کافی در مسائل مربوط باشد برای خدمت تمام وقت از بین اعضاء (اعم از اصل یا علی‌البدل) هیئت مدیره و یا خارج از سازمان (مشروط به داشتن شرایط حداقل مشابه اعضاء انتخابی) برای مدت سه سال با پیشنهاد شهردار و تصویب شورا و با حکم رئیس شورا منصوب می‌گردد .

الف: رئیس شورا ، مدیر عامل را به وزارت کشور معرفی و مدیر عامل بلافاصله پس از معرفی شروع به کار می‌کند . مشخصات کامل مدیر عامل می‌بایستی همراه با فرم معرفی نامه به وزارت کشور اعلان شود .

ب: تجدید انتخاب مدیر عامل بلامانع است و تا تعیین مدیر عامل جدید ، مدیر عامل قبلی وظایف مربوطه را انجام خواهد داد .

تبصره: در رده خدمت مدیر عامل در موارد ذیل خاتمه می‌پذیرد :

۱- چنانچه هر یک از اعضاء هیئت مدیره سازمان به عملکرد مدیر عامل ایراد و یا اعتراضی داشته باشند . می‌بایستی مطلب را کتباً به مدیر عامل و همچنین به رئیس هیئت مدیره تسلیم دارند و رئیس هیئت مدیره می‌بایستی موضوع را در اولین جلسه هیئت مدیره که با حضور مدیر عامل تشکیل می‌شود مطرح نماید ، مدیر عامل پاسخ خواهد داد و در صورتی که عضو معترض قانع نشده باشد سؤال خود را کتباً به شورا ارسال خواهد داشت در این صورت و همچنین در صورتی که هر یک از اعضاء شورا به عملکرد مدیر عامل اعتراض داشته باشند . رئیس شورا می‌بایستی بر اساس گزارشات مذکور و یا گزارشات واصله از بازرسی و همچنین بر اساس نظرات اعلامی وزارت کشور جلسه فوق‌العاده شورا را تشکیل تا به موضوع رسیدگی شود .

طرح تفصیلی تنکابن

- رئیس شورا موظف است مطلب مذکور را به مدیر عامل ابلاغ نماید . مدیر عامل مکلف است تا در جلسه عادی و یا فوق العاده شورا که توسط رئیس شورا تعیین می شود حضور بهم رسانده و پاسخ ارائه نماید و چنانچه شورا به مدیر عامل رأی عدم اعتماد دهد ، مدیر عامل بلافاصله از سمت خود عزل می شود .
- ۲- در موارد تعلیق طبق مقررات قانونی .
- ۳- خاتمه مدتی که برای آن در دوره انتخاب شده است .
- ۴- چنانچه فاقد هر یک از شرایط مربوط به انتخاب مدیر عامل باشد .
- ۵- استعفاء یا فوت .

تبصره: در مورد فوت مدیر عامل ، حسب اعلام هیئت مدیره یکی از مدیران یا مسئولان سازمان با انتخاب رئیس شورای سازمان وظایف مدیر عامل را حداکثر به مدت یکماه عهده دار خواهد بود .

ماده ۲۲- وظایف و اختیارات مدیر عامل :

مدیر عامل بالاترین مقام اداری و اجرایی سازمان است که بر کلیه واحدهای تابعه سازمان سرپرستی و نظارت داشته و مسئول حسن جریان امور و مناطق و سرمایه و اموال و دارایی سازمان و اجرای مفاد اساسنامه و مصوبات شورا و هیئت مدیره می باشد و در مقابل این دو مرجع مسئول خواهد بود .

مدیر عامل از جمله دارای وظایف و اختیارات زیر است :

- ۱- اجرای مصوبات شورای سازمان و هیئت مدیره که منطبق با مفاد اساسنامه بوده و اقدام در اداره امور سازمان و کوشش در جهت پیشبرد اهداف آن با اعمال مدیریت صحیح و نظارت بر حسن اجرای انجام وظایف واحدهای تابعه .
  - ۲- همکاری با هیئت مدیره در تهیه طرح تشکیلات اداری سازمان ، آیین نامه مالی و معاملاتی و سایر آیین نامه های داخلی سازمان و یا پیشنهاد اصلاح و تغییرات در آن به هیئت مدیره .
  - ۳- پیشنهاد تأمین کادر مورد نیاز سازمان بر اساس تشکیلات مصوب و همچنین پیشنهاد میزان حقوق و مزایا و پاداش پرسنل به هیئت مدیره وفق مقررات و آیین نامه های مالی و اداری و استخدامی سازمان .
- تبصره:** امور اداری سازمان توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی و منحصرأ در قالب قراردادهای پیمانکاری که با آنها منعقد می شود با ذکر کارهای معین با زمان مشخص و بر اساس برنامه مصوب سالانه سازمان انجام می شود و بطوری که هیچگونه تعهد استخدامی برای سازمان ایجاد نشده و کلیه تعهدات ناشی از اجرای

قوانین کار و تأمین اجتماعی به عهده پیمانکار باشد. بدیهی است سازمان می‌تواند از خدمت کارکنان دیگر سازمانها که برابر مقررات می‌توانند در سازمان مشغول خدمت شوند به صورت مأمور استفاده نماید.

استخدام پرسنل اعم از کارگری و کارمندی به تعداد محدود و صرفاً بر اساس پستهای مصوب سازمان تفصیلی که پس از تأیید شورا به تصویب وزارت کشور خواهد رسید مشمول مقررات و آیین‌نامه استخدامی شهرداریهای سراسر کشور مصوب ۶۸/۲/۱۳ خواهد بود.

۴- نصب و عزل کارکنان و اعطای مرخصی و ترفیعات بر طبق مقررات استخدامی سازمان و خلع ید و انعقاد قرار داد با اشخاصی که مسئولیت امور اداری سازمان را به عهده دارند.

۵- تهیه و تنظیم بودجه، اصلاح و متمم و تفریغ بودجه سالانه جهت تسلیم به هیئت مدیره.

۶- تهیه و تنظیم ترازنامه و حساب سود و زیان و سایر گزارشهای مالی و عملیاتی سازمان جهت بررسی و طرح در هیئت مدیره و تسلیم به شورا.

۷- انجام کلیه معاملات و انعقاد و مبادله قراردادهای مالی و فنی مصوب هیئت مدیره با رعایت مقررات آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی مصوب شورای سازمان.

۸- امضاء کلیه اسناد و اوراق مالی تعهدآور، قبولی، تعهد، ظهرنویسی، پرداخت و واخواست اوراق تجاری وصول مطالبات، پرداخت دیون و انجام هرگونه معامله اعم از خرید، فروش، اجاره، استیجاره، تغییر و تبدیل و فسخ قراردادها و رهن گذاشتن اموال منقول و غیر منقول سازمان در برابر دیون، اجرای اسناد لازم‌الاجرا بر حسب مورد به اتفاق معاون اداری و مالی سازمان با مهر سازمان بر اساس مقررات و مفاد اساسنامه.

تبصره: معاون اداری و مالی به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیئت مدیره و زیر نظر مدیرعامل با رعایت صرفه و صلاح سازمان و مقررات این اساسنامه و آیین‌نامه‌های مصوب انجام وظیفه نموده و بر درآمد و هزینه سازمان نظارت مستقیم داشته و نسبت به تنظیم دفاتر قانونی بر اساس روش دفترداری دو طرفه و ثبت حسابها اقدام و نظارت می‌نماید. مدیر عامل و معاون اداری و مالی ذیحساب مشترک می‌باشند.

۹- مدیر عامل حافظ منافع سازمان بوده و نمایندگی هیئت مدیره را با رعایت مفاد ماده ۱۶ اساسنامه خواهد داشت.

۱۰- انجام سایر اموری که طبق این اساسنامه و آیین‌نامه‌های مصوب یا به موجب مقررات قانون تجارت صرفاً به عهده مدیر عامل است.

۱۱- مدیر عامل می‌تواند با تصویب هیئت مدیره به منظور تسریع در امور جاری سازمان تمام و یا قسمتی از اختیارات خود را به هر یک از مسئولان دیگر سازمان تفویض نماید. لیکن این تفویض اختیار رافع مسئولیت مدیر عامل نبوده و مسئولیت حسن اداره امور و حفظ دارایی سازمان همچنان به عهده او خواهد بود.

تبصره: مدیر عامل موظف است در مدت معذوریت یا مرخصی یا مأموریت به ترتیب فوق جانشین معین کند.

۱۲- تهیه و تنظیم هر گونه مقررات و دستورالعمل‌های لازم برای پیشبرد امور سازمان.

۱۳- تقسیم کار صحیح بین کارکنان و ایجاد هماهنگی بین واحدهای تابعه و اتخاذ تصمیمات انضباطی درباره کارکنان سازمان بر اساس مقررات موضوعه.

۱۴- مدیر عامل هر شش ماه یک بار موظف به تهیه و تسلیم صورتهای مالی و دارایی و دیون سازمان و ارائه آن به هیئت مدیره می‌باشد.

۱۵- نمایندگی سازمان در برابر ادارات مؤسسات دولتی و خصوصی.

ماده ۲۳: مسئولیت اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل در برابر سازمان گروه بر مسئولیتهای مطرح در اساسنامه مسئولیت در برابر موکل است.

فصل چهارم: حسابرس (بازرس)

ماده ۲۴: شورای سازمان مکلف است یک شخص حقیقی با تحصیلات لیسانس حسابداری و یا حسابرسی یا مدیریت بازرگانی و اقتصاد و با یک شخصیت حقوقی متخصص در رشته مالی را به عنوان حسابرسی (بازرس) برای مدت یکسال انتخاب و از طریق استانداری جهت صدور حکم به وزارت کشور معرفی نماید. انتخاب مجدد وی برای دوره‌های بعد بلامانع است.

در انتخاب حسابرس (بازرس) رعایت ماده ۱۴۷ قانون تجارت الزامی است.

ماده ۲۵: وظائف حسابرس (بازرس):

- ۱- هدایت و راهنمایی سازمان در امور مالی و رعایت اصول و رویه‌های اجرائی در مدیریت مالی و حسابداری به منظور به حداکثر رساندن صحت اقدامات و تسریع در امور.
- ۲- نظارت و مراقبت در تطبیق عملیات سازمان با مفاد اساسنامه و قوانین و برنامه‌ها و بودجه و آیین‌نامه‌ها و هدفها و امکانات مالی سازمان.
- ۳- رسیدگی و اظهار نظر نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان و تفریغ بودجه و سایر گزارشات سالانه سازمان و امضای آنها و تسلیم آن پانزده‌روز قبل از تشکیل جلسه شورا به رئیس شورا و رئیس هیئت مدیره. تبصره: مدیر عامل و هر یک از اعضای هیئت مدیره و همچنین کلیه کارکنان سازمان موظفند هر موقع توضیح شفاهی یا کتبی و یا هر گونه مدارک و اوراقی را که حسابرسی (بازرس) و یا بازرسان و حسابرسان وزارت کشور بخواهند بلافاصله در اختیار آنان بگذارند. بازرسی و مطالبه اسناد و مدارک باید بنحوی انجام پذیرد که با امور جاری سازمان لطمه وارد نسازد.
- ۴- تصمیمات و اقدامات حسابرسی (بازرس) بایستی در دفتر مخصوص با قید تاریخ ثبت و امضاء شود. شورا و هیئت مدیره سازمان در مواقع لزوم می‌توانند حسابرس (بازرس) را دعوت نمایند تا برای بررسی و مسائل با آنان تشکیل جلسه دهد.
- ۵- بررسی و اظهار نظر نسبت به بودجه‌های پیشنهادی مدیرعامل به شورای سازمان در هر دوره مالی و ارسال نسخه‌ای از گزارشات خود راجع به امور سازمان به وزارت کشور.
- ۶- رسیدگی به هر گونه اقدامات مالی سازمان به منظور حصول و اطمینان از اینکه در آمد بطور صحیح وصول و هزینه‌ها با رعایت مقررات بودجه مصوبه و صرفه و صلاح سازمان انجام گرفته است.
- ۷- چنانچه حسابرس (بازرس) در هر موقع از سال رسیدگی به اسناد مالی و دفاتر سازمان را ضروری بداند این امور را رأساً با استفاده از همکاری حسابرسین یا کارشناسان مالی با تجربه انجام خواهد داد.
- ۸- گزارش هر گونه ابهام یا ایراد در حسابها یا روشهای ملی و عملیاتی سازمان بطور کتبی به شورای سازمان و اعلام مواردی که نیاز به طرح در شورای سازمان ندارد به هیئت مدیره و مدیر عامل جهت اصلاح. تبصره: ابهامات و نقائص مورد اشاره حسابرسی (بازرس) می‌بایستی حداکثر ظرف یک هفته در اولین جلسه هیئت مدیره مطرح و برابر مقررات رسیدگی شود در غیر اینصورت حسابرس (بازرس) موظف به تسلیم گزارش کتبی به رئیس شورای سازمان می‌باشد.

۹- انجام سایر اموری که در اساسنامه به عهده حسابرس (بازرس) محول شده است .

۱۰- همکاری و هماهنگی با وزارت کشور (اداره کل امور شوراهای اسلامی شهر و شهرداریها) و نیز بازرسان و حسابرسان وزارت کشور و ارسال نسخه‌ای از گزارشات خود به همراه اعلان نظر راجع به امور سازمان به وزارت کشور .

تبصره: چنانچه وزارت کشور در نتیجه بازرسی ، عملیات هر یک از اعضای هیئت مدیره و یا مدیرعامل را مغایر مقررات تشخیص دهد مراتب را به شورای سازمان منعکس می‌نماید . رئیس شورا موظف است حداکثر به فاصله پانزده روز از تاریخ دریافت نامه نسبت به تشکیل جلسه فوق‌العاده شورای سازمان اقدام و موضوع را در جلسه مطرح و نتیجه را مستدلاً اعم از آنکه جلسه فوق‌العاده شورای منجر به ابقاء یا عزل عضو هیئت مدیره و یا مدیرعامل شود بلافاصله به وزارت کشور گزارش نماید . بدیهی است نظر و احیاء از وزارت کشور ملاک عمل خواهد بود . حسابرس (بازرس) محول شده است .

تبصره: حسابرس (بازرس) حق مداخله مستقیم در امور اداری و معاملات سازمان را ندارد ولی می‌تواند نظرات خود را کتباً به مدیرعامل و هیئت مدیره و شورای سازمان ابلاغ نماید .

۱۱- رسیدگی به کلیه اسناد و هزینه‌ها و اسناد مالی و اوراق و دفاتر سازمان و نظارت بر مسائل مربوط به عملیات و اجرای صحیح مقررات مندرج در اساسنامه آئین‌نامه‌های مربوط با توجه به بودجه مصوب سازمان و تصویب به گزارشات ماهانه به مدیرعامل (رئیس هیئت مدیره و در صورت لزوم به رئیس شورا همراه با اظهار نظر صریح .

۱۲- سایر وظائف و اختیارات و مسئولیتهای حسابرس (بازرس) به نحوی است که در قانون تجارت مقرر گردیده است .

ماده ۲۶- در صورت معذوریت یا فوت یا استعفاء یا صلب شرایط یا عدم قبول سمت توسط حسابرس (بازرس) جهت انجام وظیفه شورای سازمان بلافاصله وفق مقررات ماده ۲۴ اقدام خواهد کرد .

فصل پنجم: مقررات مختلف

ماده ۲۷: سال مالی سازمان از اول فروردین ماه هر سال تا آخر اسفند ماه همان سال خواهد بود . استثنائاً اولین سال مالی از تاریخ تأسیس تا پایان اسفند ماه همان سال می‌باشد .

ماده ۲۸: هیئت مدیره موظف است همه ساله ترازنامه سالیانه و حساب سود و زیان و تفریغ بودجه سازمان را تهیه و یک نسخه از آن را همراه با گزارش عملکرد تا پانزده اردیبهشت ماه سال بعد برای رسیدگی به حسابرس (بازرس) و ناظر قانونی تسلیم نماید .

تبصره: شورای سازمان برای رسیدگی و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان و تفریغ بودجه و سایر صورتهای مالی بایستی حداکثر تا اول تیر ماه هر سال به درخواست رئیس هیئت مدیره از طرف رئیس شورا دعوت و تشکیل جلسه دهد و حداکثر تا آخر تیرماه شورا موظف است نظریه قطعی خود را برای تصویب شورای اسلامی شهر اعلام نماید .

ماده ۲۹: برنامه کار و بودجه سال آتی سازمان باید حداکثر تا پانزده هر ماه سال برای بررسی و تصویب هیئت مدیره توسط مدیرعامل ارائه و تا آخر دو ماه برای تصویب نهایی به شورای سازمان تسلیم شود و شورای سازمان رسیدگی به بودجه را حداکثر تا پانزدهم بهمن ماه همان سال خاتمه خواهد داد .

تبصره: دوره عمل بودجه مصوب هر سال تا پانزدهم اردیبهشت ماه سال بعد و هزینههای پرداخت نشده و تعهداتی که تا آخر اسفند ماه هر سال تحقق یافته باشد تا خاتمه دوره عمل بودجه از محل اعتبارات مربوطه قابل پرداخت خواهد بود .

ماده ۳۰: تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان و تفریغ بودجه و عملکرد هیئت مدیره به مرحله تسویه حساب مدیران برای دوره مالی خواهد بود .

ماده ۳۱: کلیه درآمدهای سازمان در حسابی نزد بانک ملی شعبه مرکزی واریز خواهد شد با این قصد که برداشت از این حساب صرفاً جهت واریز به حساب هزینهها که جداگانه نزد همین بانک یا شعبات آن با اطلاع شورای سازمان افتتاح می شود با صدور چک و با امضای مدیرعامل و معاون اداری و مالی مقصور خواهد بود .

تبصره: افتتاح و مسدود نمودن حساب در شعب بانک ملی ایران توسط دارندگان امضاء با تصویب هیئت مدیره و معرفی رئیس هیئت مدیره خواهد بود .

ماده ۳۲: کلیه مکاتبات سازمان با امضای مدیرعامل سازمان و در غیاب مدیر عامل به امضای جانشین وی که با اطلاع هیئت مدیره تعیین می شود و مهر سازمان معتبر خواهد بود .

ماده ۳۳: تعیین میزان ذخیره مالی که نبایستی کمتر از ۵٪ سود ویژه باشد به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای سازمان .

ماده ۳۴: هیئت مدیره مکلف است هر سال یک بیستم از سود ویژه سازمان را تا رسیدن به یک دهم سرمایه ذخیره نماید تعیین میزان سایر ذخایر مالی به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای سازمان خواهد بود.

ماده ۳۵: کلیه آگهی‌ها و اطلاعیه‌های سازمان در روزنامه رسمی کشور و یکی از جرائد کثیرالانتشار درج خواهد شد.

ماده ۳۶: دخل و تصرف در وجوه و اموال سازمان به منزله دخل و تصرف در وجوه و اموال عمومی و شهرداری بوده و متخلفین بر طبق قانون و مقررات مربوطه تحت تعقیب قرار خواهند گرفت.

ماده ۳۷: چنانچه مواردی در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است بر اساس قانون شهرداری و قانون تجارت و سایر قوانین مقررات جاری مربوطه به هماهنگی وزارت کشور عمل خواهد شد.

ماده ۳۸: این اساسنامه در ۲۱ صفحه مشتمل بر مقدمه و پنج فصل، سی و هشت ماده و سی و نه تبصره و هشتاد و سه بند می‌باشد که مستند به مواد هشتاد و چهار قانون شهرداری و بند پانزده ماده هفتاد و یک قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۷۵/۲/۱ در تاریخ ۷۸/۱/۱۸ به تصویب رسیده و مورد موافقت می‌باشد و کلیه صفحات آن با قید شماره و تاریخ تصویب ممهور به مهر وزارت کشور و منقش به مهر برجسته اداره کل امور شوراهای اسلامی شهر و شهرداریها می‌باشد.

پیوست شماره شش:

- ضوابط نحوه استفاده از زمینهای واقع در معرض خطر بالا آمدن آب دریای خزر مصوب

۱۳۷۰/۵/۷ (اصلاح شده براساس مصوبات مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۹ و ۱۳۷۱/۹/۲۳)

با توجه به نتایج مطالعات انجام شده توسط وزارت نیرو در مورد تغییرات سطح آب دریای خزر، ضمن

تأکید بر اهمیت و ارزش اراضی ساحلی و لزوم استفاده از آخرین دستاوردهای علمی و تکنولوژی پیشرفته برای حداکثر بهره‌وری از زمینهای ساحلی و جلوگیری از خطر و خسارات بالا آمدن آب دریا:

الف) کمیته‌ای به ریاست معاون وزارت نیرو و عضویت معاونین (نمایندگان اعضای شورای عالی) وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور، کشاورزی، جهاد سازندگی و سازمان حفاظت محیط زیست مطالعات همه جانبه در زمینه بالا آمدن آب دریا و اثرات آن بر اراضی و مستحدمات ساحلی و روشهای مقابله با آن و همچنین برنامه ادامه مستمر این مطالعات را تا آخر سال ۱۳۷۰ انجام داده و نتایج آنرا به شورای عالی گزارش نماید.

ب) وزارت مسکن و شهرسازی طرح جامع اسکان جمعیت در مناطق ساحلی دریای خزر را بر پایه مطالعات طرح منطقه‌ای به منظور تأمین اراضی کافی همراه با ضوابط خاص احداث ساختمان در آنها تا آخر سال ۱۳۷۱ تهیه و به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری برساند.

ج) وزارت مسکن و شهرسازی ضمن تهیه طرح جامع اسکان جمعیت در مناطق ساحلی دریای خزر، با استفاده از آخرین مطالعات، ضوابط و مقررات دائمی استفاده از زمینهای واقع در معرض خطر بالا آمدن آب دریای خزر را قبل از پایان سال ۱۳۷۱ برای بررسی شورای عالی تهیه نماید و تا آن تاریخ ضوابط و مقررات ذیل لازم‌الاجرا است:

۱- از تاریخ این اصلاحیه احداث هر نوع ساختمان غیر از سازه‌های سبک و موقت برای استفاده فصلی از دریا و نظایر آن در تمام اراضی ساحلی دریای خزر بدون رعایت تراز حداقل ۲۴- برای معابر و محوطه‌ها و احداث کلیه ساختمانهای امدادی، درمانی، ادارات اصلی شهر و منطقه، تأسیسات آب و برق و مخابرات و همچنین هرگونه تأسیسات و تجهیزات و ساختمانهای خدماتی که توقف و تعطیل کار و خدمات آنها برای شهر قابل تحمل نبوده و امکان جایگزین سریع آنها در صورت محاصره شدن در آب نباشد در زیر تراز (۲۲-).

تبصره - احداث پروژه‌های خاص مثل هتل و تأسیسات توریستی و مجموعه سازه‌ها با استفاده از سازه‌های مقاوم در برابر آب با رعایت تراز ۲۴- برای دسترسی‌ها در اراضی زیر تراز ۲۴- مجاز است مشروط بر اینکه طرح شهرسازی آنها حسب مورد به تصویب کمیسیون ماده ۵ یا مرجع تصویب طرح هادی و یا مراجع مسئول صدور پروانه و نظارت در خارج از محدوده حریم شهرها برسد.

۲- لازم است شهرداریها و مراجع مسئول خارج از محدوده و حریم شهرها با همکاری سازمان نقشه‌برداری کشور ترازهای (۲۴-) و (۲۲-) را در روی زمین به تعداد کافی علامت‌گذاری کرده و برای تعیین رقوم

دسترسی به ساختمانها در صدور پروانه‌های ساختمانی، مفاد این مصوبه را رعایت کنند. وزارت مسکن و شهرسازی هزینه علامت‌گذاری داخل شهرها را پرداخت خواهد نمود.

۳- رعایت مفاد این مصوبه در تهیه طرحهای جامع، تفصیلی و هادی شهری و روستایی الزامی است و در مورد طرحهای جامع و تفصیلی و هادی شهری و روستایی قبلی باتوجه به قرار گرفتن بخشی از شبکه ارتباطی و محوطه‌ها در خارج از تراز (۲۴-) و ضرورت جایگزینی آنها در بالای تراز (۲۴-) و همچنین انتقال کاربریهایی که نباید زیر تراز (۲۲-) واقع شود به بالای تراز (۲۲-) اصلاحات لازم بایستی به عمل آمده و به تصویب مراجع ذیربط برسد.

تبصره - دستگاههای مسئول تهیه طرحهای هادی روستایی تا آخر سال ۷۰ طرحهای هادی روستاهای مشمول این مصوبه را تهیه خواهند نمود.

د) از آنجا که در کنار اجرای این مصوبه اجرای هر چه سریعتر طرح ساحل‌سازی توسط وزارت نیرو نیز ضرورت دارد از هیئت محترم دولت درخواست می‌شود در تأمین اعتبارات مطابق برنامه زمان‌بندی پیشنهاد شده وزارت نیرو اقدام گردد.

- فهرست ساختمانهای ممنوع در زیر تراز ۲۲- اراضی ساحلی دریای خزر:

براساس بند ۱ قسمت «ج» ضوابط نحوه استفاده از زمینهای واقع در معرض خطر بالا آمدن آب دریای خزر که در تاریخ ۷/۵/۷۰ به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران رسیده است، ساختمانهای مشمول ممنوعیت احداث در زیر خط تراز ۲۲- به شرح زیر تعیین می‌شود:

۱- ساختمانهای درمانی:

- بیمارستانها
- درمانگاههایی که خدمات آنها در مقیاس شهر است.

۲- ساختمانهای آموزشی:

- دانشگاهها
- مراکز آموزش حرفه‌ای
- هنرستانها
- دبیرستانها

۳- ساختمانهای اداری

الف) ادارات اصلی شهر از قبیل :

- مخابرات
- شهرداری
- فرمانداری
- حوزه‌های انتظامی
- ثبت اسناد و املاک
- ثبت احوال
- دادگاهها و دادرها

ب) ادارات و سازمانهایی که مرجع صدور اسناد و مدارک قانونی و نگهداری سوابق مربوط به آن هستند .

ج) شعب مرکزی بانکها

۴- ساختمانهای فرهنگی^۲

- سالن اجتماعات (سینما ، تئاتر ، سخنرانی و نظایر آن)
- موزه‌ها

۵- تجهیزات شهری :

- مراکز آتش نشانی
- مراکز دفن زباله
- کشتارگاه
- غسلخانه
- گورستان

۶- تأسیسات شهری :

- تأسیسات تولید ، انتقال و توزیع برق

---

^۲ در مورد تأسیسات جهانگردی و پذیرایی براساس تبصره ذیل بند ۱ قسمت «ج» مصوبه مورخ ۷۰/۵/۷ شورای عالی عمل خواهد گردید .

- تأسیسات مخابراتی¹

۷- حمل و نقل و انبارها :

- پایانه‌های مسافری

- فرودگاه

- ایستگاه راه‌آهن

- سردخانه

- سیلو

- انبارهای اصلی شهر

نقشه شماره ۱-۶ حرایم مربوطه را در زمینه‌های مختلف نشان می‌دهد .

---

¹ در صورتیکه به دلایل خاص فنی ایجاد تأسیسات در اراضی پست‌تر از خط تراز ۲۲- الزامی باشد ، تأسیسات مذکور باید با استفاده از سازه‌های مقاوم در برابر آب احداث گردند .

پیوست شماره هفت :

- شرح خدمات مهندسان شهرساز جهت « بررسی انطباق کاربری اراضی شهری »
- شرح خدمات مهندسان شهرساز جهت « طراحی تفکیک اراضی شهری »
- شرح خدمات مهندس ترافیک در تفکیک اراضی
- شرح خدمات مهندسان نقشه بردار در شهرسازی .